AN Rapport 6-2014
Revidert 2017

Sjeldne og typiske landskap i Nordland

Nordland FYLKESKOMMUNE
AURLAND NATURVERKSTAD

Sjeldne og typiske landskap i Nordland

Forfattere:
Hanne Lykkja
Lars A. Uttakleiv
Christoffer Knagenhjelm
Morten Clemetsen

Papportnr:
rapport 6-2014
Dato:
30.11.2014
Revisjon:
04.12.17

Oppdragsgiver:
Nordland Fylkeskommune
Kontaktperson oppdragsgiver:
Geir Davidsen

Emneord:
Landskapskartlegging
Landskapstyper
Sjeldne og typiske landskap
Sjeldenhet
Representativitet
Naturtyper i Norge

Framsideillustrasjon:
Hanne Lykkja og Morten Clemetsen

Nordland FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
8048 Bodø
tlf: 75 65 00 00
e-post: post@nfk.no
nett:www.nfk.no

AURLAND NATURVERKSTAD
Postboks 27
5741 Aurland
tlf: +47 57 63 36 29
e-post: post@naturverkstad.no
nett: www.naturverkstad.no

Forord

Aurland Naturverkstad har vært engasjert av Nordland fylkeskommune for å landskapskartlegge alt areal i Nordland. Feltarbeid ble utført somrene 2011-2013. Geir Davidsen har vært kontaktperson hos Nordland fylkeskommune for oppdraget. I prosjektet har Aurland Naturverkstad samarbeidet med Asplan Viak, Miljøfaglig utredning, Sweco og Bjørbekk og Lindheim.

Inndeling og beskrivelse av landskapstypene er presentert i rapporten Landskapstyper i Nordland. AN-Rapport 5- 2014. Landskapstype-rapporten er skrevet av Lars Andre Uttakleiv og kvalitetssikret av Hanne Lykkja og Morten Clemetsen. Digitale kart, landskapsbeskrivelser og bilder av områdene er også gjort allment tilgjengelig gjennom www.nordlandsatlas.no .

I oppdragsbeskrivelsen inngår også en vurdering av utforming av områdene, dvs. hvor sjeldne eller typiske landskapsområdene er i forhold til typen de tilhører. Vurderingene av sjeldenhet og representativitet presenteres i denne rapporten, og bygger på landskapstyperapporten (AN-rapport 5-2014, revidert 2017). Vurderingen er skrevet av Hanne Lykkja og kvalitetssikret av Lars Andre Uttakleiv og Morten Clemetsen.

Begge rapportene er revidert høsten 2017 av Naturverkstaden Valdres. Hanne Lykkja har revidert ordlyden i metodekapitlene og kartteksten som gjelder sjeldne og typiske områder innenfor Nordlands 73 ulike landskapstyper (NiN-metoden, versjon 2:0). Christoffer Knagenhjelm har oppdatert kart og Gøran Johansen stått for oppdatering av layout av begge rapportene. Det er ikke gjennomført endringer eller revisjoner av data utover dette.

Følgende fagpersoner har medvirket i prosjektet:

Aurland Naturverkstad:

Morten Clemetsen. Prosjektansvarlig. Dr.Scient landskapsarkitekt
Hanne Lykkja. Prosjektmedarbeider. Ressursgeograf og landskapsøkolog
Christoffer Knagenhjelm. Prosjektkoordinator, kartansvarlig Aurland Naturverkstad. Arkeolog

Miljøfaglig Utredning:

Morten Melby. Prosjektmedarbeider. Naturforvalter

Miljødirektoratet:

Trond Simensen. Prosjektmedarbeider. Landskapsarkitekt

Asplan Viak/Bjørbekk og Lindheim

Nina Rieck, Prosjektmedarbeider. Landskapsarkitekt (Bjørbekk og Lindheim 2011)
Lars A. Uttakleiv. Prosjektleder. Kartansvarlig Asplan Viak. Miljø- og ressursgeograf

Lars A. Uttakleiv har som prosjektleder vært faglig ansvarlig for sammenkobling med Artsdata-banken sitt prosjekt; NiN (Naturtyper i Norge), nivå for landskapsinndeling (Landskap NiN 2.0). I forbindelse med utviklingen av NIN Landskap ble det opprettet en faggruppe og en referansegruppe

<u>Faggruppe NiN landskap:</u>

Arbeidet med utvikling av landskapstypeinndeling og kartleggingsmetodikk har foregått i regi av en faggruppe med kompetanse fra fagområdene geografi, økologi, geomorfologi (landformlære), arkeologi, antropologi og landskapsarkitektur, samt representasjon fra brukergrupper. Faggruppen har stått for en betydelig metodeutvikling gjennom dette prosjektet.

Faggruppen bestod av: Lars Erikstad (leder), Norsk institutt for naturforskning. Rune Halvorsen, Universitetet i Oslo. Lars André Uttakleiv, Asplan Viak (tidligere Aurland Naturverkstad). Morten Melby, Miljøfaglig utredning. Inge Lindblom, Norsk institutt for kulturminneforskning og Trond Simensen, Miljødirektoratet.

Referansegruppe NIN Landskap:

Miljøverndepartementet opprettet en referansegruppe, der en rekke aktører har vært representert og kommet med kritiske, konstruktive innspill under prosessen. I referansegruppen deltok følgende institusjoner: Aurland Naturverkstad, Artsdatabanken, Asplan Viak, Direktoratet for naturforvaltning, Miljøverndepartementet, NINA, NIKU, Nordland fylkeskommune, Norsk institutt for skog og landskap, Riksantikvaren, Sametinget, Statens landbruksforvaltning, Statistisk sentralbyrå, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Oslo og Vegdirektoratet.

Fotografer:

Hver type er dokumentert med fotografier, men det var ikke ressurser i prosjektet til å synfare alle områder. Vi har innhentet noen bilder fra eksterne fotografer, men vi mangler fortsatt dekning fra enkelte områder (særlig vanskelig tilgjengelige fjellområder). De fleste foto i rapporten er tatt av prosjektmedarbeiderne ved gjennomføring av feltarbeid i 2011-13. I tillegg er en del foto tatt av andre medarbeidere i Aurland naturverkstad under feltarbeid i forbindelse med tidligere kartlegginger av nasjonalparkene og regionalplan for Vefsna. Are Halse har bidratt med foto fra vanskelig tilgjengelige områder i Vefsn, Grane og Hattfjelldal, Robert Walker med bilder fra Lofoten, og Lill Anita Horn fra Brønnøy. Anita Lykkja bisto i felt under kartlegging i Lofoten og Vesterålen. Vi takker for god hjelp og bistand til prosjektet!

Aurland Naturverkstad vil med dette få takke for et svært spennende oppdrag, og for godt utviklings-arbeid med fagfolk innen forvaltning, utvikling og forskning. Vi vil også berømme oppdragsgiver for stor innsikt i fagfeltet, og takker for å ha utvist stor forståelse og tålmodighet når man i metodeutviklingen og FoU-arbeidet har støtt på hindringer og ting har tatt lenger tid enn forventet.

Aurland Naturverkstad

Aurland/Harstad, 30.11.14

Morten Clemetsen
Prosjektansvarlig

Lars A. Uttakleiv
Prosjektleder

Innhold

1 Innledning og bakgrunn 11
1.1 Nye forvaltningsbehov og nye kart 11
1.2 Forhold til andre landskapskartlegginger i Nordland 12

2 Metode for typekartlegging av landskap 15
2.1 Teoretisk grunnlag - En ny tilnærming til landskapskartlegging 15
2.2 Landskapstypeinndelingen 16
2.3 Landskapstyper, landskapskarakter, sjeldne og typiske landskap 22
2.4 Definisjoner og begreper 22

3 Metode for identifisering av sjeldne og typiske utforminger av landskap 25
3.1 Identifisering av sjeldne og typiske landskap i Nordland 25
3.2 Vurdering av sjeldne og typiske landskap 28
3.3 Geografisk fordeling 29
3.4 Endringsfaktorer som kan påvirke overordnet landskapskarakter 29
3.5 Mulige begrensninger og avvik i anvendelsen av vurderingsmetodikken 30

4 Landskapstyper i Nordland - Sjeldne og typiske landskap 33
4.1 Landskapstyper og landskapskarakter 33
4.2 Landskapstyper 34
4.3 Sjeldne og typiske landskap i Nordland 35

5 Dallandskap 39
5.1 Dalbrelandskap med urørt preg ID GTG-01 40
5.2 Åpent dallandskap med urørt preg ID GTG-02 42
5.3 Åpent dallandskap med infrastruktur ID GTG-03 44
5.4 Åpent dallandskap med infrastruktur og jordbrukspreg ID GTG-04 46
5.5 Åpent dallandskap med høyt infrastruktur- og jordbrukspreg ID GTG -05 48
5.6 Åpent dallandskap med innsjøer og urørt preg ID GTG-06 50
5.6 Åpent dallandskap med innsjøpreg og infrastruktur ID-GTG-07 52
5.7 Åpent dallandskap med innsjø, infrastruktur og jordbrukspreg ID GTG-08 54
5.8 Åpne lågfjellsdaler med urørt preg ID GTG- 09 56
5.9 Åpne lågfjellsdaler med infrastruktur ID GTG- 10 58
5.10 Åpne lågfjellsdaler med innsjøer og urørt preg ID GTG-11 60
5.11 Åpne lågfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur ID GTG-12 62
5.12 Åpne høgfjellsdaler med urørt preg ID GTG- 13 64
5.13 Åpne høgfjellsdaler med innsjøer og urørt preg ID GTG- 14 66
5.14 Åpne daler i høyfjellet med innsjøpreg og infrastruktur ID GTG- 15 68
5.16 Nedskårne daler med urørt preg ID GTG- 16 70
5.17 Nedskårne daler med infrastruktur ID GTG- 17 72
5.18 Nedskårne daler med infrastruktur og jordbrukspreg ID GTG- 18 74
5.19 Nedskårne daler med innsjøer og urørt preg ID GTG- 19 76
5.20 Nedskårne daler med innsjø og infrastruktur GTG-20 78
5.21 Nedskårne lågfjellsdaler med urørt preg GTG-21 80
5.22 Nedskårne lågfjellsdaler med infrastruktur GTG-22 82
5.23 Nedskårne lågfjellsdaler med innsjøer og urørt preg GTG-23 84
5.24 Nedskårne lågfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur GTG-24 86
5.25 Nedskårne høgfjellsdaler med urørt preg ID GTG 25 88
5.26 Nedskårne høgfjellsdaler med infrastruktur GTG-26 90
5.27 Nedskårne høgfjellsdaler med innsjø- og urørt preg GTG-27 92
5.28 Nedskårne høgfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur GTG-28 94

6 Innlands åslandskap 96
6.1 Småkupert åslandskap med urørt preg IÅ GTG-01 98
6.2 Småkupert åslandskap med infrastruktur IÅ GTG-02 100
6.3 Småkupert åslandskap med infrastruktur og jordbruksspreg IÅ GTG-03 102
6.4 Småkupert lågfjell med urørt preg IÅ GTG-04 104
6.5 Småkupert lågfjell med infrastruktur IÅ GTG-05 106
6.6 Småkupert høgfjell med urørt preg IÅ GTG-06 108
6.7 Småkupert høgfjell med infrastruktur IÅ GTG-07 110
6.8 Kupert lågfjell med urørt preg IÅ GTG-08 112
6.9 Kupert lågfjell med infrastruktur IÅ GTG- 09 114
6.10 Kupert høgfjell med urørt preg IÅ GTG-10 116
6.11 Kupert høgfjellslandskap med infrastruktur IÅ GTG-11 118
6.12 Restfjell med tindelandskapspreg IÅ GTG-12 120
6.13 Lågfjellsmassiv med tindelandskap og urørt preg IÅ GTG-13 122
6.14 Høgfjellsmassiv med tindelandskap og urørt preg IÅ GTG-14 124
6.15 Høgfjellsmassiv med bre- og tindelandskap og urørt preg IÅ GTG-15 126
6.16 Brelandskap med urørt preg IÅ GTG-16 128

7 KYST- OG FJORDLANDSKAP 130
7.1 Åpent fjordlandskap med urørt preg KF GTG-01 132
7.2 Åpent fjordlandskap med infrastruktur KF GTG-02 134
7.3 Åpent fjordlandskap med infrastruktur og jordbruksspreg KF GTG-03 136
7.4 Åpent fjordlandskap med bypreg KF GTG-04 138
7.5 Åpent fjordlandskap med sterkt infrastruktur - og jordbruksspreg KF GTG-05 140
7.6 Nedskåret fjordlandskap med urørt preg KF GTG - 06 142
7.7 Nedskåret fjordlandskap med infrastruktur KF GTG - 07 144
7.8 Nedskåret fjorder med bypreg KF GTG - 08 146
7.9 Nedskåret fjordlandskap med by- og jordbruksspreg KF GTG - 09 148

8 Kystslette 150
8.1 Kystslettas ytre skjærgård med urørt preg GTG-01 152
8.2 Kystslettas skjærgårdslandskap med urørt preg KS GTG-02 154
8.3 Kystslettas skjærgård med lavt infrastrukturpreg KS GTG-03 156
8.4 Kystslettas skjærgård med høyt infrastrukturpreg KS GTG-04 158
8.5 Kystslettas øyer med infrastruktur- og jordbruksspreg KS GTG-05 160
8.6 Kystslette med lavt infrastrukturpreg KS GTG-06 162
8.7 Kystslette med infrastruktur- og jordbruksspreg KS GTG-07 164
8.8 Kystslettas myrlandskap med urørt preg KS GTG-08 166
8.9 Kystslette med myr og infrastruktur KS GTG-09 168
8.10 Kystslette med myr, infrastruktur og jordbruksspreg KS GTG-10 170
8.11 Kystslette med høyt infrastrukturpreg KS GTG-11 172
8.12 Kystslette med by- og jordbruksspreg KS GTG-12 174
8.13 Kystslette med by, myr- og jordbruksspreg KS GTG-13 176
8.14 Kystslettas åpne viker og klippekyst med urørt preg KS GTG-14 og 17 178
8.15 Kystslettas åpne viker og klippekyst med infrastruktur KS GTG-15 og 18 182
8.16 Kystslettas åpne viker med jordbruk KS GTG-16 186

9 Kyst-åslandskap i Nordland 188
9.1 Kyst-åslandskap med urørt preg KÅ GTG-01 og med infrastruktur KÅ GTG-02 190

Innledning og bakgrunn 1

1.1 Nye forvaltningsbehov og nye kart

Landskapet i Norge er mangfoldig, med stor variasjon i natur- og kulturpreg over korte avstander. Det er et økende behov for detaljert informasjon om variasjonen av norsk landskap til bruk i lokal og regional forvaltning og planlegging. Den europeiske landskapskonvensjonen trådte i kraft i 2004. Kartleggingen i Nordland, initiert av Nordland Fylkeskommune i 2010, er et fylkesbidrag til å oppfylle kravet i konvensjonen om landsdekkende dokumentasjon av landskap, som kunnskapsgrunnlag planlegging og forvaltning.

Tidligere er det gjennomført to fylkeskartlegginger i Norge. Parallelt med dette har Artsdatabanken gjennomført sitt prosjekt med NiN (Naturtyper i Norge).

Artsdatabanken har laget en naturtypeinndeling som beskriver alle naturtyper, fra store landskaper som daler og fjorder ned til det minste lille livsmiljø. Naturtypeinndelingen, som har fått navnet «Naturtyper i Norge» (forkortet NiN), bygger på en grundig gjennomgang og sammenstilling av den kunnskapen vi har om variasjonen i havet, i ferskvann og på land.

For å imøtekomme behovet for en landskapstypeinndeling, er det bestemt at landskapstypeinndelingen i den første versjonen av NiN, lansert høsten 2009, skal videreutvikles til en typeinndeling som egner seg for kartlegging i målestokk i 1:50 000. Det er en vanlig målestokk for landskapskartlegging i Norge. Landskapstypeinndelingen i versjon 2 av NiN vil omfatte alle landskap fra naturlandskap, via jordbrukslandskap til bylandskapet.

Arbeidet med utvikling av en metodikk for landskapstypekartlegging basert på en typeinndeling i NiN, er utviklet gjennom et prosjekt som er gjennomført i Nordland i perioden 2011–2013. I oppdragsbeskrivelsen inngår også å identifisere sjeldne og typiske landskapsområder som er kartlagt. Metoden for landskapskartlegging etter NIN-metoden som denne verdisettingen bygger på, er utførlig presentert i rapporten *Landskapstyper i Nordland, AN-rapport 5-2014*. (Uttakleiv et al. 2014)

1.1.1 Føringer i lovverket

Den europeiske landskapskonvensjonen trådte i kraft i 2004. Konvensjonen tar sikte på å fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap. Norge er dermed forpliktet til å vurdere lovverket, forbedre kunnskapsnivået, utdanne fagfolk og bevisstgjøre publikum om landskap.

Naturmangfoldloven trådte i kraft i 2009. En del av formålet med naturmangfoldloven er å ta vare på landskapsmessig mangfold, definert som «mangfoldet av landskapstyper».

Også plan- og bygningsloven, vårt regelverk for arealplanlegging, gir føringer for ivaretakelse av kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap. Kartleggingsverktøyet NiN landskap skal bidra til å oppfylle Norges forpliktelser etter landskapskonvensjonen, og være et hjelpemiddel i arealplanlegging og naturforvaltning.

Forskjell på kartlegging og analyse

Landskapskonvensjonen skiller mellom kartlegging og analyse av landskap. Landskapstypekartlegging innebærer en avgrensning, typifisering og beskrivelse av landskapsområder. Landskapskartlegging er dermed noe annet enn landskapsanalyse, der målet er å vurdere utvalgte egenskaper ved landskapet i forhold til et klart definert formål/bruksområde.

En kartlegging skal fungere som et ekspertbasert og etterprøvbart kunnskapsgrunnlag for analyser tilpasset mange ulike formål. Kartlegging etter NiN-landskap vil gi et godt grunnlag for fastsettelse av landskapskarakter og ved behov også for en eventuell verdivurdering av landskap og for konsekvensutredning av ulike landskapsendringer. Behovet for faglig skjønn ved fastsettelse av landskapskarakter og verdivurdering av landskap forblir imidlertid uendret.

NiN landskap tar utgangspunkt i generelle og observerbare trekk i landskapet. NiN-landskap skal fungere parallelt med landskapsanalysemetoder som omfatter ikke-observerbare egenskaper ved landskapet, f.eks. kulturelle referanser, samisk kulturlandskap og landskapsestetiske vurderinger.

1.1.2 Bruksområder

En landskapstypekartlegging med inndeling og avgrensning av landskapstyper- og landskapsområder for hele Norge kan blant annet brukes til følgende formål:

- Kunnskapsgrunnlag i strategisk arealplanlegging og regional planlegging
  F.eks. arealpolitiske retningslinjer, interkommunale planer og prosjekter, fylkesdelplaner/ regionplaner, oversiktsplanlegging for konsekvensanalyser eller egnethetsvurderinger, regional besøksforvaltning osv.
- Kunnskapsgrunnlag for landskapsfaglig bevisstgjøring og medvirkning.
  F.eks. bidra til å oppfylle Den Europeiske landskapskonvensjonens artikler om medvirkning, bevisstgjøring, opplæring og utdanning, kartlegging og vurdering.
- Kunnskapsgrunnlag for utvikling av landskapet som ressurs for verdiskaping, næringsutvikling og samfunnsutvikling.
  F.eks. overordna planlegging, lokalisering og avklaring av alternativer bl.a. (infrastruktur). Utvikling av reiseliv og spesielle ressurser knyttet til kyst, fjord, dal, fjell. Grunnlag for bærekraftig verdiskaping og langsiktig forvaltning av ressurser.
- Vurdering av de enkelte landskapstypenes generelle/typiske egenskaper, absorpsjonsevne for inngrep/ sårbarhet ved bruksendringer og tiltak.
  F.eks. konseptvalgutredninger i tidlig fase for store prosjekter som ilandføringsanlegg for større anlegg som olje/gass, vind- og vannkraftanlegg, veg, bane, gruvedrift, dagbrudd osv.
- Kunnskapsgrunnlag i konsekvensutredninger for landskap.
  F.eks. sammenligningsgrunnlag også for sjeldenhet/særpreg, vurdering av større overføringslinjer/kraftnettutbygging, vind- og vannkraftutbygging med tilhørende anleggsveier, omlegging av hovedvei/bane, gruvedrift osv.
- Kunnskapsgrunnlag for vurdering av egnethet for lokalisering av ulik arealbruk.
  F.eks. god kjennskap til egnethet i et område med en viss landskapstype – og muligheter for ny lokalisering/etablering i lignende landskap eller landskapstyper.
- Identifisering av viktige landskapsverdier.
  F.eks. kulturminner, kulturmiljøer, sjeldne landskap og kombinasjoner av landskapstyper viktig for identitet, produktutvikling og profilering.
- Identifisering av viktige naturverdier og økosystemtjenester.
  F.eks. forekomster og sammenheng mellom landskapstyper på overordna nivå.
- Overvåkning av arealbruk og landskapsendringer.
  F.eks. landbrukets kulturlandskap og endringer pga. nedbygging eller gjengroing, brelandskap og endringer av brepreg, overvåking av tilstand og arealbruksendringer på overordna nivå.
- Kunnskapsgrunnlag for forvaltning av større sammenhengende kulturlandskap eller naturområder og deres tilgrensende områder og overordna kvaliteter eller egenskaper. Oversikt over i hvilke landskapstyper vi finner ulike typer arealbruk eller driftsformer som dekker store sammenhengende områder og preger landskapskarakteren.
  F.eks. landbruksbygder, beitelandskap, stølsområder, villreinområder, skogsområder, nasjonalparker og andre større verneområder.
- Kunnskapsgrunnlag i naturgeografiske og kulturhistoriske analyser
  F.eks. grunnlag for sammenkobling av databaser og kunnskap om bruk av landskap i ulike tider/ulike epoker og ulike steder i landet, grunnlag for å lete på nye steder/sammenligne nye steder – i lignende landskap, også andre steder i landet. Grunnlag for forvaltning.
- Kunnskapsgrunnlag for vurdering av inngrepsstatus og kartlegging av friluftsliv
  F.eks. lokalisering og fordeling av landskap uten inngrep/områder med urørt preg, oversikt over bruk og tilrettelegging i ulike typer landskap.

1.2 Forhold til andre landskapskartlegginger i Nordland

I oppdragsbeskrivelsen for landskapskartlegging i Nordland inngår også en vurdering av hvor sjeldne eller typiske/representative landskapsområdene er - sett i forhold til typen de tilhører. Datagrunnlaget for disse vurderingene er basert på feltarbeid spredt over to sesonger (2011-2012), i form av synfaring og beskrivelser av områder. I feltarbeidet inngikk også uttesting av ny metodikk (jf. Metodeprosjektet - Landskap NIN 2.0, Lars Erikstad og Rune Halvorsen)

Siden det allerede eksisterer et godt datagrunnlag for de store verneområdene i Nordland (Lomsdal - Visten og Sjunkan – Misten, Saltfjellet-Svartisen, Junkerdalen, Sundfjordsfjellet og Møysalen) ble det ikke gjennomført feltarbeid i disse verneområdene i dette prosjektet. Her ble lokalkunnskap og erfaring fra tidligere feltarbeid lagt til grunn for justeringer og kalibreringer etter ny metodikk.

Datagrunnlaget for å sammenligne områder innenfor samme landskapstype finnes foreløpig kun for Nordland fylke. Det er forventet at en nasjonal kartlegging vil kunne medføre behov for revisjoner av både antall typer (sammenslåinger og nye inndelinger) og vurdering av representativitet og sjeldenhet. Nordland er først ute og som pilot vil man få både fordelene av å være tidlig ute (høy kompetanse på bruk) og ulempene ved å måtte forholde seg til midlertidige versjoner pga. forventa justeringer.

1.2.1 Hvorfor vurdere sjeldne og typiske/representative utforminger av landskapstypene?

Kunnskap om landskapsområdenes utforming kan være et hensiktsmessig verktøy for å kunne foreta vurderinger og avveininger innen planlegging og forvaltning, særlig på et overordna nivå. Det kan f.eks. gjelde vurderinger av store inngrep, dvs. arealdisponering av et omfang som vil kunne føre til endring av karakter for et enkelt landskapsområde, eller en større landskapsmessig sammenheng innenfor en kommune eller en hel region. Eksempler på slike tiltak er:

- Utbyggingsformål som konsentrert boligbygging og tilrettelegging av havner og næringsarealer utenfor byer og større tettsteder,
- Større veganlegg og kraftoverføringslinjer,
- Energianlegg som vindkraft og vannkraft
- Utvinning av mineralressurser og uttak av løsmasser
- Utbygging av rekreasjons- og reiselivsanlegg, ivaretaking av særpreg for viktige reisemål
- Kvalitetssikring av spesielle natur- og kulturlandskap

En oversikt over sjeldne og typiske utforminger av ulike landskapstyper kan også være et hjelpemiddel for strategiske vurderinger knyttet til landskapsforvaltning og landskapsutvikling på kommunalt og regionalt nivå. For eksempel i hvilke områder det vil være viktige å bevare eller styrke landskapskarakteren for å sikre særpreg, variasjon og mangfold av natur- og kulturlandskap i Nordland.

Å bidra til bevissthet rundt forvaltning av landskap som er typiske/representative eller spesielle/ unike i forhold til andre områder av samme type, vil være denne analysens største bidrag til en bedre forvaltning.

1.2.2 Sjeldne og typiske landskap, hva er vurderingene et uttrykk for?

Formålet med landskapskartleggingen av Nordland er å frambringe en samlet oversikt over landskapsvariasjon i Nordland fylke. Rapporten Landskapstyper i Nordland (AN-rapport 5-2014, revidert 2017) viser hvordan man metodisk kan systematisere og plassere ulike landskapsområders utforming og innhold i en landskapstype. Videre vurderinger av utforminger innen typen kan si noe om karaktertrekk som gjør de typiske eller sjeldne, og hvor sjeldne eller representative områdene framstår i en lokal, regional eller nasjonal sammenheng. Nedenfor har vi tatt med noen grunnprinsipper. Les mer om metoden og vurderingene for fylket i kapittel 2.

- Vurdering av sjeldenhet og representativitet (det som er typisk for typen) forholder seg til landskapskarakteren for hvert landskapsområde som helhet.
- Vurderingen vil bare kunne gjøres innenfor sammenliknbare enheter. I landskaps-sammenheng betyr det at det ikke gir mening å sammenlikne ulike landskap som for eksempel slettelandskap og høyfjell fordi deres oppbygging, innhold og utforming er grunnleggende forskjellige.

- Vurderingene skjer derfor på grunnlag av en sammenligning av landskapsområder innenfor den enkelte landskapstype (representativitet).
- Graden av sjeldenhet eller representativitet vurderes på grunnlag av hvilken rolle typene og det enkelte landskapsområde spiller i en lokal, regional eller nasjonal sammenheng (sjeldenhet).

1.2.3 Oppbygging av rapporten

Kapittel 1 gir en kort innføring i bakgrunn for arbeidet og forvaltningens behov for kunnskap om landskap, typer og kvaliteter knyttet til disse. Videre om bruksområder og forhold til andre kartlegginger som er gjennomført i fylket. Til slutt forklares oppbygging av denne rapporten og hvordan man kan bruke denne sammen med Landskapstyper i Nordland, AN-rapport 5-2014 (Uttakleiv og Lykkja, 2014, revidert 2017. Karta er også tilgjengelig på www.nordlandsatlas.no).

Kapittel 2 starter med et kort sammendrag av metoden for landskapskartlegging etter Naturtyper i Norge versjon2.0 (NIN Landskap 2.0). De som ønsker en ytterligere innføring i kartlegging etter NIN-systemet kan lese mer om dette i Landskapstyper i Nordland. Aurland naturverkstad, rapport 5-2014 (Uttakleiv og Lykkja, 2014, revidert 2017).

Kapittel 3 gir en kort innføring i kartlegging av sjeldne og typiske/representative utforminger av landskapsområdene som er kartlagt.

Kapittel 4 tar for seg den metodiske framgangsmåten som er benyttet for vurdering av sjeldne og representative landskap i Nordland Fylke. Landskapskarakteren beskriver kort sjeldne og typiske/representative landskapstrekk ved for hver landskapstype. Hvert enkelt landskapsområde er vurdert ved hjelp av en fem-delt skala, etter hvor sjeldne eller typiske/ representative de er - sett i forhold til typen de tilhører.

De siste fem kapitlene presenterer en hovedtype per kapittel og en landskapstype (grunntypegruppe) per underkapittel. Kartene viser sjeldne eller typiske utforminger av landskapsområdene innenfor hver landskapstype. I tillegg omtales landskapskarakter (hentet fra landskapstype-rapporten), geografisk fordeling av områder og utforminger av disse, samt mulige endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Hovedgruppene og undergruppene er gitt samme kapittel-nummer i begge rapportene. Dvs. at Innlands-dallandskap (ID), Grunntypegruppe 3: Åpent dallandskap med infrastruktur (GTG-03) har fått kapitel 5.3 i begge rapportene.

Kapittel 5. Innlands-dallandskap (ID),

Kapittel 6. Innlands-åslandskap (IÅ),

Kapittel 7. Kyst- og fjordlandskap (KF),

Kapittel 8. Kystslettelandskap (KS) og

Kapittel 9. Kyståslandskap (KÅ).

Metode for TYPEkartlegging av landskap 2

2.1 Teoretisk grunnlag – En ny tilnærming til landskapskartlegging

Prosjektet «Landskapskartlegging av Nordland fylke» har tatt utgangspunkt NiN (Naturtyper i Norge) sin metodikk for landskapsinndeling gjennomført i grov skala for hele Norge i 2009. (Halvorsen, R. & Lindgaard, 2011, Halvorsen, 2012, Uttakleiv et al, 2014, revidert 2017). I arbeidet med utviklingen av NiN landskap har det vært et mål å videreføre viktige elementer fra norsk landskapsanalysetradisjon.

Dette gjelder bl.a. Nasjonalt referansesystem for landskap og ulike veiledere om landskapsanalyse utgitt av offentlige institusjoner (Puschmann, 2005, Direktoratet for Naturforvaltning og Riksantikvaren 2011, Simensen og Uttakleiv, 2011).

NiN innebærer imidlertid en mer systematisk tilnærming til kartlegging av landskapstyper enn hva som tidligere har vært benyttet i Norge. Det er den første landskapskartleggingen basert på landsdekkende digitale kartverk og databaser for terreng, geologi og løsmasser, landformer, vegetasjon, klimasoner, infrastruktur og arealbruk generelt og jordbruk spesielt mm.

Første fase i arbeidet med utvikling av en mer detaljert landskapstypeinndeling, var en systematisk undersøkelse av hvilke faktorer som skaper variasjonen i landskapet på ulike skalanivåer. Analysen ble utført i Nordland fylke basert på data samlet inn i 2011, og omfattet alt landskap i fylket, fra sentrale bylandskap til perifere kyst- og fjellandskap. Hovedfokuset var å identifisere mønstre i variasjonen i landskapet, og å forstå de prosessene som er årsaken til disse mønstrene.

Datagrunnlaget for analysen besto av innsamling av data fra 258 observasjonsenheter (steder) (5x5km ruter) i Nordland fylke. I hver av de 258 observasjonsenhetene ble alle observerbare landskapsegenskaper registrert, så langt det var mulig å lage en etterprøvbar metodikk for å identifisere og registrere dem. Data ble samlet inn fra tre ulike kilder:

- eksisterende arealstatistikk/digitale kartdata
- tolkning fra flybilder og/eller ikke-digitale kart
- Kartlegging i felt

Utviklingen av NiN landskap har hittil foregått i fem faser:

1. **Feltarbeid fase 1:** Systematisk innhenting av kunnskap om variasjon i landskapet i Nordland
2. **Statistisk bearbeiding** av datamaterialet med sikte på å finne mønstre og sammenhenger i hvordan landskapets innhold og egenskaper varierer sammen og hver for seg
3. **Inndeling og gruppering:** På grunnlag av disse analysene er det utarbeidet en landskapstype-inndeling som så fullstendig som mulig beskriver landskapsvariasjonen i Nordland og som er egnet til kartlegging i målestokk i 1:50 000.
4. **Feltarbeid fase 2:** Kartlegging av landskapet i Nordland etter typeinndelingen. Justering av grenser, beskrivelse av type, og vurdering av sjeldenhet og representativitet.
5. **Justering og forbedring** av typeinndelingen på bakgrunn av erfaringer fra felt: mer kunnskap om typene, utforminger og fordeling (representativitet og særpreg).

I alt ble 173 ulike egenskaper registrert i hver observasjonsenhet. For å avdekke mønstre og sammenhenger ble multivariate statistiske metoder benyttet. Dette er metoder som har vært i bruk innenfor vegetasjonsøkologien i mer enn femti år, som grunnlag for inndeling i vegetasjonstyper og naturtyper, og som også brukes i mange andre fag.

Målsettingen med analysene av datamaterialet fra Nordland var å identifisere grupper av egenskaper ved landskapet som oftest varierer sammen.

Ett opplagt eksempel på egenskaper som typisk opptrer sammen er dyrka mark og gårdstun. I analysen av landskapsegenskaper er gradient et sentralt begrep; med gradient mener vi en gradvis variasjon i flere egenskaper i landskapet. Fordi mange egenskaper varierer sammen, finnes det langt færre viktige gradienter enn det høye antallet variabler vi kan registrere.

Mønsteret av overordnete landformer og terrengformvariasjon er sammen med landskapsgradientene lagt til grunn for landskapstypeinndelingen.

2.2 Landskapstypeinndelingen

Selve landskapstypeinndelingen eller klassifisering av landskap er gjennomført på to nivå; grov skala og detaljert skala.

Grov skala er gjennomført for å identifisere de overordna og storforma strukturene i landskapet. Det ble tatt utgangspunkt i NiN sin nasjonale inndeling av landskap fra 2009, hvor det var klassifisert 4 hovedtyper landskap (NiN 1.0); Strandflaten, fjord- og dallandskap, slettelandskap og ås- og fjellandskap.

Gjennom uttesting av denne inndelingen i Nordland ble det foretatt justeringer på grunnlag av feltobservasjoner og detaljerte analyser av underlagsdata. Konklusjonen for den videre kartleggingen av Nordland var en justering til 10 hovedtyper landskap som dannet utgangspunkt for den videre detaljerte kartleggingen i fin skala.

Nordlandskartleggingen har dannet grunnlag for videreutvikling av metodikk for landskapskartlegging innen NiN sist naturtypesystem. Resultatet fra Nordlandskartleggingen har derfor bidratt til etableringen av neste versjon av NiN landskap i detaljert skala 1: 50.000, NiN 2.0.

2.2.1 Landskapsvariasjon i grov skala – hovedtyper av landskap basert på landform

Hovedtypene i første versjon av NiN landskap tok utgangspunkt i større landformer. En inndeling i 5 hovedtyper, som igjen ble delt i grunntyper, ble benyttet. Alle landskap fra dyphavet til høyfjellslandskapet ble fordelt på typer. Analysene av data fra Nordland har gitt grunnlag for en ny og mer detaljert inndeling i hovedtyper. Skala for hovedtyper er 1: 500.000.

På grunnlag av digitale terrengformanalyser er det laget standardiserte kriterier for inndeling i hovedtyper og grupper av hovedtyper, som fanger opp variasjonen i landskapet på grov skala. Variablene og kriteriene som har blitt brukt som grunnlag for de digitale terrengformanalysene er relativt kompliserte *(vedlegg 2).* Resultatet er et oversiktlig og enkelt kart med inndeling av landskapet slik det framstår som en mosaikk av ulike fysiske landformer og med enhetlig visuelt preg; fjorder, daler, sletter, åser og fjelltopper.

Disse landskapshovedtypene gjenspeiler også grovt sett landskapets dannelsesmåte, det vil si hvordan landskapet har blitt formet gjennom geologiske og andre landformdannende prosesser.

NiN landskap inneholder også utfyllende beskrivelser av landskapstypene med avgrensnings-kommentarer. Følgende ti hovedtyper landskap beskrives i NiN landskap:

Innlandslandskap
- Dallandskap
- Innlandsslettelandskap
- Ås- og fjell-landskap

Kystlandskap
- Fjordlandskap
- Kystslettelandskap
- Kyst-åslandskap

Marine landskap
(*ikke del av Nordlandskartleggingen)*
- *Kontinentalskråningen*
- *Marint dallandskap*
- *Marint slettelandskap*
- *Marint fjell-landskap*

Inndeling av hovedtyper landskap etter NiN-metodikken (Naturtyper i Norge 2.0)

5 av 6 hovedtyper landskap over havnivå er registrert i Nordland: Ås- og fjellandskap, Dallandskap, Fjordlandskap, Kystslettelandskap og Kystås landskap. Typen Innlandsslettelandskap er ikke registrert.

Kartlegging av marine landskap har ikke vært en del av Nordlandsprosjektet. Her foreligger det foreløpig kun en inndeling i hovedtyper. Fram mot en endelig versjon av NiN landskap 2.0 vil det arbeides videre med den marine landskapstypeinndelingen.

2.2.2 Landskapsvariasjon på fin skala – landskapstyper basert på variasjon i landskapets innhold og egenskaper

Mens landform og dannelsesmåte er hovedkriteriene for inndeling i landskaps-hovedtyper på grovt skalanivå, er det en rekke andre egenskaper ved landskapet som får betydning når landskapsvariasjon på en finere skala beskrives. Skalanivå på fin skala er inndelt i grunntyper i målestokk 1: 50.000.

Resultatene av analysene av landskapsvariasjon i Nordland er brukt til å bestemme hvilke gradienter som skal legges til grunn for inndelingen i landskapstyper (grunntyper). Til sammen 10 viktige landskapsgradienter ble identifisert, åtte såkalte geo-økologiske landskapsgradienter (som stort sett beskriver variasjon i naturgitte egenskaper) og to arealbruksgradienter. Alle gradientene er delt inn i to til seks trinn og landskapstypene blir bestemt av kombinasjonen av ulike trinn langs gradientene.

Plassering langs landskapsgradientene er alltid angitt ved bruk av kvantitative og målbare egenskaper. Det er noe ulikt hvilke gradienter som er viktige i de ulike hovedtyper av landskap. I kystlandskapet vil skjærgårdspreg naturlig nok være viktig, mens i fjellandskapet vil gradientene tindepreg, brepreg og relieff være viktige. Omfang av menneskelig påvirkning og infrastruktur har vist seg å være en viktig gradient i alle hovedtyper landskap.

2.2.3 Landskapsgradienter

De sju geo-økologiske landskapsgradientene som ligger til grunn for typeinndelingen:

- **Nedskjæring:** Brukes bare for fjord/dal og beskriver hvor dypt fjorden/dalen skjærer seg ned i omkringliggende landformer
- **Relieff:** Brukes bare for hovedtypene vidde/ås/fjell og beskriver hvor kupert landskapet er
- **Skjærgårdspreg:** Gradienten brukes bare i kystlandskap, og beskriver om landskapet hører til fastland, store øyer, er en del av en øygruppe med mindre øyer, osv.
- **Tindelandskapspreg:** Brukes kun i fjellområder og angir om landskapet har tindelandskapspreg (alpint landskap) eller ikke.
- **Brepreg:** Brukes i dallandskap og i fjellområder, og angir om landskapet er dominert av isbre eller ikke
- Innsjøpreg: Gradienten angir i hvor stor grad landskapet er dominert av innsjøer
- **Myrpreg:** Gradienten angir i hvor stor grad landskapet er dominert av myrer
- **Borealt/alpint landskap:** Angir om landskapet er over eller under skoggrensen eller i skoggrenseland

De to arealbruksgradientene som ligger til grunn for typeinndelingen:

- **Omfang av infrastruktur (bebyggelsesgrad):** Angir i hvor stor grad landskapet er dominert av tekniske anlegg, bebyggelse og infrastruktur
- **Jordbrukspreg:** Angir i hvor stor grad landskapet er dominert av jordbruk, gjennom andel dyrka mark

Det er utarbeidet et detaljert kriteriesett for inndeling i områder / landskapsområder (arealenheter) som så klassifiseres i landskapstyper. Kriteriesettet inneholder regler for hvor grensene skal trekkes mellom f.eks. dal- og fjellandskap, minstestørrelse på områder, osv.

Basert på dette eksplisitte kriteriesettet er til sammen 2695 landskapsområder utfigurert for Nordland fylke. Landskapsområdene er befart av landskapskartleggere i felt, med sikte på å vurdere gyldigheten av grensene, om typedefinisjonene ga mening, samt å gi inn utfyllende beskrivelse særlig av menneskeskapte og romlig-estetiske egenskaper som ledd i landskapsanalyse.

Variasjon i landskapsegenskaper som ikke kommer til uttrykk i grunntypeinndelingen, blir inkorporert i et beskrivelsessystem (beskrevet med landskapskarakter). Variasjon i landskapsegenskaper som ikke kommer til uttrykk i grunntypeinndelingen, blir tatt inn i et eget beskrivelsessystem. Vedlegg med kartet *(vedlegg 3)* og kart til de enkelte landskapstyper viser inndelingen i landskapsområder for Nordland

For detaljer beskrivelse av metodisk oppbygning og framgangsmåte se *Landskapstyper i Nordland, Rapport 5-2014* (Uttakleiv et al, 2014)

2.2.4 Anvendelse av landskapsgradientene, datagrunnlag og trinndeling

Basert på den innledende fase med analyse av landskapsvariasjon og identifisering av de 10 viktigste landskapsgradienter ble det produsert kartdatasett for de enkelte gradientene. Hvor stor grad (arealdel) den enkelte gradient preger en del av et landskap er uttrykket ved en trinndeling. Antall trinn er satt på bakgrunn av en faglig og pragmatisk vurdering.

Gjennom analyse av den overordna områdeinndelingen med hovedtyper gjøres en detaljert analyse av innholdet til landskapsgradientene som grunnlag for en videre inndeling og avgrensing til landskapsområder og klassifisering av grunntyper.

Prosedyren følger listen med landskapsgradienter i prioritert rekke følge. Man starter med de geo-økologiske gradientene og hvor nedskjæring (DN =dal-nedskjæring, gjelder både fjord og dal) trekkes ut først. Så vurderes grad av nedskjæring og riktig trinn settes for det ut figurerte landskapsområde. Så fortsetter prosedyren videre nedover listen av landskapsgradienter. For dal og fjord går man videre til brepreg, innsjøpreg, myrpreg , borealt/alpint (vegetasjonssone) og til slutt analyseres innholdet av infrastruktur og jordbruk.

Etter prosedyren med dal og fjord, vil man stå igjen med restområder som da utgjør ås- og fjellandskap og kystslettelandskapet. Samme prosedyre gjentas, uten nedskjæring, men her inkludert med analyse av relieff, skjærgårdspreg og tindelandskapspreg.

Tabell 1. Tabell gradienter, datagrunnlag, trinndeling og kvalitets/usikkerhet i datagrunnlaget

Gradi-ent-gruppe	Landskapsgra-dient		Datagrunnlag og definisjon	Merknad til datagrunnlag	Anvendelse
Geo-	**Dal- og fjord-ned-skjæring (DN)**	**4**	DEM 50 meter oppløsning (dal- og fjord nedskjæring = dybde/(2xbred-de)) Trinn 1 = åpen Trinn 2 = relativt åpen Trinn 3 = relativ nedskåret Trinn 4 = sterkt nedskåret		fjord- og dal landskap
	Relieff (RE)	**3**	DEM 50 meter oppløsning (TPI) Trinn 1 = slettelandskap Trinn 2 = småkupert Trinn 3 = kupert		ås- og fjell landskap (vidde) og kystslette
	Tindelandskappreg	**2**	DEM 50 meter oppløsning (TPI) Trinn 1 = uten tindepreg Trinn 2 = med tindepreg		ås- og fjell landskap
	Brepreg	**2**	N 50 kartdata (snø/bre) Trinn 1 = uten brepreg Trinn 2 = med brepreg	Svakhet ved stedvis stor tilbakegang av breareal i forhold til datagrunnlag. Vurderes for alle hovedtyper.	Vurderes for alle hoved-ty-per
	Skjærgårds-preg	**5**	N 50 kartdata (areal øyer) (dybdedata -30 muh) Trinn 1 = fastland Trinn 2 = fastland eller øy > 20 Km² Trinn 3 = store øyer (1,5 – 20 km²) Trinn 4 = små øyer (0,1 – 1, 5 km²) Trinn 5 = småskjær (< 0,1 km² (10 ha))		Kystslette
	Borealt / alpint	**3**	N 50 kartdata og modell «boreal hei». Trinn 1 = skog Trinn 2 = skoggrense Trinn 3 = alpint		Vurderes for alle hoved-ty-per
	Innsjø-preg	**2**	N 50 kartdata Trinn 1 = uten innsjø Trinn 2 = med innsjø (linere utstrek-ning > 1,5km)	Gir kun info om areal vann. Gir ikke info om øvrige forhold som vann og vass-drag (antall vann, elver etc.)	Vurderes for alle hoved-ty-per
	Myr-preg	**2**	N 50 kartdata Trinn 1 = uten myr Trinn 2 = med myr		Vurderes for alle hoved-ty-per
Arealbruks gradienter					
	Omfang infrastruktur	**6**	N 50 kartdata, GAB register. Trinn 1 = uten bebyggelse Trinn 2 = lav Trinn 3 = middels Trinn 4 = relativ høy (tettsted, tett-bygde hyttefelt) Trinn 5 = høy (by) Trinn 6 = Svært høy (storby)	God i øvre trinn mellom 3 – 6. Svak-heter i nedre trinn ved at man ikke har data på regulerte vann uten fysisk inngrep (f.eks innsjø regulert ved over-føringstunell). Register har ikke infor-masjon om deler av vassdrag mellom regulerte vassdrag. (Dette er kvalitets-sikret manuelt for Nordland)	Vurderes for alle hoved-ty-per
	Jordbruks-preg	**3**	N 50 kartdata. Trinn 1 = ubetydelig Trinn 2 = moderat Trinn 3 = høyt	Svakhet mellom datagrunnlag og jord-bruksaktivitet i dag. Datagrunnlag sier ikke noe om status per dags dato (avvi-kling av drift ets.)	Vurderes for alle hoved-ty-per

(DEM = Digital Elevation Modell / digital terrengmodell) (TPI = Topographic position index)

2.2.5 Hierarkisk oppbygning med grunntyper, grunntypegrupper og hovedtyper

Resultatet fra gradientsanalysene og trinndelingen som grunnlag for områdeinndeling gir unike gradientskoder av de registrerte trinn. Gradientskodene, uttrykket med en kodestreng, analyseres så i sammenheng og samling av flere landskapsområder med like kodestrenger trekkes ut. Den unike kodestrengen danner så egenskapen ved en unik grunntype av landskap.

Til sammen ble det klassifisert 310 grunntyper i Nordland. Fordeling av områder innen de forskjellige grunntypene varierte fra kun 1 til 2 områder i nedre enden av skalaen til samlinger mellom 20 – 40 områder. En slik inndeling vil kunne identifisere særlig sjeldne egenskaper av sammensetninger i landskapsegenskaper for enkeltområder, men samtidig viste overvekten av områder med mellom 2 og 10 områder å være så stor at de ikke har en god anvendelse i praktisk landskapsforvaltning.

På grunnlag av dette resultatet ble det foretatt en pragmatisk utvelgelse av de viktigste landskapsgradientene for hver av hovedtype, og en sammenslåing av trinnene fra grunntypene. Man kan si at datagrunnlaget ble forenklet for å oppnå en sammenstilling av grunntyper til grunntypegrupper:

1. DN = Dalnedskjæring med 2 samletrinn (originaltrinn 1/2 og 3/4)
2. RE = Relieff (topografi) med 2 samletrinn (originaltrinn 1/2 og 3)
3. SP = Skjærgårdspreg med 2 samletrinn (originaltrinn 1–3 og 4–6)
4. OI = Omfang infrastrukturpreg med 3 samletrinn (originaltrinn 1/2, 3/4 og 5/6)
5. JP = Jordbrukpreg med 2 samletrinn originaltrinn 1/2 og 3)
6. BA = Boreal/alpin vegetasjonssone med 2 samletrinn (originaltrinn 1/2 og 3)

Tabell 2 illustrerer generaliseringen ved sammenstilling av trinnene til kun å være to trinn per gradient med fordeling / vekting som vist i tabell. Samtidig er det en rekke kombinasjoner som ikke er realiserbar ved at de ikke naturlig kan samvariere:

Landskapsgradientene brepreg (BP) og tindelandskapspreg (TP) overstyrer grunntypeinndelingen når disse er inkludert som viktige variabler, det vil si at forekomst av spesialtrinn langs disse definerer en egen grunntypegruppe, uansett trinn for andre landskapsvariabler (det antas at OEer med sterkt bre- eller tindelandskapspreg mangler infrastruktur og jordbrukspreg). Resultatet er en første generasjons grunntypeinndeling som vist i Tabell 2, med et samlet potensielt maksimalt antall grunntypegrupper i de seks hovedtypene i hovedtypegruppene innlandslandskap og kystlandskap på 142. Mange av disse vil nok neppe bli realisert.

Tabell 2. Oversikt over hvilke landskapsgradienter som er benyttet ved inndelingen i grunntypegrupper (landskapstyper) innenfor hver av landskaps-hovedtypene, med angivelse av antatt viktighet (rangorden) og antallet relevante trinn (som eksponent). Gradienter som overstyrer andre gradienter er angitt med S.

Hoved-type-gruppe	Hovedtype	Geo-økologisk landskapsgradient								Areal-		Potensielt maksimalt antall grunn-typer
		DN	RE	TP	BP	SP	BA	IP	MP	OI		
I	Dallandskap (ID)	5^2	×	×	S	×	4^2	6^2	×	2^3		49
I	Innlandsslettelandskap (IS)	×	×	×	×	×	3^2	×	×	1^3		18
I	Ås- og fjell-landskap (IA)	×	3^2	S	S	×	5^2	×	×	4^3		27
K	Fjordlandskap (KF)	3^2	×	×	×	×	×	×	×	1^3		12
K	Kystslettelandskap (KS)	×	×	×	×	1^2	×	×	4^2	2^3		24
K	Ås- og fjellkyst (KA)	×	1^2	×	×	×	×	×	×	2^3		12

Etter denne inndeling fikk man ut en samling av 73 grunntypegrupper. Denne inndelingen er det samlede resultatet fra Nordlandskartleggingen og som i det videre omtales som landskapstyper.

2.2.6 Koding og navnsetting av typer på landskapsnivået

Følgende prinsipper legges til grunn for koding av typer på landskapsnivået:

1. For å kunne identifisere *landskaps-grunntyper* presist, men i så kort form som mulig, brukes en kodestreng bestående av fem elementer:

    a. Én bokstav for hovedtypegruppe
    b. Én bokstav for hovedtype
    c. Bokstaven G som angir at det er grunntype som angis.
    d. Tall som karakteriserer grunntypens plassering langs alle de geo-økologiske landskapsgradientene, ordnet i en standard rekkefølge.
    e. Tall som karakteriserer grunntypens plassering langs alle arealbruks-(landskaps)gradientene, ordnet i en standard rekkefølge

    Sifrene skilles av en loddrett strek eller et oppholdsrom mellom geo-økologiske landskapsgradienter og arealbruksgradienter. Alle landskapsgradientene, uansett om de benyttes til inndeling av den aktuelle hovedtypen eller ikke, skal inngå i kodestrengen, slik at kodestrengen får samme antall sifre for alle hovedtyper og hver landskapsgradient har sin spesielle plass i kodestrengen. Tallet 0 benyttes for å angi at den aktuelle landskapsgradienten ikke er benyttet ved grunntypeinndeling innenfor den aktuelle hovedtypen.

    To eksempler fra førstegenerasjonsinndelingen av landskap i Nordland er: (i) KS G 01100220|33: Kystslettelandskap (strandflaten), grunntype med sterkt innsjøpreg og sterkt myrpreg, middels omfang av infrastruktur og moderat jordbrukspåvirkning. (ii) IA G 03011123|21: Ås- og fjell-landskap uten kystlinje, kupert, alpint, med sterkt myrpreg og lavt omfang av infrastruktur.

2. For å kunne identifisere landskaps-grunntypegrupper så presist, men i så kort form som mulig, benyttes samme prinsipp for koding av grunntyper, men flere av landskapsgradientene vil bli kodet med tallet 0, og for noen landskapsgradienter vil en annen trinndeling bli benyttet. Bokstaven L (for landskapstype = grunntypegruppe, settes inn etter hovedtypeangivelsen.

3. Ved digital lagring av typeinformasjon må separate felter benyttes for hvert av elementene i kodestrengen.

Grunntyper kan navnsettes på flere måter med utgangspunkt i navn på trinn langs de viktige land-skapsgradientene, f.eks. ved å kombinere trinntilhørighet langs geo-økologiske landskapsgradienter og trinntilhørighet langs arealbrukslandskapsgradienter med hovedtypetilhørighet. Da kan navn lages på to prinsipielt forskjellige måter:

1. *Fullstendig karakteriserende navn.* Navn som angir plassering langs alle viktige landskapsgradienter, med unntak for normaltrinn og trinn langs landskapsgradienter som ikke brukes ved trinndeling av den aktuelle hovedtypen. Fullstendig karakteriserende navn på grunntypene i eksemplene ovenfor kan være: *(i) middels bebygd kystslettelandskap med sterkt innsjø- og myrpreg, med jordbrukspreg, og (ii) ubetydelig bebygd kupert alpint ås- og fjell-landskap med sterkt myrpreg* [eventuelt ubetydelig bebygd alpint fjell-landskap med sterkt myrpreg].

2. Kortnavn. Fullstendig karakteriserende navn etter mønster av navnene ovenfor vil sannsynligvis bli altfor kompliserte til å kunne fungere i normal praktisk bruk. Et sett av kortere (og mindre presise) navn vil derfor måtte utarbeides. Ett eksempel for (ii) over kan være *kupert fjellmyrlandskap.* Sannsynligvis vil gode regler for konstruksjon av kortnavn vil være mye lettere å utarbeide etter at vi har bedre oversikt over hvilke grunntyper som faktisk finnes og hvilke som ikke gjør det.

Kodingen som er benyttet for Nordland er; eks; InnlandsDallandskap GrunnTypeGruppe nr 02: **Navnsetting:** ID GTG 02 Åpent dallandskap med urørt preg.

2.2.7 Oppsummering metode

Resultatet er utarbeidet på grunnlag av ny metodisk framgangsmåte og er første del i utviklingen av NiN 2.0. Målsetningen for videre arbeid er å bruke erfaringene fra Nordlandskartleggingen i en videreføring mot en nasjonal kartlegging av landskap. I dette arbeidet vil man få testet den metodiske strukturen mot et nasjonalt datagrunnlag. Dette vil gi ny kunnskap og mulig justering av innholdet i Nordlandskartleggingen. Samtidig vil forvaltningens anvendelse og erfaring med bruk av materialet som her foreligger gir verdifull informasjon i den videre utviklingen mot et nasjonalt system for landskapskartlegging.

2.3 Landskapstypekartlegging og landskapsanalyse

Oppdraget fra Nordland fylkeskommune har vært å kartlegge og beskrive alt landskap i Nordland. Metodikken som her er anvendt og utviklet har som hovedmål å kartlegge landskapstyper og skildre typenes overordna landskapskarakter. Les mer om metoden i Landskapstyper i Nordland (Uttakleiv et al, 2014, revidert 2017). Resultatet er videre blitt analysert, beskrevet og vurdert for å kunne identifisere sjeldne og typiske utforminger av landskapsområder innenfor hver landskapstype. (denne rapporten).

Begrepet **landskapsanalyse** brukes (jf. Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvarens veileder for landskapsanalyse; 2011) om en 'samlet prosess som omfatter beskrivelse, tolkning (fastsettelse av landskapskarakter) og verdisetting av landskap'. Disse tre hovedelementene i landskapsanalysen defineres slik:

1. **Landskapsbeskrivelse:** 'avgrensning og beskrivelse av (del)områder innenfor et landskap'

2. **Landskapskarakter:** 'konsentrert uttrykk for samspillet mellom et områdes naturgrunnlag, arealbruk, historiske og kulturelle innhold, og romlige og andre sansbare forhold som særpreger området og adskiller det fra omkringliggende landskap'; omfatter:

   a. angivelse av typetilhørighet
   b. beskrivelse av innhold og egenskaper knyttet til landskapsområdet
   c. fordelingsegenskaper

3. **Sjeldne og typiske landskap:** Gruppering av områder etter kriteriene

   a. representativitet
   b. sjeldenhet

Målsettingen for arbeidet med landskapsnivået i NiN versjon 2 er å utvikle en typeklassifisering og en systematisk inndeling av landskap. Det er først nå vi har tilgang til digitale kart og register og har store nok datamaskiner til å kjøre slike utregninger. Arbeidet er basert på generelle trekk i variasjonen på landskapsnivået (jf. definisjonen av landskapstype over) og et beskrivelsessystem for systematisk beskrivelse av variasjon på landskapsnivået som ikke fanges opp av typeinndelingen. Landskapsnivået i NiN versjon 2 skal også inneholde klarest mulige regler for avgrensning av områder med størrelse og grad av homogenitet i innhold og fordeling av landskapselementer som er hensiktsmessig for landskapsbeskrivelse. Utfigurerte egenskapsområder (landskapsområder for grunntyper, slik de er inntegna på kartet) og egenskaps-delområdene skal tjene dette formålet.

Begrepsapparatet for variasjon på landskapsnivået i NiN versjon 2 skal også gi et best mulig *grunnlag* for fastsettelse av landskapskarakter (identifisering av sjeldne og typiske karaktertrekk) ved å bidra til standardisering av landskapsbeskrivelsene (punktene 2a og 2b), ved å gjøre vurdering av sjeldenhet og representativitet mulig (punkt 3a og 3b) og ved å klargjøre hvilke delområder det er naturlig å sammenlikne med ved vurdering av øvrige egenskaper (punkt 2c).

Landskapstypekartlegging som kan defineres som «avgrensning, typifisering og beskrivelse av landskaps-arealenheter», har til hensikt å bidra til egnet kunnskapsgrunnlag for landskapsanalyse. Behovet for faglig skjønn ved fastsettelse av landskapskarakter og andre verdivurderinger eller grupperinger av landskap forblir imidlertid uendret.

2.4 Definisjoner og begreper

NIN-arbeidet er et ekspert-arbeid med en kartlegging og landskapsklassifisering som tar utgangspunkt i allment tilgjengelige og anvendte landskapsbegreper.

Landskap

Utgangspunktet for identifisering av landskapstyper er den européiske landskapskonvensjonens definisjon av landskap: 'Landskap betyr et område, slik folk oppfatter det, hvis særpreg er et resultat av påvirkning fra og samspill mellom naturlige og/eller menneskelige faktorer'. Denne definisjonen er i arbeidet med NiN-landskap avgrenset og presisert på tre punkter:

- 'slik folk oppfatter det' tolkes i betydningen 'slik folk flest oppfatter det'; det vil si med fokus på generelle egenskaper ved landskapet;
- 'slik folk flest oppfatter det' tolkes dithen at det skal legges vekt på egenskaper som observerbare på en landskapsrelevant skala; og
- 'naturlige og menneskelige faktorer' tolkes slik at geo-økologiske egenskaper og arealbruksegenskaper sammen skal legges til grunn for landskapstypeinndeling og landskapsbeskrivelse i NiN.

Landskap betyr et geografisk område med dets særpreg, slik det kommer til uttrykk gjennom områdets innhold av naturlige og menneskeskapte landskapselementer (Se kommentar ovenfor om forholdet til den europeiske landskapskonvensjonen kap 1.1.1). Denne definisjonen baserer seg på definisjonen av landskapselement, 'naturlig eller menneskeskapt

objekt eller enhet, inkludert naturtype-arealenheter på natursystem og natursystemkompleks-nivåene, som lar seg identifisere på en landskapsrelevant skala'.

HTG = Hovedtypegrupper: Innlandslandskap, kystlandskap og marine landskap (ikke kartlagt forløpig i Nordland).

HT = Landskapshovedtype: 'ensartet type landskap med hensyn til store trekk i terrengform- og landformvariasjon'

GT = Landskapsgrunntype: 'ensartet type landskap med hensyn til store trekk i terrengform- og landformvariasjon og landskapets innhold av elementer slik det kommer til uttrykk gjennom plassering langs de viktigste landskapsgradientene'

GTG = Landskapsgrunntypegruppe; På grunnlag av resultatet med grunntypene ble det foretatt en pragmatisk utvelgelse av de viktigste landskapsgradientene for hver av hovedtype, og en sammenslåing av trinnene fra grunntypene. Man kan si at datagrunnlaget ble forenklet for å oppnå en sammenstilling av grunntyper til grunntypegrupper. Dette er nivået som blir presentert i rapporten her og viktigste nivå for kommunikasjon og viusualisering av landskapsvariasjon og mangfold i skala M 1 : 50.000

LO = Landskapsområder: avgrensning av grunntyper med unike nummereringer og stedlig plassering. Avgrensningskriterier er styrt av landskapsgradientene.

En landskapsgradient defineres som 'den parallelle, gradvise eller trinnvise variasjonen i forekomst og mengde av landskapselementer'. Det skilles mellom to hovedkategorier av landskapsgradienter.

Geo-økologiske landskapsgradienter uttrykker samvariasjon mellom landskapets terrengform og innholdet av landformer, og miljøbetinget variasjon slik det kommer til uttrykk gjennom forekomst og mengde av landskapselementer knyttet til naturmark.

Arealbruksgradienter som 'uttrykker samvariasjon mellom forekomst og mengde av landskapselemen-

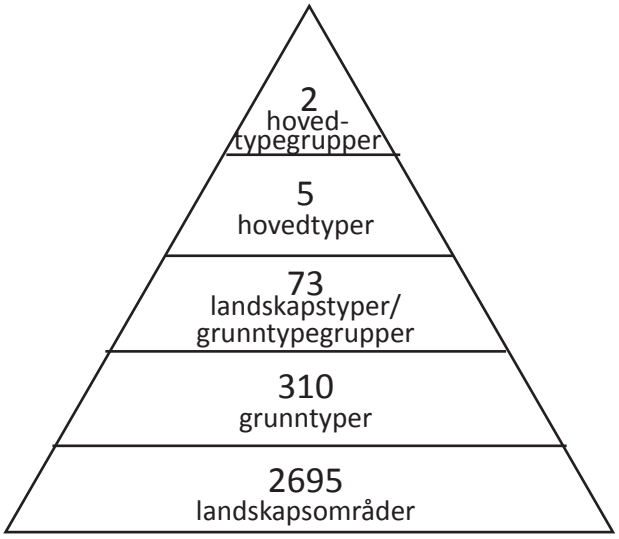

Ovenfor har vi illustrert hvordan vi i dette prosjektet har kartlagt typer og områder i Nordland fylke. Som navna i pyramiden viser, har vi kartlagt nedenfra og opp. Dvs. vi har samla eller gruppert områdene og typene i flere omganger.

Metode for identifisering av sjeldne og typiske utforminger av landskap

3

3.1 Identifisering av sjeldne og typiske landskap i Nordland

Identifisering skjer med utgangspunkt i de to kriteriene representativitet og sjeldenhet. Disse kriteriene anvendes på hvert enkelt landskapsområde, vurdert opp mot typens overordnede landskapskarakter.[1]

Landskapstypebeskrivelsen bygger på kriterier for inndeling av landskapstyper (digitale datasett) og feltregistreringen,[2] og er den generelle beskrivelsen av de allmenne karakterdannende trekkene som har gitt grunnlag for å utpeke/fastsette den aktuelle landskapstypen som området tilhører (Uttakleiv 2013, jf. Veileder Landskapstyper i Norge).

1 Overordnet karakter var ikke endelig fastlagt under feltarbeidet, flere typer ble på bakgrunn av erfaringer fra feltarbeidet slått i sammen til en, og noen typer ble delt i to. Vurderingene fra felt er derfor gått gjennom flere ganger, og justert og kalibrert opp mot vurderingene for samtlige landskapsområder innen endelig fastlagt landskapstype på nytt (sammenliknet mot referansematerialet).

2 Vurderingene av representativitet og sjeldenhet er gjort i felt, og så på nytt når vi satte i sammen registreringene for hele fylket, der vi sorterte og grupperte typene, og kalibrerte områdene mot hverandre på nytt. Når justering av datagrunnlaget fører til at antall typer og områder endres, må man sjekke om landskapskarakter bør omskrives, og justering og kalibrering av representativitet, sjeldenhet og klassifisering gjøres om igjen. Denne prosessen vil det være nødvendig å gjøre på nytt, når man får oversikt over større deler av Nord-Norge eller resten av landet.

***Natur**: Klippekyst ved Hermannsdalen (LO 110, klasse 5)* ***Fiske/tettsted**: Reine (LO 2217, klasse5)*
KS GTG-16 Kystslettas åpne viker og klippekyst. *KS-GTG-11 Kystslette med høyt infrastrukturpreg.*

***Landbruk**: Sømna på Helgeland (LO 238, klasse 4)*

***By og industri**:Mosjøen(LO 857, klasse 4)*
KS GTG-10 Kystslette m myr, infrastruktur og jord bruk. KF-GTG-08 Nedskåret fjord med bypreg.

3.1.1 Representativitet

Med representativitet menes «det typiske» ved innhold og utforming av hver enkelt landskapsområde, sett i forhold til den landskapstypen området tilhører. Det vil si at et område med god representativitet, har en særlig forklarende funksjon i forhold til samspillet mellom natur- og kulturgeografisk forhold innen en tydelig romlig områdeavgrensing. Eksempelvis kan nevnes landskapsområdene Hermannsdalen med tilhørende klippekyst på yttersida og fiskeværet Reine på innersida av Lofoten, landbruksområdene på i Sømna og industribyen Mosjøen. Disse områdene har en svært tydelig og godt balansert utforming av de kjennetegn som er bestemmende for landskapstypene de tilhører. Se bildene ovanfor.

Representativitet som kriterium vil være med å løfte fram typiske og godt utforma landskapsområder i regional sammenheng. For å kunne si noe om hvilke områder som har typisk (representative) eller sjelden utforming benytter vi tre overordna prinsipper:

<u>Mangfold, helhet og intensitet.</u>

Det typiske (representative) og det særpregede (unike) ved overordna landskapskarakter vurderes ved hjelp av tre prinsipper:

- **Mangfold:**
  Variasjon og sammensetning av landskapskomponenter, småskala vs. storskala landskapsrom, bygninger og anlegg, landemerker osv.
- **Helhet:**
  Kontinuitet/brudd, repeterende elementer
- **Intensitet:**
  Uttrykk for inntrykksstyrke, der kontraster i landskapsområdet både vurderes opp mot typens landskapskarakter og områdets beliggenhet i forhold til omkringliggende landskap.

Kråkmotinden, Hamarøy (LO 1864, klasse 5)

Stetindmassivet (LO 1770, klasse 5)

Breiflogtind-Helvetstind med 600 m stupbratte flåg Moskenes i Lofoten.

De Syv søstre, Alstadhaug, Helgeland (LO 2672, klasse 5)

3.1.2 Sjeldenhet

Benyttes som kriterium for å framheve vurderinger eller klassifiseringer av det spesielle, det unike ved et område som vil kunne skille det fra andre områder innen samme landskapstype. Vi vurderer om det sjeldne innslaget er av positiv eller negativ karakter. Industriområder er for eksempel ikke ensbetydende med negativ påvirkning. (Jf. et sjeldent stort og forurenset gruveområde vs. et sjeldent stort smelteverk som er godt integrert i bymiljø, slik som vi finner det i Mosjøen).

Sjeldenhet er i denne sammenheng vurdert ut fra tre prinsipper:

- få områder eller forekomster totalt (få områder/sjelden lokalt – få områder/sjelden nasjonalt)
- mange områder lokalt, men få områder totalt med slike kvaliteter nasjonalt (mange lokalt med spesiell utforming/sjelden utforming nasjonalt).
- mange områder totalt, men noen få som utmerker seg (mange områder/få med sjelden utforming)

Sjeldenhet fanger altså også opp i hvilken grad landskapsområdet har kvaliteter som er sjeldne i lokal, regional eller nasjonal sammenheng. Sjeldenhet kan også vurderes i forhold til overordna landskapskarakter for typen (utforming) og i forhold til omkringliggende områder, inkludert innsyn, utsyn og påvirkningsgrad (beliggenhet), det vil si områdets viktighet lokalt, regionalt og nasjonalt. En slik vurdering kan først gjennomføres når vi har oversikt over landskapstypene for en større region.

Massivene Breiflogtind-Helvetestind og Olstinden-Seiltinden i Kjerkfjorden strekker seg fra Innersida over til storhavet på Yttersida. Dette er noen av de mest storslagne og karakteristiske fjellmassivene i Lofoten (klasse 5). Landskapstypen er vanlig regionalt, men sjelden nasjonalt.

Landskapsområdet med De Syv søstre hører også til landskapstypen Lågfjellmassiv med tindeland-skap: Området er representativt for typen på regionalt nivå, der store kontraster innad og repeterende mønster av hovedkomponenter (tinder), gir et helhetlig preg. Når det gjelder sjeldenhet er det få områder av typen i denne delen av fylket (sjelden regionalt), i tillegg har området en unik beliggenhet med store kontraster til omkringliggende områder (kystslette og åpent fjordlandskap). Fjellkjeden er et viktig mé (seilemerke langs kystleia), og et landemerke av nasjonal verd (sjelden nasjonalt, klasse 5).

En slik vurdering ut i fra en helhetlig regional eller nasjonal oversikt vil dermed kunne medføre justeringer etter hvert som større deler av landet kartlegges.

3.1.3 Kriterier og klassifisering

Kråkmotind er definert som kupert høgfjell med urørt preg. Landskapskarakteren er representativ for typen, dvs. den har alle kvalitetene som kjennetegner typen. I tillegg er det en sjelden sterk utforming i forhold til de rolige fjellformasjonene som er typisk for kuperte høgfjell uten tinder (den er ikke karakterisert som tind etter NiN-systemet, men ligger på grensen). Kråkmotinden har i tillegg en sjelden utforming i forhold til regionen (landemerke for omkringliggende områder). Den får derfor klasse 5.

Små forskjeller i gradienter eller endringer av kriteriene for en type kan fort gi annen klassifisering. Dersom dette landskapsområdet hadde blitt plassert i typene lågfjellsmassiv eller høgfjellsmassiv med tindelandskap og urørt preg, ville det trolig kommet i klasse 3. Her er det fjellmassiver som Stetind i Tysfjord, Vågakallen i Vågan, Helvetestind i Moskenes, Børvasstindan i Bodø og Syv søstre i Alstadhaug som har de høyeste landskapsklassene. Relieff, klimasone og krav til tindelandskap osv. plasserer tinden et sted mellom disse landskapstypene. Dette viser at klassifiseringen først og fremst forklarer sjeldenhet og respresentativitet ut fra kriteriene som kjennetegner typen.

3.2 Vurdering av sjeldne og typiske landskap

Hvert område rangeres etter en 5- delt skala, hvor 5 er høyest og 1 er lavest, jfr. utkast til veileder «Landskapsanalyse – Metode for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk», som er utviklet av Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren og Norges vassdrags- og energidirektorat. Veilederen foreligger i foreløpig versjon (Clemetsen og Simensen 2010). I denne skalaen er landskap som regionalt vanlig forekommende, gitt klasse 3 (middels).[3]

Følgende skala benyttes i klassifiseringen:

1. Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg.
2. Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng.
3. Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng.
4. God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng.
5. Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning.

Når vurderingen tar utgangspunkt i et områdes landskapskarakter, vil det være naturlig at de fleste områder vil bli karakterisert som «vanlig forekommende i lokal sammenheng» (2) eller «regionalt representative» (3). Den 5-delte skalaen er dermed hensiktsmessig for lettere å kunne skille ut områder som har særlig stor regional eller nasjonal betydning (4 og 5), og områder som på grunn av inngrep har gitt betydelig endring av landskapskarakter har liten eller ingen betydning som landskap, slik de nå framstår (f. eks store industrianlegg eller områder for råstoffutvinning). For at laveste kategori skal kunne benyttes, må inngrepene ha en dominerende innvirkning på hele landskapsområdet. Laveste kategori (1) vil derfor på bakgrunn av metodikken, bare i spesielle tilfeller kunne benyttes.

3 I veilederen "Metode for landskapsanalyse i kommuneplan" (DN/RA 2011) er skalaen også 5- delt, men her er landskap som er lokalt forekommende lagt midt på skalaen (3). Til bruk i kommuneplanlegging på lokalgeografisk nivå, vil dette være et hensiktsmessig utgangspunkt for fordeling på skalaen. I strategiske landskapsvurderinger på regionalt- og interkommunalt nivå som denne rapporten er tilpasset, vil det være hensiktsmessig å legge det regionalt representative og vanlige midt på skalaen.

3.3 Geografisk fordeling

For hver landskapstype gis en kort beskrivelse av geografisk fordeling i fylket, om typen finnes spredt, langs kysten, i fjordene nord i fylket eller konsentrert i visse områder osv. Det samme gjelder også geografisk fordeling av sjeldne og typiske landskap, og om vurderingene har en jevn fordelingskurve. Det vil si om det er flest forekomster av vanlig forekommende landskap i lokal og regional sammenheng, eller om det er enkelte kategorier som forekommer hyppigere. Spesielle fenomen kan kommenteres (sjeldne fenomener, konsentrasjoner av visse verdier eller utforminger, fravær i områder man kunne forvente forekomster osv). Kan man ane et mønster, en utvikling eller ha en forklaring til hvorfor typen framtrer slik den gjør, kan det tas med. Er det trender som kan påvirke overordnet landskapskarakter over tid, tas temaet opp i avsnittet om endringsfaktorer.

3.4 Endringsfaktorer som kan påvirke overordnet landskapskarakter:

I hvilken grad et landskapsområde kan absorbere inngrep og endringer, vil være avhengig av rominndeling, småskala vs. storskala områder, vegetasjon, historisk dybde og kontinuitet, kulturpåvirkning, eksisterende bygninger og infrastruktur. Det er ikke gjort kartlegging i felt for å vurdere sårbarhet for endring av landskapskarakter for hvert enkelt område.

Vi har likevel gitt en oversikt over endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren for hver landskapstype. Nedenfor har vi kort lista opp overordna faktorer som påvirker landskapskarakteren, og brukt denne som sjekkliste når vi for hver landskapstype har gjort kort rede for hvilke faktorer som representerer de mest sannsynlige endringene.

3.4.1 Sjekkliste endringsfaktorer

- **Primærnæring:** Jordbruk: gjengroing, sammenslåing større enheter/nye fjøs, nydyrking. Skogbruk: moderne skogsdrift med store maskiner og vegbygging. Havbruk: Anlegg på land, mærer og andre typer oppdrettsanlegg i sjø. Fiske: havnemiljø, fiskemottak og andre anlegg på land, båttrafikk, sjømerker/merking langs leia, nedlegging og forfall.
- **Samferdsel:** Veg: hovedferdselsårer, oppgradering, nybygging, omlegging, sikringstiltak, tuneller, gatelys. Båttrafikk: molo, kai, brygge, andre anlegg på land, slip og annen industri, fyrlykter. Jernbane: toglinje, stasjoner, omlegging spor, ny bane, sikringstiltak, tuneller, overbygg. Fly: flyplasser, merking, sikkerhetssoner, bruk av lys.
- **Militær aktivitet:** Militære bygninger og anlegg, øvingsområder, skytefelt, bruk av lys, ferdselsforbud.
- **Energi:** Olje: installasjoner til lands og til havs. Vannkraft: damanlegg, reguleringssoner, tørrlagte elveløp, endring av vassføring, kraftlinjer, tuneller, tipper/fyllinger, ferdselsforbud.
- **Vindkraft:** vindmølleparker, anlegg og vegbygging. Bølgekraft: anlegg til lands og til havs.
- **Demografi:** Fraflytting (industriområder, jordbruksgrender, fjellbygder og fiskevær) Tilflytting: noen byer og tettsteder med omland bærer preg av tilflytting: ny/annen arealbruk, ny infrastruktur, nybygg og nyetableringer.

3.5 Mulige begrensninger og avvik i anvendelsen av vurderingsmetodikken

Vurderingen avsjeldne og typiske landskap er knyttet til den samlede landskapskarakter for et område. Landskapskarakter er et kvalitativt uttrykk for innhold, egenskaper, funksjoner og sammenhenger for det aktuelle området. Det innebærer blant annet at særegne variasjoner innenfor området (kriteriet sjeldenhet) i ulik grad vil kunne påvirke vurderingen og klassifiseringen av området som helhet.

I første rekke vil dette være knyttet til *områdets størrelse og utforming.* I praksis innebærer dette at f.eks et viktig kulturmiljø eller en framtredende landskapsform med stor identitetsverdi vil kunne gi utslag på høyere klassifisering i et lite landskapsområde (eks. Kjerringøy i Bodø kommune/ Hatten i Hattfjelldal) enn i et område med stor utstrekning hvor kompleksiteten er større og enkeltobjekter lettere absorberes av skalaen (eks. Lofotkatedralene i Kabelvåg eller Børtind i Børvasstind-massivet).

Det vil også kunne være en utfordring å behandle alle landskapstyper likt langs hele den 5-delte skalaen. Generelt kan man si at for klasse 2, 3 og 4 bør fordelingen statistisk sett følge den samme kurven. Områder som blir vurdert til klasse 1 eller 5 vil derimot ha egenskaper som er såpass avvikende fra det representative for typen at vi ikke kan forvente lik fordeling på tvers av landskapstypene. Noen typer er i seg selv nærmest karakterisert som landemerker eller med kvaliteter som er typisk eller sjeldne for landsdelen. Slike kvaliteter vil gi utslag på skalaen, og metodisk kan det også være rett.

Når det gjelder konkret bruk av kartet over sjeldne og typiske utforminger av landskapsområdene slik de framkommer på NiN-kartet, er det først og fremst meningsfullt i sammenligne områder innenfor den enkelte landskapstype. De ulike landskapstypene er grunnleggende så forskjellige at det metodisk er få holdepunkter for å sammenlikne på tvers av typene.[1] Dette til forskjell fra andre typer klassifiseringer der sammensetning av landskapskomponenter i større landskapsrom gjerne blir vurdert ut fra ulike kriterier for å si noe om severdighet, opplevelseskvalitet og stedsidentitet.

1 Dette innebærer at vurderingene av sjeldne og typiske landskap ikke vil kunne gi et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om landskapet i konsekvensutredninger av konkrete planer om tiltak. På prosjektnivå må analyser og vurderinger suppleres med annen metodikk, jf. DN og RA (2011) og Clemetsen og Simensen (2010).

Det første overordna referansegrunnlaget for å sammenligne typer etter NIN-systemet i et fylke er i ferd med å komme på plass. Dette er også første generasjon kartlegging etter ny metode. Det vil ta tid å utvikle en metode som kan fungere godt i praktisk forvaltning. - Slik det har tatt tid å utvikle markslagkart, bonitetskart, vegetasjonskart og økonomisk kartverk. For å få til det, må man ta det grunnlaget man har i bruk, med de nødvendige forbehold.

Å bidra til bevissthet rundt forvaltning av landskap som er typiske/representative eller spesielle/ unike i forhold til andre områder av samme type, vil være denne klassifiseringens største bidrag til en bedre forvaltning.

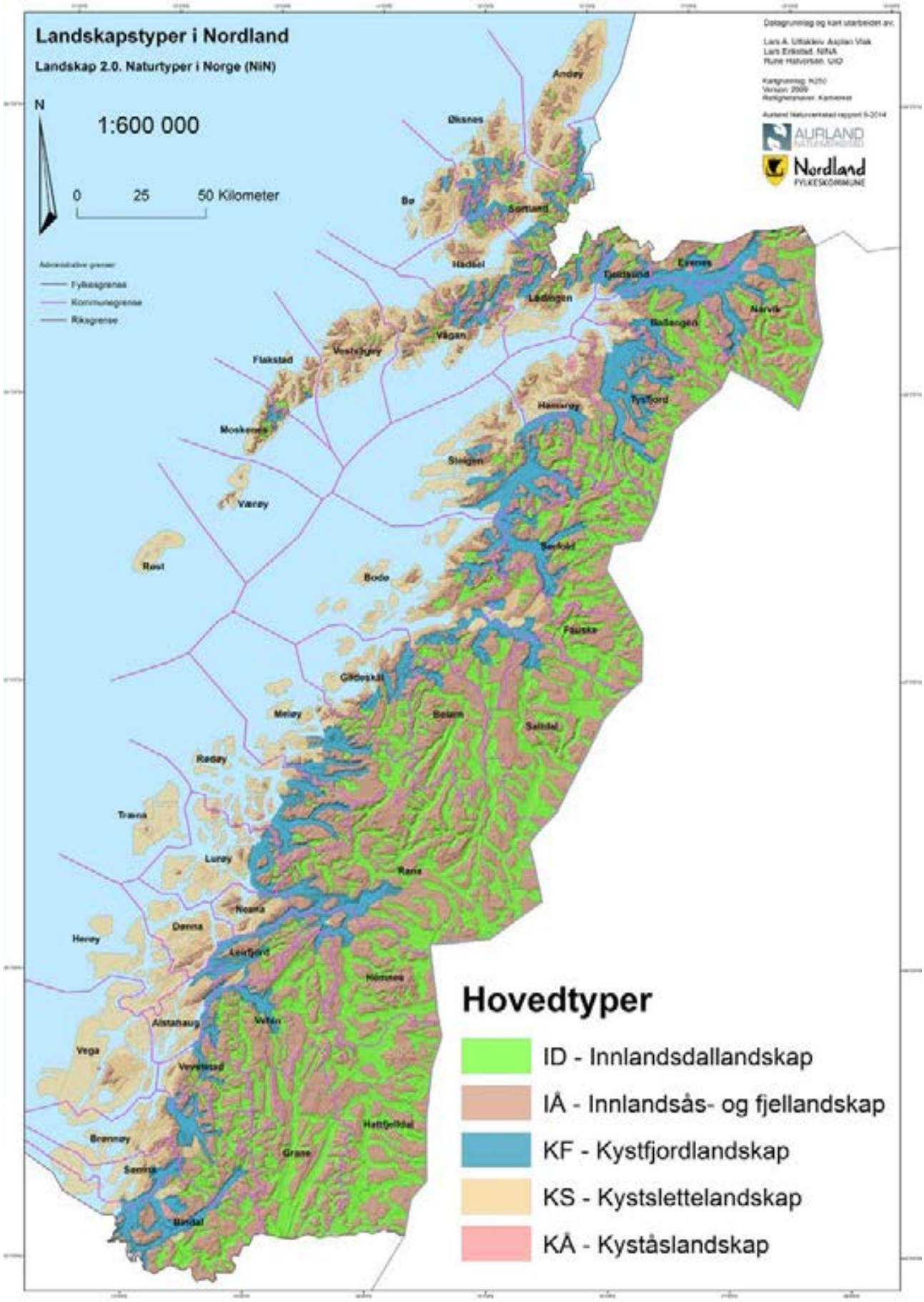
Landskapstyper i Nordland
Landskap 2.0. Naturtyper i Norge (NiN)
N
1:600 000
0 25 50 Kilometer
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Gullesund
Evenes
Ladingen
Narvik
Ballangen
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Tysfjord
Hemnes
Moskenes
Steigen
Værøy
Røst
Bodø
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Hattfjelldal
Brønnøy
Grane
Sømna
Bindal
Hovedtyper
ID - Innlandsdallandskap
IÅ - Innlandsås- og fjellandskap
KF - Kystfjordlandskap
KS - Kystslettelandskap
KÅ - Kyståslandskap

Landskapstyper i Nordland
Sjeldne og typiske landskap

4

4.1 Landskapstyper og Landskapskarakter

Nordland fylke er et langstrakt og variert fylke. Landskapsvariasjonen er stor og man finner landskapstyper som trolig er sjeldne i norsk sammenheng og landskapstyper som finnes mange steder ellers i Norge. Slik sett gir Nordland på mange måte et gjennomsnitt av landskapet i Norge.

Det karakteristiske ved Nordlandslandskapet er kysten og nærhet til fjord og fjellandskap. Særlig er det samspillet og variasjonen av landskapstyper innenfor korte avstander som gir Nordland sin sentrale landskapskarakter. Det vertikale og kuperte kystalpine tindelandskapet ligger i umiddelbar kontakt med de flate og rolige kystslettene. Kystslettene med strandflata brer seg ut mot åpent hav og hvor tindelandskapet danner bakveggen til det typiske Nordlandspanorama.

Men Nordlandslandskapet er mer mangfoldig en de klassiske forestillingene mange har til fylket.

Ytterst ute ligger skjærgården med tusenvis av holmer og skjær, og danner en ytre rand som strekker seg sammenhengende langs hele kysten utenom yttersiden av Lofoten og Vesterålen.

Innenfor skjærgården vider strandflaten seg ut i møte med fastlandet hvor store kystsletter brer seg langsetter kystlinjen med fylkets største jordbruksområder. Kontakten med fjell er alltidsnærværende og starter ytters ute i skjærgården med restfjellene som står rett opp i havgapet, før møtet med det dominerende tindelandskapet som rammer inn hele kystlinja på de store øyene og fastlandet.

På fastlandet og forbi tindelandskapet, strekker fjordlandskapet seg innover med storforma og åpne fjordløp, før de smalner til med skarpt nedskårne og smale fjordarmer langt inn i landet. Opp fra fjordene ligger et variert og storskala innlandslandskap med lågfjell og alpine innlandsfjell som strekker seg sammenhengende langs hele svenskegrensa.

Ved avslutningen av fjordlandskapet ligger dallandskapet som stiger slakt opp mellom et åpen åslandskap og fjellmassiv. De åpne og storforma dalsystemene følger fylket i nord – sør retning, mens mindre overgangsdaler, skar og botndaler danner et mylder av småskala og enkelte steder et dypt og nedskåret dallandskap.

Landskapskapskartlegging av Nordland fylke har som formål å identifisere, kartfeste og dokumentere denne variasjonen og mangfoldet i landskapet. Resultatet av den storskala inndelingen ga oss et utgangspunkt for de videre og detaljerte analysene, ved å klassifisere landskapet i Nordland til fem hovedtyper: Dallandskap, innlands-åslandskap, kyst- og fjordlandskap, kystslette (med strandflata) og kyst- åslandskap.

Landskapstypene (GTG) har samme kapittelinndeling i begge rapportene. Det vil si at hovedtypen dallandskap har kapittel 5 og landskapstypen Åpent dallandskap med urørt preg ID GTG-02 har kapittel 5.2 i begge rapportane.

På neste side vises samlekart for landskapstyper og for sjeldne og typiske landskap i Nordland. De neste fem kapitlene tar for seg sjeldne og typiske utforminger av landskapsområdene innenfor hver landskapstype innen de fem hovedtypene av landskap i Nordland. I tillegg kommenteres landskapskarakteren (hentet fra landskapstype-rapporten), geografisk fordeling av områder og utforminger av disse, samt mulige endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

4.2 Landskapstyper

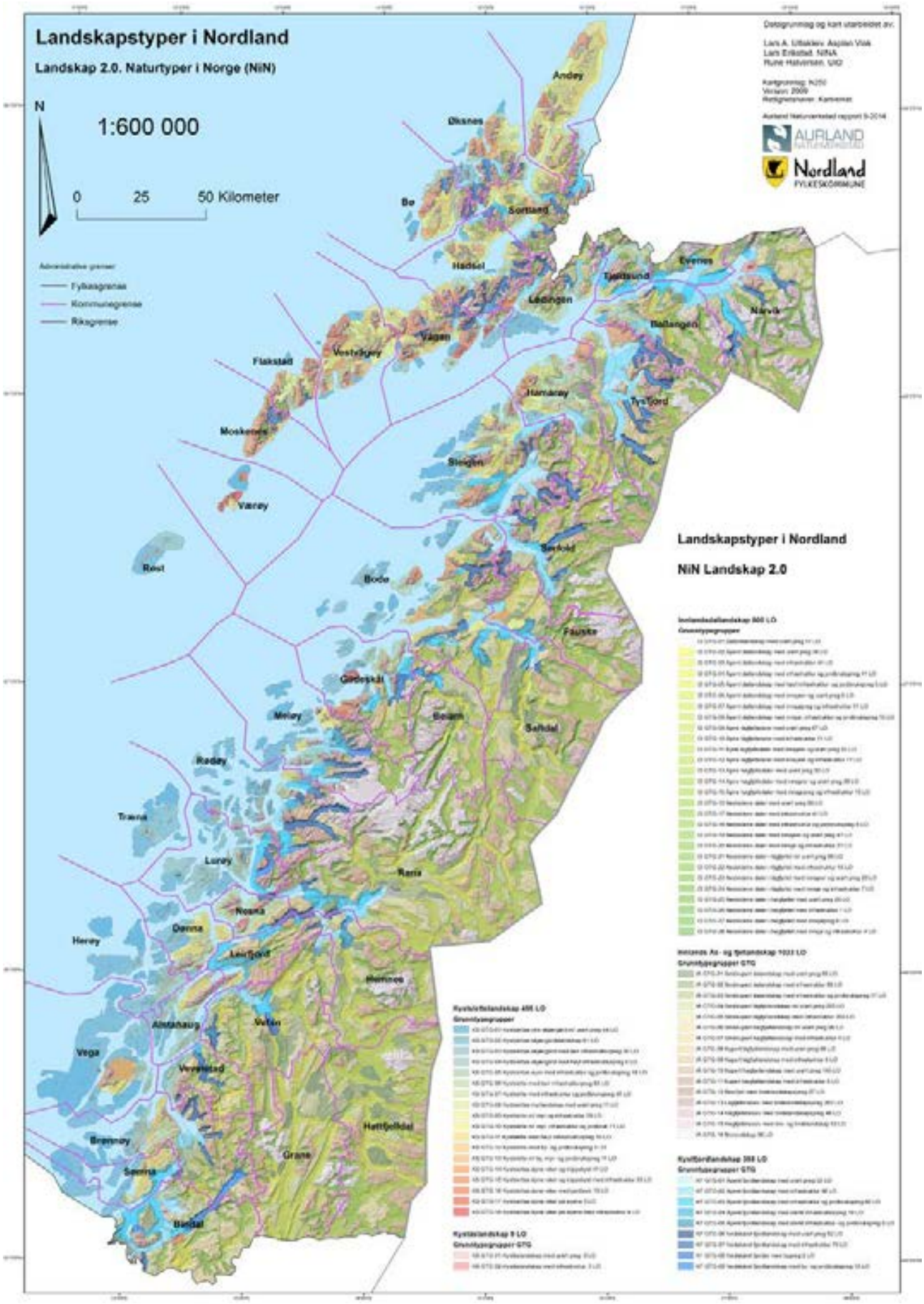

4.3 Sjeldne og typiske landskap i Nordland

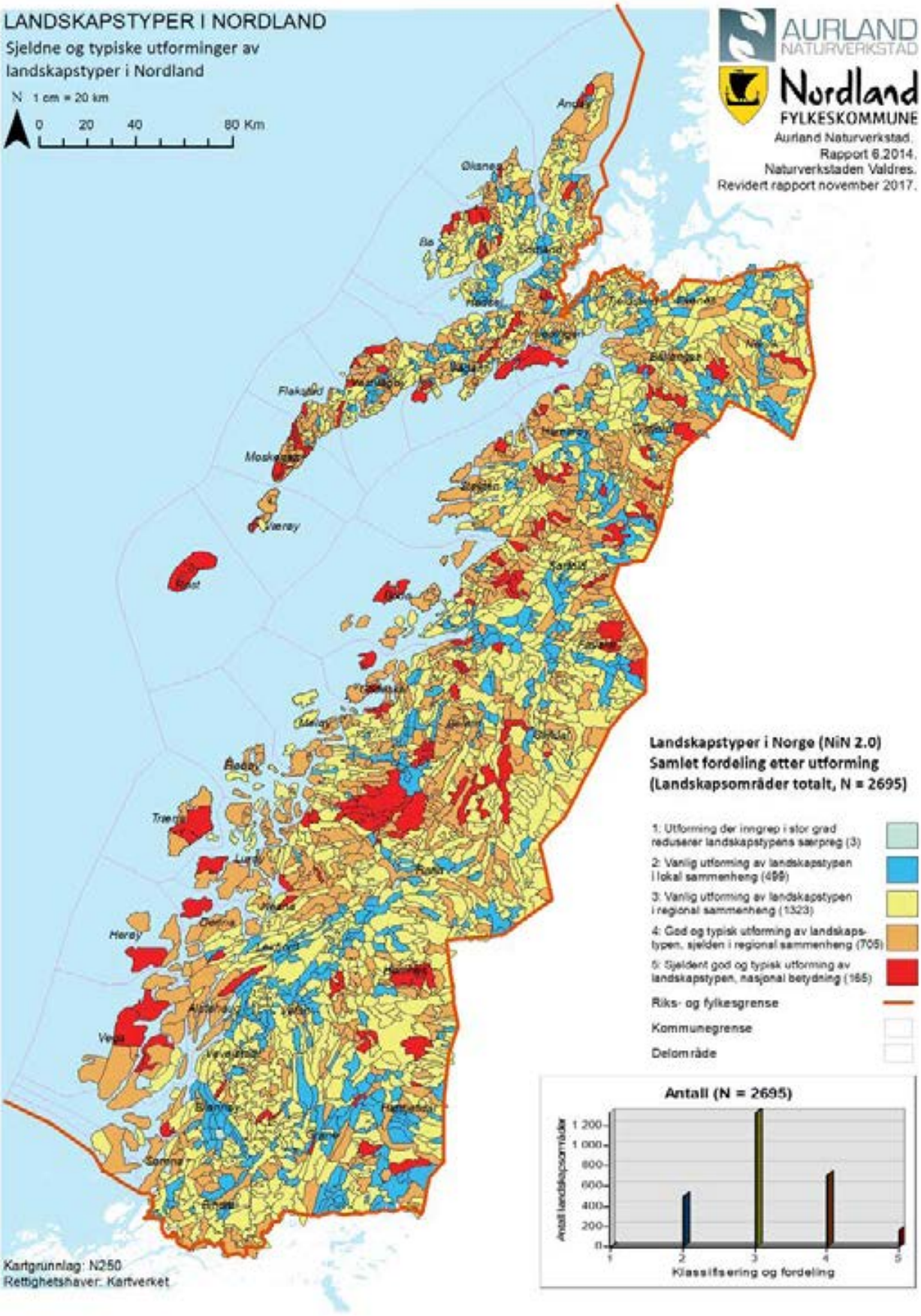

LANDSKAPSTYPE	KLASSER					
	1	2	3	4	5	SUM
ID GTG-01 Dalbrelandskap med urørt preg	-	-	1	11	5	17
ID GTG-02 Åpent dallandskap med urørt preg	-	12	19	4	1	36
ID GTG-03 Åpent dallandskap med infrastruktur	-	14	20	8	1	42
ID GTG-04 Åpent dallandskap med infrastruktur og jordbruks-preg	-	9	22	10	-	41
ID GTG-05 Åpent dallandskap med høyt infrastruktur- og jord-bruksprеg	-	1	4	-	-	5
ID GTG-06 Åpent dallandskap med innsjøer og urørt preg	-	3	7	-	-	10
ID GTG-07 Åpent dallandskap med innsjøpreg og infrastruktur	-	10	14	8	-	32
ID GTG-08 Åpent dallandskap med innsjø, infrastruktur og jord-bruksprеg	-	1	7	2	-	10
ID GTG-09 Åpne lågfjellsdaler med urørt preg	-	8	34	20	5	67
ID GTG-10 Åpne lågfjellsdaler med infrastruktur	-	9	9	1	-	19
ID GTG-11 Åpne lågfjellsdaler med innsjøer og urørt preg	-	5	11	7	2	25
ID GTG-12 Åpne lågfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur	-	7	4	5	-	16
ID GTG-13 Åpne høgfjellsdaler med urørt preg	-	5	33	8	4	50
ID GTG-14 Åpne høgfjellsdaler med innsjøer og urørt preg	-	1	10	9	-	20
ID GTG-15 Åpne høgfjellsdaler med innsjøpreg og infrastruktur	-	10	4	1	-	15
ID GTG-16 Nedskårne daler med urørt preg	-	18	39	20	3	80
ID GTG-17 Nedskårne daler med infrastruktur	-	17	14	8	2	41
ID GTG-18 Nedskårne daler med infrastruktur og jordbrukspreg	-	1	5	2	-	8
ID GTG-19 Nedskårne daler med innsjøer og urørt preg	-	10	19	15	3	47
ID GTG-20 Nedskårne daler med innsjø og infrastruktur	-	7	11	10	-	28
ID GTG-21 Nedskårne lågfjellsdaler med urørt preg	-	17	46	31	2	96
ID GTG-22 Nedskårne lågfjellsdaler med infrastruktur	-	10	5	1	-	16
ID GTG-23 Nedskårne lågfjellsdaler med innsjøer og urørt preg	-	8	9	8	4	29
ID GTG-24 Nedskårne lågfjellsdaler med innsjøer og infrastruk-tur	-	5	2	2	-	24
ID GTG-25 Nedskårne høgfjellsdaler med urørt preg	-	3	14	9	2	28
ID GTG-26 Nedskårne høgfjellsdaler med infrastruktur	-	1	-	-	-	1
ID GTG-27 Nedskårne høgfjellsdaler med innsjø- og urørt preg	-	1	4	1	-	6
ID GTG-28 Nedskårne høgfjellsdaler med innsjøer og infrastruk-tur	-	4	-	-	-	4
Totalt: Dallandskap (ID)						**800**
IÅ GTG-01 Småkupert åslandskap med urørt preg	-	25	36	5	-	66
IÅ GTG-02 Småkupert åslandskap med infrastruktur	-	22	34	3	-	60
IÅ GTG-03 Småkupert åslandskap med infrastruktur og jord-bruksprеg	-	7	9	1	-	17
IÅ GTG-04 Småkupert lågfjell med urørt preg	-	50	128	21	1	200
IÅ GTG-05 Småkupert lågfjell med infrastruktur	-	7	20	2	-	29
IÅ GTG-06 Småkupert høgfjell med urørt preg	-	3	48	14	1	66
IÅ GTG-07 Småkupert høgfjell med infrastruktur	-	2	2	-	-	4
IÅ GTG-08 Kupert lågfjell med urørt preg	-	10	48	8	-	66
IÅ GTG-09 Kupert lågfjell med infrastruktur	-	-	8	-	-	8
IÅ GTG-10 Kupert høgfjell med urørt preg	-	22	107	14	2	145
IÅ GTG-11 Kupert høgfjellslandskap med infrastruktur	-	2	4	-	-	6

IÅ GTG-12 Restfjell med tindelandskapspreg	-	2	5	9	11	27
IÅ GTG-13 Lågfjellmassiv med tindelandskap og urørt preg	-	4	97	83	19	203
IÅ GTG-14 Høgfjellsmassiv med tindelandskap og urørt preg	-	2	19	19	8	48
IÅ GTG-15 Høgfjellsmassiv med bre- og tindelandskap og urørt preg	-	12	28	12	-	52
IÅ GTG-16 Brelandskap med urørt preg	-	20	9	7	-	36
Totalt: Åslandskap (IÅ)						**1033**
KF GTG-01 Åpent fjordlandskap med urørt preg	-	15	26	10	1	52
KF GTG-02 Åpent fjordlandskap med infrastruktur	-	34	44	16	2	96
KF GTG-03 Åpent fjordlandskap med infrastruktur og jordbruks-preg	-	9	39	9	3	60
KF GTG-04 Åpent fjordlandskap med bypreg	-	5	5	-	-	10
KF GTG-05Åpent fjordlandskap med sterkt infrastruktur- og jord-brukspreg	-	1	5	-	-	6
KF GTG-06 Nedskåret fjordlandskap med urørt preg	-	9	9	21	13	52
KF GTG-07 Nedskåret fjordlandskap med infrastruktur	1	16	25	25	3	70
KF GTG-08 Nedskåret fjordlandskap med bypreg	-	1	-	1	-	2
KF GTG-09 Nedskåret fjordlandskap med infrastruktur og jord-brukspreg	-	3	5	2	-	10
Totalt: Kyst og fjordlandskap (KF)						**358**
KS GTG-01 Kystslettas ytre skjærgård med urørt preg	-	1	26	17	-	44
KS GTG-02 Kystslettas skjærgårdslandskap med urørt preg	-	1	17	33	10	61
KS GTG-03 Kystslettas skjærgård med lavt infrastrukturpreg	-	-	6	18	6	30
KS GTG-04 Kystslettas skjærgård med høyt infrastrukturpreg	-	-	-	2	4	6
KS GTG-05 Kystslettas øyer med infrastruktur- og jordbrukspreg		-	5	13	-	18
KS GTG-06 Kystslette med lavt infrastrukturpreg	1	14	24	21	3	63
KS GTG-07 Kystslette med infrastruktur og jordbrukspreg	-	5	24	16	-	45
KS GTG-08 Kystslettas myrlandskap med urørt preg	-	3	3	4	1	11
KS GTG-09 Kystslette med myr og infrastruktur	-	3	16	10	-	29
KS GTG-10 Kystslette med myr, infrastruktur og jordbrukspreg	-	11	32	26	2	71
KS GTG-11 Kystslette med høyt infrastrukturpreg	-	1	5	3	1	10
KS GTG-12 Kystslette med by- og jordbrukspreg	-	-	2	1	-	3
KS GTG-13 Kystslette med by, myr- og jordbrukspreg	-	4	4	2	1	11
KS GTG-14 Kystslettas åpne viker og klippekyst med urørt preg på større øyer og fastlandet	-	3	13	15	10	41
KS GTG-15 Kystslettas åpne viker og klippekyst med infrastruktur	-	7	14	9	3	33
KS GTG-16 Kystslettas åpne viker med jordbruk	-	3	3	3	4	10
KS 17 Kystslettas åpne viker og klippekyst	-	-	1	2	2	5
KS 18 Kystslettas åpne viker og klippekyst med infrastruktur	-	-	-	3	1	4
KS 19 Kystslettas åpne viker på øyene	-	-	1	2	2	5
KS 20 Kystslettas åpne viker på øyene med infrastruktur	-	-	-	3	1	4
Totalt: Kystslette (KS)						**495**
KÅ GTG 01 Kyståslandskap	-	-	2	4	-	6
KÅ GTG 02 Kyståslandskap med infrastruktur	-	-	3	-	-	3
Totalt: Kyst –åslandskap (KÅ)						**9**
SUM LANDSKAPSOMRÅDER						**2695**

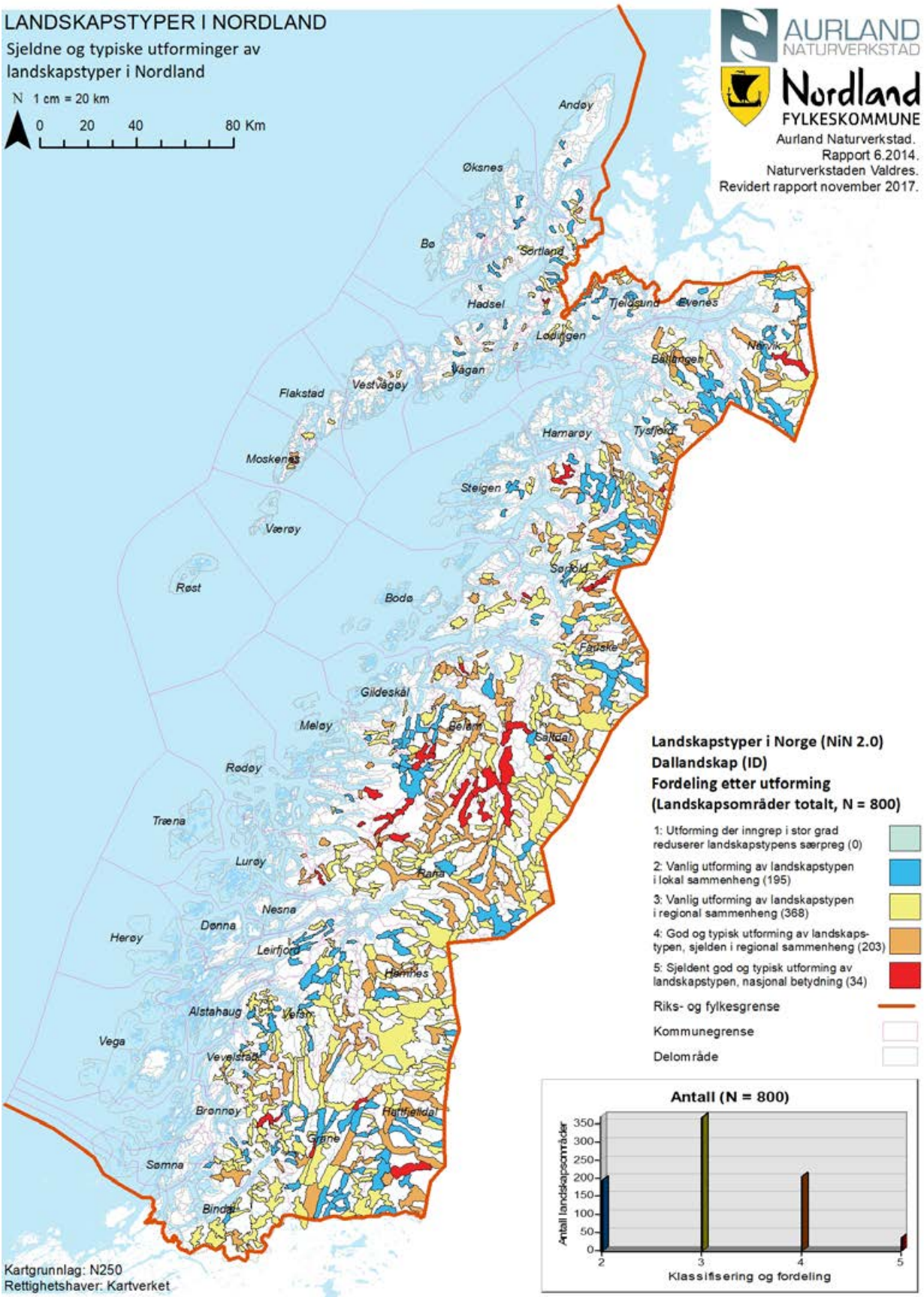
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad. Rapport 6.2014. Naturverkstaden Valdres. Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Tjeldsund
Evenes
Lødingen
Narvik
Ballangen
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Hamarøy
Tysfjord
Moskenes
Steigen
Værøy
Røst
Bodø
Sørfold
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Rattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Dallandskap (ID)
Fordeling etter utforming
(Landskapsområder totalt, N = 800)
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (0)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (195)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (368)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (203)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (34)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 800)
Antall landskapsområder
350
300
250
200
150
100
50
0
2
3
4
5
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

5.1 Dalbrelandskap med urørt preg ID GTG-01

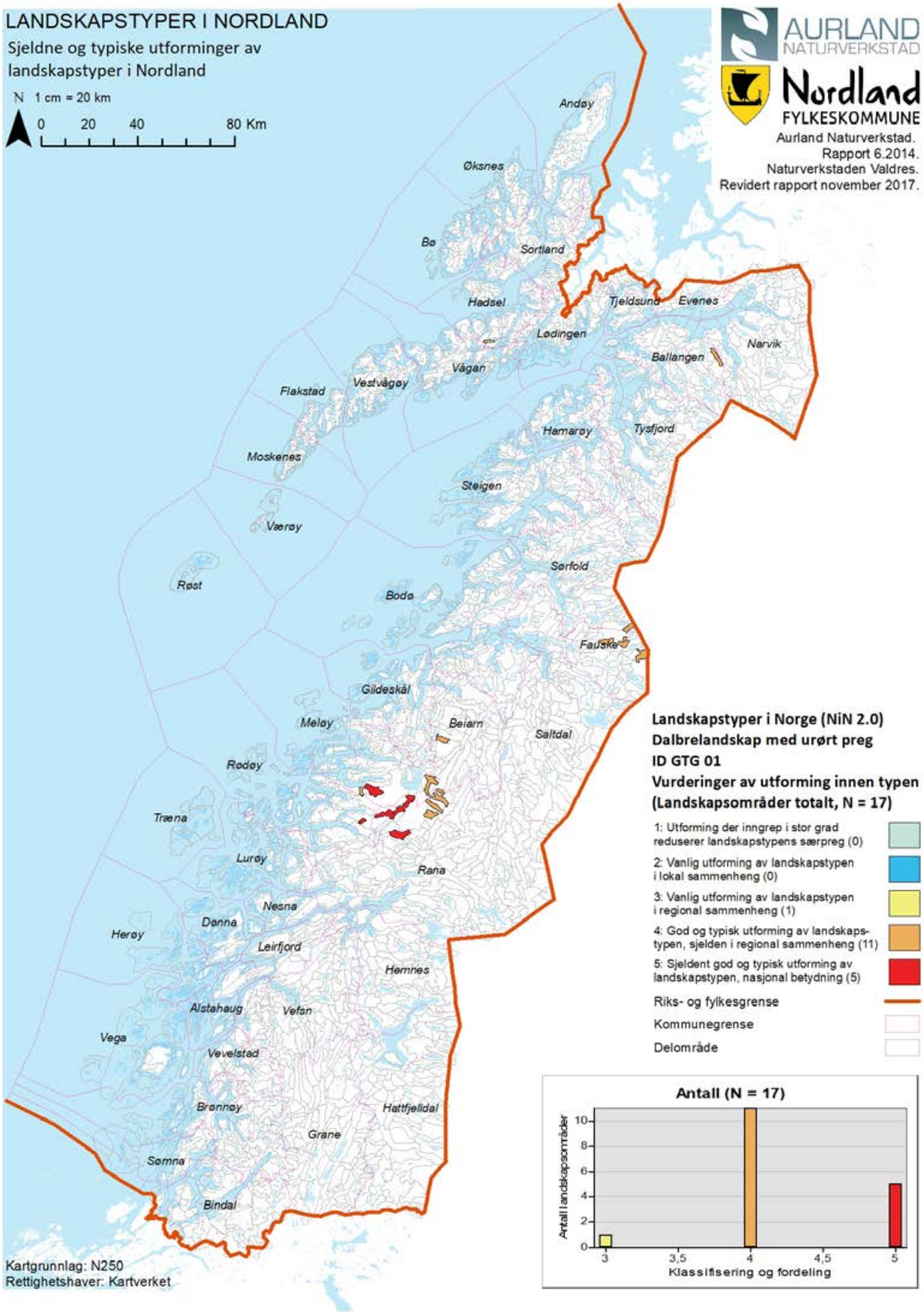

Lappbreen (LO 2219) og Fingerbreen (LO 2216) svinger seg ned fra Austisen til Blakkådalen (Klasse 4)

Landskapskarakter

De fleste landskapsområdene i fylket er sidedaler med brearmer som er utløpere fra de store platåbreene. Kun et område ligger med selvstendig botnbre, Trollfjordvatnet ved Trollfjorden i Hadsel kommune. Landskapstypens karakter er preget av nærhet og kontakt med breene. Et sterkt naturpreg er typisk.

Sjeldne og typiske områder innen typen

17 LO: Det er få lokaliteter med større dalbreer og vi finner dem helst i tilknytning til de store platåbreene. Det er brearmene fra Svartisen, Blåmannsisen, Suliskongen og Frostisen som er lange nok til å dominere som landskapselement og forme denne særegne landskapstypen. I kystfjellene i Lofoten og Vesterålen er det kun ett område som er stort nok til å bli med i denne typen, Trollfjordvatnet, som i motsetning til de andre områdene har en botnbre (klasse 3, vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng).

Mange lokaliteter er svært representative for typen og har dessuten særpreg som betyr at områdene har utforminger med kvaliteter som er sjeldne i regional sammenheng (4). Dalbrelandskapene sør og vest på Svartisen har stor tetthet av svært karakteristiske og godt utforma dalbretyper, med brefall, sprekkesystem, store avsmeltings-systemer, ekstreme kontraster og stort mangfold av landskapskomponenter. Her kan man studere en mengde aktive prosesser i områder med mye kalk og marmor i grunnen, med karstlandskap og store grottesystemer.

Den næringsrike berggrunnen fører også til stor artsmangfold i et klimamessig ekstremt miljø. Engabreen på nordsida går ned i fjorden og kalvet tidligere i saltvann. Dette er en sjelden god og typisk utforming av landskapstypen som har nasjonal betydning (klasse 5).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Klimaendringer påvirker breene i stor grad, mange brearmer er smeltet vekk i løpet av de siste 10 årene. Dersom breen trekker seg langt tilbake, kan typen endre karakter til Åpent dallandskap med eller uten infrastruktur. Deler av to områder er påvirka av kraftutbygging: Inngrep som damanlegg og regulering reduserer landskapstypens urørte særpreg (Trolldalsvatnet, LO 1028, klassei 3), mens Engabreen (LO 750) fortsatt har kvaliteter som gir den klasse 5. Landskapstypen er ellers lite påvirket av mennesker bruk. Det er områder som er vanskelig tilgjengelige, men viktige turmål for brevandring. Engabreen ha lenge vært lett tilgjengelig med båt og en stor turistattraksjon. Den er i ferd med å miste noe av sin attraksjonsverdi, da den nå er den i ferd med å trekke seg langt tilbake og i tillegg er lite tilgjengelig pga. rasfare.

5.2 Åpent dallandskap med urørt preg ID GTG-02

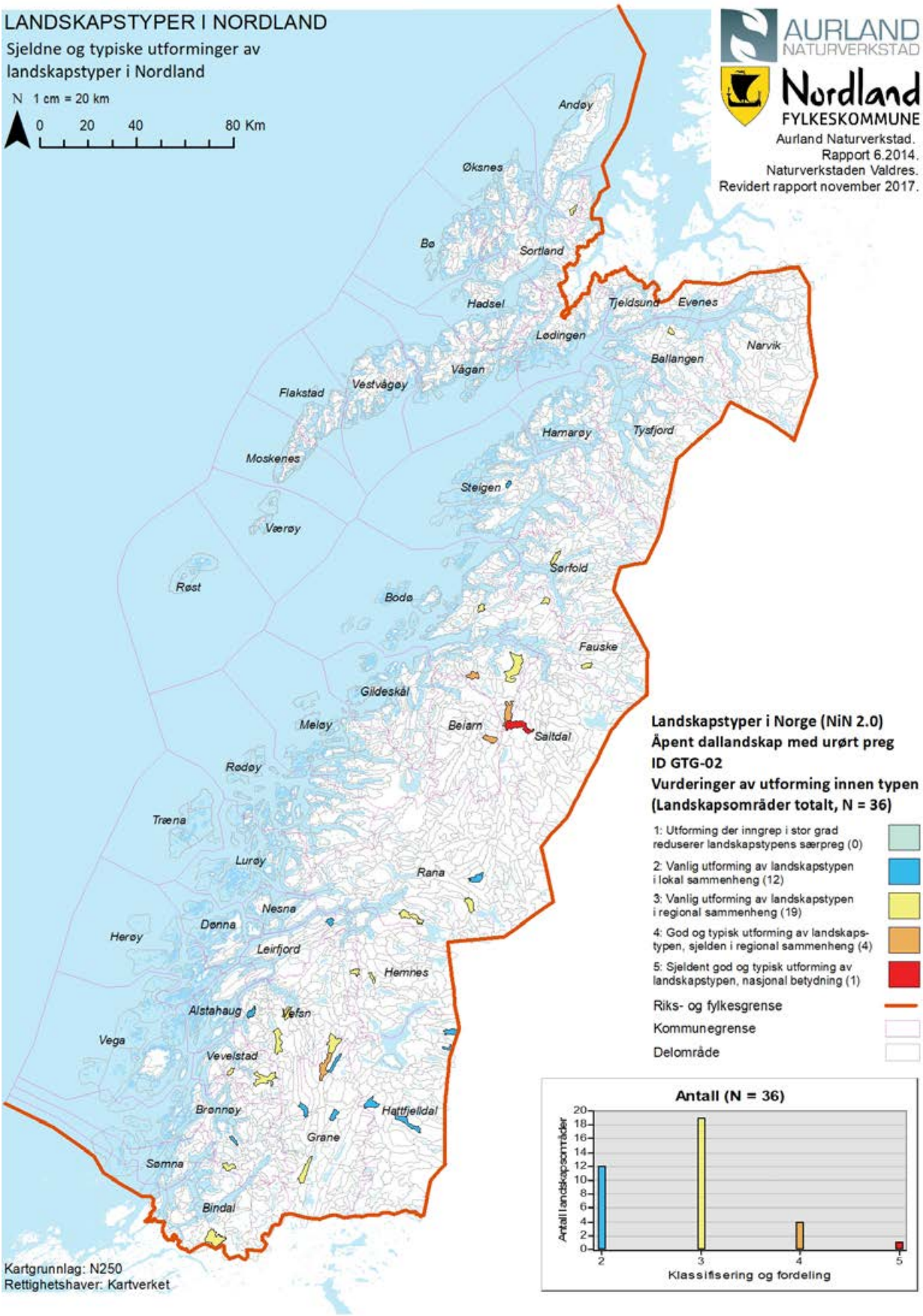

Jarbrudalen med Kvitbergvatnet i forgrunnen (LO 81, klasse 5). Tollådalen (LO 605, klasse 4)

Haustreisdalen, Grane (LO 864, klasse 4) T.V. mot LO 865, Øvre Haustreisdalen (LO 865, klasse 3)

Landskapskarakter

Åpne og naturprega områder. Veksler mellom helt urørte områder i overgang mellom indre skogdallandskap og lågfjellet, til mindre bebygde områder med enkelte gårder og små grender. Typisk innlandspreg med nærhet til store omkringliggende fjellområder.

Sjeldne og typiske områder innen typen

36 LO: De relativt få områdene ligger under skoggrensa (jf. Åpen lågfjellsdal), og forekommer jevnt spredt i sentrale deler av fylket, helst i tilknytning til større vassdrag som i Vefsna-området og i Saltdalen.

Typen har en mer normalfordelt kurve, fordelt på klasse 2, 3 og 4. Åpne skogkledde daler uten stor variasjon eller uheldige inngrep får gjerne klasse 2 eller 3. De mest særprega områdene finner vi i Jarbrudalen (LO 81, klasse 5) i Saltdalen, som har kalkrik grunn, underjordiske elveløp og en svært frodig vegetasjon og i Haustreisdalen (LO 864, klasse 4) i Grane kommune, et frodig område med spesielt sterkt beitepreg. Den åpne Tållådalen som går fra Beiardalen opp mot Saltfjellet har sjelden storvokst furuskog, store breelvavsetninger og meandrerende elveløp.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av beite, her finner vi både seterdaler, viktige reinbeiter og spredtbygde grender. Frodige områder er mest sårbare for gjengroing, og beitebruken har gått ned. Noen områder har litt infrastruktur i dag, disse kan være interessante områder for f.eks. hyttebygging eller moderne skogsdrift, noe som kan endre landskapskarakter og type (jf. Åpen dal med infrastruktur).

5.3 Åpent dallandskap med infrastruktur ID GTG-03

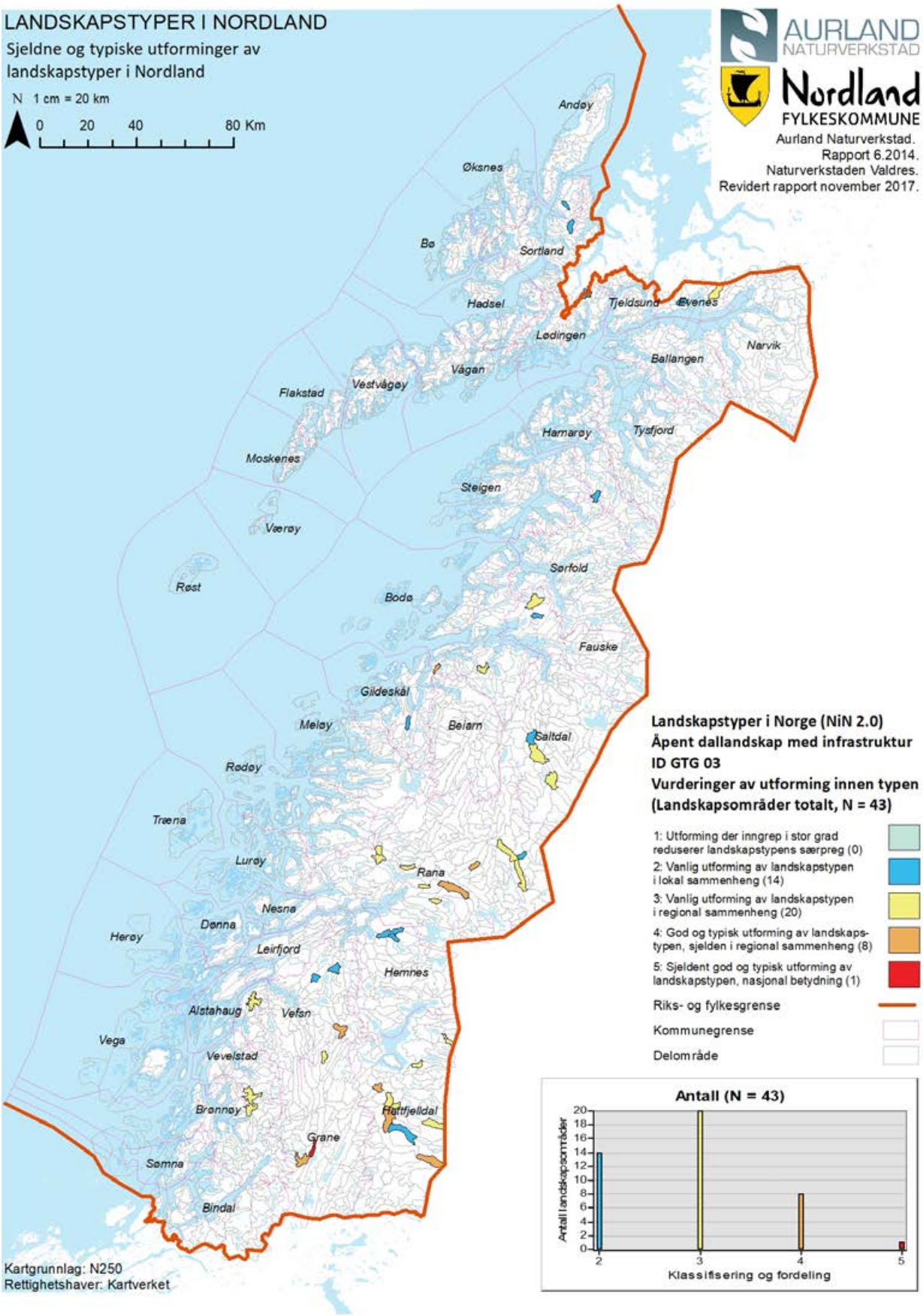

Holmvassdalen i Vefsn (LO 813, klasse 5). Harvassdalens jetteggryter, Hattfjelldal (LO 901, klasse 4).

Susna ved Finnbakken i Susendalen, Hattfjelldal. (LO 900, klasse 4). Lønsdal i Saltdal (LO 2138, klasse 3)

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter det åpne dallandskapet under skoggrensen. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep som bygninger, veier og kraftlinjer og små bygder med lavt jordbrukspreg. Store åpne dalrom ofte med tett vegetasjonsbilde. Hovedvegene preger ofte hele dalrommet. Enkelte mindre berørte områder med høgspenn og skogsbilveger. Jordbruksbygder med lavt jordbrukspreg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

De 43 LO ligger under skoggrensa og forekommer jevnt spredt i sentrale deler av fylket, flest områder finner vi i indre deler av Helgeland og Salten.

Typen har en mer normalfordelt kurve, fordelt på klasse 2, 3 og 4, og ett område med klasse 5. Åpne skogkledde daler uten stor variasjon eller med hovedveger, toglinje og kraftlinjer, får gjerne klasse 2 eller 3. Flest særprega områder finner vi i Holmvassdalen i Grane (klasse 5) og Jordbrudalen ovenfor. De utgjør, sammen med åpne daldrag i Hattfjelldal, spesielt representative utforminger med intakte og helhetlig elvemiljøer, stort mangfoldig av formasjoner og sjeldent varierte elvelandskap. Saltdalen har jevnt over gode klasseer (3 og 2) de nordligste områdene i Ofoten og Andøy har mindre vegetasjon og mer myrpreg.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av beite, her finner vi både seterdaler og spredtbygde grender. Noen reinbeiter er ikke lenger i bruk pga. veger og jernbane. Frodige områder er mest sårbare for gjengroing, og beitebruken har gått ned. Lett tilgjengelighet gjør mange områder interessante for f.eks. hyttebygging eller moderne skogsdrift.

5.4 Åpent dallandskap med infrastruktur og jordbrukspreg ID GTG-04

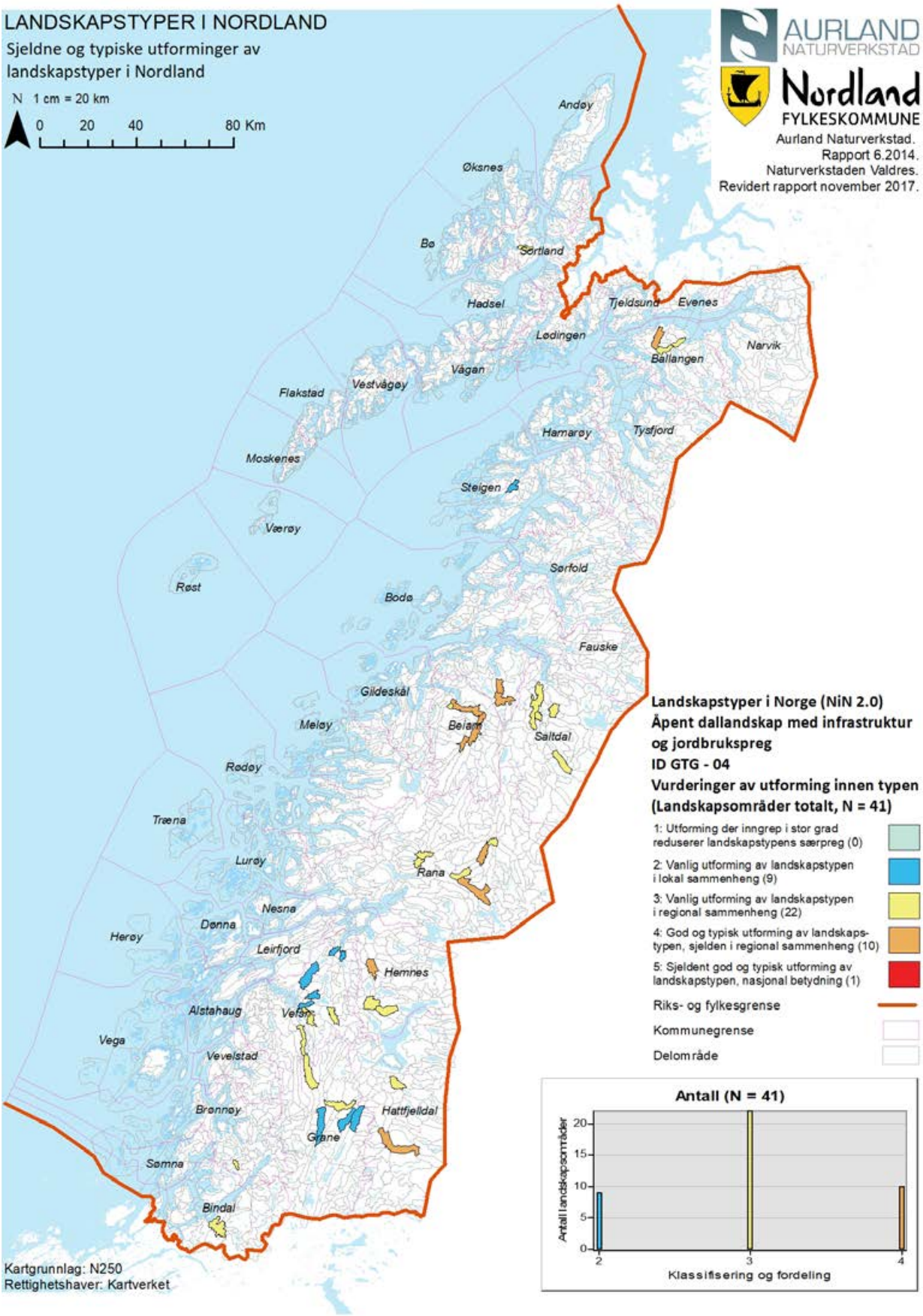

Susendalen i Hattfjelldal (LO 900, klasse 4).

Røkland i Saltdal (LO 906, klasse 3)

Beiardalen – Tronsmo i Beiarn (LO 906, klasse 4).

Holmstaddalen i Sortland (LO 1369, klasse 3)

Landskapskarakter

Store åpne dalrom med tett vegetasjonsbilde ofte med glidende overganger overganger mot omkringliggende åslandskap. Det åpne preget forsterkes av de store jordbruksområdene med veksling av grasmarker, åpne beitebakker og spredte grender og gårdsmiljø. Infrastruktur preger de aller fleste områdene, med veger og kraftlinjer.

Sjeldne og typiske områder innen typen

De relativt få områdene (41 LO) ligger under skoggrensa (jf. Åpen lågfjellsdal), og forekommer spredt i sentrale deler av fylket, helst i tilknytning til større vassdrag som Vefsna, Ranelva, Saltdalselva og Beiarelva. Men åpne jordbruksprega daler finnes også i Ballangen, Steigen og Vesterålen.

Typen har en mer normalfordeling for klassene 2, 3 og 4. Åpne skogkledde daler med spredtbygde grender uten større variasjon eller uheldige inngrep får gjerne klasse 2 eller 3. De mest særprega bygdene med store, sammenhengende jordbruksområder (klasse 4) finner vi i Susendalen (LO 900) i Hattfjelldal, der rik berggrunn og godt lokalklima gir svært gode vekstforhold rundt 600 moh.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av hogst og beite, her finner vi både seterdaler, viktige reinbeiter og spredtbygde grender. Områdene kan endre karakter som følge av nedlegging i landbruket, skogsdrift, hyttebygging eller vegbygging. Frodige områder vil få raskere gjengroing, dersom beitebruken går ned.

5.5 Åpent dallandskap med høyt infrastruktur- og jordbrukspreg ID GTG -05

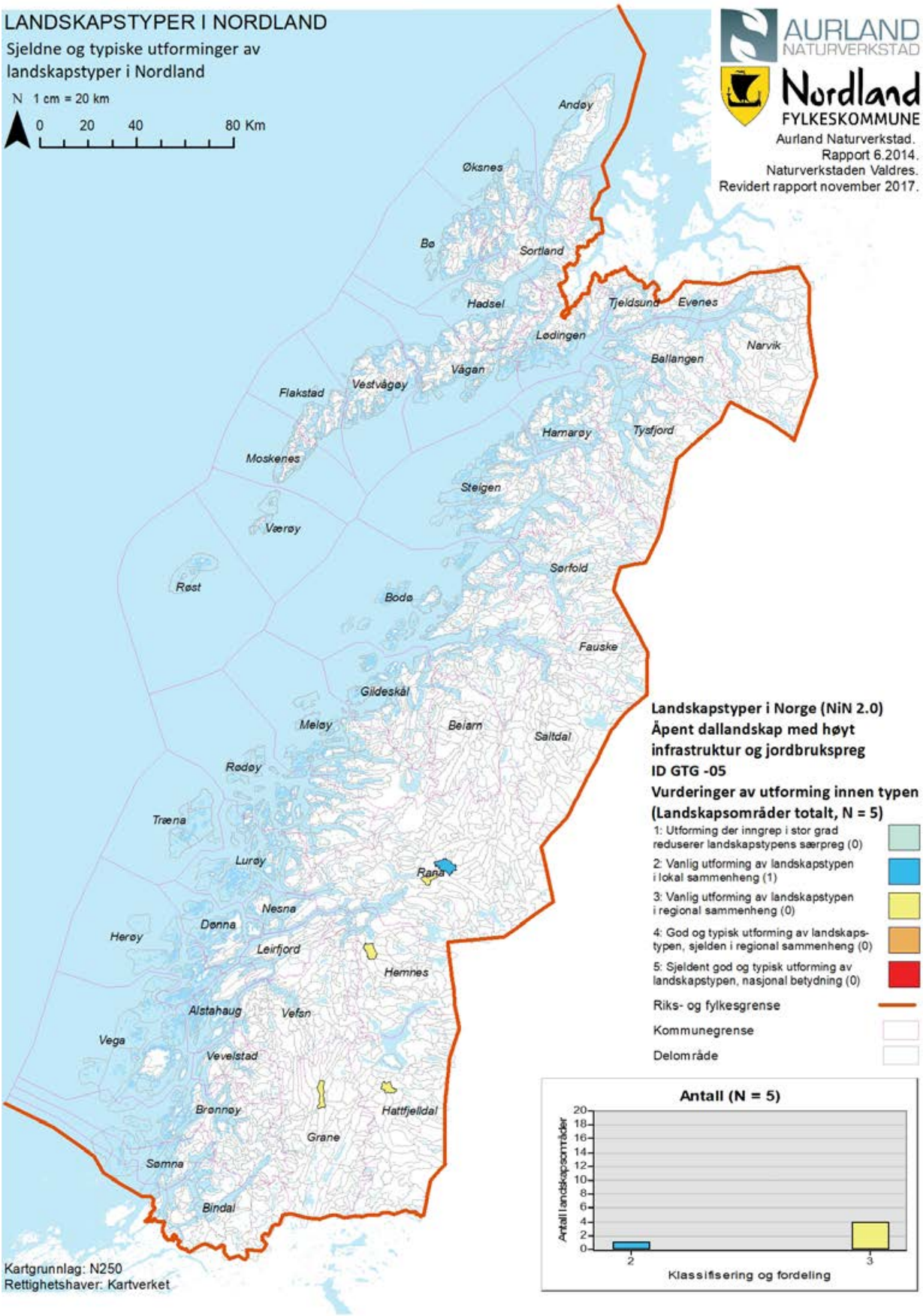

Røssvoll (LO 616, klasse 3)

Hattfjelldal (LO 885, klasse 3)

Mellom Grane og Trofors (LO 836, klasse 3)

Røssvoll (LO 616, klasse 3)

Landskapskarakter

Åpent dallandskap med sterkt tettsted- og jordbrukspreg knyttet til sentrale ferdselsårer som E6, Nordlandsbanen, riksvei til Sverige. Omfang av infrastruktur preger landskapskarakteren.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kun 5 landskapsområder av denne daltypen og vi finner dem rundt tettstedene Trofors i Grane, Hattfjelldal (LO 885), Korgen (LO 1123) i Hemnes, Røssvoll og Nevernes i Rana.

Nevernes er klassifisert som vanlig godt og representativt landskap lokalt (klasse 2), de andre områdene har vanlige utforminger av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). Dette er åpne skogkledde daler med sammenhengende jordbruksområder, men med mindre variasjon når det gjelder landformer og med en relativt helhetlig bebyggelse, både når det gjelder grender og tettsteder. Få uheldige inngrep er funnet å dra ned vurderingen av områdene. Større inngrep og anlegg knyttet til infrastruktur preger områdene, her er to flyplasser, europaveg og jernbane, i tillegg til jernbane og infrastruktur knyttet til gruvedrift. Tettstedet Hattfjelldal som har en lokal flyplass og treindustri plassert sentralt i landskapsområdet, blir framhevet for god beliggenhet og løsninger som passer inn i landskapet og gir en god helhet.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Områdene kan endre karakter som følge av nedlegging i landbruket, skogsdrift, hyttebygging, og utvikling av tettstedene, inkludert omlegging av veg og jernbane og kortbanenettet.

5.6 Åpent dallandskap med innsjøer og urørt preg ID GTG-06

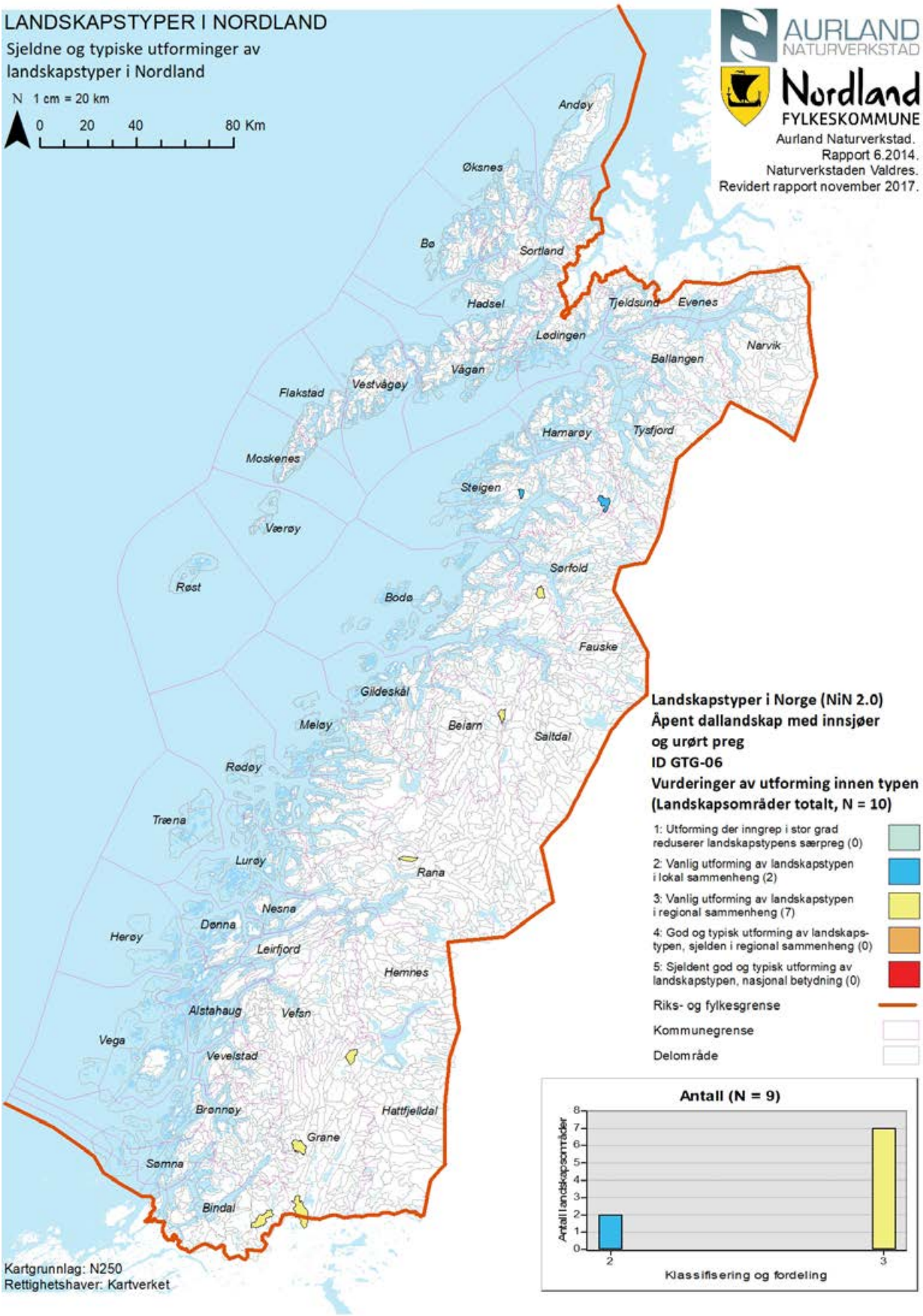

Gåsvatnet sett fra Åaerjeltjahke, Grane (LO 816, klasse 3) Gåsvatnet, Bodø kommune (LO 2628, klasse 3)

Landskapskarakter

Åpne, innlandsprega dalområder under skoggrensa og nær store fjellområder. Enkelte områder med sterkt naturpreg, kun med enkeltstående hytter og mindre stier. Innsjøene preget landskapsbildet, og veksler mellom store innsjøer med langstrakte strandlinjer til mindre og grunnere vatn med nes, bukter og små viker.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 10 områder av denne åpne daltypen som ligger under skoggrensa og der en større del av det åpne dalformen er dekket av en eller flere innsjøer. Typen har lite kulturpåvirkning og er lite påvirket av infrastruktur (jf. dalområder med innsjøer, infrastruktur og jordbruk, som det er flere av). Vi finner dem spredt i innlandet fra lengst sør i fylket til Tysfjord, samt ett lite område i Steigen (Vassbotnen LO 1979).

Nordvatnet (LO 161, klasse 3) og Kalvelva (LO 6, klasse 3) på grensa til Nord-Trøndelag og Gåsvatnet på Saltfjellet (LO 2628, klasse 3) er representative på et regionalt nivå. Gåsvatnet i Lomsdal-Visten (LO 816, klasse 3) er mer atypisk, området har stor skog, og selv om vannet er stort, preger det ikke landskapsopplevelsen før man kommer helt inntil innsjøen. To skogkledde øyer bidrar også til mindre vannspeil og innsjøpreg.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dagens arealbruk som mest sannsynlig kan påvirke områdene karakter er hyttebygging og utvikling av infrastruktur.

5.7 Åpent dallandskap med innsjøpreg og infrastruktur ID-GTG-07

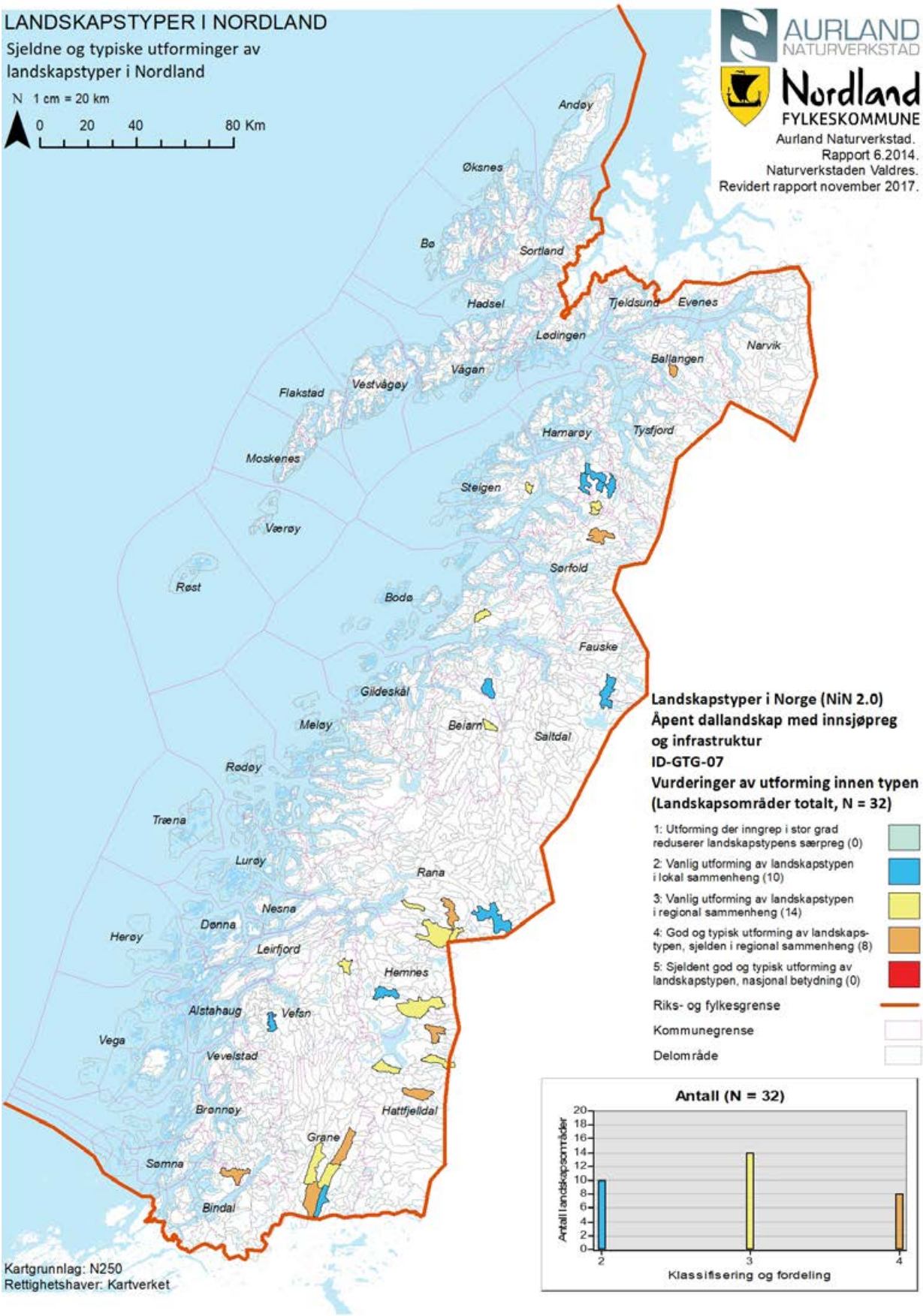

Majavatn (LO 616, klasse 4)

Nedre Fiplingvatnet (LO 2, klasse 4)

Vatnvatnet i Bodø (LO 482, klasse 3)

Rotvatnet - Sandnesvatnet i Hamarøy (LO1935, klasse 2)

Landskapskarakter

Åpne dallandskap under skoggrensen med sterkt innsjøpreg. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep som bygninger, vei- og kraftlinjer og små bygder med lavt jordbrukspreg

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 32 områder av denne åpne daltypen som ligger opp mot skoggrensa og der en større del av den åpne dalformen er dekket av en eller flere innsjøer. Typen er noe kulturpåvirket og har infrastruktur som veger, hyttefelt, kraftutbygging med demninger og kraftlinjer. De fleste finner vi i øvre deler av de store til de store vassdragene, som rundt Børgefjell, Røssvatnet, Okstindan og de innsjørike høydedragene mellom Sørfold og Hamarøy.

Det mest kjente området er kanskje Majavatn (LO 0, klasse 4). Maiija betyr vidt utsyn på samisk og det store vannspeilet (5 km bredt) skaper et spesielt lys i den svært åpne dalformen. E6 og Nordlands-banen går lang østsida av vatnet. Fiplingdalen har også høye til svært høye kvaliteter, der de langstrakte innsjøene har fjordpreg og fyller hele dalbunnen, kombinert med frodig vegetasjon, varierte strandsoner, godt utvikla våtmarksområder og spredtliggende gårdsbruk og setre. Vegene ligger fint i landskapet og områdene har et helhetlig preg. Litt under halvparten av områdene har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3), de øvrige er om lag likt fordelt klasse 2 og 4.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging og utvikling av infrastruktur (veger og jernbane), overføringslinjer osv. Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing. Aktivt skogbruk kan også endre områdene.

5.8 Åpent dallandskap med innsjø, infrastruktur og jordbrukspreg ID

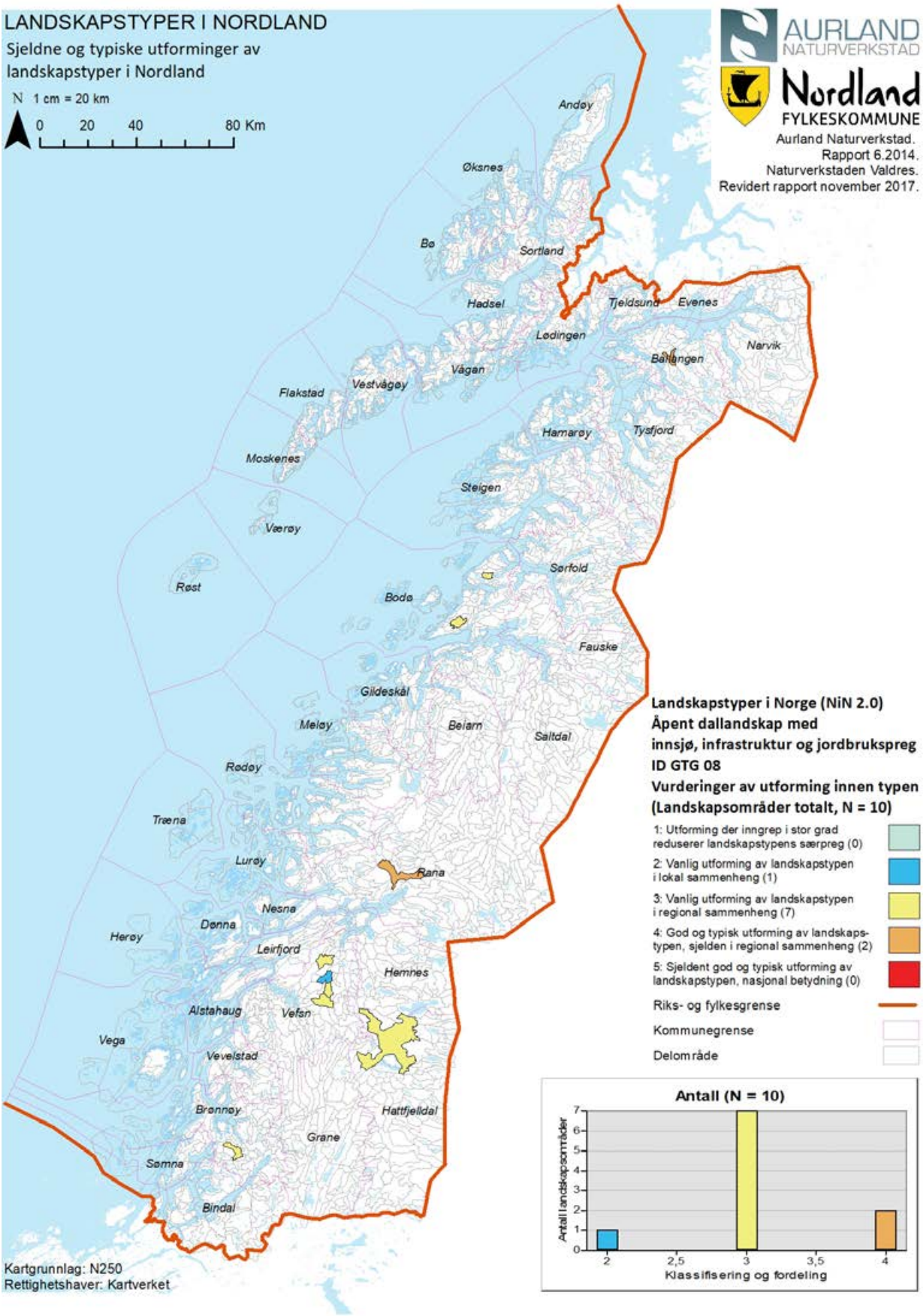

Soløyvatnet ved Bodø (LO 474, klasse 3).

Sausvatnet i Brønnøy (LO 216, klasse 3)

Sørenden av Røssvatnet i Hattfjelldal (LO 1076, klasse 3)

Fjærlia i Bodø, (LO 492 klasse 3)

GTG-08

Landskapskarakter

Storskala og åpne innsjødaler under skoggrensa og der en større del av dalen er dekket av en eller flere innsjøer. Infrastruktur som veger, hyttefelt, kraftutbygging med demninger og kraftlinjer. Jordbrukslandskapet i de slake dalsidene danner en rolig og helhetlig ramme ned mot innsjøene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 10 områder av denne typen. Det største området er Røssvatnet (LO 1076, klasse 3), Norges nest største innsjø som etter oppdemminga i 1950 ligger 383 moh. Mye dyrka mark gikk tapt ved reguleringa, men det er fremdeles jordbrukspreg. Fire vatn langs E6 mellom Mosjøen og Korgfjellet har også jordbrukspreg (klasse 3 og 2). Det eneste område med god og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng. finner vi langs Langvatnet (LO 2238), som er lett tilgjengelig fra Langvassveien som går fra Røssvoll mot Melfjorden. I tillegg finnes to vatn i Bodø kommune, Soløyvatnet i Løpsmarka, et svært viktig rekreasjonsområde og Fjærlia på Kjerringøy (begge klasse 3).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging og utvikling av infrastruktur (veger og jernbane), overføringslinjer og tilrettelegging for turisme. Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing. Aktivt skogbruk kan også endre områdene.

5.9 Åpne lågfjellsdaler med urørt preg ID GTG- 09

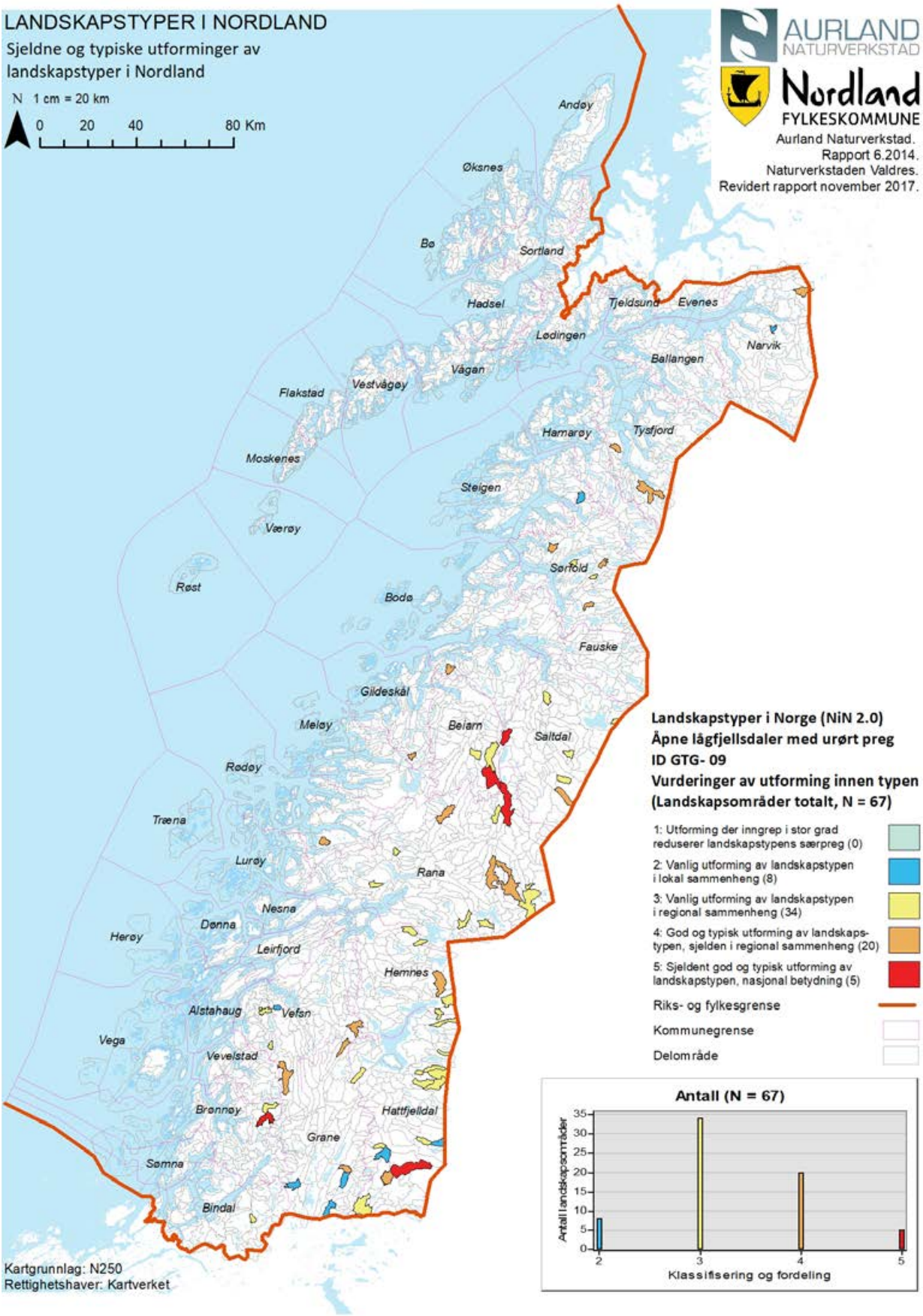

Tiplingen, Børgefjell (LO 902, klasse 5) Foto: A.Halse. Blakkådalen, midtre, Saltfjellet (LO 2217, klasse 4)

Bjøllodalen, Saltfjellet (LO 2169, klasse 5) Simskardet, Grane, (LO 935, klasse 4)

Landskapskarakter

Store og åpne fjelldaler med et sterkt naturpreg, ofte inne i større verneområder. Vide og breie dalbunner gir lange siktlinjer og god visuell kontakt gjennom hele landskapsrommet. Breie og grunne elveløp slynger seg i dalbunnen og skaper bevegelse og variasjon i landskapsopplevelsen

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 67 områder av denne daltypen. De fleste og også største av de åpne lågfjellsdalene med urørt preg finner vi rundt Børgefjell og Lomsdalen, mellom fjellovergangene over mot Sverige, i Vir-vassdalen/Kopparvassdalen, og ikke minst de sentrale daldraga på Saltfjellet som Bjøllådalen/Tollå-dalen/Harodalen. Ellers spredt sør for Hellemobotn i Tysfjorden og på Bjørnfjell.

De mest karakteristiske lågfjellsdalene har urørt preg og kalles viddedaler. Flere områder har stor variasjon i berggrunn og landformer, med tilsvarende frodig preg. Det gjelder særlig Tiplingen (LO 902, klasse 5) som strekker seg fra Susendalen langt inn i Børgefjellmassivet/Lomsdalen til Bjøllådalen (LO 2169, klasse 5) og Riebivågge (LO 2178, klasse 5) på Saltfjellet. Øvre del av den frodige Blakkådalen med karstlandskap som skiller Stormdalsfjellet fra Austisen (LO 2217), har fått klasse 4.

Klassene er tilnærmet normalfordelt, med flest områder i klasse 3, og relativ mange med klasse 4 (20). Fire områder har sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen av nasjonal betydning, samtlige er vernet som nasjonalparker.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder viktige beiter for tamrein, andre steder sau. De fleste områdene ligger såpass utilgjengelig til, at de i stor grad verner seg selv. Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging, utvikling av infra-struktur (overføringslinjer) og tilrettelegging for ferdsel (stier/løypetraseer, reindrift). Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing.

5.10 Åpne lågfjellsdaler med infrastruktur ID GTG- 10

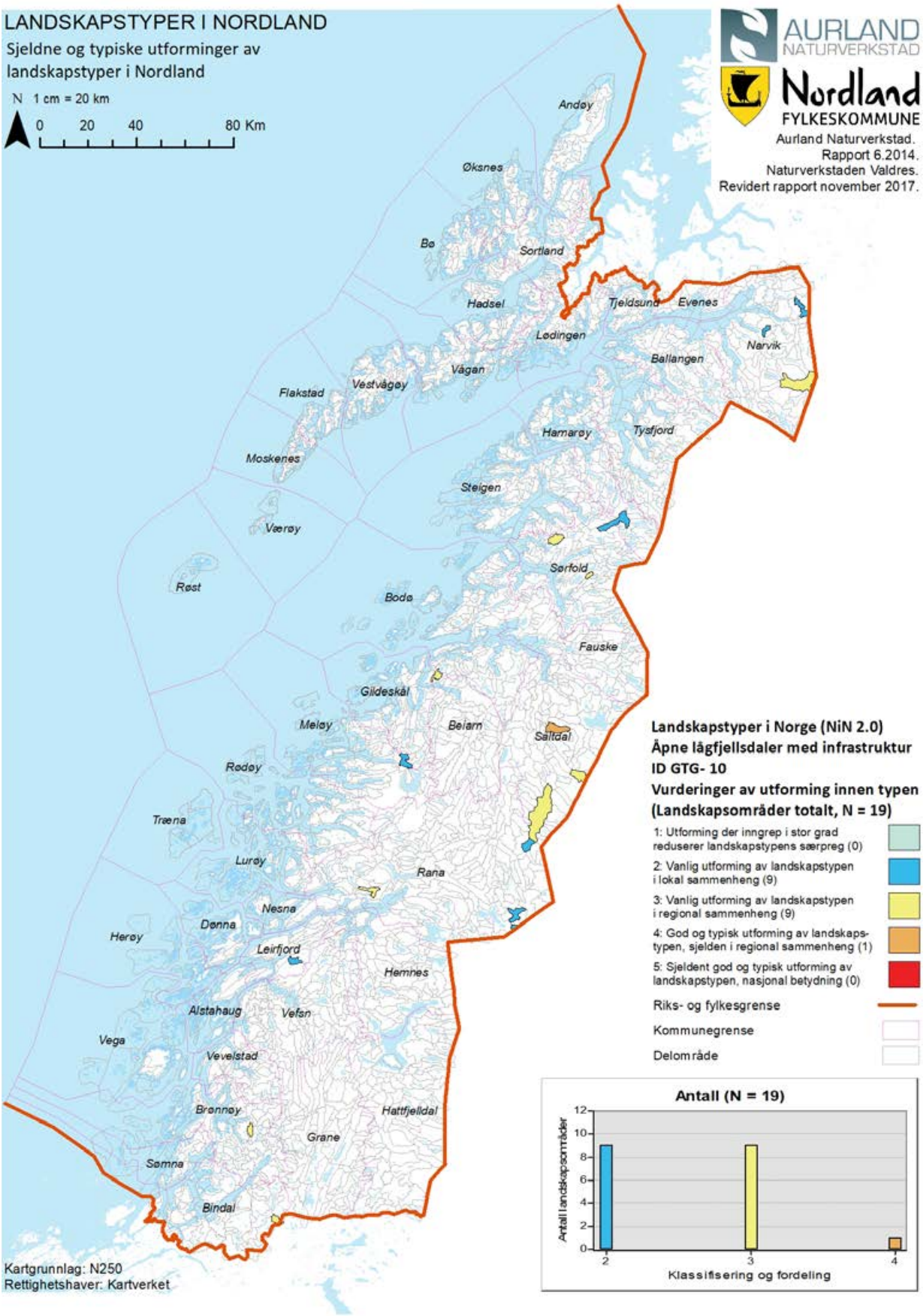

Saltfjellet der E6 og Nordlandsbanen går gjennom hele den langstrakte viddedalen (klasse 3)

Landskapskarakter

Store og åpne fjelldaler som ligger på skoggrensa og som i varierende grad er preget av tekniske inngrep som hytter, hyttefelt og andre bygninger, veger, jernbane, kraftlinjer, damanlegg og annen infrastruktur. Inngrep blir godt synlig og påvirker de fleste steder hele områdets utstrekning.

Sjeldne og typiske områder innen typen

De 21 områdene er godt spredt hovedsakelig i indre deler av fylket fra Binndalen til Skjomen. Det største dalrommet er Saltfjellet, der E6 og Nordlandsbanen går gjennom hele den åpne viddedalen. Noen stuer langs jernbanen, reindrift og en turistsenter langs veien (klasse 3). Gjerdalen/ Stilleleva innenfor Kobbvatnet er av de større dalene på skoggrensa med en mindre veg og vasskraftutbygging og få hytter (vanlig lokalt – klasse 2). Skjomdalen går over til Abisko i Sverige, grenseområdet Cuno-vuopmi har en fjellvei, noen hytter, kraftutbygging med tipper, tunnellinntak og kraftlinjer (klasse 3).

Områdene fordeler seg jevnt på klasse 2 og 3. Storengdalen i Saltdal er en skogdal der en bygdeveg går opp til en liten DNT-hytte med turstier videre til åpen gamme. Områdene har et kulturspor og et helhetlig og ganske urørt preg som er sjelden i regional sammenheng (klasse 4).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder viktige beiter for tamrein, andre steder sau. Områdene er relativ lett tilgjengelig. Nybygging og oppgradering av veg- og jernbane, hyttebygging, kraftutbygging og overføringslinjer, og mer tilrettelegging for ferdsel (stier/ løypetraseer, reindrift). Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing.

5.11 Åpne lågfjellsdaler med innsjøer og urørt preg ID GTG-11

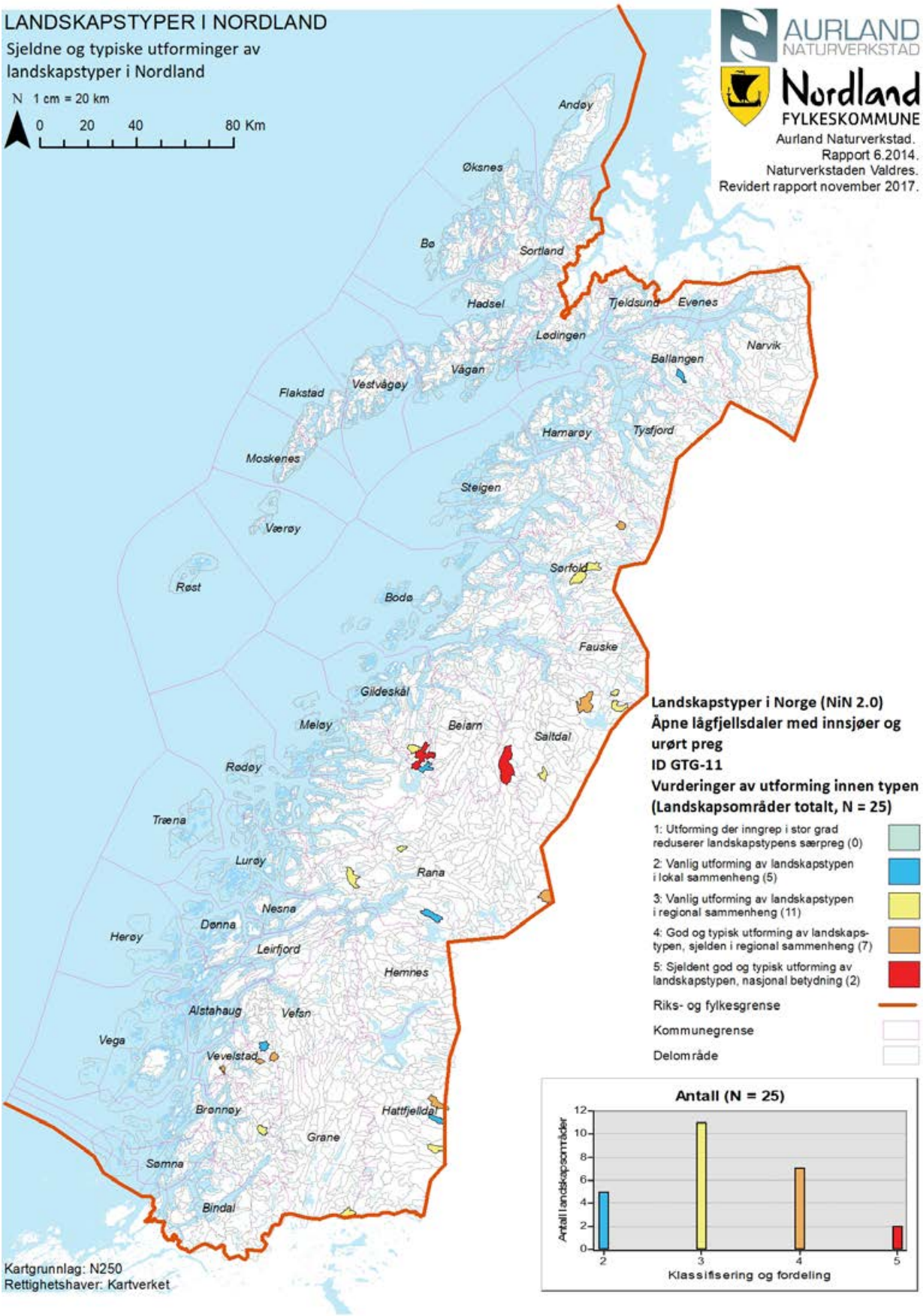

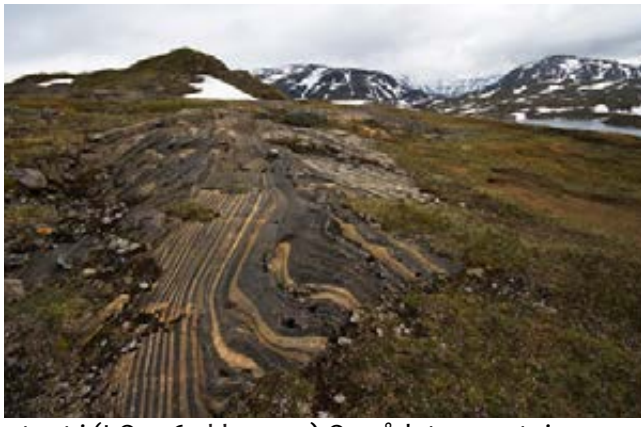

Láhku (LO 2271 klasse 5) og Skavldalen med Fisklausvatnet i (LO 2263 klasse 3) Området som utgjør sentrale deler av Làhhku nasjonalpark, grenser inntil det sterkt regulerte Storglomvatnet.

Nordre Bjøllåvatnet tv, søndre Bjøllåvatnet th, har stor variasjon landformer som viser avsmelting og erosjon fra siste istid fram til i dag (LO 2170, klasse 5)

Landskapskarakter

Åpen og storskala dalform. LO har ofte mektige løsmasser med stor formrikdom i de slake dalsidene og med elvesletter og mindre deltaflater ved elvene som munner ut i innsjøene. De fleste områdene ligger langt til fjells med lang anmarsj for å komme inn i området. Et sterkt urørt preg er sentralt for landskapskarakteren.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 26 områder av åpne dallandskap i skoggrensen med innsjøpreg. Spredt fordelt gjennom fylket knyttet til de store fjellområdene langs svenskegrensa og omkring Saltfjellet.

Klassen har en tilnærmet normal fordeling, der halvparten av områdene er vanlig forekommende regionalt, mens relativt mange (8 områder) har god og typisk utforming, sjelden i regional sammenheng (klasse 4). Daltypen er typisk for Láhhku nasjonalpark, som vi finner vi rett nord for det regulerte Storglom-vatnet. Her finner vi et særpreget karstlandskap med marmor og andre kalkrike bergarter, lagdelte strukturer, grotter og jordbruer (LO 2268, klasse 5).

Nordre Bjøllåvatnet på Saltfjellet er en sjelden utforming i en stor viddedal med stor variasjon i landformer knyttet til avsmelting etter siste istid (LO 2167) En sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (klasse 5).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder viktige beiter for tamrein, andre steder sau. Områdene er mer vanskelig tilgjengelig. Områdene kan endre karakter som følge av mer tilrettelegging for ferdsel (stier/ løypetraseer, reindrift). Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing.

5.12 Åpne lågfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur ID GTG-12

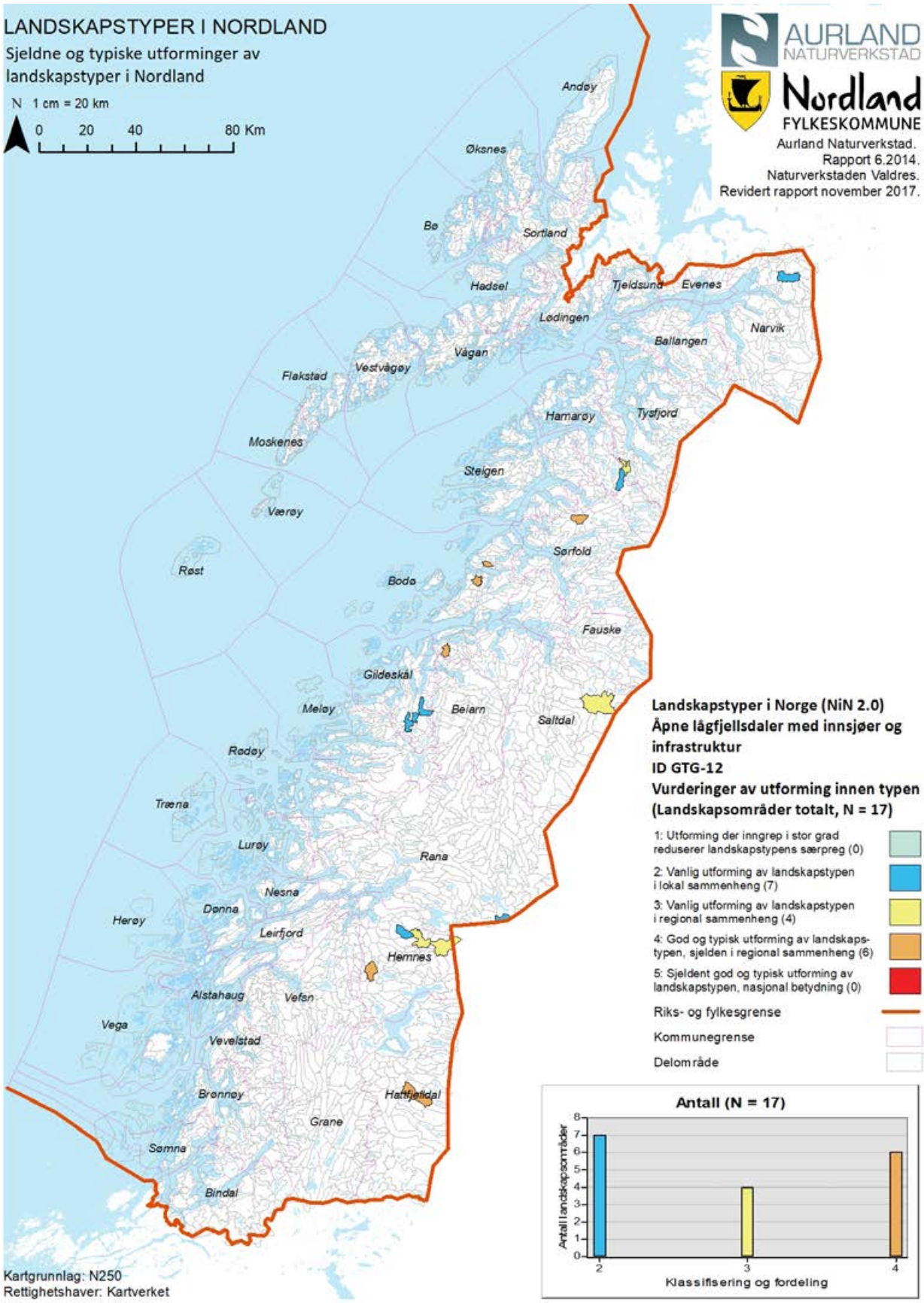

Unkervatnet i Hattfjelldal med aktivt skogbruk og veg over til Sverige (LO 893, klasse 4)

Jernvatnan -Nygårdsfjellet, Narvik(LO 1642, klasse 2) Sundsfjorddalen, Gildeskål LO 2286 klasse 2.

Landskapskarakter

Åpent dallandskap med sterkt innsjøpreg og middels påvirkning av infrastruktur. Regulerte vann kan ha urørt preg dersom inngrep ikke er synlig ved fullt magasin (kun tunellinntak, ingen veger eller kraftlinjer). Enkelte storskala områder med variert og steinete dalbunn kan gjør at kraftlinjer blir mindre dominerende, eks LO 2286 Sundsfjorddalen og 1137 Grasvatnet. Andre områder preges av master mot himmelsyn, slik som vindmøller gjerne plasseres.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 16 områder av denne åpne daltypen som ligger på skoggrensa og som er preget av kulturpåvirkning og infrastruktur (bygninger, veger, kraftlinjer og regulerte vann og vindmøller). Områdene ligger spredt, de fleste i innlandet mellom Hattfjelldal og Bjørnfjell i Narvik, og ofte går en av vegene til Sverige gjennom dalen.

Omlag halvparten av områdene gitt klasse 2 (vanlig forekommende lokalt), 4 områder er vanlige i regional sammenheng (klasse 3) og 5 områder har gode og typiske utforminger av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (klasse 4). Flere områder kan oppvise stor variasjon i berggrunn og landformer, med tilsvarende frodig preg. Unkervatnet i Hattfjelldal ligger i en skogrik dal og har variert elvedelta med kroksjøer. Mens de regulerte vatna i Hemnes ligger høyere, har mer fjellpreg og mer synlige inngrep. Durmålsvatnet i Bodø er regulert, men er ikke preget av andre synlige inngrep.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder viktige beiter for tamrein, andre steder sau. De fleste områdene ligger såpass utilgjengelig til, at de i stor grad verner seg selv. Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging, utvikling av infra-struktur (overføringslinjer) og tilrettelegging for ferdsel (stier/løypetraseer, reindrift). Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing. Skogbruk kan også føre til store endringer.

5.13 Åpne høgfjellsdaler med urørt preg ID GTG- 13

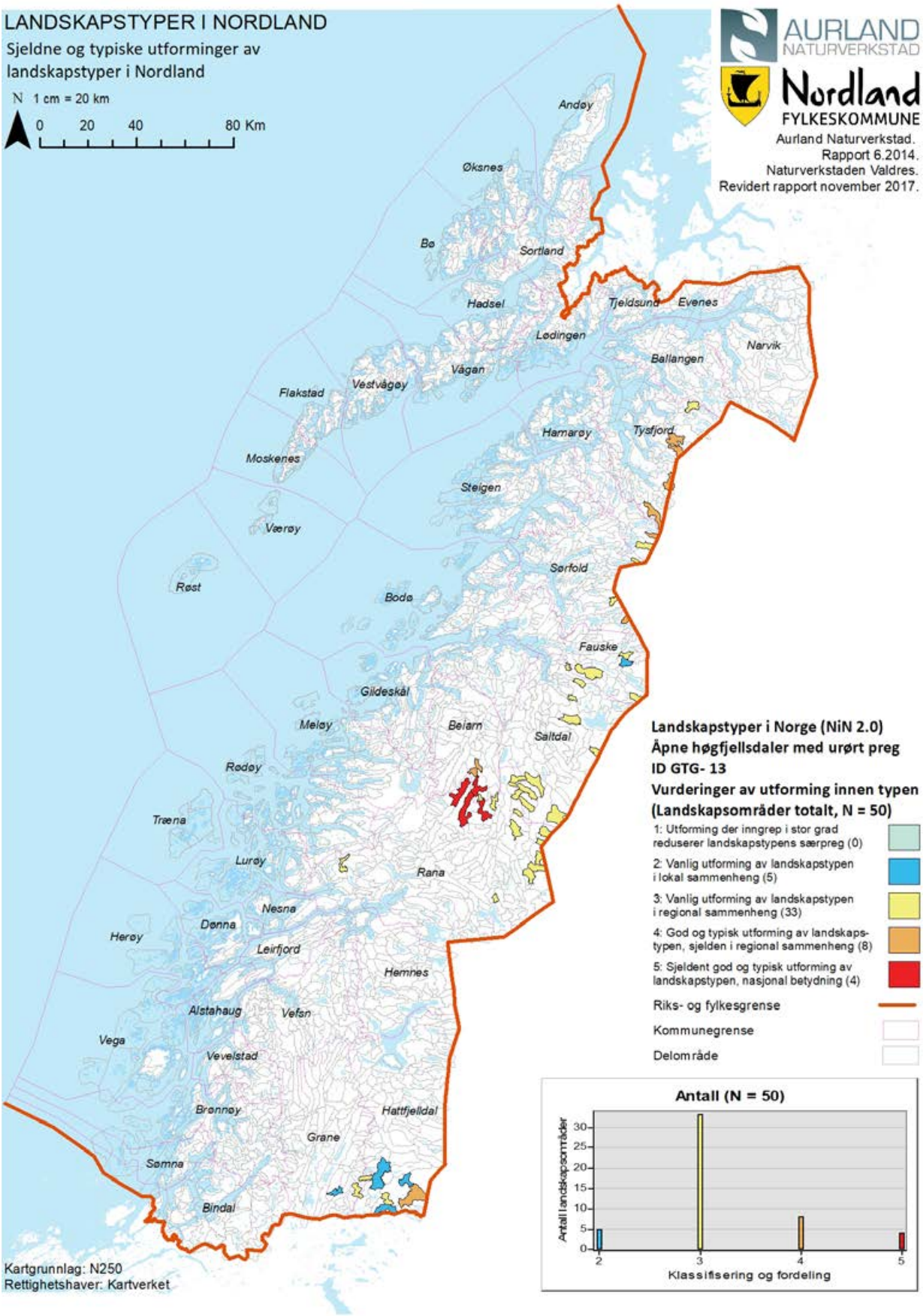

Storstormdalen over (LO 2195, klasse 5)

Vestergila på Saltfjellet i Rana under (LO 2179 klasse 5)

Landskapskarakter

Vidstrakte og breie daler med god helhet og sammenheng. Dette er noen av de mest villmarksprega områdene i Nordland. Regional variasjon fra grunnfjellsområder i nord med skrint høgfjellspreg, til midtre og sørlige områder som har større mangfold i vegetasjon og naturtyper, særlig ved Saltfjellet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 50 områder av denne åpne daltypen som vi finner samla i fjellområdene sør på Børgefjell og på Saltfjellet og mer spredt nordover inn mot svenskegrensa til Tysfjord. Hoveddelen har klasse 3. Noen områder oppviser stor variasjon i berggrunn og landformer, med tilsvarende frodig preg. 4 områder har sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (klasse 5). Vi finner dem samlet sør i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Gode og typiske utforminger, sjelden i regional sammenheng (klasse 4) finner vi sør på Børgefjell og langs svenskegrensa i Hamarøy og Tysfjord.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder viktige beiter for tamrein, andre steder sau. De fleste områdene ligger såpass utilgjengelig til, at de i stor grad verner seg selv. Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging, utvikling av infra-struktur (overføringslinjer) og tilrettelegging for ferdsel (stier/løypetraseer, reindrift). Nedgang i beitedyr kan føre til gjengroing.

5.14 Åpne høgfjellsdaler med innsjøer og urørt preg ID GTG- 14

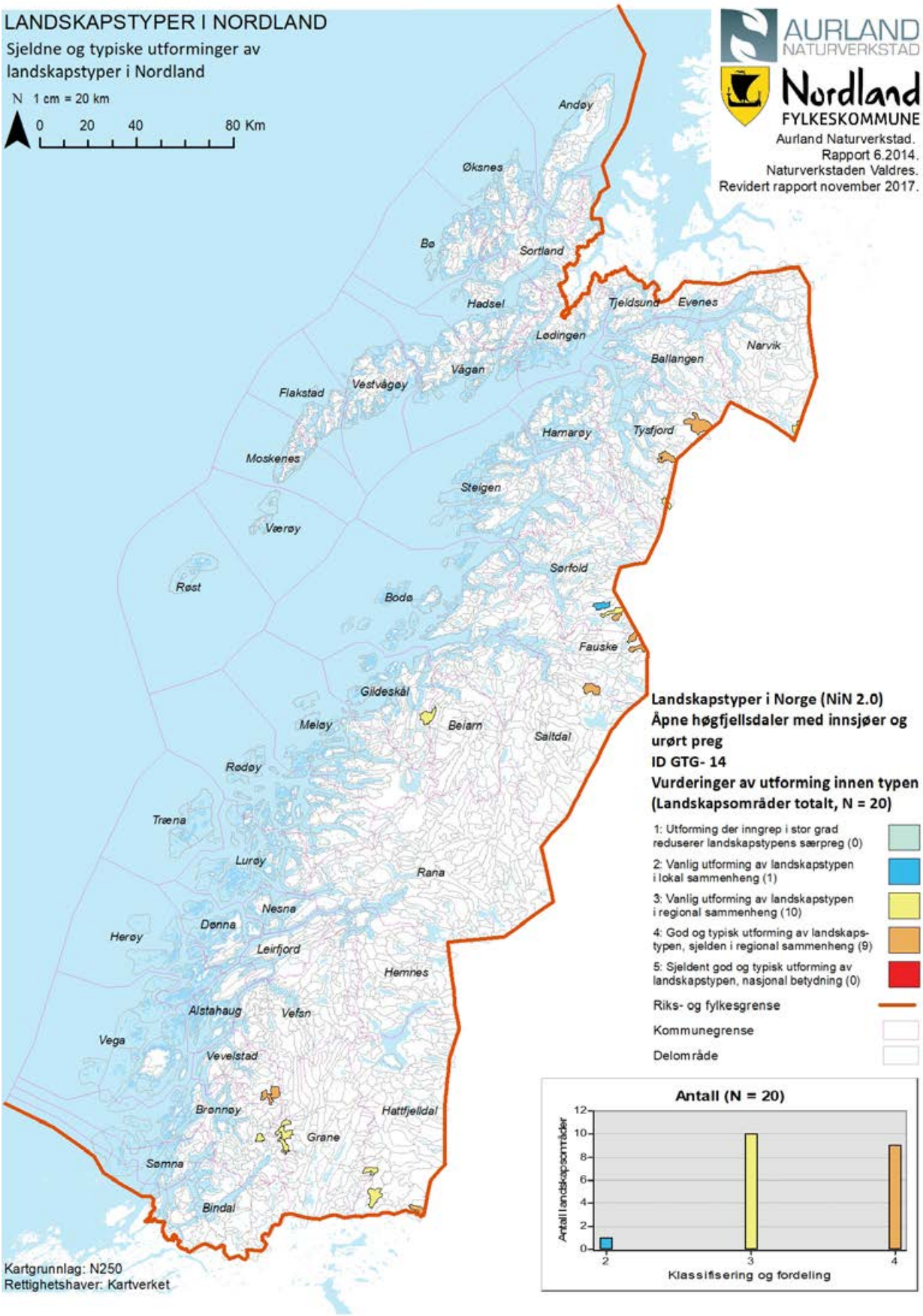

Båvrojàvvri i Tysfjord(google)(LO 1789, klasse 4)

Nedre Veiskivatnet, Sørfold LO 2074 klasse 4

Vest for Simskardvatnet på Børgefjell, Hattfjelldal (LO 937, klasse 3) Foto: A. Halse

Landskapskarakter

De fleste områdene ligger i grunnfjellssoner dominert av næringsfattige granitter og gneis. I den alpine vegetasjonssone gir dette et goldt høyfjellspreg som gir en samlet helhet og karakter. Sterkt innsjøpreg med store og dels langsmale vann som utgjør en stor del av arealet i landskapsområdene. Høyereliggende områder har gjerne flere småvann og grunn tjern etter hverandre.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Det er kartlagt 21 områder av denne åpne daltypen med innsjøpreg. Vi finner dem spredt langs svenskegrensa, fra lengst sør i Narvik til nord for Rognan. Lenger sør spredte forekomster i Sunnfjord-fjella, Visten og Børgefjell. Hoveddelen har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). Noen områder oppviser stor variasjon i berggrunn og landformer, med tilsvarende frodig preg. Her finner vi sjeldent gode og typiske utforminger av landskapstypen, også i regional sammenheng (klasse 4).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Mange lignende områder har regulerte magasiner, og vannkraftutbygging endre landskapskarakteren. Dalene kan være viktige beiter for tamrein, andre steder sau. Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging, kraft-utbygging m/infrastruktur som veger og overføringslinjer, og tilrettelegging for ferdsel (turhytter, stier/løypetraseer, reindrift). Mange områder ligger i nasjonalparker og her er det endringer i beitebruk, bygging av turisthytter og ferdsel til disse som kan endre det urørte preget mest.

5.15 Åpne daler i høyfjellet med innsjøpreg og infrastruktur
ID GTG- 15

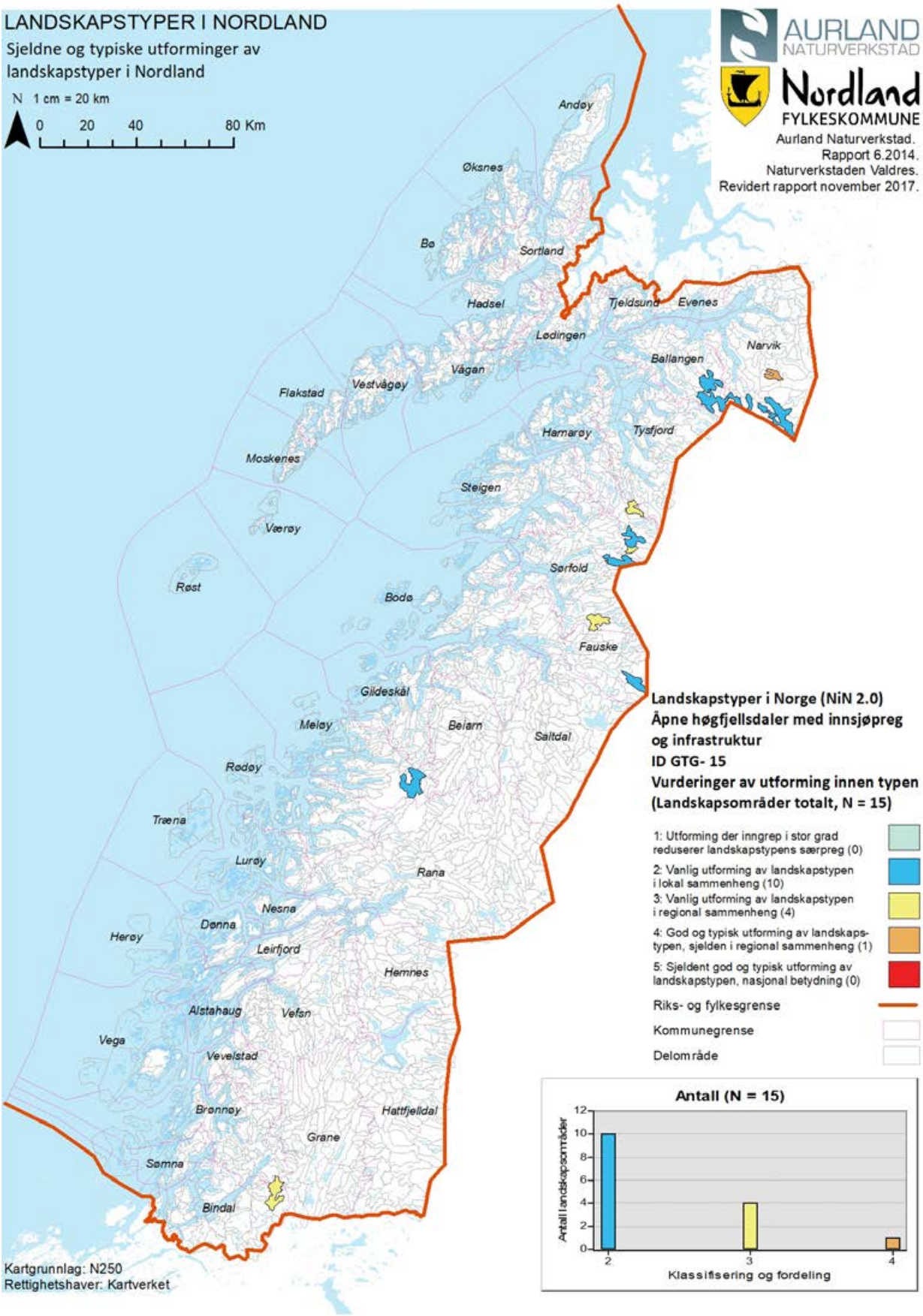

Iptojávri m/lav damkrone, Narvik, LO 1702

Làmivatnet i Fauske (google) (LO 2103 klasse 2) er sterkt regulert.

Landskapskarakter

De fleste områdene ligger i grunnfjellssoner dominert av næringsfattig granitt og gneis. I den alpine vegetasjonssone gir dette et goldt høyfjellspreg som gir en samlet helhet og karakter. Områdene er sterkt påvirket av vannkraftutbygging med reguleringssoner, store terrenginngrep som damanlegg, steintipper, høgspenn og adkomstveier. Noen vann tappes gjennom tunell uten andre synlige inngrep, slik at i perioder med fulle magasiner kan områdene ha et relativt urørt preg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

De områdene er knyttet til store kraftutbygginger innover mot svenskegrensa i Narvik, Ballangen og videre sørover til Balevatnet i Fauske (LO 2128, klasse 3). Lenger sør finner vi store magasiner som Storglomvatnet i Sunnfjordfjella (LO 2261, klasse 2) og Øvre Kalvatnet i Binndal (LO 7, klasse 3). Helheten er redusert, typisk landskapselement mangler eller er redusert pga. inngrep og store reguleringssoner, slik at de fleste områder har klasse 2, enkelte klasse 3.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder viktige beiter for tamrein, andre steder sau. De fleste områdene ligger langt til fjells, men anleggsveier og kraftlagshytter har gjort områdene lettere tilgjengelig. Områdene kan endre karakter som følge av hyttebygging, utvikling eller nedbygging av infrastruktur (overføringslinjer, reguleringssoner og inntak av flere små vann) og tilrettelegging for ferdsel (stier/ løypetraseer, reindrift).

5.16 Nedskårne daler med urørt preg ID GTG- 16

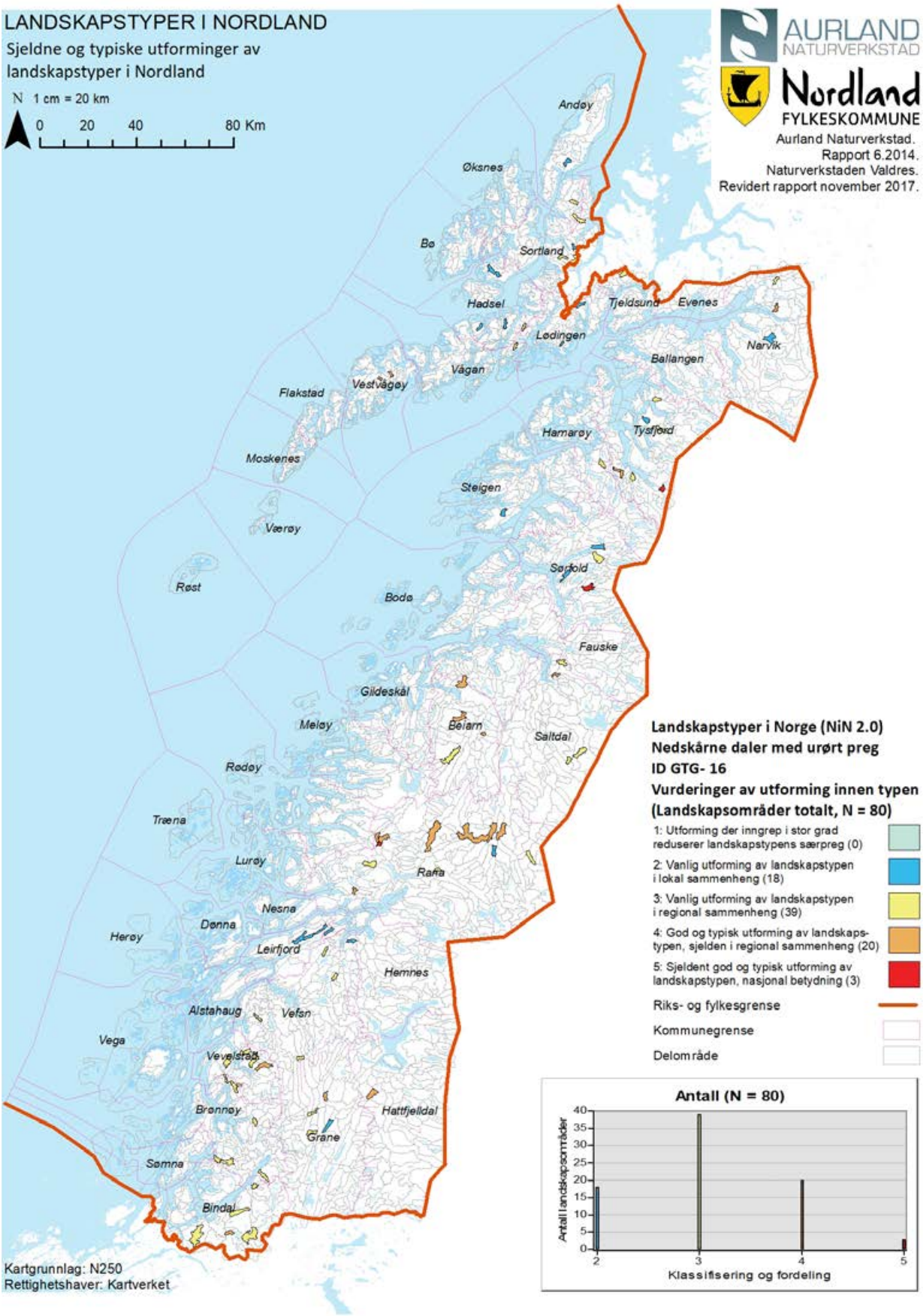

Hellmojuvet i Tysfjord (LO 1847, klasse 5)

Stilleleva i Hattfjelldal (LO 884, klasse 4)

Gråtådalen i Beiarn (LO 441, klasse 3)

Stormdalen i Rana (LO 2188, klasse 4)

Landskapskarakter

Landskapstypen utgjør alle nedskårne daler under tregrensa med få eller ingen inngrep. Veksling mellom tett blandingsskog og åpen bjørk- og barskog. Lite innsjøpreg, men elver er et sentralt element i de aller fleste områder og preger landskapskarakteren. Typen har gjennomgående sterkt naturpreg og mange områder ligger avsides og kan være vanskelig tilgjengelig. Typisk er skarpt definerte og tydelig avgrensa landskapsrom. Områdene veksler mellom skarpskårne botndaler og elvejuv til store og V-forma elvedaler.

Sjeldne og typiske områder innen typen

De 80 områdene er jevnt fordelt gjennom hele fylket, både på innlandet og de store øyene i Lofoten og Vesterålen. De største og mest urørte dalene finner vi langs kysten og i de sentrale fjellområdene på fastlandet fra Beiarn og sørover til grensa mot Trøndelag. I Lofoten og Vesterålen er deler av dalene gjerne svakt kulturpåvirka, med spor etter nedlagte bruk.

Halvparten av områdene har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng, de er godt spredt, men med en hovedtyngde sør på Helgeland. Resten fordeler seg om lag likt på klasse 2 og 4. Saltfjellet – Svartisen har flest områder av god og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng. Fiskebøldalen i Hadsel har klasse 1 (overgangsform til nedskåren dal med infrastruktur). Tre små dalavsnitt har klasse 5: Marmorslottet i Rana, Storskogdalen i Rago, Sørfold og Hellemojuvet i Tysfjord

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder vanskelig tilgjengelig, men spektakulære juv gode utsiktspunkt frister likevel mange ut på tur. Ferdsel, tilrettelegging med klopping og merking, restaurering/bygging av hus og hytter, tilrette-legging av attraksjoner eller kraftutbygging kan endre det urørte preget.

5.17 Nedskårne daler med infrastruktur ID GTG- 17

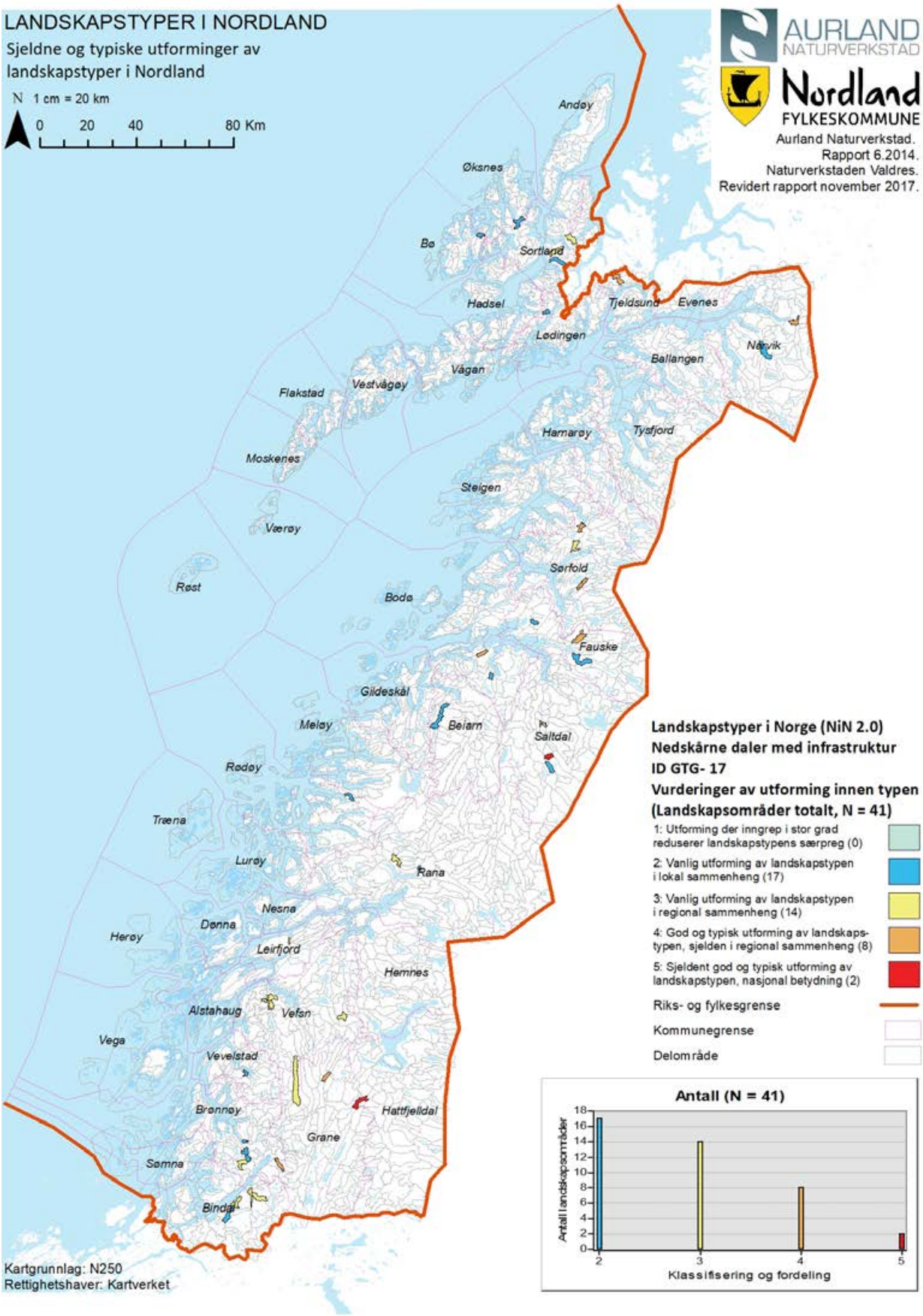

Kvanndalen i Sørfold (LO 552 klasse 4)

Eiterådalen v/Eiteråga bru LO 841 (klasse 3)

Vefsna-Stillelva i Grane, Hattfjelldal (LO 2420, klasse 4) har varierte elveformer, juv og frodig skog, fosser og elvemøter.

Landskapskarakter

Fellestrekk er skarpt definerte og tydelig avgrensa landskapsrom. Ofte del av typiske overgangsdaler, skar, som ligger mellom større dalrom. Områdene veksler mellom skarpskårne botndaler og elvejuv til store og V-forma elvedaler. Mange av områdene har lite innsyn, slik at enkeltinngrep kun påvirker deler av landskapsrommet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

De 41 områdene er knyttet til større vassdrag, jevnt spredt på innlandet, noen få i Vesterålen. Nordland har to områder av nasjonal betydning av denne typen, et elveavsnitt av Vefsna med stort mangfold av elvelandskap og dalformer, juv og fosser, og Junkerdalsura i Saltdal. Områdene er ellers, som flere andre typer med innsjøer og infrastruktur, preget av inngrep og får lavere gjennomsnittsscore enn områder med urørt preg. (Nesten halvparten er vanlig forekommende landskap lokalt – klasse 2).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er mange steder vanskelig tilgjengelig, men adkomst til spektakulære juv og gode utsiktspunkt via hovedveger eller anleggsveger, frister likevel mange ut på tur. Ferdsel, tilrettelegging med bruer, klopping og merking, tilrettelegging av attraksjoner eller videre utbygging av vannkraft kan endre preget. Enkelte områder med lite stedstilpassa plassering og utforming av anlegg og infrastruktur kan med avbøtende tiltak (skjerming og opprydding) endre landskapskarakter og ta vare på særprega landskap og sjeldne utforminger.

5.18 Nedskårne daler med infrastruktur og jordbrukspreg ID GTG- 18

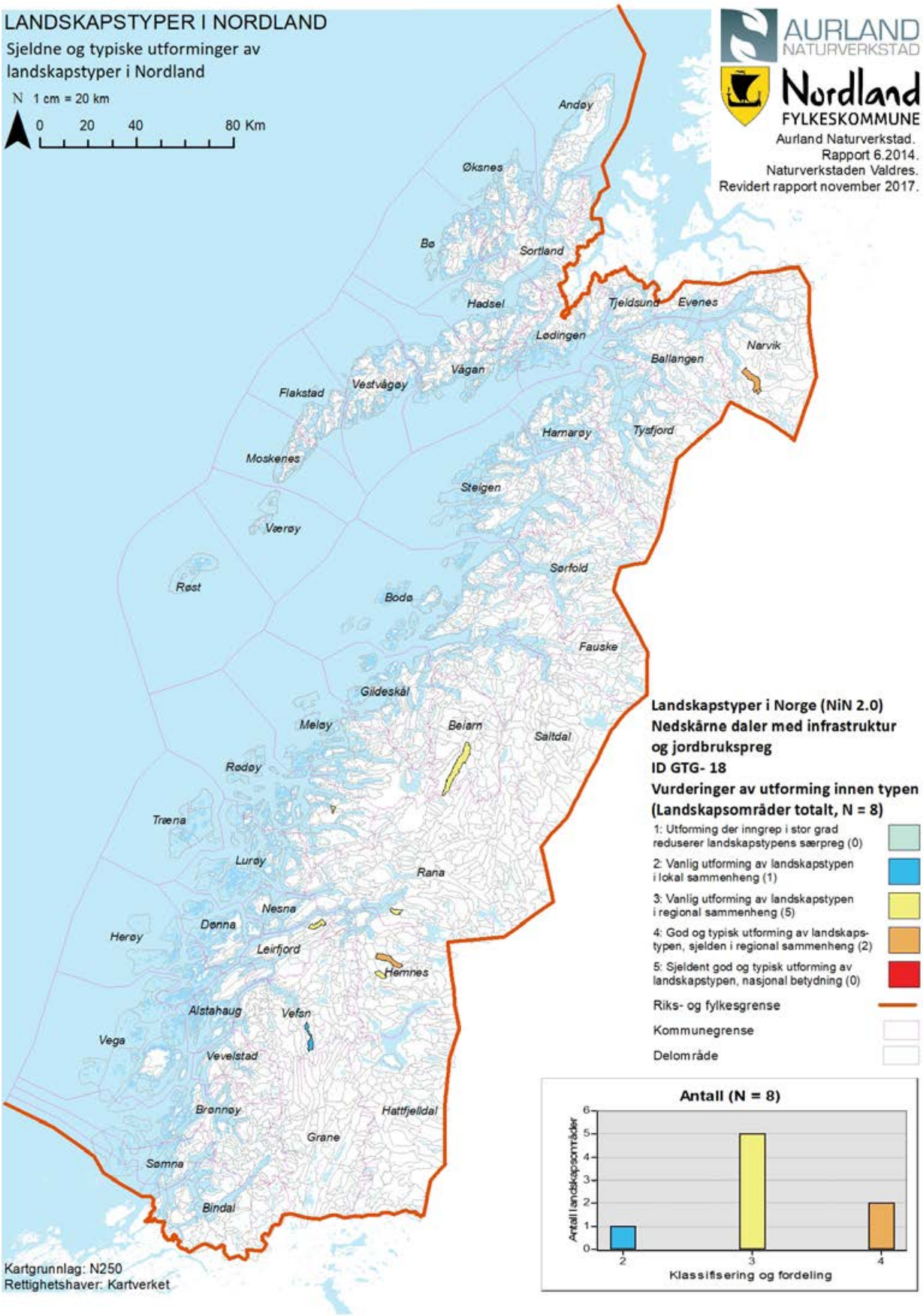

Beiardalen over (LO 444, klasse 3) har jord- og skogbruk, store utmarksbeiter, seterdrift med geit og skogbruk. Kraftutbygginga preger øvre deler av dalen (anleggveger og store tipper som nå er tilsådd).

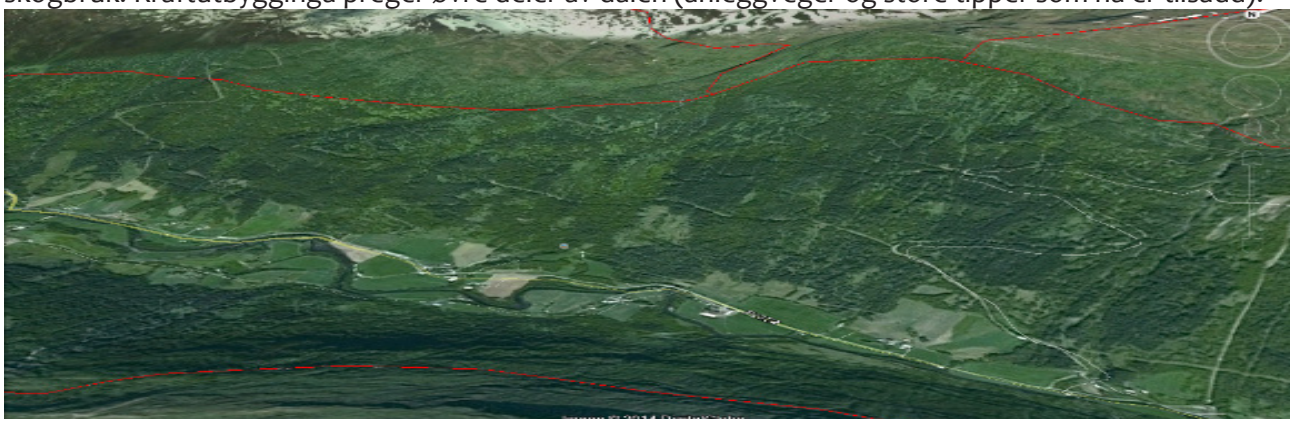

Leirskardalen Hemnes (LO 1124 klasse 4) (GoogleEarth)

Landskapskarakter

Typen nedskårne jordbruksdaler har sin mest representative utforming på vestlandet, med marginale jordbruksarealer langs smale elvesletter i dalbunnen. Gårdsbrukene i Nordland er som på vestlandet små, og jordbruksarealene består i hovedsak av små marker med forproduksjon. I dalsidene finner vi ofte velskjøtta beiter med hagemarkspreg. Infrastruktur knyttet til vannkraftutbygging, kraftlinjer, riksveger og aktivt skogbruk med skogsveger er vanlig.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Typen er sjelden i Nordland. De 8 områdene er i hovedak knyttet til de store låglandsdalene i Vefsn, Rana og Salten, samt Skjomdalen i Narvik, nord i fylket. Normalfordeling av klassene, dvs. flest med vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). To områder med sjelden gode utforminger i regional sammenheng (klasse 4), Leirskarddalen i Hemnes og Skjomdalen i Narvik. Områder som kjennetegnes av aktive grender med velholdte gårder og aktiv drift, også aktivt skogbruk og en god del dyr på beite. Øvre deler av Beiardalen har et snaubeita og åpent landskap med geit og sau som innttil for få år siden var vanlig for mange daler i Nordland.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Dalene er prega av beitebruk og aktiv jorbruksdrift som ellers er vanlig i dalene i Sør-Norge og på Vestlandet. Her kan omlegging eller nedlegging av drift og driftsmåter raskt gi store endringer i landskapet. Også skogsdrift kan endre landskapet, særlig ved bygging av skogsveg i bratte lisider.

5.19 Nedskårne daler med innsjøer og urørt preg ID GTG- 19

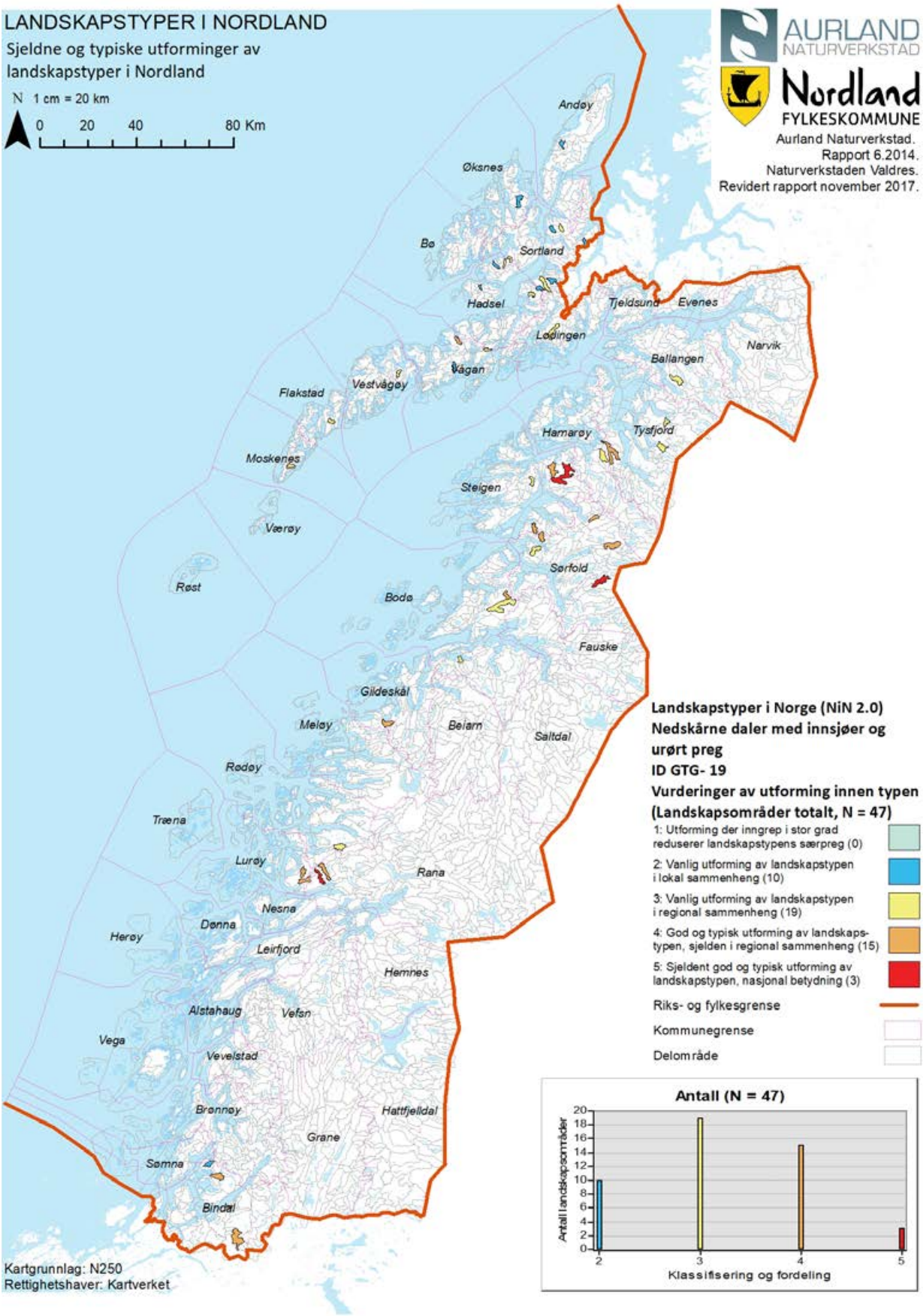

Trollvatnet i Steigen (LO 1972, klasse 4)

Flostrandvatnet i Rana (LO 688, klasse 5)

Ågvatnet i Moskesnes (LO 95, klasse 3). Å er innfallsport til den planlagte Lofotodden nasjonalpark, og frå utløpet av Åga har man god utsikt inn i dalen. Ferdsel inn i området til fots eller med robåt.

Landskapskarakter

Typisk utforming er skarpskårne botner med store og dype botnsjøer eller langsmale og dyptskårne fjordsjøer. Grunnfjellsområder med harde bergarter der breer har meislet ut bratte og blankskurte flåg, stup og fjellvegger som står ofte rett ned i vannet og kan utgjøre hele dalsider i enkelte landskapsområder. Lite eller ingen infrastrukturpreg. Landskapstypen framstår med et sterkt naturpreg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

47 LO. Landskapstypen forekommer i Binndal og langs vestsida av Svartisen, spredt i Lofoten og innover mot Ofoten og Vesterålen, men de fleste finner vi i Salten og Steigen. Her finner vi også store områder med sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, av regional og nasjonal betydning (Klasse 4 og 5). Lofoten og Vesterålen har en del mindre daldrag med vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng. Områdene ligger som regel nær eller inntil kyst- og fjordtypene. Flere områder er vanskelig tilgjengelig. 10 områder har klasse 2, resten fordeler seg om lag likt på klasse 3 og 4/5.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Stup, fjellvegger og fossefall rammes inn av alpine lågfjell. Få og ofte klart avgrensa landskapskomponenter danner store kontraster og storskala områder med sterke karaktertrekk. Til tross for det urørt preget, er dette ofte gamle kulturlandskap med spor fra bosetninger, beite, hogst og utslåtter. Mindre inngrep som er tilpasset tradisjonel drift, form, farge og skala vil kunne absorberes uten å endre særpreget, mens moderne og storskala infrastruktur, hyttebygging mm, raskt kan bryte med landskapskarakter og påvirke særpreg og identitet.

5.20 Nedskårne daler med innsjø og infrastruktur GTG-20

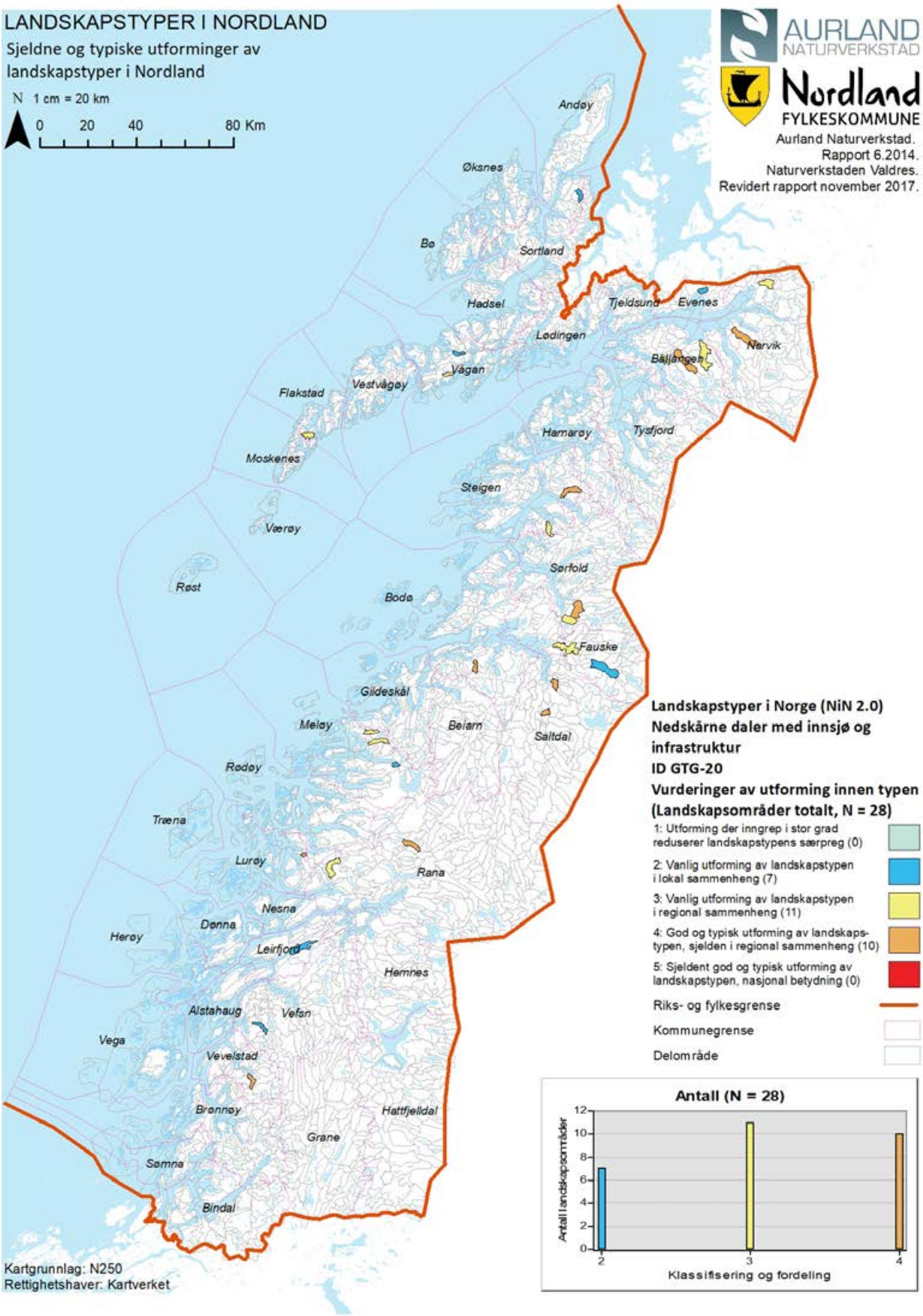

Lappvatnet, Steigen LO 1962, klasse 3.

Hopsvatnet i Steigen LO 1939, klasse 4.

Solbjørnvatnet er regulert, Flakstad LO 111, klasse 3. Området er også statlig friluftsområde.

Landskapskarakter

Storskala, men lukka landskapsrom med langsmale fjordsjøer. Stup, fjellvegger og fossefall under alpine fjellformasjoner. Spredte gårder, hytter og fritidsboliger med grasmark og beiter, omkranset av dramatisk fjellnatur. Enkelte områder er sterkt preget av kraftutbygging og industri. Landbruket er i tilbakegang og flere områder er preget av gjengroing.

Sjeldne og typiske områder innen typen

28 LO forekommer spredt fordelt på Helgelandskysten, rundt Svartisen, Salten og Ofoten. Noen mindre dalområder i Lofoten-Vesterålen. Relativt jevn fordeling mellom klassene 3, 4 og 5.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Med god tilpassing kan områder med spredt bebyggelse og middels markant infrastruktur absorbere mange typer inngrep uten å endre karakter. Områder med mer urørt preg endrer raskt karakter ved f.eks kraftutbygging og oppgradering av infrastruktur, hogst og skogsbilveger osv. Omlegging av gårdsdrift og nedgang i beitedyr kan øke gjengroingstakten og endre karakter og klasse, det samme gjelder anlegg og industri ved nedlegging og manglende vedlikehold.

5.21 Nedskårne lågfjellsdaler med urørt preg GTG-21

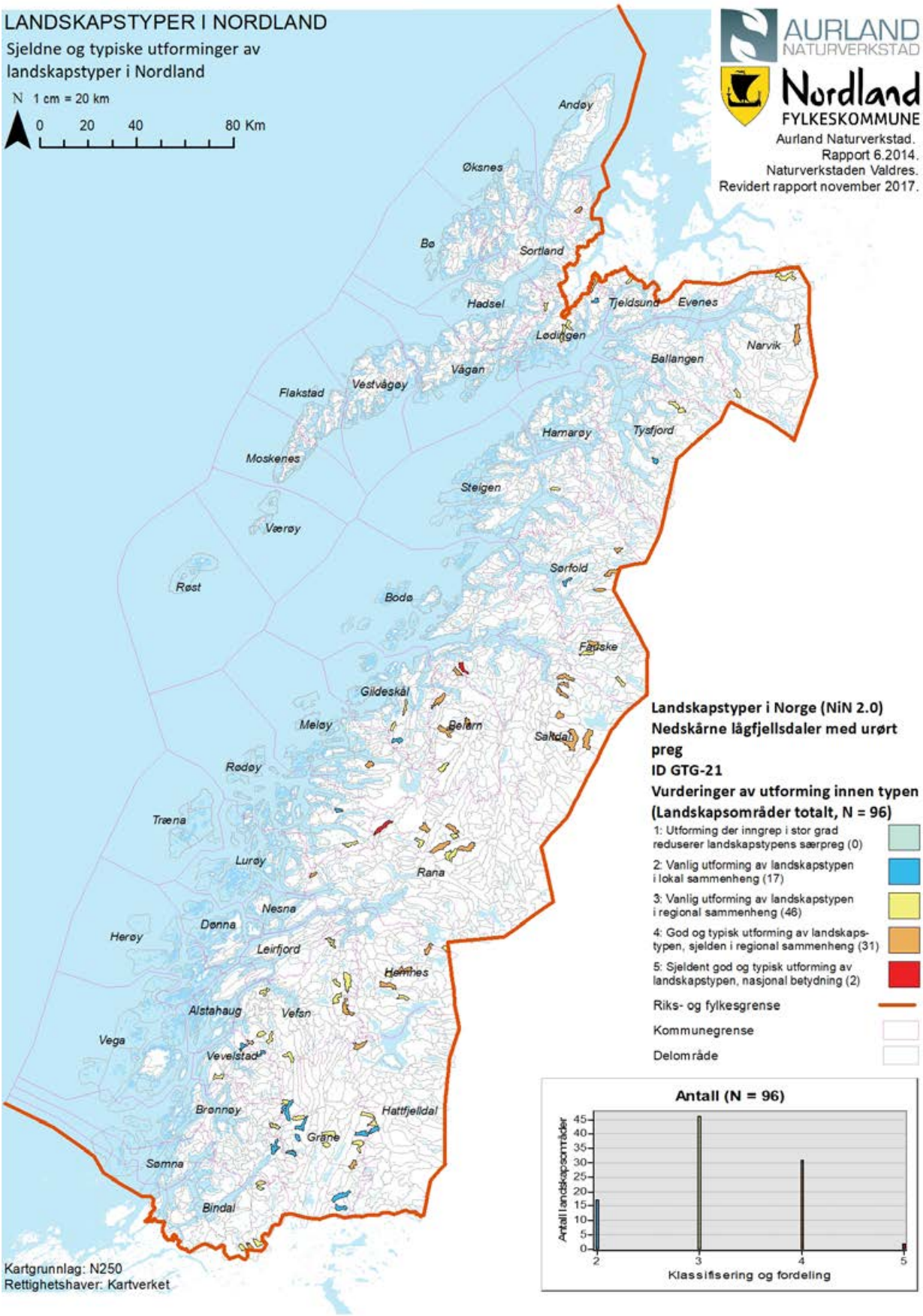

Glomdalen i Rana (LO 2256, klasse 5)

Røvassdalen i Rana (LO 2190, klasse 4)

Leirbotnet i Hemnes (LO 1142, klasse 3).

Litlstormdalen i Rana (LO 2193, klasse 4)

Landskapskarakter

Småskala og lukka landskapsrom. Overgang fra større daler i låglandet til fjellområdene ovenfor. Slak stigning gjennom lengdeprofilet og bratte dalsider med stup og fjellvegger. Ofte svært utilgjengelige områder som forsterker det urørte natur- og villmarkspreget. Områdene ligger i skoggrensa. Tykke ras- og forvitringsmaterialer i dalsidene gir et frodig og skarpt grønnskjær i vegetasjonsbildet. Åpen fjellbjørkeskog i nedre deler og ofte tette vierkratt og gras- og mosetepper i øvre deler og dalsidene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

96 LO jevnt fordelt gjennom midtre deler av fylket. Hovedvekt av landskapsområder omkring de store fjellområdene i midtre deler av Helgeland og Saltfjellet, ingen langsmed svenskegrensa. Spredt fordelt i indre deler av Ofoten og Vesterålen. Om lag halvparten av områdene har klasse 3, resten av områdene fordeler seg med 15 på klasse 2 og 30 på klasse 4. To områder har sjelden gode og typiske utforminger av nasjonal betydning: Den kalkrike Glomdalen med storforma karstlandskap, sør for Svartisen i Rana og den frodige Åselidalen med markante daltrinn, vann og fosser som går inn mellom Børvasstindan og Falkflågan i Bodø.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Utilgjengelighet forsterker det urørte naturpreget og dramatikken i landskapet. Inngrep og nye installasjoner i selve området eller i ovenfor/mot synsranden vil raskt endre karakter og redusere særpreg. Småskala og lukka landskapsrom gir visuelt lite innsyn fra andre områder, slik at dersom nye installasjoner og inngrep i andre landskapsområder kan plasseres med omtanke og på bakkenivå, vil det urørte preget lettere kunne opprettholdes.

5.22 Nedskårne lågfjellsdaler med infrastruktur GTG-22

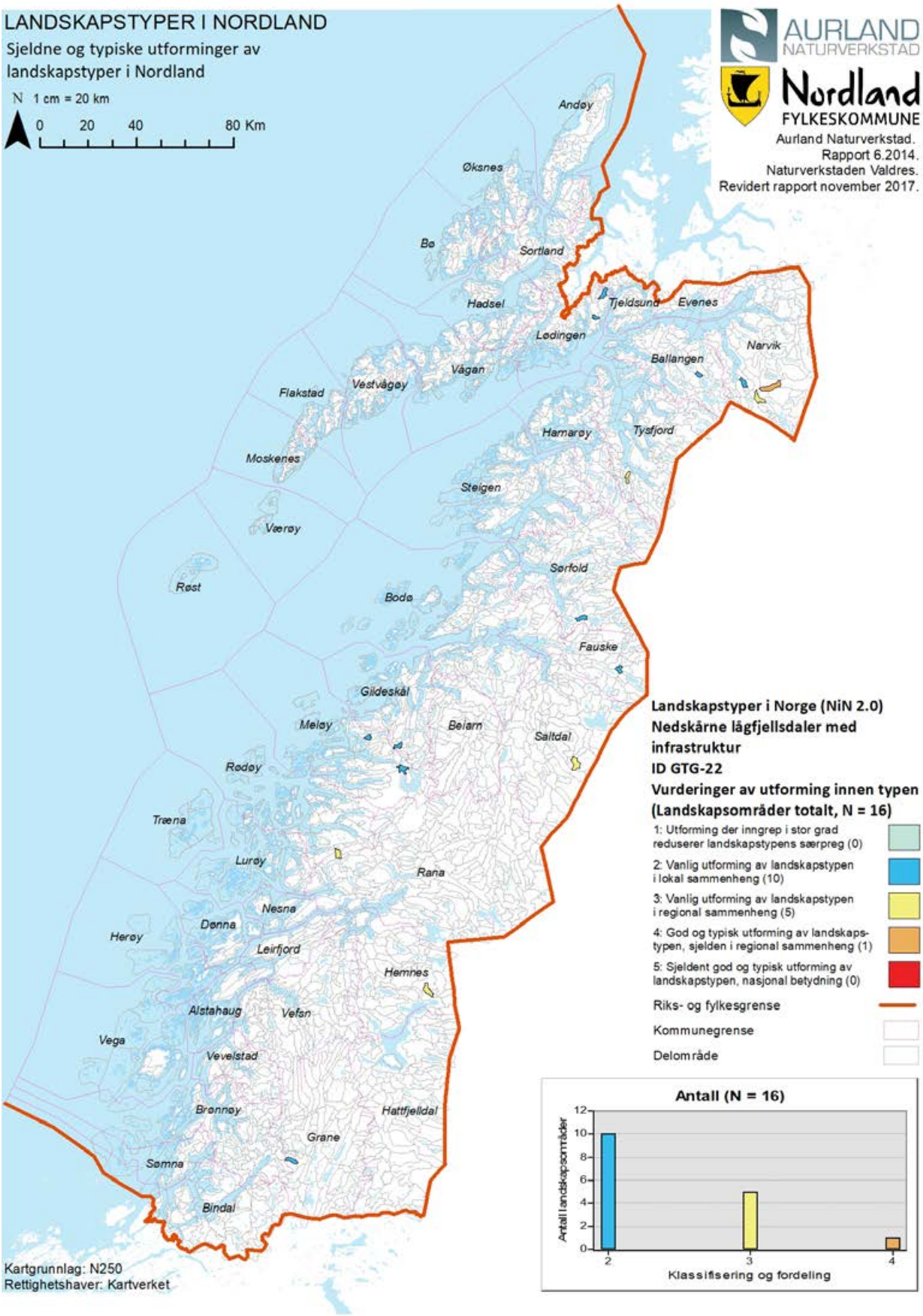

Sørdalen i Narvik, Skjomen. LO 1701.klasse 3

Sørdalen i Tjeldsund LO 1562. ID GTG 22. klasse 3

Holmvassdalen i Meløy (LO 2267, klasse 2)

Mosvasstjørna i Grane (LO 809, klasse 2)

Landskapskarakter

Småskala og lukka landskapsrom. Områdene ligger i skoggrensa, i overgangen mellom større daler i låglandet og fjellområdene ovenfor. Slak stigning gjennom lengdeprofilet og bratte dalsider med stup og fjellvegger. Tykke ras- og forvitringsmaterialer i dalsidene gir et frodig og skarpt grønnskjær i vegetasjonsbildet. Åpen fjellbjørkeskog i nedre deler og ofte tette vierkratt og gras- og mosetepper i øvre deler og dalsidene. Typisk er små grunne elveløp, ofte forgreina gjennom de tykke løsmassene i dalbunnen. Moderat infrastruktur. Kraftutbygging med tilkomstveier, høgspenn. Enkelte områder med riksveier og private skogsbilveier.

Sjeldne og typiske områder innen typen

16 LO som ligger svært spredt i midtre og nordlig del av fastlandsfylket, kun to områder sør for Saltfjellet. Uvanlig fordeling, der hele 10 områder har klasse 2 (vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng) og 5 LO har klasse 3 (vanlig regionalt). Nedklassifisering skyldes i hovedsak utforming og plassering av veger, tuneller og vannkraftutbygging. Kun ett område, Norddalen ovenfor Skjomen i Narvik, representerer et regionalt viktig område (klasse 4).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Infrastruktur som veger, kraftlinjer og kraftutbygging preger områdene. Hyttebygging kan ofte innpasses godt i områder med infrastruktur uten at karakteren endres. Oppgradering av veg og nye inngrep kan ofte tilpasses eksisterende infrastruktur uten å påvirke klassifisering eller karakter i vesentlig grad. Avbøtende tiltak langs ferdselsårer og utkikkspunkt kan endre både preg og opplevelsen av landskapet, selv om kanskje ikke klassifiseringen av området som helhet endres vesentlig.

5.23 Nedskårne lågfjellsdaler med innsjøer og urørt preg GTG-23

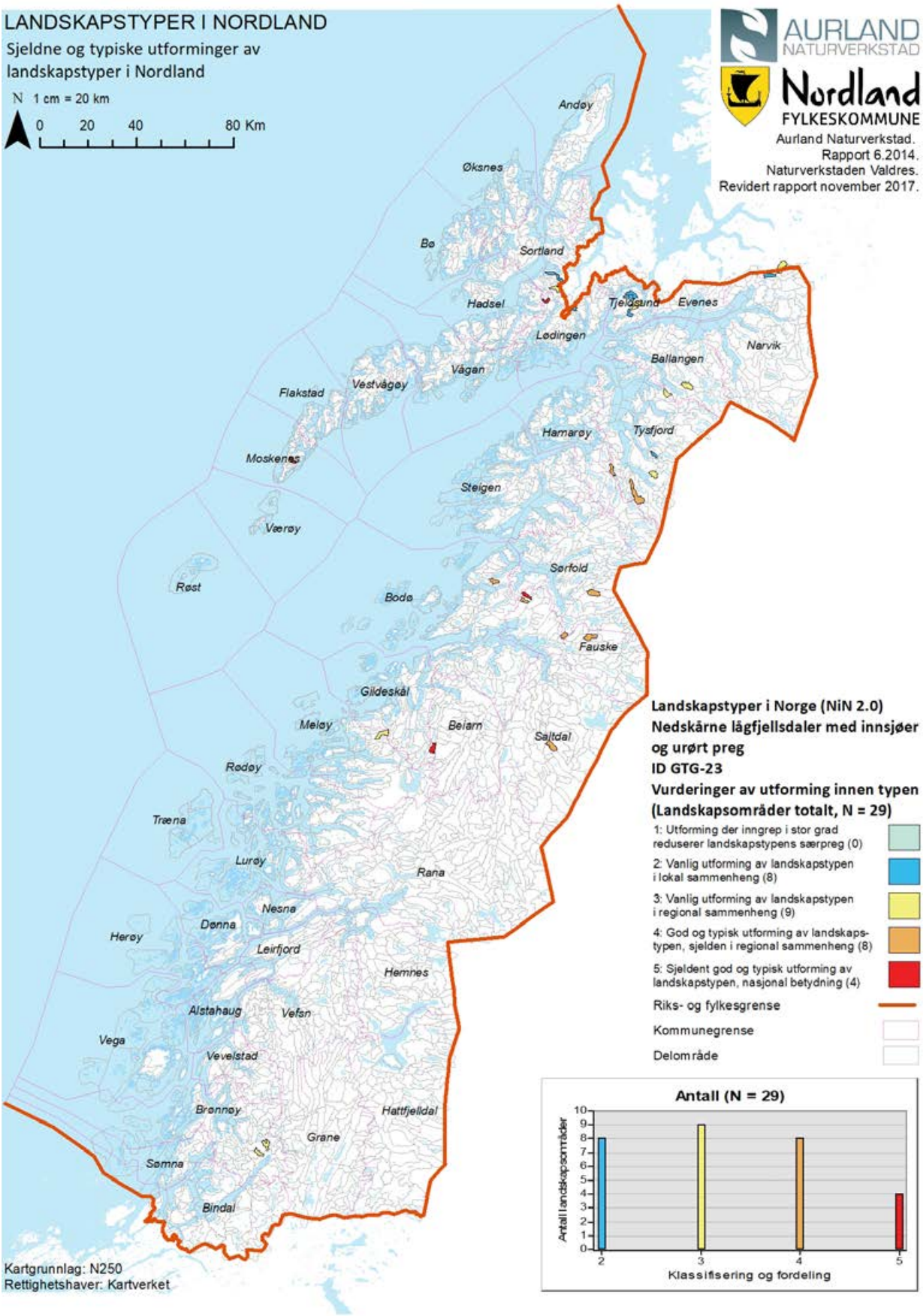

Nedre Møysalvatnet i Lødingen (LO 1435, klasse 5)

1850 Rumbovàggi i Tysfjord (LO 1850, klasse 4)

Trolldalsvatnet i Moskenes har stor variasjon og unik beliggenhet (LO 2695, klasse 5) Foto: R. Walker

Landskapskarakter

Småskala og lukka landskapsrom. Områdene ligger i skoggrensa, i overgangen mellom større daler i låglandet og fjellområdene ovenfor. Slak stigning gjennom lengdeprofilet og bratte dalsider med stup og fjellvegger. Tykke ras- og forvitringsmaterialer i dalsidene gir et frodig og skarpt grønnskjær i vegetasjonsbildet. Åpen fjellbjørkeskog i nedre deler og ofte tette vierkratt og gras- og mosetepper i øvre deler og dalsidene. Typisk er små grunne elveløp, ofte forgreina gjennom de tykke løsmassene i dalbunnen. Moderat infrastruktur. Kraftutbygging med tilkomstveier, høgspenn. Enkelte områder med riksveier og private skogsbilveier.

Sjeldne og typiske områder innen typen

29 LO der de fleste ligger spredt nord for Saltfjellet til Møysalområdet. I tillegg finner vi et område i Moskenes i Lofoten, I tillegg to ved Tosenfjorden i Brønnøy. Relativt jevn fordeling av klasser fra 2- 4. 4 områder har nasjonal betydning: Nedre Møysalvatnet LO1435 i Lødingen, Sørskardvatnet LO588 i Bodø, og Arstadvatnet LO 2274 i Beiarn og Trolldalsvatnet i Moskenes. Det særpregete Trolldalsvatnet omkranset av med blankskurte flåg som stuper rett nedi vannet har et sjeldent langt ekko.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Områdenes urørte preg kan raskt endres ved nye inngrep. Hyttebygging er aktuelt i flere områder. Utbygging eller oppgradering av anlegg og infrastruktur likeså. Stor ferdsel kan i seg selv gi områdene et mindre urørt preg. Tilrettelegging med tiltak for å hindre erosjon og slitasje langs ferdselsårer og utkikkspunkt kan endre preg og den helhetlige opplevelsen av landskapet, selv om kanskje ikke overordna og typiske landskapstrekk eller spesielle særpreg endres vesentlig.

5.24 Nedskårne lågfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur GTG-24

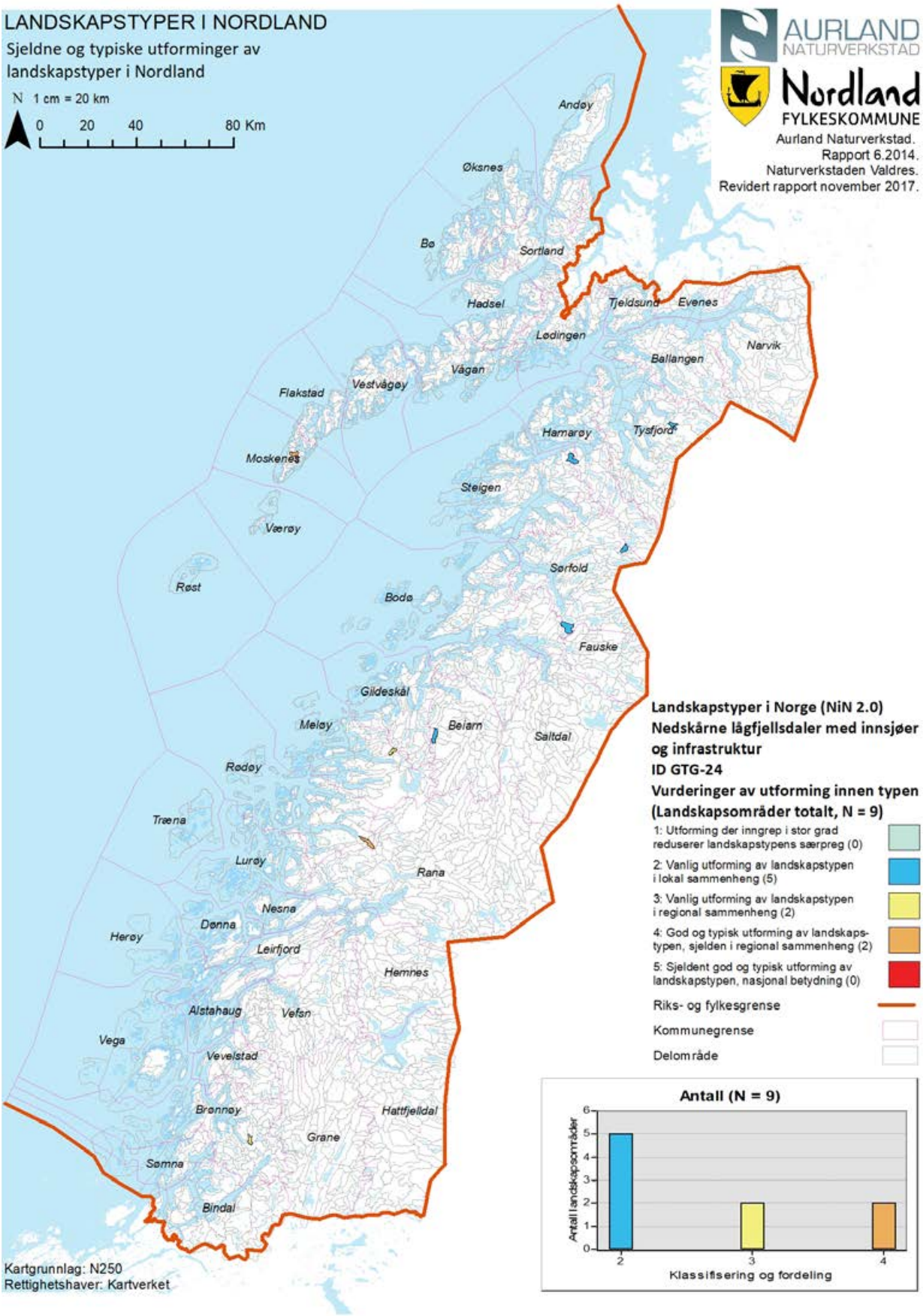

Brynvatnet i Tysfjord. (LO 1793, klasse 2)

Forsanvatnet i Steigen. (LO 1948, klasse 2)

Studalsvatnet i Mosknes (Studalsvatnet-Krokvatnet LO 98, klasse 4) Foto: R. Walker

Landskapskarakter

Middels til sterkt nedskåret dallandskap med moderat infrastruktur. Småskala og lukka landskapsrom som ligger i skoggrensa. Skarpskårne botndaler med bratte flåg og stup som står rett ned i innsjøene. Tykke ras- og forvitringsmaterialer i dalsidene gir et frodig og skarpt grønnskjær i vegetasjonsbildet. Åpen fjellbjørkeskog i nedre deler og ofte tette vierkratt og gras- og mosetepper i øvre deler og dalsidene. Økt tilgjengelighet pga. vannkraftutbygging, hytter, hovedveger og private veger og anleggsveier.

Sjeldne og typiske områder innen typen

9 LO som ligger svært spredt fordelt på innlandet. Ett område i Brønnøy, resten fra Svartisen og nordover til Tysfjord. Knyttet til skarpskårne landformer i områder dominert av grunnfjell. 5 områder med lokal klasse, 2 med middels klasse og 2 med stor klasse (Studalsvatnet-Krokvatnet i Moskenes og Strodalsvatnet på Melfjellet i Rødøy).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Infrastruktur som veger, kraftlinjer og kraftutbygging preger områdene. Hyttebygging kan ofte innpasses godt i småskala og lukka landskapsrom med infrastruktur uten at karakteren endres. Oppgradering av veg og nye inngrep kan ofte tilpasses eksisterende infrastruktur uten å påvirke klasser eller karakter i vesentlig grad. Avbøtende tiltak langs ferdselsårer og utkikkspunkt kan positivt endre både preg og opplevelsen av landskapet, selv om kanskje ikke klassifiseringen for området som helhet endres vesentlig.

5.25 Nedskårne høgfjellsdaler med urørt preg ID GTG 25

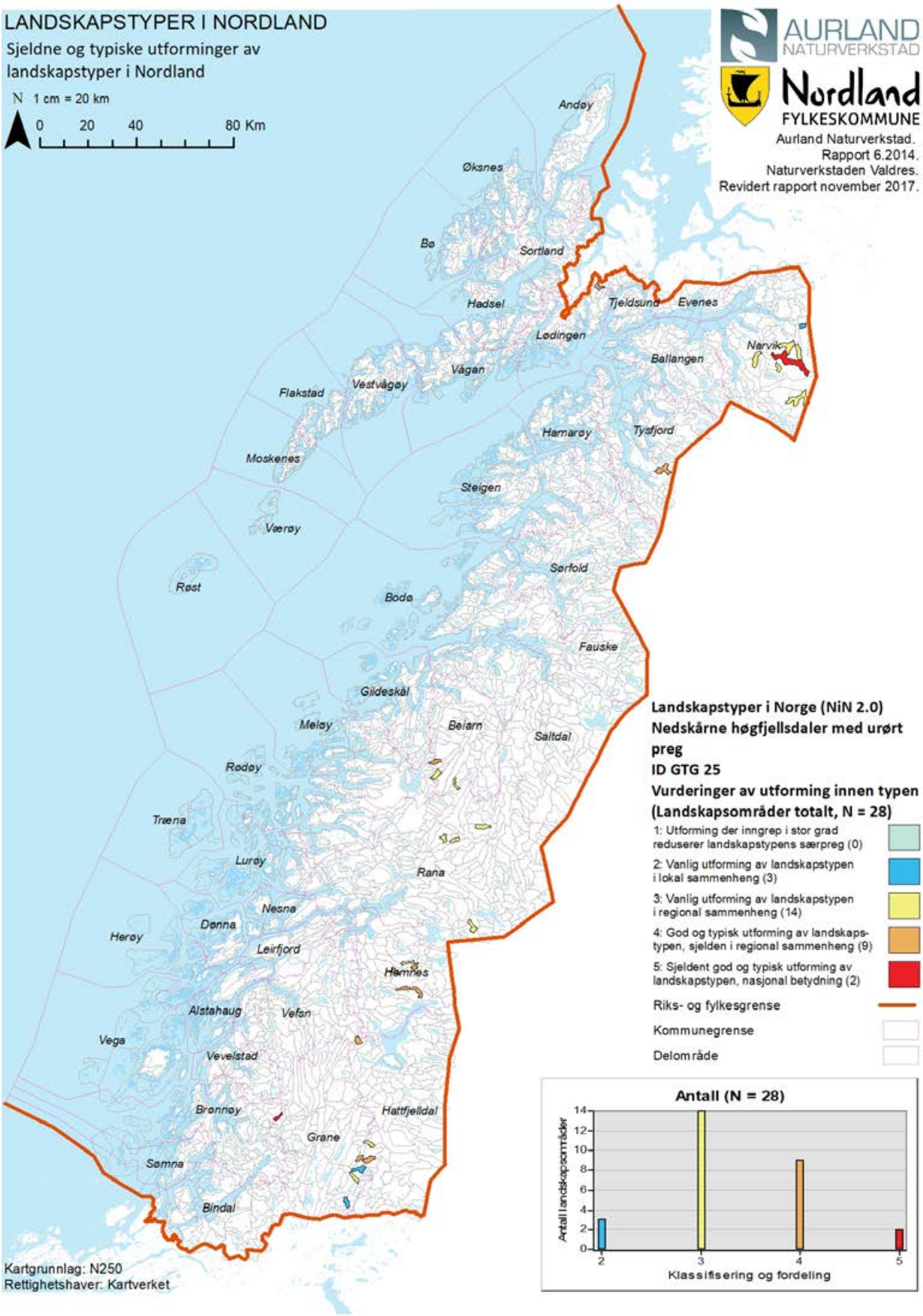

Hunddalen i Narvik, LO 1654, klasse 3
Simlebreen

Vegdalsvatnan mellom Vegdalsfjellet og innerst i Gråtdalen i Beiarn. LO 2264 klasse 4

Mot Biseggskaret (LO 940 klasse 3) og Simskarvatn på Børgefjell, Hattfjelldal. Foto: A. Halse

Landskapskarakter

Veksler mellom småskala til storskala nedskårne dalfører. Fellestrekk er en markert og lukket innramming med bratte og jevne dal- og fjellsider. Danner ofte gjennomgangsdaler mellom større dalsystemer mot åpne høgfjells- eller lågfjellsdaler. Har liten eller ingen stigning gjennom lengdeprofilet. Skrint vegetasjonsdekke gir klar høgfjellskarakter.

Lite innsjøpreg. Mindre botnvann og tjern forekommer. Grunne og forgreina elveløp er vanlig. Områdene ligger stedvis svært utilgjengelig til og krever dagsmarsj til fots for å komme inn i områdene. Lite eller ingen infrastruktur og med sterkt natur- og villmarkspreg. Enkelte områder har turisthytter. Sterkt urørt preg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

30 LO i hovedtypen ID GTG 25: Spredt fordelt gjennom fylket. Mindre samling av områder omkring de store høyfjellsområdene i Børgefjell i sør, Saltfjellet og Skjomen/Narvik fjella i Ofoten. To områder har nasjonal betydning: Velfjorddalen i Brønnøy og Sealggajávri nord for Storsteinfjellet i Narvik.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Store og åpne rom, skrinn og snau vegetasjon og lite eller ingen infrastruktur, og et sterkt natur- og villmarkspreg gjør områdene sårbare for endringer. Enkelte områder har turisthytter. Infrastruktur som veger, kraftlinjer og kraftutbygging kan raskt endre karakter og klasse for slike områder.

5.26 Nedskårne høgfjellsdaler med infrastruktur GTG-26

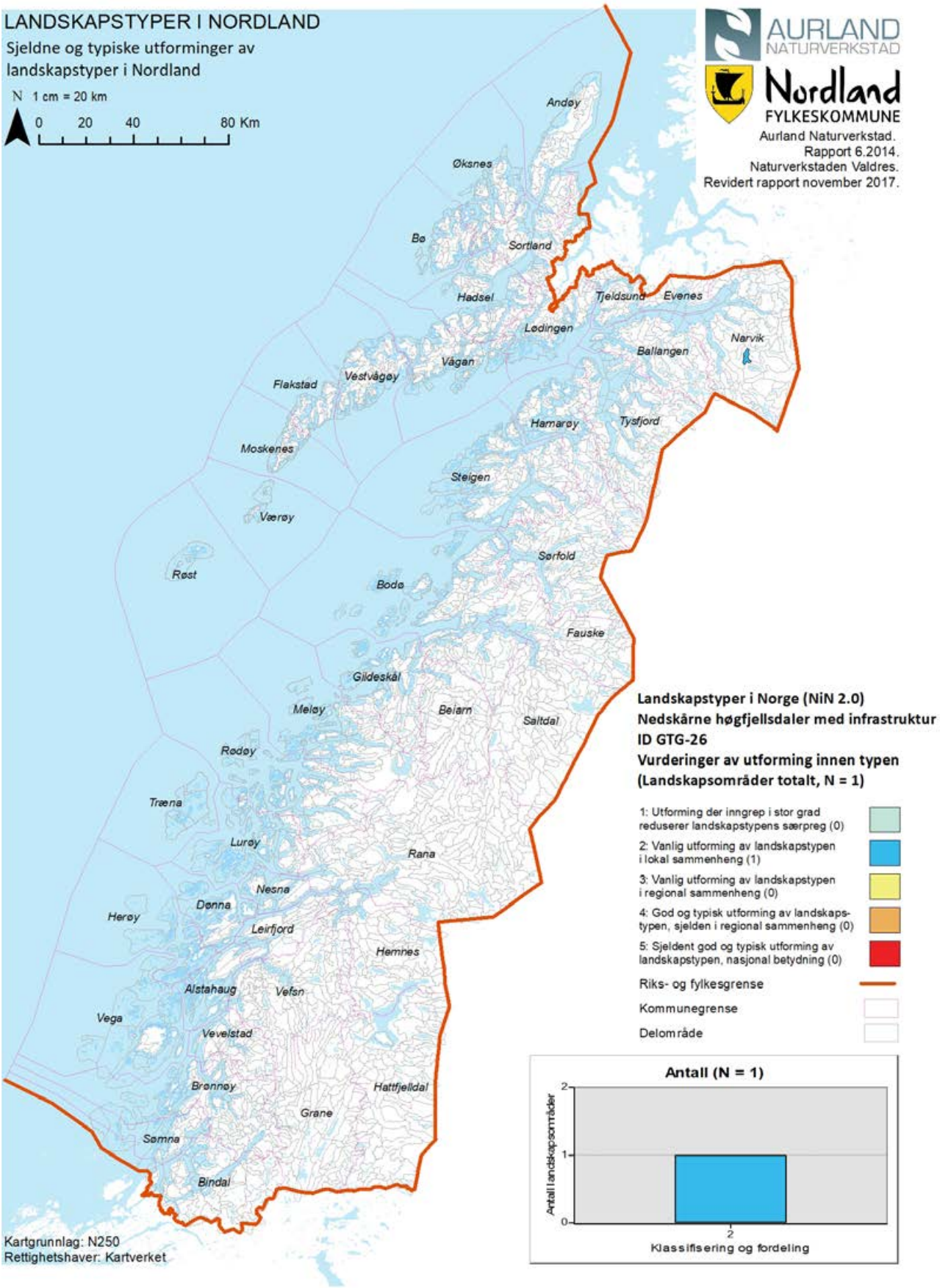

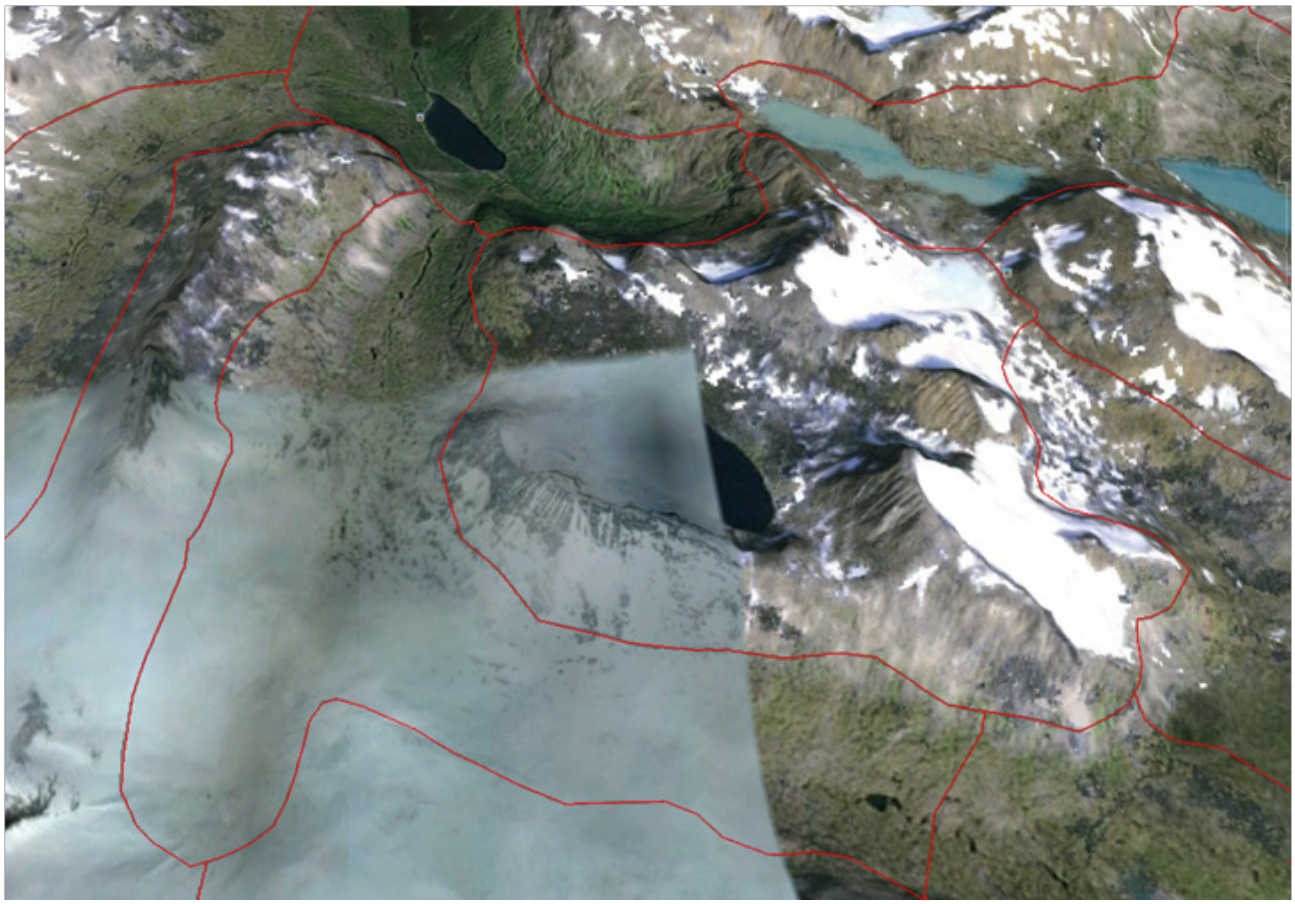

Skamdalsbakken LO 1663, klasse 2. sør for Skamdalen og Sealggajàvre. (Google Earth)

Landskapskarakter

Veksler mellom småskala til storskala nedskårne dalfører. Fellestrekk er en markert og lukket innramming med bratte og jevne dal- og fjellsider. Danner ofte gjennomgangsdaler mellom større dalsystemer mot åpne høgfjells- eller lågfjellsdaler. Har liten eller ingen stigning gjennom lengdeprofilet. Skrint vegetasjonsdekke gir klar høgfjellskarakter.

Lite innsjøpreg. Indre botnvann og tjern forekommer. Grunne og forgreina elveløp er vanlig. Landskapsområdet er sterkt påvirket av inngrep med høgspenn som gjennomskjærer hele dalrommet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

1 LO i hovedtypen ID GTG 26 (KODE ID 20010310 21): 1 LO i Narvik, Skamdalsbakken LO 1663 (Ikke FOTO)

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Store og åpne rom, skrinn og snau vegetasjon og lite eller ingen infrastruktur, og et i utgangspunktet sterkt naturpreg gjør at høgspenn som går gjennom hele dalen blir et stort inngrep. Andre inngrep som infrastruktur som veger, kraftlinjer og kraftutbygging vil gjerne ikke endre karakteren vesentlig.

5.27 Nedskårne høgfjellsdaler med innsjø- og urørt preg GTG-27

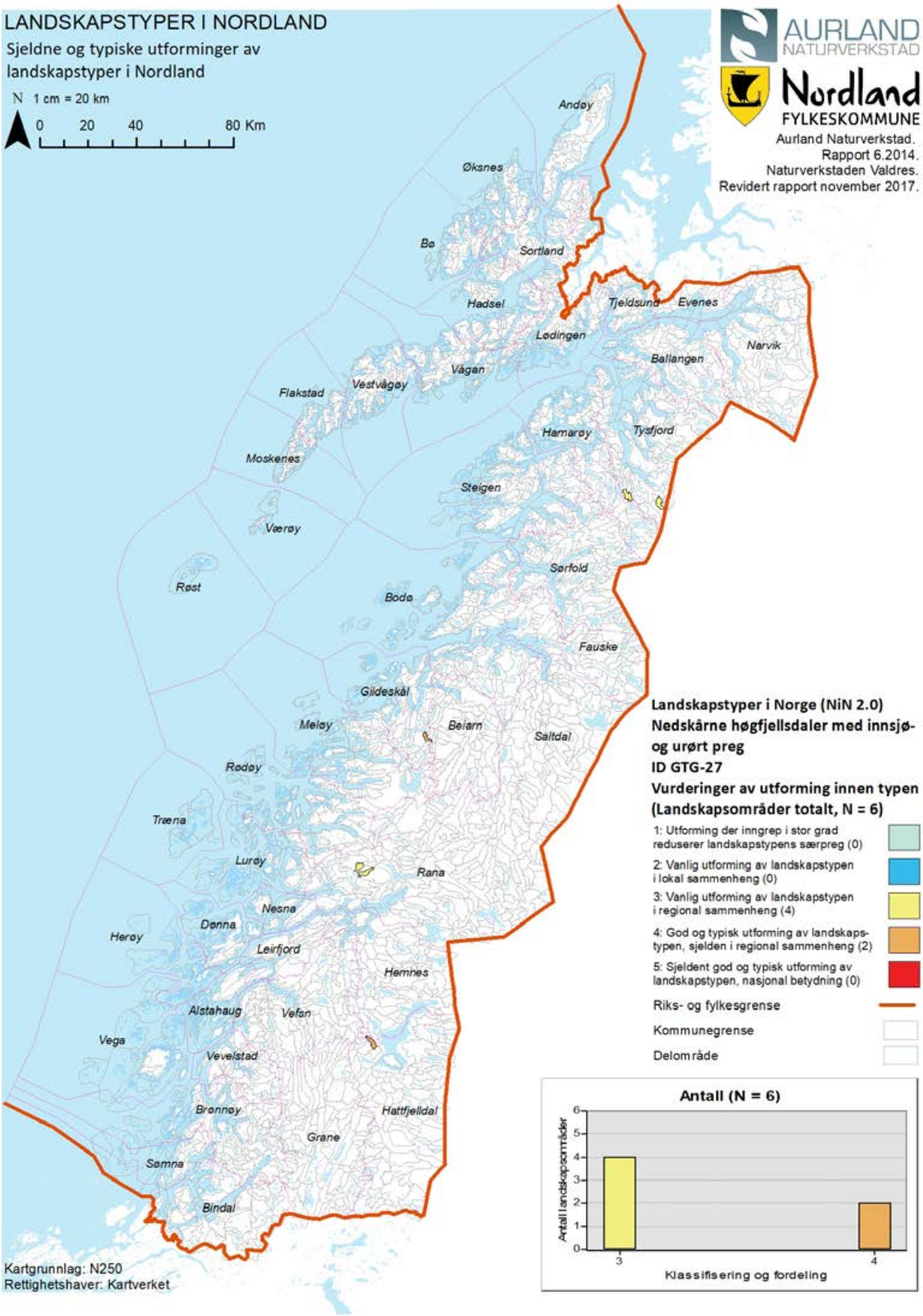

Sandvatnet i Gildeskål. LO 2279 klasse 4

Kjerringvatnet i Hattfjelldal. LO 1080 klasse 4
FOTO: Kjell Sørensen/Google.

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter det nedskårne dallandskap i høyfjellet over skoggrensen med innsjøpreg. Landskapstypen har lite eller ingen tekniske inngrep og fremstår med et gjennomgående sterkt naturpreg. Småskala og lukka landskapsrom i utilgjengelige fjellområder. Utilgjengelige, skarpskårne og dramatiske landformer skaper høy intensitet og opplevelsesverdi samtidig som det gir et sterkt urørt preg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

6 LO i hovedtypen svært spredt fordelt. Få innsjøer i høgfjellet uten inngrep og infrastruktur. Ett område i Hattfjelldal, to i Rana, et i Gildeskål/Beiarn og to områder i Tysfjord.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Infrastruktur som veger, kraftlinjer og kraftutbygging preger områdene. Hyttebygging kan ofte innpasses godt i småskala og lukka landskapsrom med infrastruktur uten at karakteren endres. Oppgradering av veg og nye inngrep kan ofte tilpasses eksisterende infrastruktur uten å påvirke klassifisering eller karakter i vesentlig grad. Avbøtende tiltak langs ferdselsårer og utkikkspunkt kan positivt endre både preg og opplevelsen av landskapet, selv om kanskje ikke områdets kvalitet som helhet endres vesentlig.

5.28 Nedskårne høgfjellsdaler med innsjøer og infrastruktur GTG-28

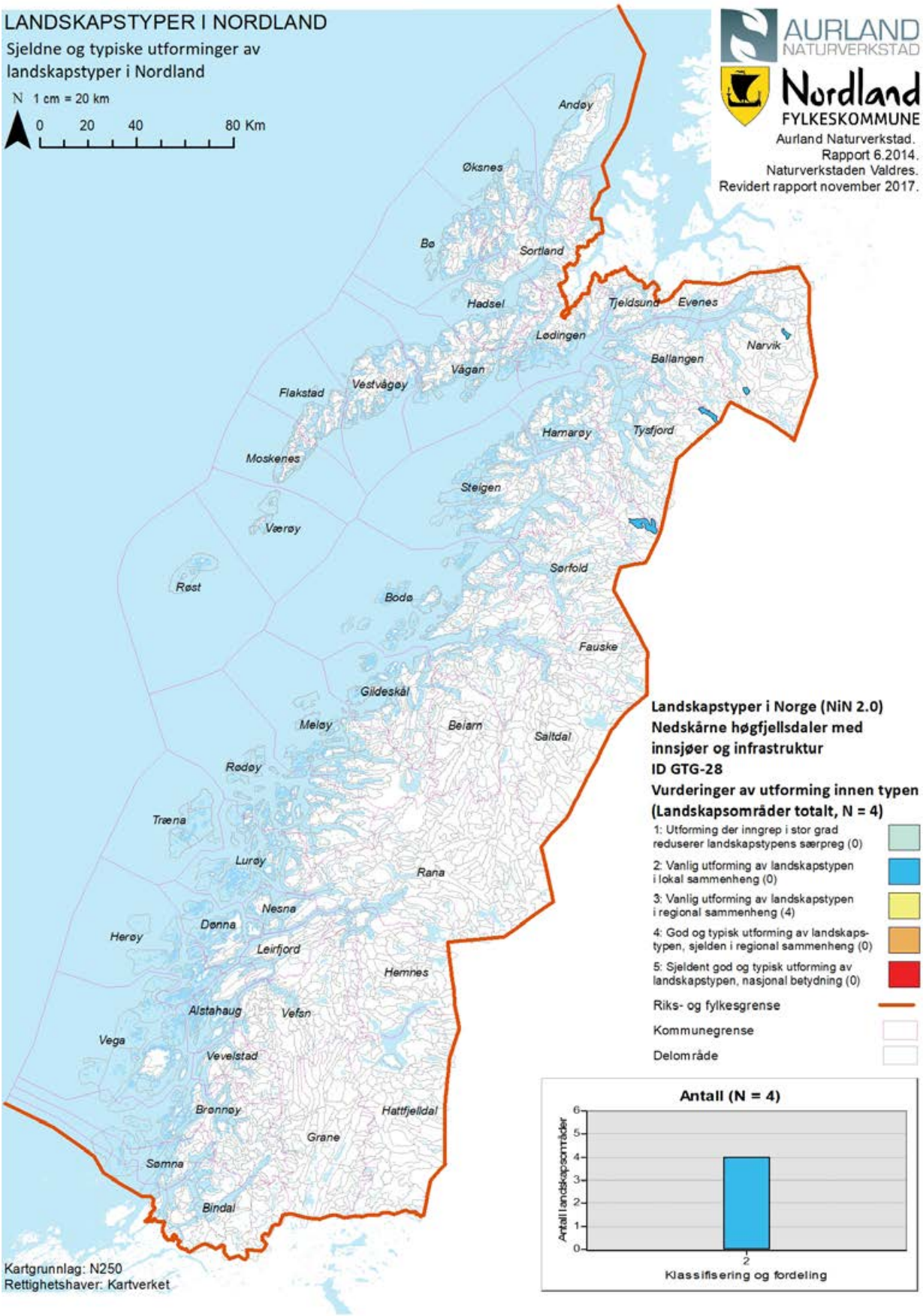

LO 1786 Baugevatnet i Tysfjord. klasse 2 Reinoksvatnet i Hamarøy. LO 542 klasse 2
Lav regulering på våren har delt vannet i to deler ved terskel nedenfor det markerte fjellet, Boartacohkka, midt i bildet.

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter det nedskårne dallandskap i høyfjellet over skoggrensen med innsjøpreg. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep som bygninger, veier og kraftlinjer. Middels til sterkt nedskåret dallandskap. Sterkt innsjøpreg hvor stor del av samlet areal i LO er innsjø. Typisk er skarpskårne botner med store og dype botnsjøer. Skarpskårne botndaler med bratte flåg og stup som står rett ned i innsjøene. Moderat infrastruktur. Kraftutbygging med tilkomstveier, høgspenn og regulerte vannmagasin.

Veksler mellom småskala til storskala nedskårne dalfører. Fellestrekk er en markert og lukket innramming med bratte og jevne dal- og fjellsider. Danner ofte gjennomgangsdaler mellom større dalsystemer mot åpne høgfjells- eller lågfjellsdaler. Har liten eller ingen stigning gjennom lengdeprofilet. Skrint vegetasjonsdekke gir klar høgfjellskarakter. Landskapsområdet er sterkt påvirket av inngrep med høgspenn som gjennomskjærer hele dalrommet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

4 LO inn mot svenskegrensen fra Reinoksvatnet i Hamarøy til Inner Sildvikvatnet sør for Rombaks-botn Narvik. Alle områdene er gitt klasse 2, vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Infrastruktur som veger, kraftlinjer og kraftutbygging preger områdene. Hyttebygging kan ofte innpasses godt i småskala og lukka landskapsrom med infrastruktur uten at karakteren endres. Oppgradering av veg og nye inngrep kan ofte tilpasses eksisterende infrastruktur uten å påvirke klassifisering eller karakter i vesentlig grad. Avbøtende tiltak langs ferdselsårer og utkikkspunkt kan positivt endre både preg og opplevelsen av landskapet, selv om kanskje ikke områdets kvalitet som helhet endres vesentlig.

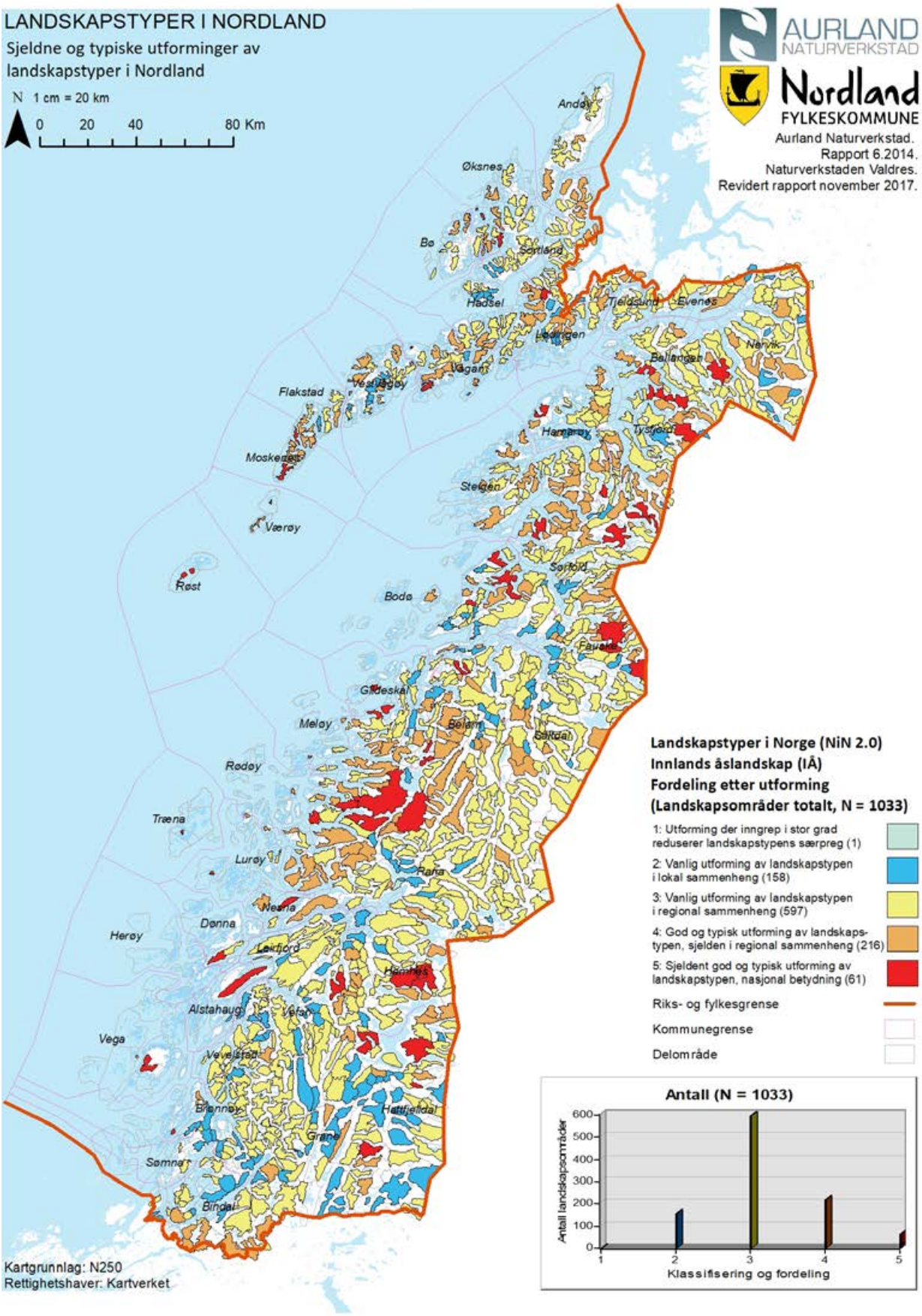
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad.
Rapport 6.2014.
Naturverkstaden Valdres.
Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Tjeldsund
Evenes
Lødingen
Narvik
Vågan
Ballangen
Flakstad
Vestvågøy
Hamarøy
Tysfjord
Moskenes
Steigen
Værøy
Røst
Bodø
Sørfold
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Hattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Innlands åslandskap (IÅ)
Fordeling etter utforming
(Landskapsområder totalt, N = 1033)
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (1)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (158)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (597)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (216)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (61)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 1033)
Antall landskapsområder
0
100
200
300
400
500
600
1
2
3
4
5
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

6.1 Småkupert åslandskap med urørt preg IÅ GTG-01

Inn mot Valmåsen i Hattfjelldal LO 891, klasse 2

Skoghøgda-Lauvsletta i Ballangen LO 1753, klasse 4

Åser med urørt preg på begge sider av Saltdalen, Rognan. Storheia i forgrunnen og tv LO 83, klasse 3

Landskapskarakter

Småkupert åslandskap i overgang mellom det åpne dallandskap og lågfjellet. Variert vegetasjonspreg fra store og tette granskoger sør for Saltfjellet til mer variasjon i nordlig del med tette lauvskoger og åpen kystfuruskog i kystnære strøk. Stedvis ligger deler av områdene utilgjengelig og med vanskelig framkommelighet. Likevel er skogene en del i bruk. Skogsbilveier er vanlig og områder med små hytter, ofte omkring små vann og tjern. Stedvis sterkt urørt preg

Sjeldne og typiske områder innen typen

66 LO spredt fordelt gjennom fylket, mest på innlandet. Kjerneområder er indre Helgeland i Grane og Hattfjelldal og i Saltdalen. Landskapstypen er og vanlig i Bindal og Brønnøy og i nord på Hamarøy og i Ofoten. Halvparten av områdene har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3), 25 er vanlig forekommende lokalt (klasse 2) og kun fire har god og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (klasse 4). Disse ligger i Fauske, Ofoten samt i et lite område på Andøya.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av hogst og beite, her finner vi både seterdaler, viktige reinbeiter og spredtbygde grender. Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, skogsdrift, hyttebygging eller vegbygging. Frodige områder vil få raskere gjengroing, der beitebruken går ned.

6.2 Småkupert åslandskap med infrastruktur IÅ GTG-02

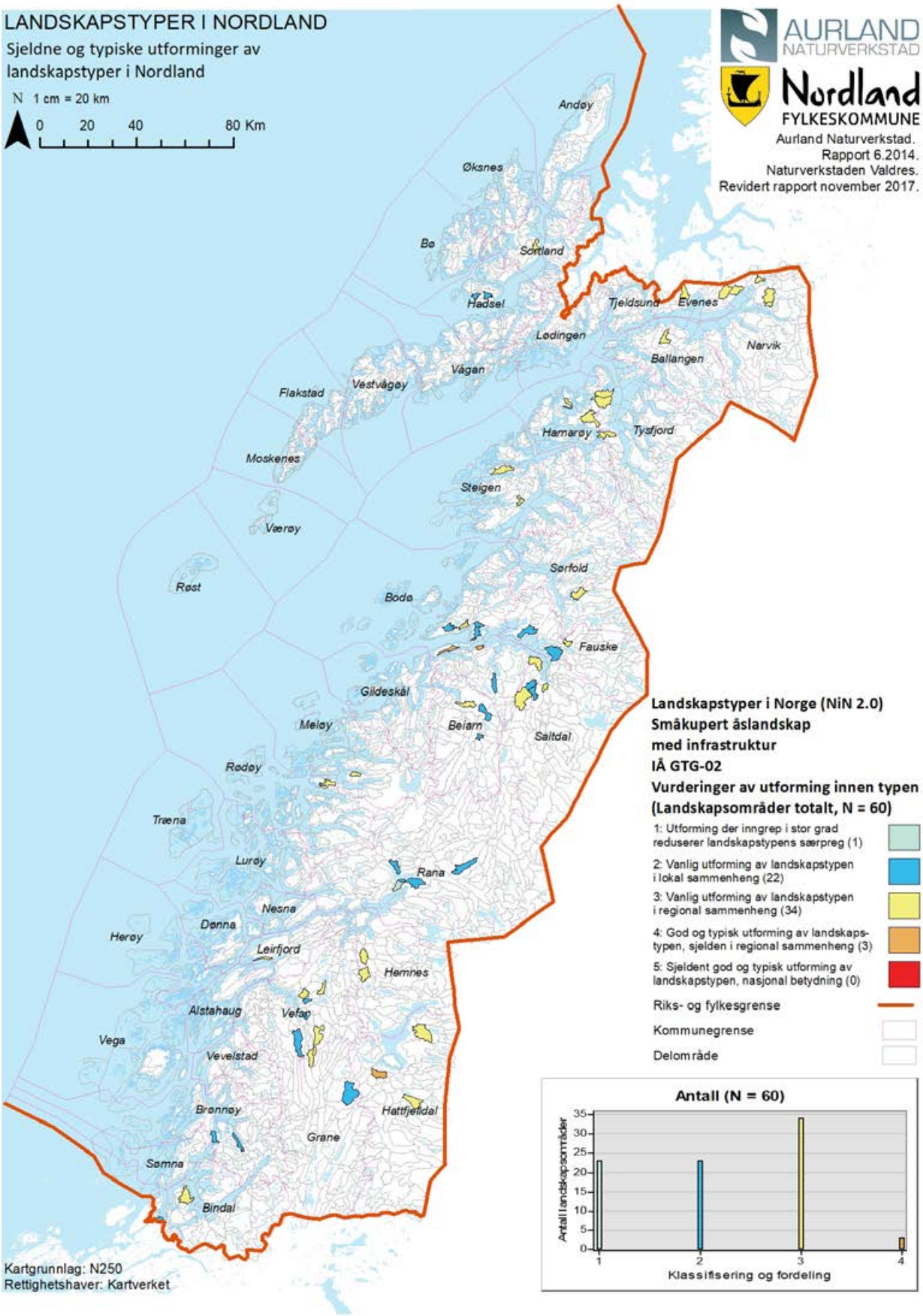

Småkupert åslandskap med infrastruktur ovenfor Bjerkvik (Gangskardtinden LO 1627, klasse 3)

Marmorbrudd Gullurdåsen i Bodø (LO 85, klasse 3) Øvreåsen-Sæteråsen, Hattfjelldal (LO 892, klasse 3)

Landskapskarakter

Småkupert åser og rygger i overgang mellom det åpne dallandskap og lågfjellet. Typisk er tett skogspreg gjennom store deler av områdene. LO ligger i nærhet av små tettsteder og bygder. Et tydelig bruks-preg er fellestrekk. Aktiv skogsdrift i mange områder, særlig i indre Helgeland. Spredt bebyggelse og enkelte småbruk og gårder, typiske brattlendte ligårder.

Sjeldne og typiske områder innen typen

60 LO spredt fordelt gjennom fylket. Kjerneområder er indre Helgeland i Grane og Hattfjelldal og i Saltdalen. Landskapstypen er og vanlig i Bindal og Brønnøy og i nord på Hamarøy og i Ofoten. Halvparten av områdene har middels klassifisering (klasse 3 vanlig regionalt), 3 områder er regionalt sjelden (klasse 4). Båsmofjellet ved Rana har dagbrudd massetak og en utforming der inngrepene i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (klasse 1).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av hogst og beite, her finner vi både seterdaler, viktige reinbeiter og spredtbygde grender. Lite jordbruksspreg. Enkelte småbruk med små beitebakker og grasmarker. Flere områder med aktivt utmarksbeite. Tydelig gjengroing. Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, skogsdrift, hyttebygging, vegbygging eller industri som massetak osv. Frodige områder vil få raskere gjengroing, særlig der beitebruken går ned.

6.3 Småkupert åslandskap med infrastruktur og jordbruksspreg IÅ GTG-03

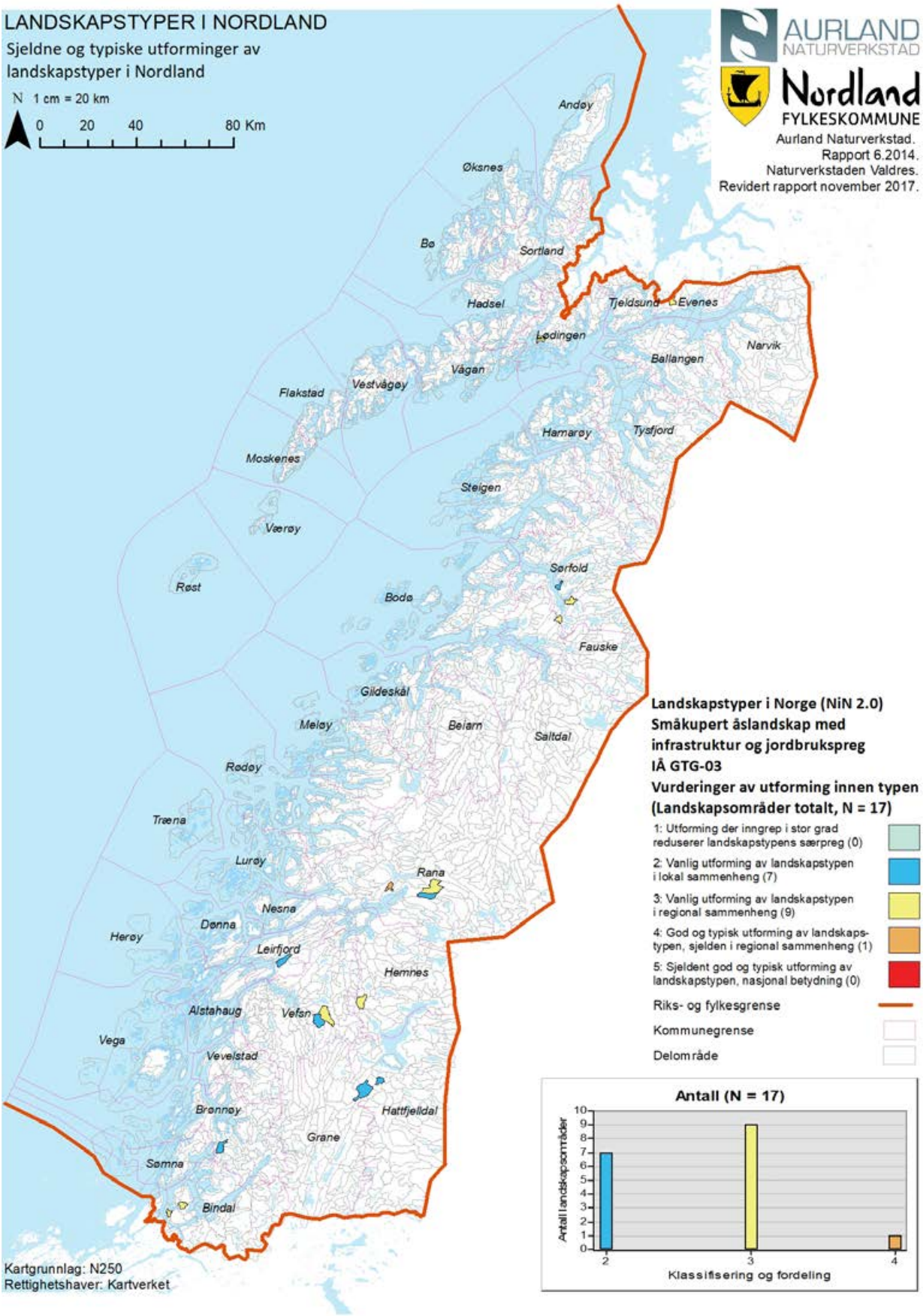

Gryteselvåsen i Hattfjelldal (LO 878, klasse 2)

Rødås i Fauske (LO 516, klasse 3)

Landskapskarakter

Landskapstypen er tydelig preget av jordbruksdrift. Her ligger store slettegårder i dalsenkninger inne i åslandskapet hvor eng og åpen beitemark strekker seg oppetter liene og blir tydelige blikkfang i det ellers tette skogbildet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

17 områder spredt fordelt sør i fylket, samt i Sørfold og Ofoten. LO spredt fordelt gjennom fylket, mest på innlandet. Kjerneområder er indre Helgeland i Grane og Hattfjelldal og i Saltdalen. Landskapstypen er og vanlig i Bindal og Brønnøy og i nord på Hamarøy og i Ofoten.

Halvparten av områdene har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3), 7 er vanlig forekommende lokalt (klasse 2) og kun ett har god og typisk utforming, sjelden i regional sammenheng (klasse 4), Førahaugen i Rana.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av hogst og beite, her finner vi både seterdaler, viktige reinbeiter og spredtbygde grender. Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, skogsdrift, hyttebygging eller vegbygging. Frodige områder vil få raskere gjengroing, særlig der beitebruken går ned.

6.4 Småkupert lågfjell med urørt preg IÅ GTG-04

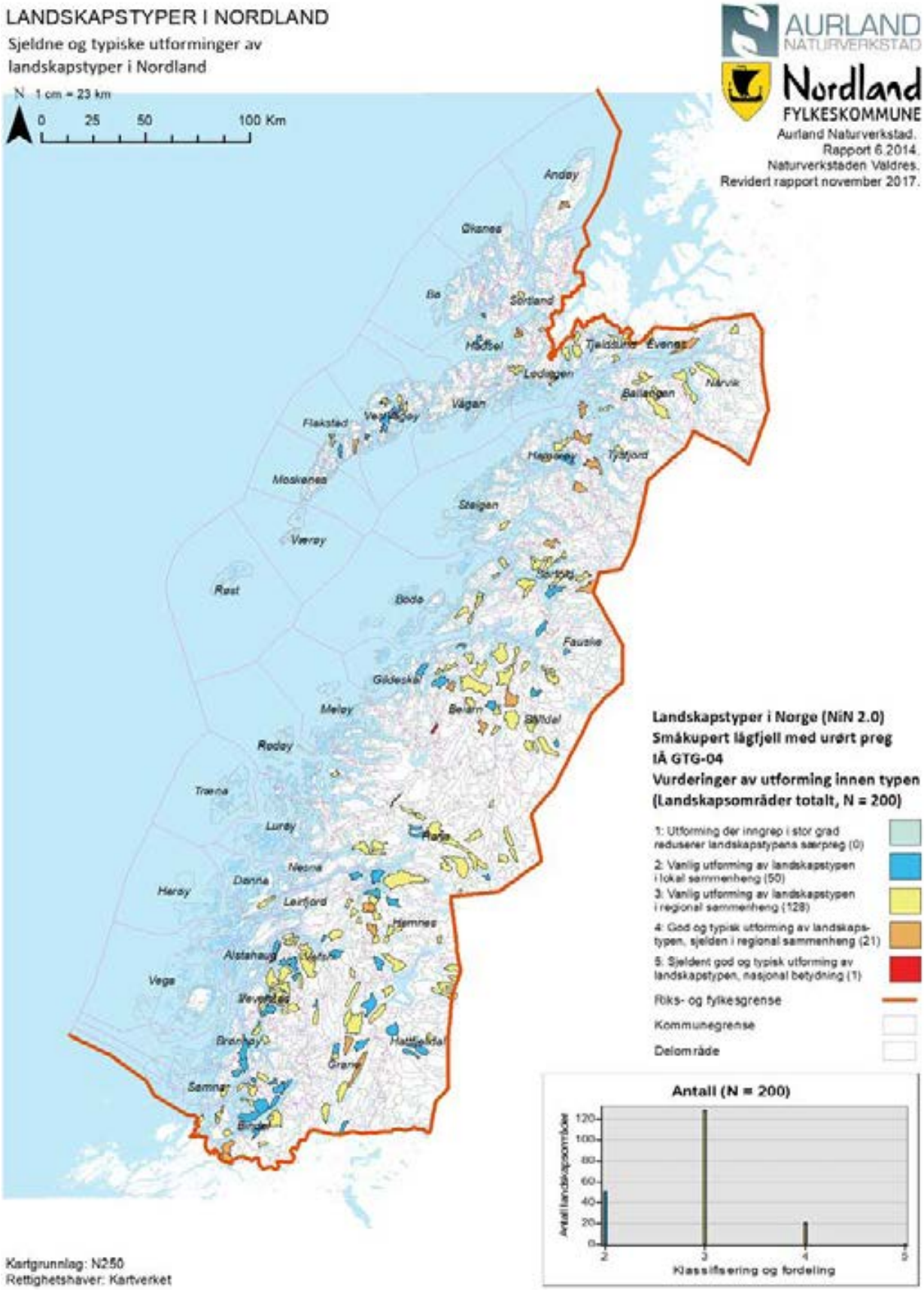

Ytresandheia-Fuglehug i Flakstad (LO 116 klasse 3)

Guevtele (Bæråskammen) Grane (LO829, klasse 4)

Heia-Vårliheia i Vestvågøy (LO 947, klasse 2).

Husbykollen i Hadsel (øvre del, LO 1301, klasse 2)

Landskapskarakter

Småkupert lågfjell med et gjennomgående sterkt naturpreg. Hovedsakelig avrunda paleisk overflate med store åpne flyer og heier. Variasjon i småformer som små sprekkedaler og skar, svaflater og berghamrer. Sammenheng og helhet i utforming og vegetasjonspreg. Selv langs grunnfjellsområdene er løsmassene såpass sammenhengende og mektige at man får vegetasjonsdekte heier og fjellsider. Stedvis tilgroing av småbjørk og vierkrattsærlig nær kysten. Landskapskarakteren er har et todelt preg, med et indre fjellpreg i innlandet til mer åpent kystfjellpreg i de mange kystnære lågfjella.

Sjeldne og typiske områder innen typen

200 LO jevnt fordelt gjennom fylket, men særlig tette forekomster i områdene Helgeland-Vefsna-Rana og nord for Saltfjellet til Fauske, og i Sørfold. Også stor variasjon fra indre fjellområder i overgangen mellom åpent ås- og dallandskap, til ytre lågfjell langs kysten av Helgeland og Salten til Lofoten og Vesterålen.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av hogst og beite. Områder med aktivt utmarksbeite, også reinbeite. Overgang til beite-bakker og grasmarker, ofte tydelig gjengroing. Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, skogsdrift, hyttebygging, vegbygging eller industri som massetak, og installasjoner som master, vindmøller osv. Frodige områder gror raskest til, særlig der beitebruken går ned.

6.5 Småkupert lågfjell med infrastruktur IÅ GTG-05

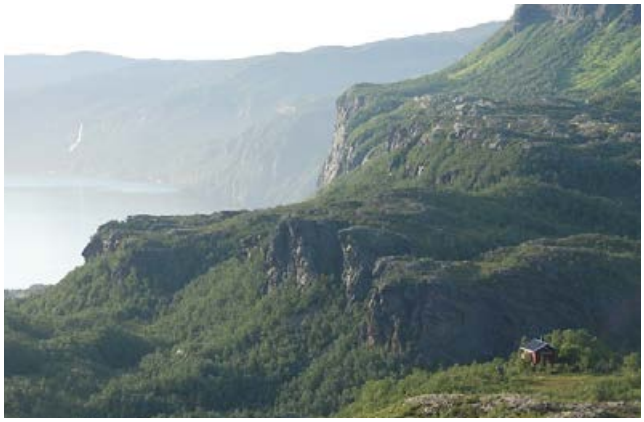

Melfjellet i Rana har store og markante skiftninger i berggrunn og vegetasjon (LO 1627, klasse 4)
Øverloftet ovenfor Melfjordbotn er vanskelig tilgjengelig, men har høgspenn. (LO 2290, klasse 3)

Reinfjellet i Grane (LO 863, klasse 3.Ffoto A.Halse). Medbyfjellet i Bjerkvik (LO 1631, klasse 3)

Landskapskarakter

Småkupert skoggrense-landskap, med fjellbjørkeskog og frodig fjellvegetasjon i overgang fra ås- og dallandskap. Toppområdene er dominert av rabbevegetasjon og lynghei. Typisk preg er fjellområder med dels tykke og sammenhenghende vegetasjonsdekker, særlig i de mange kalkrike fjellområdene. Få innsjøer, men små vatn, pytter og tjern er tallrike. Små myrflater i forsenkninger. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep som enkelte bygninger, veier og kraftlinjer og bergverksindustri, men uten eller svært lite jordbruk.

Sjeldne og typiske områder innen typen

29 LO spredt fordelt langsetter midtre deler av fylket fra Vefsn til Narvik. 20 områder er vanlig forekommende regionalt (klasse 3), 7 har vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng. (klasse 2) og 2 områder i Rana har sjelden god og typisk utforming i regional sammenheng (klasse 4). Det gjelder Storfjellet (LO 1167) og Melfjellet (LO 706) i Rana.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan være påvirket av beite. Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, skogsdrift, vegbygging, hyttebygging, eller industri som massetak osv. Frodige områder vil få raskere gjengroing, der beitebruken går ned.

6.6 Småkupert høgfjell med urørt preg IÅ GTG-06

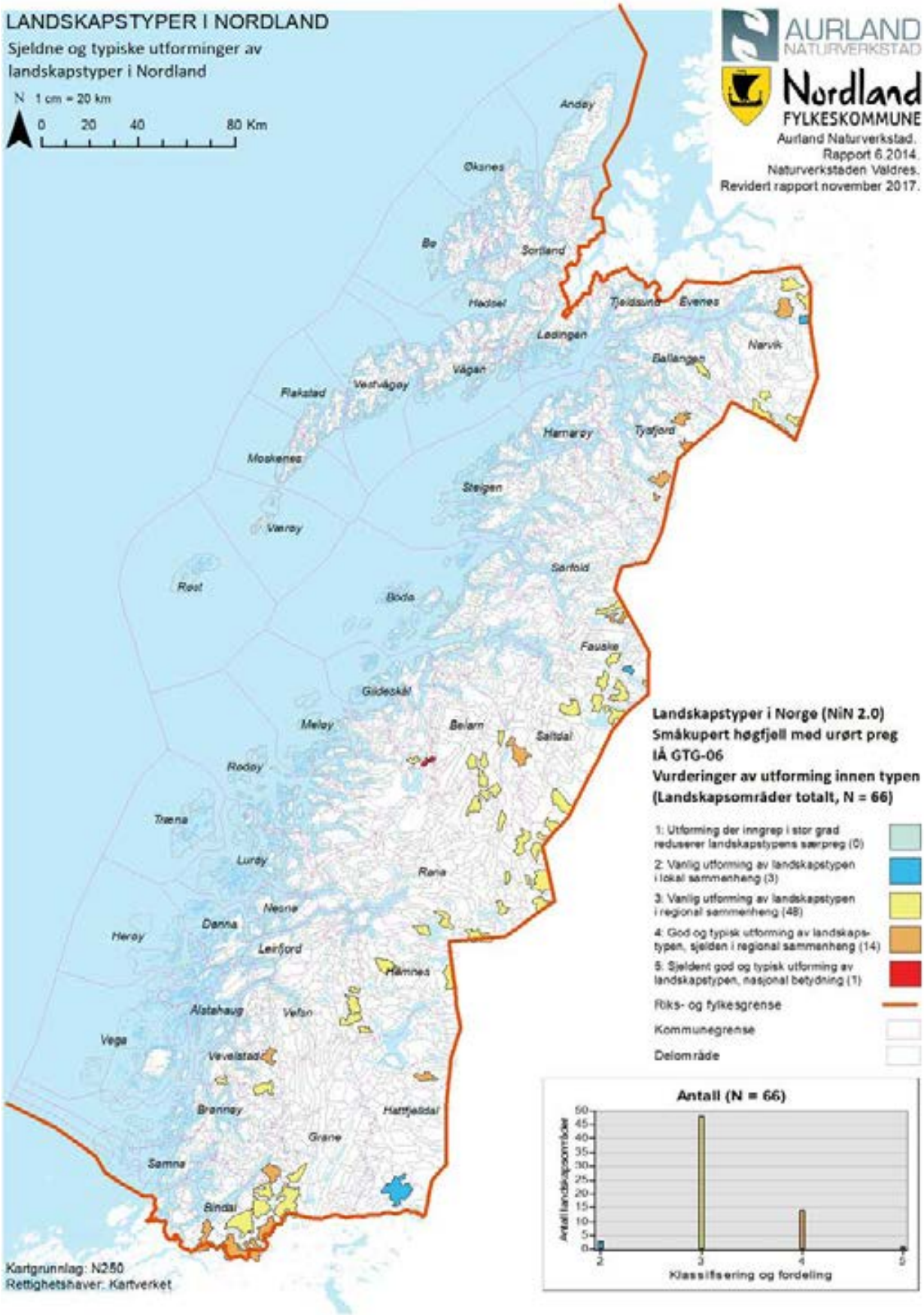

Hedningefjella (LO 1627, klasse 3)

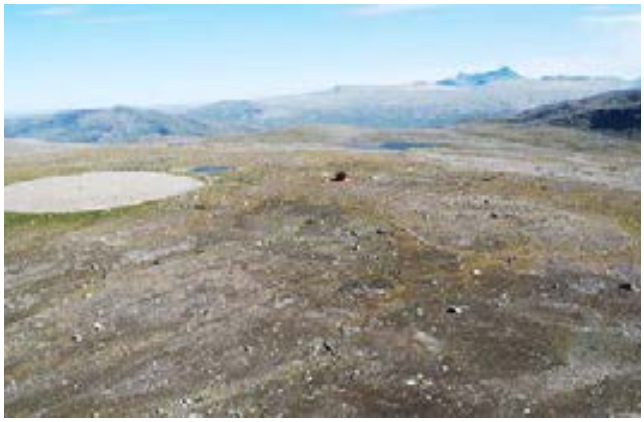

Simlefjellet med reindrift (Jalggis-oajvve)
LO 2200, klasse 3

Gamdalsfjellet i Beiarn og Saltdal (LO 2167, klasse 3) og Ørnfjellryggen i Saltdal (LO 2164, klasse 4)

Landskapskarakter

Småkupert høgfjell. Avrunda og storforma paleisk overflater med store åpne flyer og heier. Utydelige overganger ned mot tilgrensende dallandskap. Landskapstypen fremstår med et gjennomgående sterkt naturpreg. Gjennomgående homogene områder med et repeterende mønster av form-elementer. Forholdsvis like småformer går igjen over store områder. Sammen med et skrint og tynt vegetasjonsdekke gir det et helhetlig, men noe ensartet og karrig preg. Små vatn, pytter og tjern er tallrik. Små myrflater i forsenkninger og flater er vanlig.

Sjeldne og typiske områder innen typen

66 LO Et større område ligger samlet i Bindal og Grane. Ellers mer jevnt fordelt langs svenskegrensa men med størst konsentrasjon i områdene Saltfjellet, Sulitjelma, Tysfjord og Skjomen. Litt uvanlig fordeling av klassene der de fleste har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3), 2 er vanlig lokalt (klasse 2). 13 LO har god og typisk utforming, sjelden i regional sammenheng (klasse 4), og de fleste av disse finner vi i Binddalsområdet og Tysfjordfjella. Fiskvassryggen i Làhku nasjonalpark er eneste småkuperte høgfjellsområde i Nordland med urørt preg som har nasjonal betydning (klasse 5).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan i enkelte områder være påvirket av sau og reinbeite, og av reindrift. Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, hyttebygging, vegbygging, utbygging av vasskraft og vindkraft, oppsetting av master osv. Stort utsyn, dvs. fjernvirkning av inngrep i andre områder kan påvirke det urørte preget. Bildene fra Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark viser stor spennvidde innenfor både natur- og kulturlandskap, med levende kulturarv og aktive naturprosesser. Mangfold og utforminger er representative (typiske) for landskapstypen i regional sammenheng.

6.7 Småkupert høgfjell med infrastruktur IÅ GTG-07

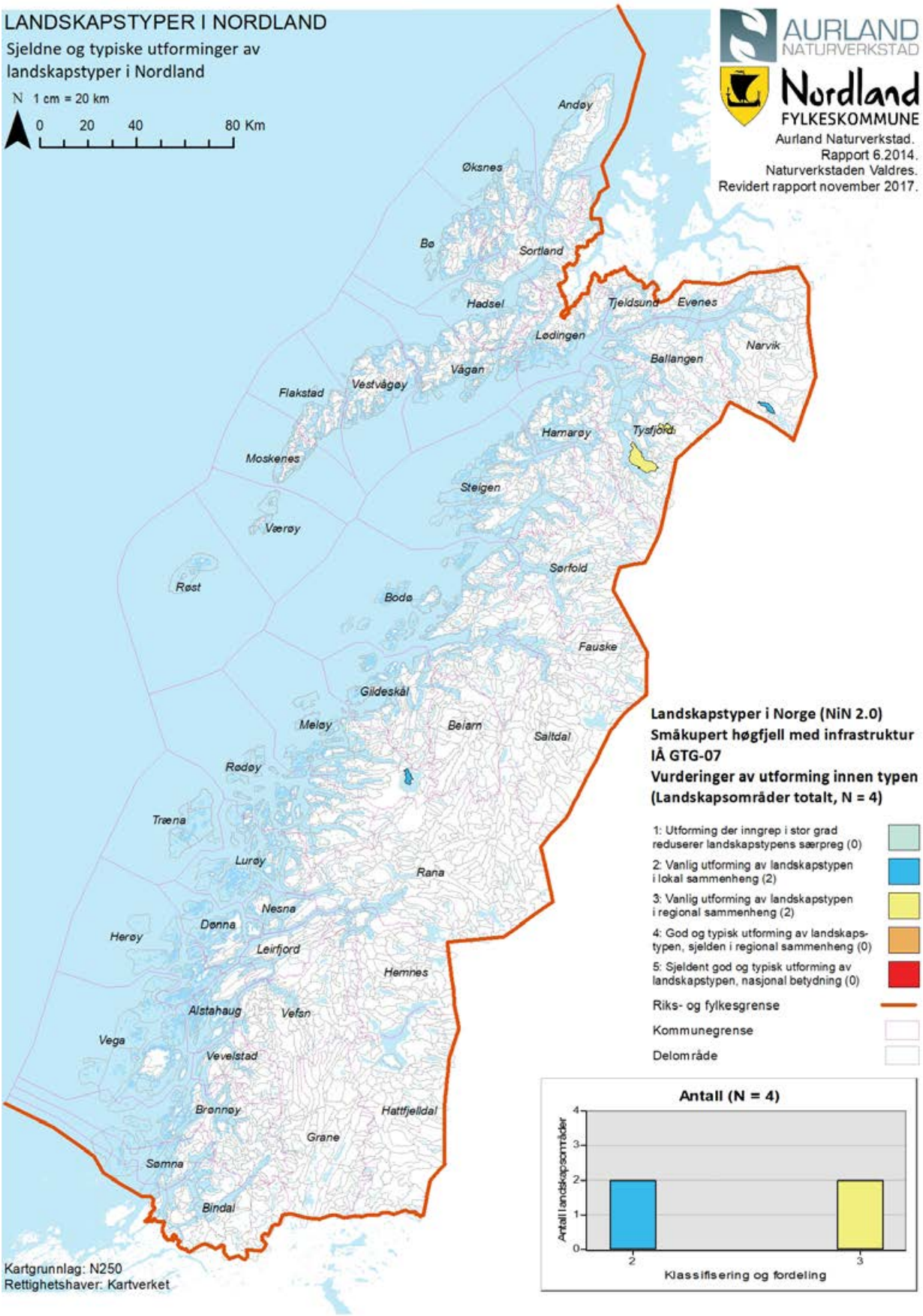

Láirecorrui LO 1698 i Narvik, klasse 2

Riddabårre LO 1794 i Tysfjord klasse 3

Landskapskarakter

Småkupert høgfjell med avrunda og storforma paleisk overflater med store åpne flyer og heier. Middels infrastrukturpreg. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep knyttet til kraftutbygging. Store og ofte flere linjespenn og tilkomstveier preger områdene. Utydelige overganger ned mot til-grensende dallandskap.

Gjennomgående homogene områder med et repeterende mønster av formelementer. Forholdsvis like småformer går igjen over store områder. Sammen med et skrint og tynt vegetasjonsdekke gir det et helhetlig, men noe ensartet og karrig preg. Små vatn, pytter og tjern er tallrik. Små myrflater i forsenkninger og flater er vanlig. En småkuperte og jevn overflate med en høy himmel og fjerne utsyn til omkringliggende høyfjellsmassiv er med på å forsterke områdenes felles tilhørighet. Godt innsyn fra høyereliggende områder, gjør at inngrep synes godt og påvirker store arealer.

Sjeldne og typiske områder innen typen

3 områder i Ofoten og 1 i Meløy, der Glomdalsfjellet danner et nes ut i det store damanlegget Storglomvatn (klasse 2).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Områdene har en del infra-struktur knyttet til kraftutbygging, særlig veganlegg og kraftlinjer. Annen utbygging som hyttefelt, oppsetting av telemaster, vindkraft osv. kan påvirke landskapskarakteren. Stort utsyn, dvs. fjernvirkning av inngrep i andre områder kan påvirke det urørte preget.

6.8 Kupert lågfjell med urørt preg IÅ GTG-08

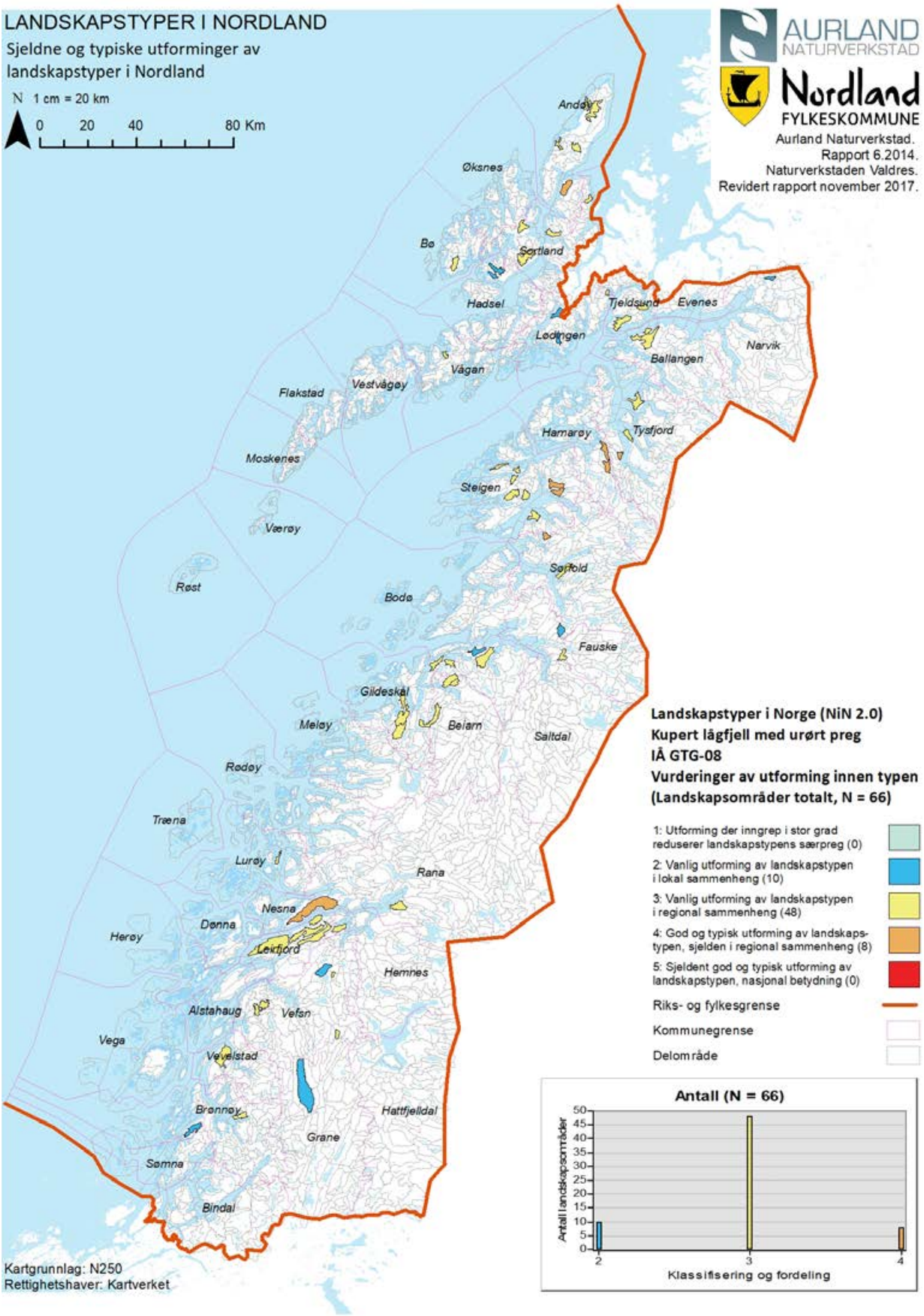

Eiterårfjellet i Grane, LO 839, klasse 2.

Inndyrfjellet i Gildeskål (LO 803, klasse 3)

Buksnesfjellet i Andøy. Risøyrenna går nordover til venstre for fjellet, LO 1486, klasse 4.

Landskapskarakter

Kupert fjellandskap med bratte fjellsider og markerte toppområder med rygger, skar og små flyer og heier. Lite eller ingen infrastruktur. Landskapstypen fremstår med et gjennomgående sterkt natur-preg. Variasjon i landformer med små skarpskårne botner, små skar og rygger, stup og fjellvegger. Toppområdene har ofte langstrakte, men smale heier og hvor smale fjellrygger strekker seg ut med bratte skar og renner i mellom.

Sjeldne og typiske områder innen typen

66 LO med et tyngdepunkt med store områder rundt Ranfjorden. Mindre og mer jevnt fordelte områder langs kyst og ytre fjordstrøk nord fra Gildeskål til Ofoten, Lødingen og Vesterålen. Enkelte isolerte områder i innlandet, som Eiteråfjellet i Vefsn/Grane. De aller fleste områdene har nærhet til kyst og ytre fjordstrøk som gir god kontakt med fjordlandskapet og det åpne havet utenfor. Kun enkeltområder i innlandet ligger uten visuell kontakt med havet. Fjellene er ofte lett tilgjengelige og populære utfartsmål.

Hoveddelen av områdene (48) har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). Resten av områdene fordeler seg på klasse 2 og 4. Ved Ranfjorden har den langstrakte halvøya Laupen fått klasse 4. Andre områder med gode og typiske utforminger av landskapstypen, sjeldne i regional sammenheng (klasse 4), finner vi Steigen-Hamarøy-området. I tillegg til ett ved Buksnesfjorden og Risøysundet i Andøy.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen kan i enkelte områder være påvirket av beite (sau og rein). Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, hyttebygging, vegbygging, utbygging av vasskraft og vindkraft, oppsetting av master osv. Stort utsyn, dvs. fjernvirkning av inngrep i andre områder kan påvirke det urørte preget.

6.9 Kupert lågfjell med infrastruktur IÅ GTG- 09

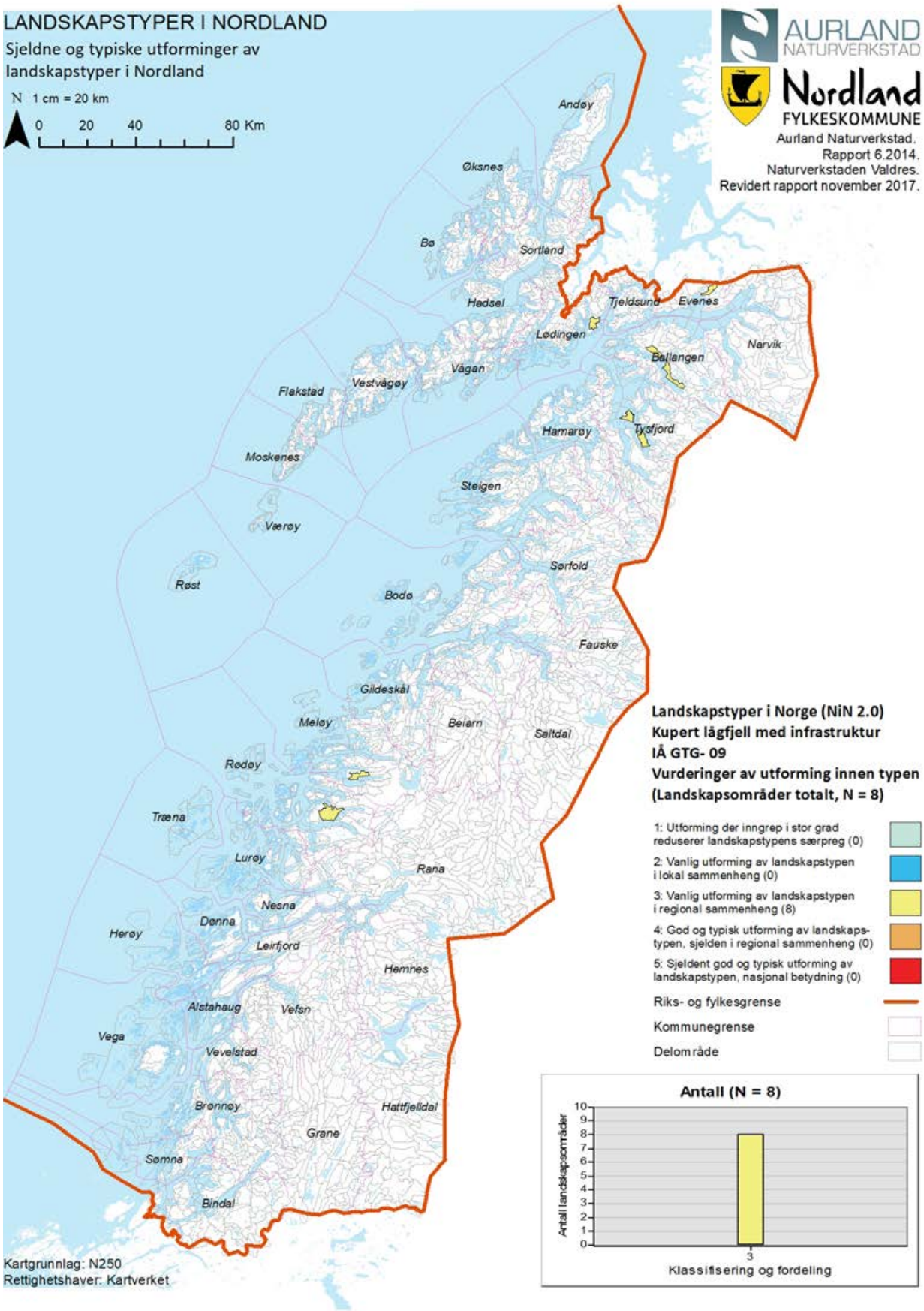

Jotind-Helligtind LO 1596, Tjeldsund, klasse 3

Hulløya i Tysfjorden, LO 1830, klasse 3

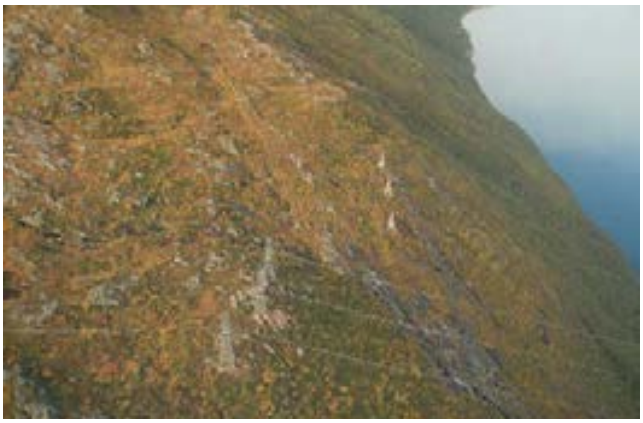

Holandsfjellet LO 755 Meløy, klasse 3.

Kvassviktind LO 1838 i Tysfjord, klasse 3.

Landskapskarakter

Kupert fjellandskap med bratte fjellsider og markerte toppområder med rygger, skar og små flyer og heier. Inngrep påvirker sterkt landskapskarakteren gjennom store deler av områdene.

Toppområdene har ofte langstrakte, men smale heier og hvor smale fjellrygger strekker seg ut med bratte skar og renner i mellom. Skoggrense-landskap. Fjellbjørkeskog og frodig fjellvegetasjon i overgang fra ås, dal- og fjordlandskap. Toppområdene er dominert av rabbevegetasjon og lynghei.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Flere av de de 8 LO ligger godt synlig fra ferger eller bruer langsmed kysten. Det sørligste området er Seiskallafjellet nord for Melfjorden (LO 711, klasse 3) og fergeleiet Kilboghavn. Jotind-Helligtind LO 1596 ligger ved Tjeldsundet, Lødingen. Tverrfjellet ved Bogen ferjeleie i Lødingen og Hulløya i Tysfjorden utenfor Kjøpsvik. Alle har en representativ vanlig utforming vanlig forav landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). Infrastruktur og inngrep oppe i fjellet knyttet til vannkraftutbygging er ikke alltid synlig fra vegen eller sjøen.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er preget av tekniske inngrep knyttet til kraftutbygging. Store og ofte flere linjespenn og tilkomstveier preger områdene. Landskapstypen kan i enkelte områder være påvirket av beite (sau og rein). Områdene endrer karakter som følge av nedgang i beitedyr, hyttebygging, vegbygging, utbygging av vasskraft og vindkraft, oppsetting av master osv. Stort utsyn, dvs. fjernvirkning av inngrep i andre områder kan påvirke det urørte preget. Områdene ligger spesielt godt eksponert ved langs fergene som er knyttet til viktige veier og ferdselsårer (nasjonal turistveg mv).

6.10 Kupert høgfjell med urørt preg IÅ GTG-10

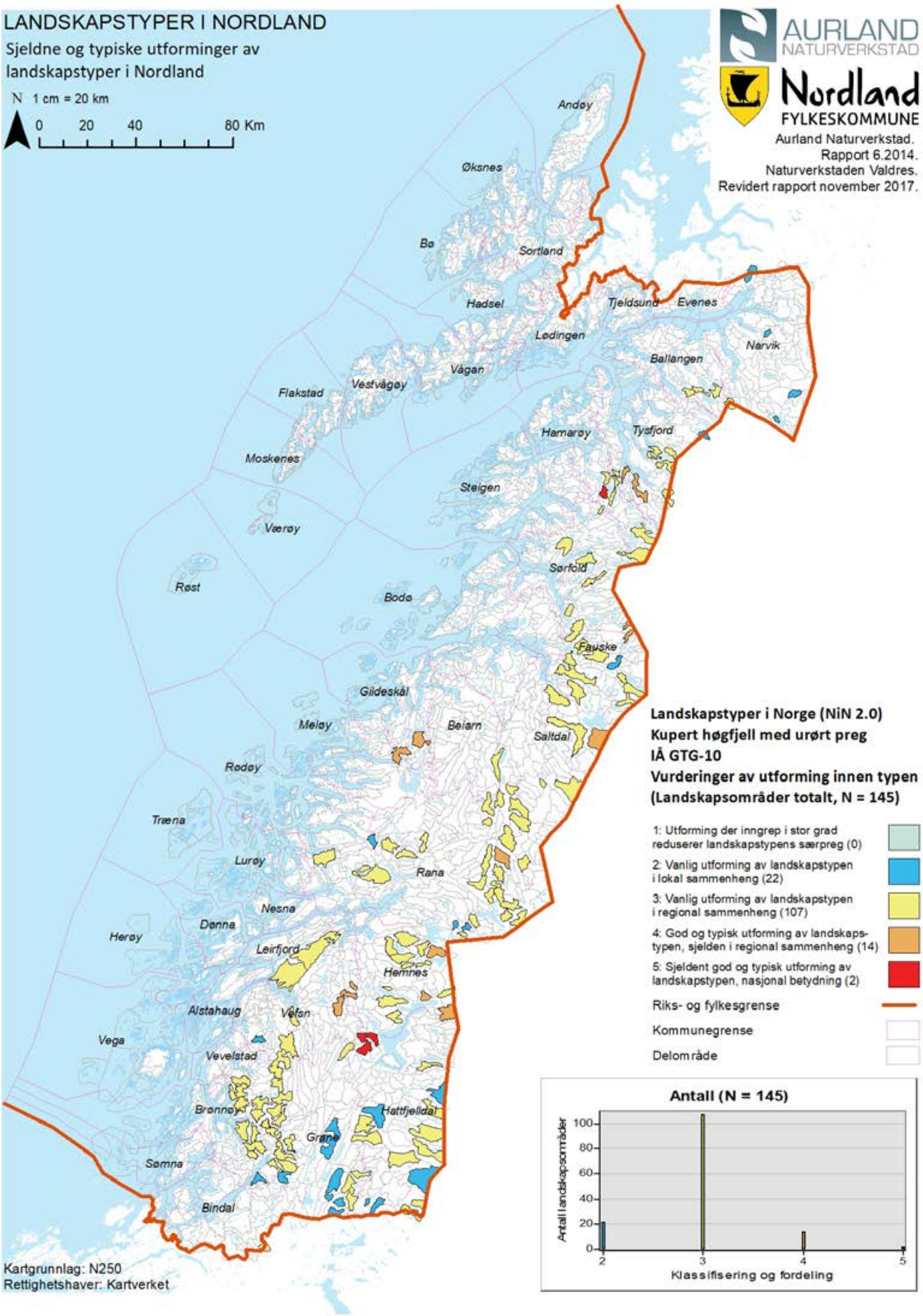

Midstufjellet med Mariahompan tv. for Bjøllåvatnet på Saltfjellet, Beiarn/Saltdal (LO2171, klasse 3)

Kråkmotinden, Hamarøy (LO 1864, klasse 5)

Ruffen og Reben, Gildeskål (LO 2268, klasse 4)

Landskapskarakter

Storforma og kupert fjellandskap med bratte fjellsider og markerte, men avrunda toppområder. Et skrint og goldt vegetasjonsbilde er vanlig. Spredte forekomster av sammenhengende heivegetasjon. Ensartet preg med et overordna repeterende mønster i landskapet. Storforma og bratte fjellsider og toppområder som danner ruvende fjellmassiv i innlandet. Landskapstypen er knyttet til områder dominert av grunnfjellsbergarter. Store og åpne fjellblotninger dominere og gir terrenget et grått og goldt preg. På opplendte rabber med jordsmonn av forvitringsmateriale fins lavhei og snøleier med hardføre arter. Det urørte preget er sterkt og flere av områdene er blant de mest isolerte og utilgjengelige områdene i Nordland.

Sjeldne og typiske områder innen typen

145 LO jevnt fordelt gjennom fylket langs svenskegrensa. Større samling av områder i Lomsdal og Visten. Normalfordeling av klasser, flest har klasse 3, 22 klasse 2 og 15 klasse 4. To områder har utforming av nasjonal betydning (klasse 5). Det er Kråkmotind i Tysfjord og Forsmofjellet – Kjerringtind ved Røssvatnet, som er grensefjell for både Grane, Hattfjelldal og Hemnes.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Åpent landskap med stor utstyn og lite eller ingen infrastruktur. Landskapstypen fremstår med et gjennomgående sterkt naturpreg. Dette, samt liten eller sen revegetering gjør typen er sårbar for inngrep. De fleste former for tilrette-legging og utbygging vil være lett synlig og raskt kunne endre landskapskarakteren.

6.11 Kupert høgfjellslandskap med infrastruktur IÅ GTG-11

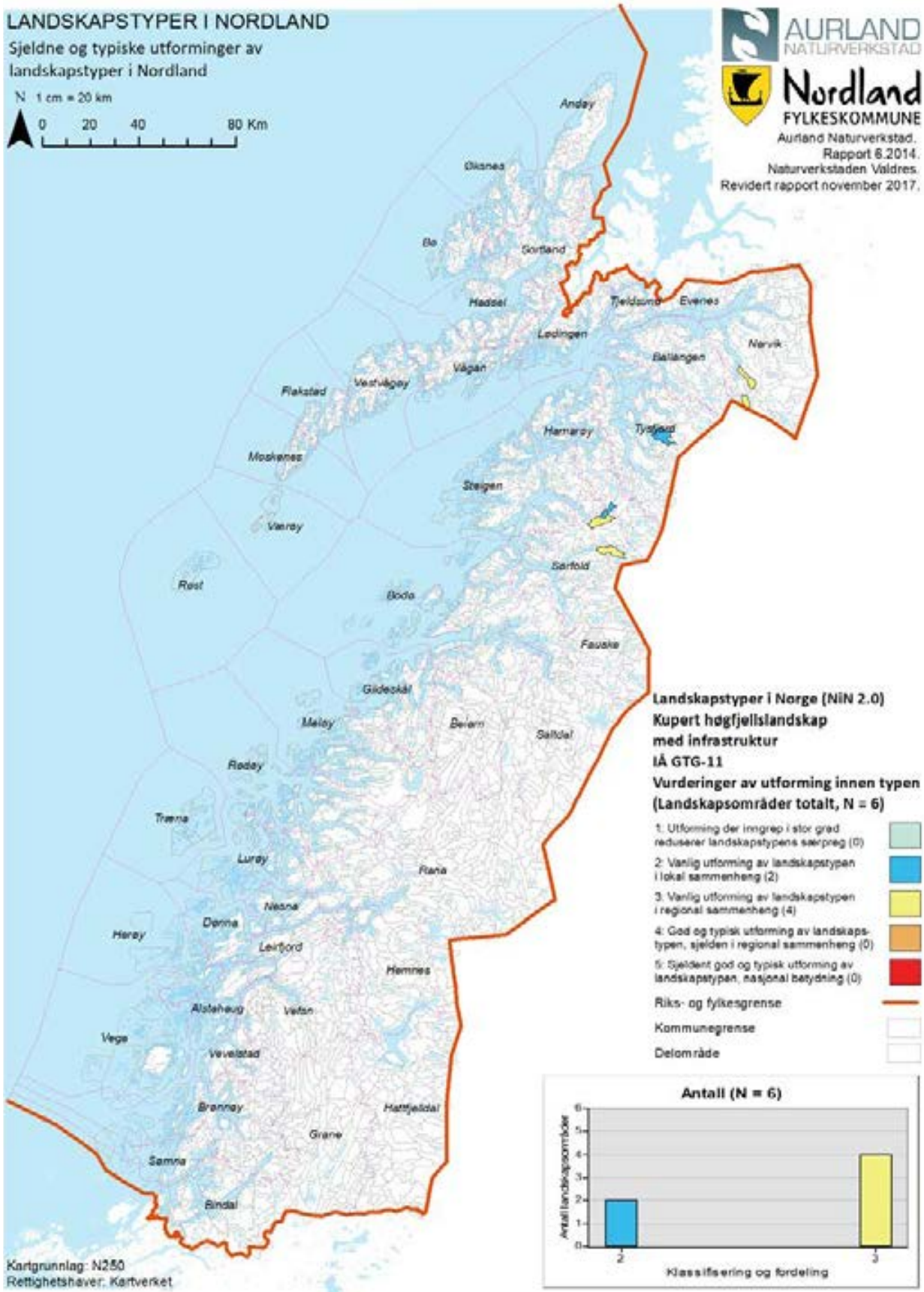

Kjårdafjellet i Narvik LO 1708, klasse 3

Mannfjellet i Tysfjord, LO 1800, klasse 2

Landskapskarakter

Storforma og bratte fjellsider og toppområder som danner ruvende fjellmassiv i innlandet. Storforma og kupert fjellandskap med bratte fjellsider og markerte, men avrunda toppområder. Ensartet preg med et overordna repeterende mønster i landskapet. Landskapstypen er knyttet til områder dominert av grunnfjellsbergarter. Små botnvatn, pytter og tjern er tallrike. Store og åpne fjellblotninger dominere og gir terrenget et grått og goldt preg. Lite innsjøpreg.

Middels infrastrukturpreg. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep knyttet til kraftutbygging. Store og ofte flere linjespenn og tilkomstveier preger områdene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

6 LO ligger nord i fylket, i fjellområdene mot svenskegrensa fra Sørfold til Skjomen i Narvik. 2 har representativ utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (klasse 2). 4 har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 4).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Åpent landskap med stor utsyn og lite eller ingen infrastruktur. Landskapstypen fremstår med et sterkt naturpreg, i de delene som ikke påvirkes av kraftutbygging og anleggsveger. Lettere tilgjengelighet og liten eller sen revegetering gjør typen er sårbar for inngrep. De fleste former for tilrettelegging og utbygging vil være lett synlig og raskt kunne endre landskapskarakteren. Fjernvirkningen av inngrep som høgspentlinjer mv. kan dempes noe der storskala landskap og store grå flater.

6.12 Restfjell med tindelandskapspreg IÅ GTG-12

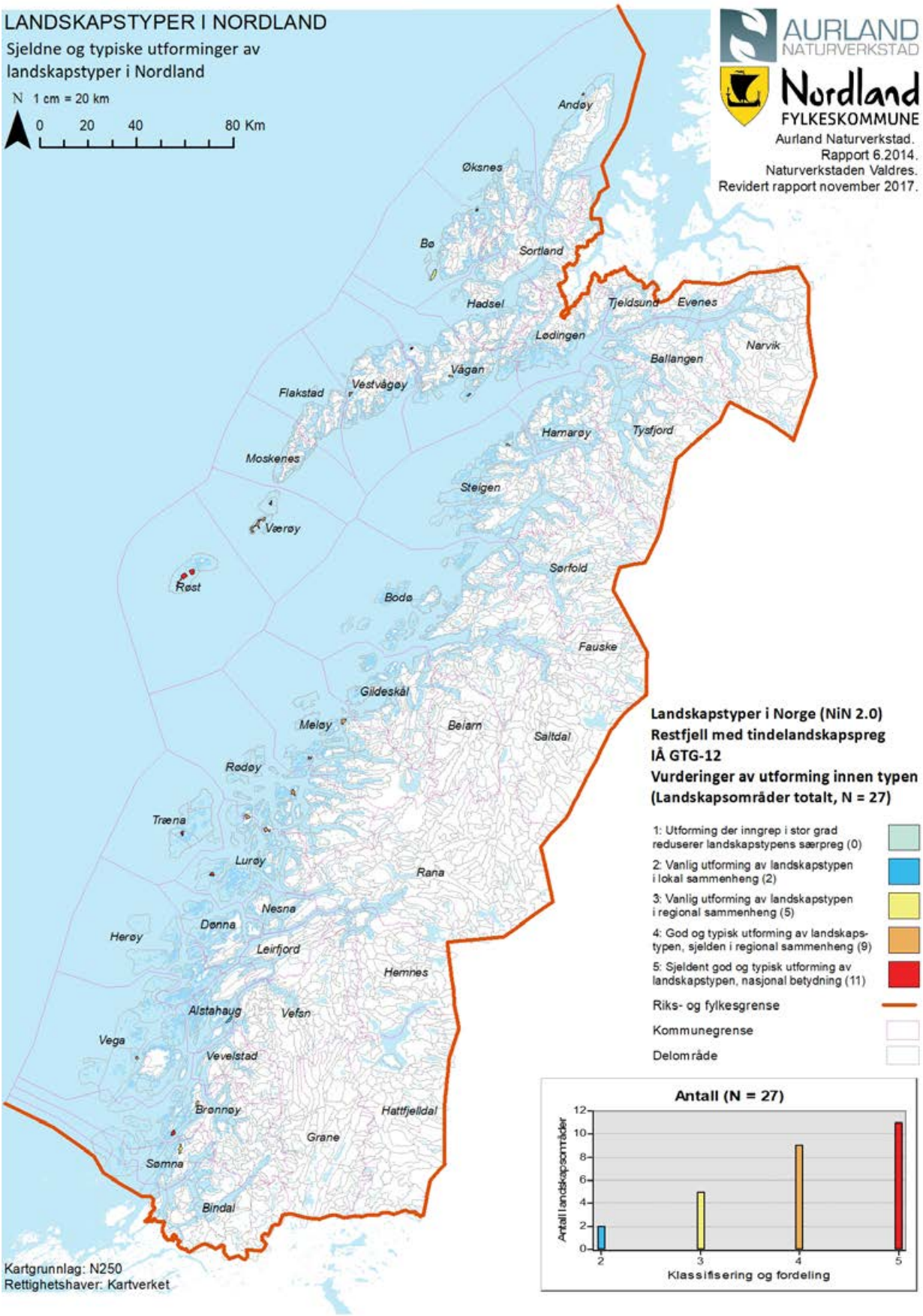

Rødøyløva i Rødøy, LO 1210, klasse 4.

Bleiksøya i Andøy, LO 1525, klasse 5

Nykene på Røst har alle fått klasse 5. På bildet ser vi Vedøya (LO 2696), Storfjellet (LO 2698) med Trenyken lengst bak (LO2699). Flere av nykene er naturreservater og i skjærgården Lyngvær-Skomvær (LO 91 klasse 5) er landskapsvernområde. Røstlandet i forgrunnen. Stavøya er også et restfjell, men ligger inne som del i Røstlandet og er ikke utfigurert som eget område (ikke på bildet).

Landskapskarakter

Landskapstypen består av små restfjell eller «nyker», erosjonsrest-fjell langs kysten av Nordland. Områdene er avgrenset til hele eller små deler av øyer på kystsletta eller på fastlandet, hvor tindepreget utgjør hele arealet. Fjellene er sjelden mer enn 300 moh., men står i sterk kontrast til slettelandskapet rundt og er synlig over store avstander. De få områdene som ligger til fastlandet ligger opp mot 400 moh. Vanskelig adkomst til og ferdsel i områdene gjør dem ofte tungt tilgjengelig.

Sjeldne og typiske områder innen typen

27 LO spredt fordelt langs hele kysten. Uvanlig fordeling av klasser, med flest av regional og nasjonal betydning. Restfjella er som regel markante landemerker, som reiser seg rett opp over strandflata og mange er kjente seilemerker som Torghatten, Trænstaven, Hestmon-kallen og Rødøyløva på Helgelandskysten, Trenyken, Hoven og Skrova i Lofoten. Gaukværøy og Bleiksøya i Vesterålen. Mange har ekstreme formasjoner og stor variasjon i landskapskomponenter. Noen er kjente fuglevær. De fleste av disse har nasjonal betydning (klasse 5).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Stupbratte fjellsider, i veksling mellom fjellvegger og ras- og forvitringssider, skaper vanskelig tilgjengelighet. Åpent landskap med stor utsyn og lite eller ingen infrastruktur. Landskapstypen fremstår med et sterkt naturpreg, men små høyde-forskjeller og attraksjoner som fuglekolonier gjør dem til populære turmål. Stort innsyn til andre områder. De fleste former for tilrettelegging og utbygging vil være lett synlig og raskt kunne endre landskapskarakteren.

6.13 Lågfjellsmassiv med tindelandskap og urørt preg IÅ GTG-13

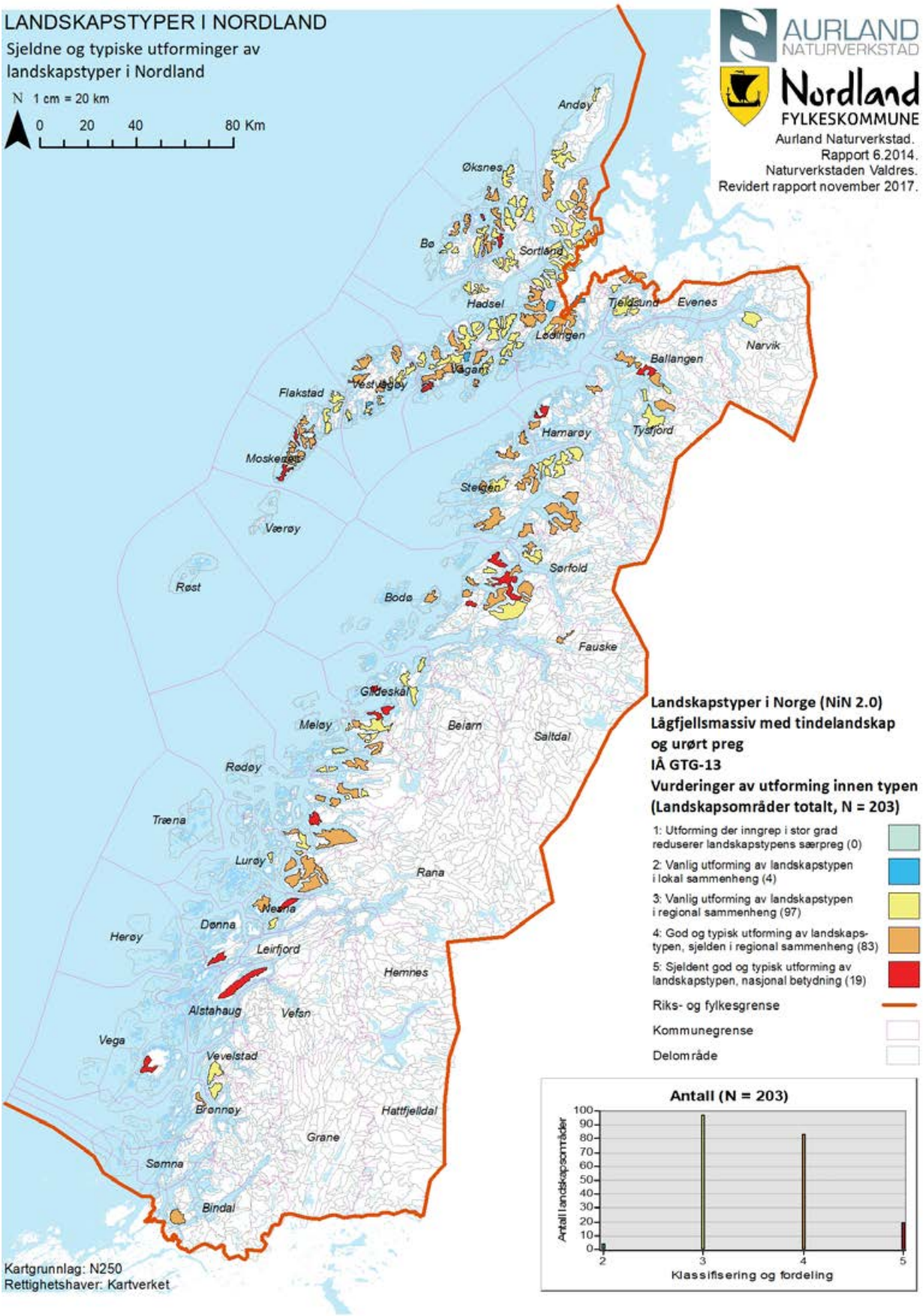

De syv søstre er et kjent landemerke på Helgelandskysten (klasse 5).

Blokktind i Rødøy (LO 735, klasse 4)

Olstind (LO 2674) og Helevetstind (LO 106) klasse 5.

Landskapskarakter

Landskapstypen utgjør de ytre fjellmassivene langs Nordlandskysten. Til tross for det alpine preget er lågfjellene sjelden høyere enn 1000 moh. De ekstreme utformingene går stedvis ned mot 100 moh. Løsmasser med bjørkekratt og frodig gras- og heivegetasjon. Toppområdene veksler mellom åpen berggrunn og forvitringsjord med rabbe-vegetasjon og lyng. Svært karakteristiske og godt utforma typer, med ekstreme kontraster, stort mangfold av landskapskomponenter, ofte med et repeterende mønster som gir et helhetlig preg og som ofte står i sterk kontrast til omkringliggende landformer.

Sjeldne og typiske områder innen typen

203 LO, jevnt fordelt langs kysten fra Nesna og nordover, flest i ytre kystområder. De mest markante og særpregede utformingene av landskapstypen er som regel kjente seilemerker langa leia og utgjør en viktig del av landskapskarakteren til områdene og preger også profileringen av både Nordland og Norge som reisemål. Eksempler på utforminger av landskapstypen av nasjonal betydning (klasse 5): Heilhornet og De syv søstre på Helgeland, Sjunkhatten, Skotstindan, Hamarøy-skaftet og Vågakallen.

I Vest-Lofoten finner vi tett med tinderekker med enda mer alpin utforming, med blanke sva og lite løsmasser. De skarpt utforma tinderekkene som omkranser Reinefjorden og Kjerkfjorden i Moskenes er lågfjellstyper av nasjonal betydning. Vesterålsfjell som Møysalen, Ræka og tindene på Skogsøya i Vesterålen har også nasjonal betydning. Lågfjella i nordøstlige deler av Lofoten og over i Vesterålen har utforminger av landskapstypen som er vanlig på regionalt nivå (klasse 3).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Tiltagende gjengroing i mange områder er i ferd med å endre landskapstypens karakter fra snaue heier til skog. Svært tydelig i områder med tilbakegang i beitebruk, som i Lofoten og Vesterålen. Klima kan påvirke vegetasjonen og trolig være en vesentlig faktor for hvor skogpreget fjellsider med løsmasser og jordsmonn etter hvert kan bli. Landskapstypen er ellers lite påvirket av mennesker bruk. Områdene er svært vanskelig tilgjengelige, men ofte viktige turmål. Enkelte tinder er aktuelle for militær aktivitet (radar-stasjoner) eller for master innen tele/data. Utbygging av tele-/datanettet i Norge vil trolig fortsette å prege områdene i stadig større grad.

6.14 Høgfjellsmassiv med tindelandskap og urørt preg IÅ GTG-14

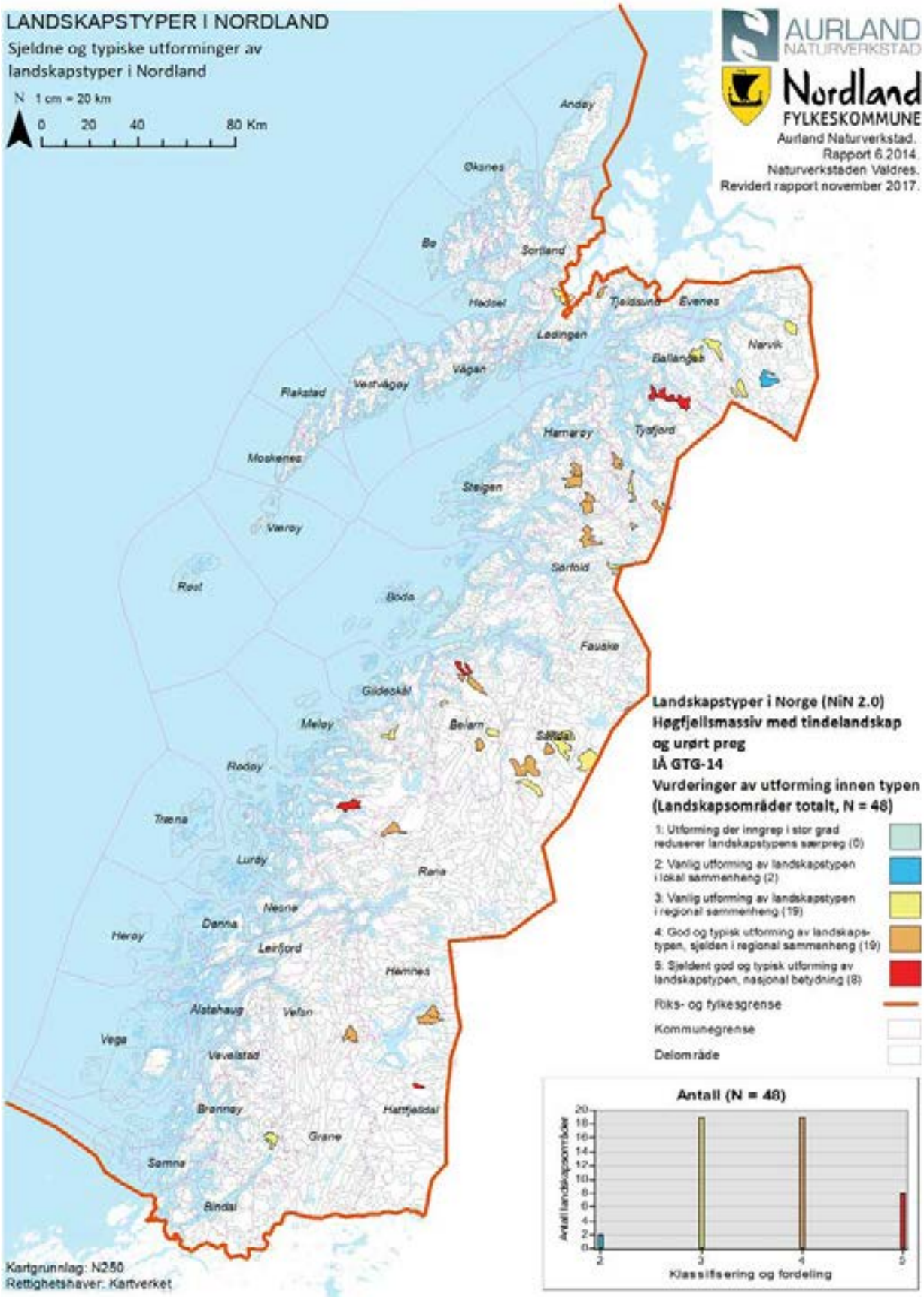

Børvasstindan med Børtind som den mest markante på nordsida av dalen og Sundvasstindan på sørsida er et kjent landemerke ved Saltstraumen, innenfor Bodø. De markante høgfjellsformasjonene har svært høye kvaliteter i forhold til omkringliggende områder og regionen forøvrig (klasse 5).

Stetindmassivet (LO 1770, klasse 5)

Addjektind på Saltfjellet, Saltdal (LO 2160, klasse 4)

Landskapskarakter

Storforma alpine fjellmassiv som strekker seg fra det indre fjordlandskap og videre innover i inn-landet. Utgjør noen av de mest særprega fjellformasjonene i Nordland som Børvasstindan i Bodø og Stetinden og fjellmassivene omkring i Tysfjord. Alle områdene er knyttet til soner med grunnfjells-bergarter. Storskala fjellsider i blankskurt granitt. Store felt med blokkmark og forvitringsmateriale er vanlig.

Sjeldne og typiske områder innen typen

48 LO. Dette er en landskapstype med relativt få lokaliteter spredt hovedsaklig i indre deler av fylket. Lengst sør finner vi områder innerst ved Tosenfjorden, rundt Røssvatnet, og i tilknytning til Svartisen og Ølfjellet. Børvasstindane innenfor Bodø er kjente landemerker. Fra Nordfolda og over mot Steigen og Tysfjord finner vi flere massiver. Enkelte fjellområder rundt brelandskapene innenfor Ofotfjorden har også høyfjell med tindepreg, slik som et par områder øst for Møysalen. Resterende høyfjell i fylket har brepreg, som gir andre landskapstyper.

Fylket har stor tetthet av svært karakteristiske og godt utforma typer, med ekstreme kontraster, stort mangfold av landskapskomponenter som tinder, rygger, stup, glattskurte flåg og sva, hengende daler og løsmasser, ofte med et repeterende mønster som gir et helhetlig preg og som ofte står i sterk kontrast til omkringliggende landformer. Over halvparten av områdene ar regional til nasjonal betydning. De mest markante og særpregede utformingene av landskapstypen er ofte kjente landemerker som Brurskanken, Børvasstindan, Mørsviktind og Stetind (kåret til Norges nasjonalfjell).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er generelt svært lite påvirket av mennesker. Det er områder som er svært vanskelig tilgjengelige, men ofte viktige turmål. Områdene er mindre aktuelle for militær installasjoner eller for oppsetting av master innen tele/data. Høgfjellet ligger over skoggrensa og skogsdrift og vedhogst er uaktuelt.

6.15 Høgfjellsmassiv med bre- og tindelandskap og urørt preg IÅ GTG-15

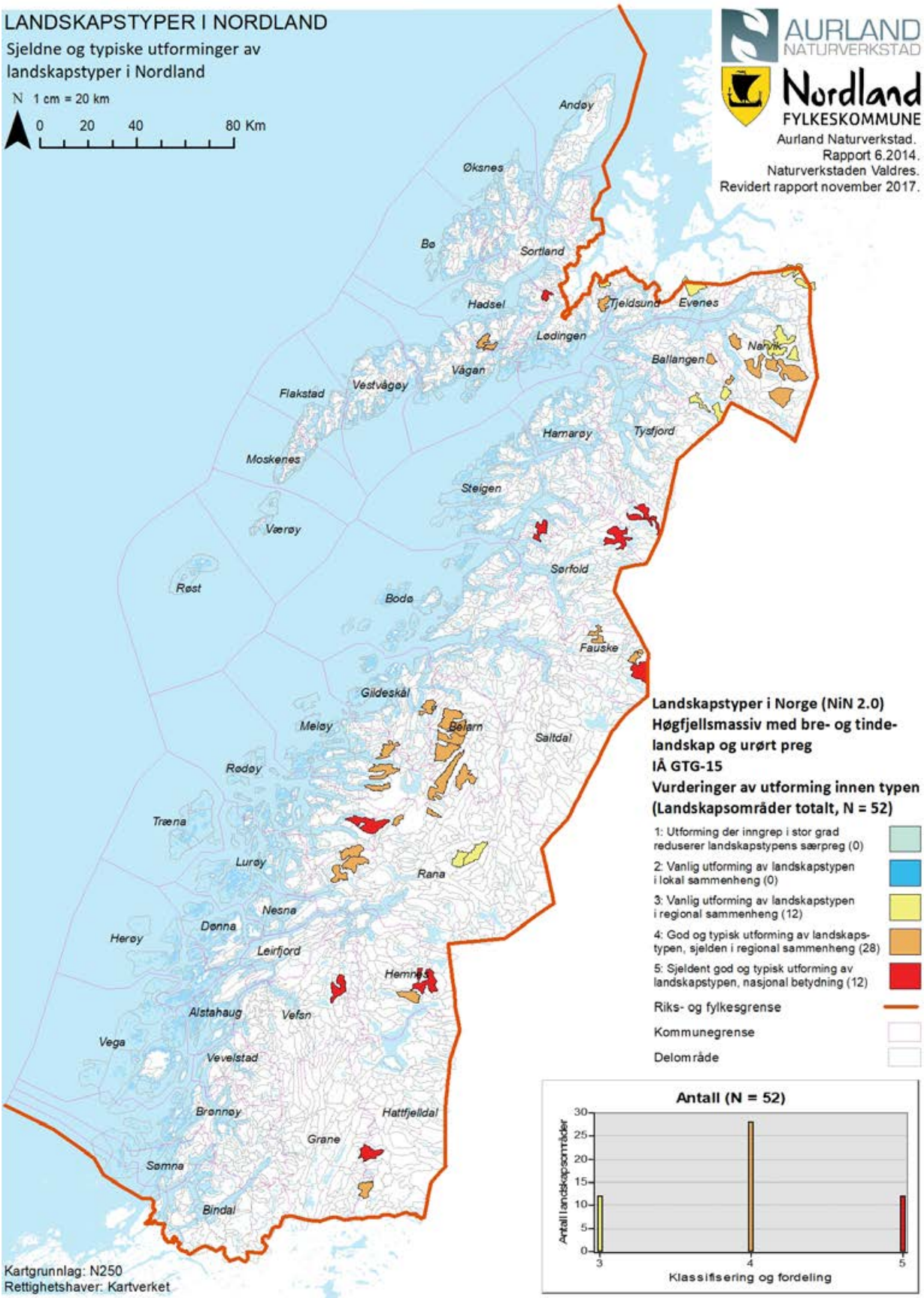

Helldalsisen i Steigen (LO 1964, klasse 5)

Møysalen i Lødingen (LO 1436, klasse 5)

Golvertind i Hattfjelldal (LO 2291, klasse 5)

Småtindan i Gildeskål (LO 591, klasse 4)

Landskapskarakter

Landskapstypen utgjør de høyeste storforma alpine fjellmassiv i Nordland. Alle områdene ligger over 1000 moh og har 12 av de høyeste fjellene i Nordland. 20 områder ligger rundt 1700 til 1900 moh, Oksskolten er høyest med 1916 moh. Brepreg med veksling mellom hengebreer og botnbreer i de deler av områdene som henger sammen med de store platåbreene i IÅ GTG 16. Mindre breer og fonner vanlig. Lite innsjøpreg, typisk er likevel mange små botnvann mellom tinder og rygger inne i områdene. Ofte bunnfryste vann. De fleste områdene er vanskelig tilgjengelig og flere krever både bre- og klatre erfaring for å ferdes i. Innlandspreg med stor kontakt mot omkringliggende fjell- og fjelldaler. Enkelte spredte områder ligger mer kystnært, men fremdeles med et sterkt urørt preg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

52 LO der kjerneområder er fjella rundt Svartisen og Narvikfjella. Spredt fordelt ellers i fylket, i hovedsak på innlandet mot svenskegrensa slik som Børgefjell, Okstindan og i Tysfjord. Møysalen og Higravstindan-Trolltindan ved Raftsundet er de to høyestliggende fjellområdene i Ofoten og Lofoten. Områdene har stor variasjon og sterke kontraster, dette kombinert med urørt preg og at typen ofte er uvanlig i regional sammenheng, gir jevnt høy klassifisering.

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Utformingen av typen er i rask endring pga. sterk snøsmelting. Brepreget i enkelte områder er i ferd med å forsvinne i kystnære områder som Lofoten, Ofoten og Sørfold/Steigen. Stupbratte fjellsider, i veksling mellom fjellvegger og ras- og forvitringssider, skaper vanskelig tilgjengelighet. Landskapstypen fremstår med et sterkt naturpreg, men de storfoma alpine massivene er populære turmål, også vinterstid. Åpent landskap med stor utsyn og lite eller ingen infrastruktur. Stort innsyn til andre områder. De fleste former for til rette-legging og utbygging vil være lett synlig og raskt kunne endre landskapskarakteren.

6.16 Brelandskap med urørt preg IÅ GTG-16

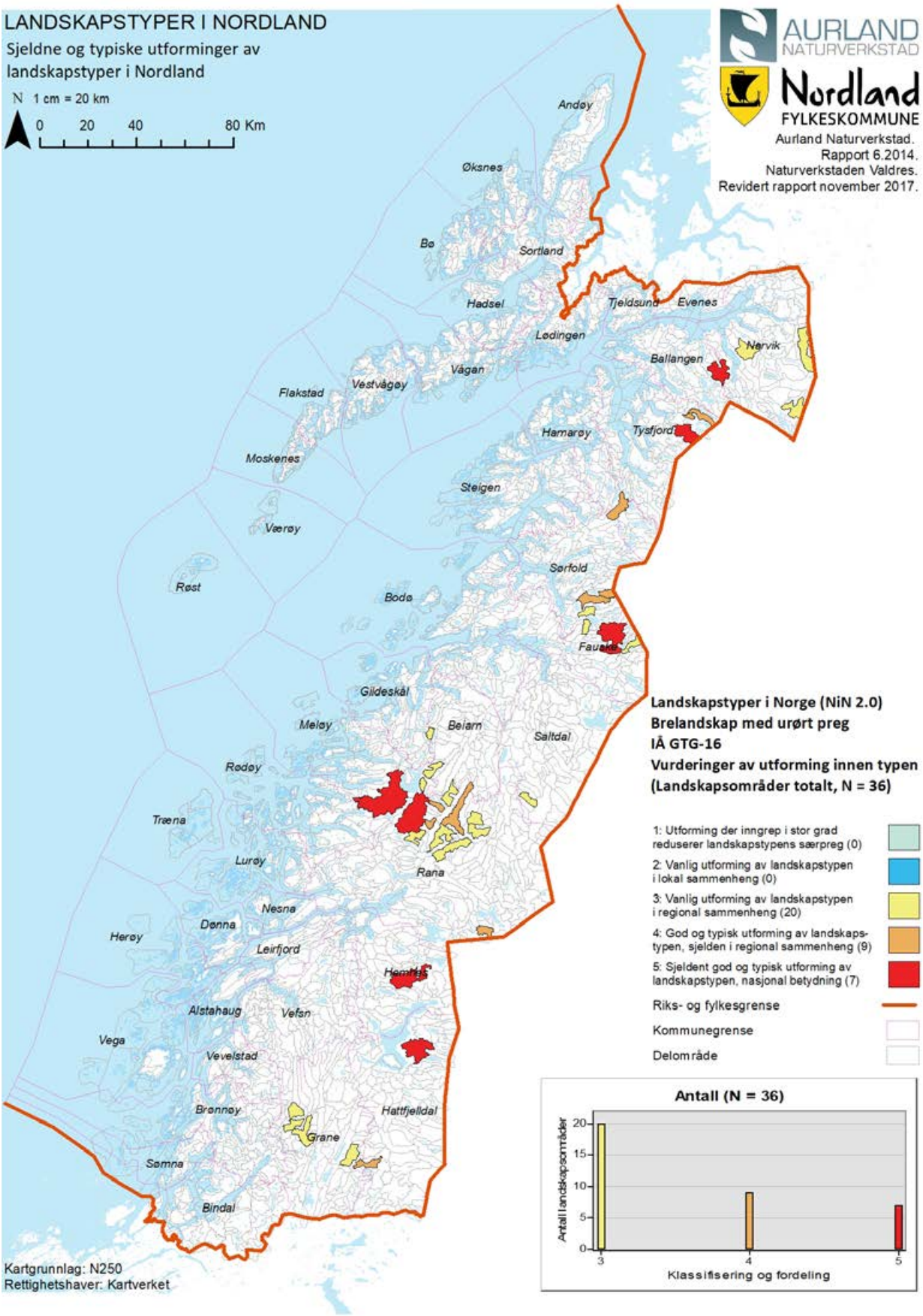

Frostisen i Ballangen/Narvik (LO 1718, klasse 5)

Aust-isen i Rana (LO 2218, klasse 5).

Stormdalsfjell-massivet i Saltfjellet- Svartisen nasjonalpark, Rana (LO 2191, klasse 4)

Landskapskarakter

Spredte, enkeltstående, storforma og avrunda fjell-massiv med større botnbreer og små platåbreer, som Rago LO 2642 og Lappfjellet LO 2067. Kupert, men ensartet og homogen overflate med liten formvariasjon. Uten tindepreg inne i selve området. Kun fjelltopper i randsonene og nunataker bryter opp den dominerende breflaten (Ofte omkranset av tinder i IÅ GTG 15). Sparsomt eller ingen vegetasjonsdekke. Mektige og storslagne breflater som ruver over et omkringliggende tinderikt fjell- landskap skaper stor kontrast og inntrykkstyrke langt ut over landskapsområdenes avgrensning.

Sjeldne og typiske områder innen typen

36 LO spredt fordelt. De aller fleste områdene er del av de store platåbreene eller ligger i nær tilknytning til dem. Største samling av breområder på Saltfjellet-Svartisen, noe mer spredt i fjell-områdene langs svenskegrensa fra Fauske til Narvik. Mindre breområder forekommer i Lomsdal-Visten, på Børgefjell og Okstindan. De største brekappene har nasjonal betydning, sjeldne utform-inger, store kontraster og god representativitet (sterkt urørt preg) gir gjennomgående høye klassifi-seringer. Halvparten har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). Resten har sjelden god regional utforming (klasse 4) eller er av nasjonal betydning (klasse 5).

Endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapsområdene endrer karakter i takt med økende snø- og bresmelting. Åpent landskap med stort utsyn og lite eller ingen infrastruktur. Bratte fjellsider, ur og brefall gir vanskelig tilgjengelighet, men breene er likevel populære turmål. Stort innsyn til andre områder. De fleste former for tilrettelegging og utbygging vil være lett synlig og raskt kunne endre landskapskarakteren.

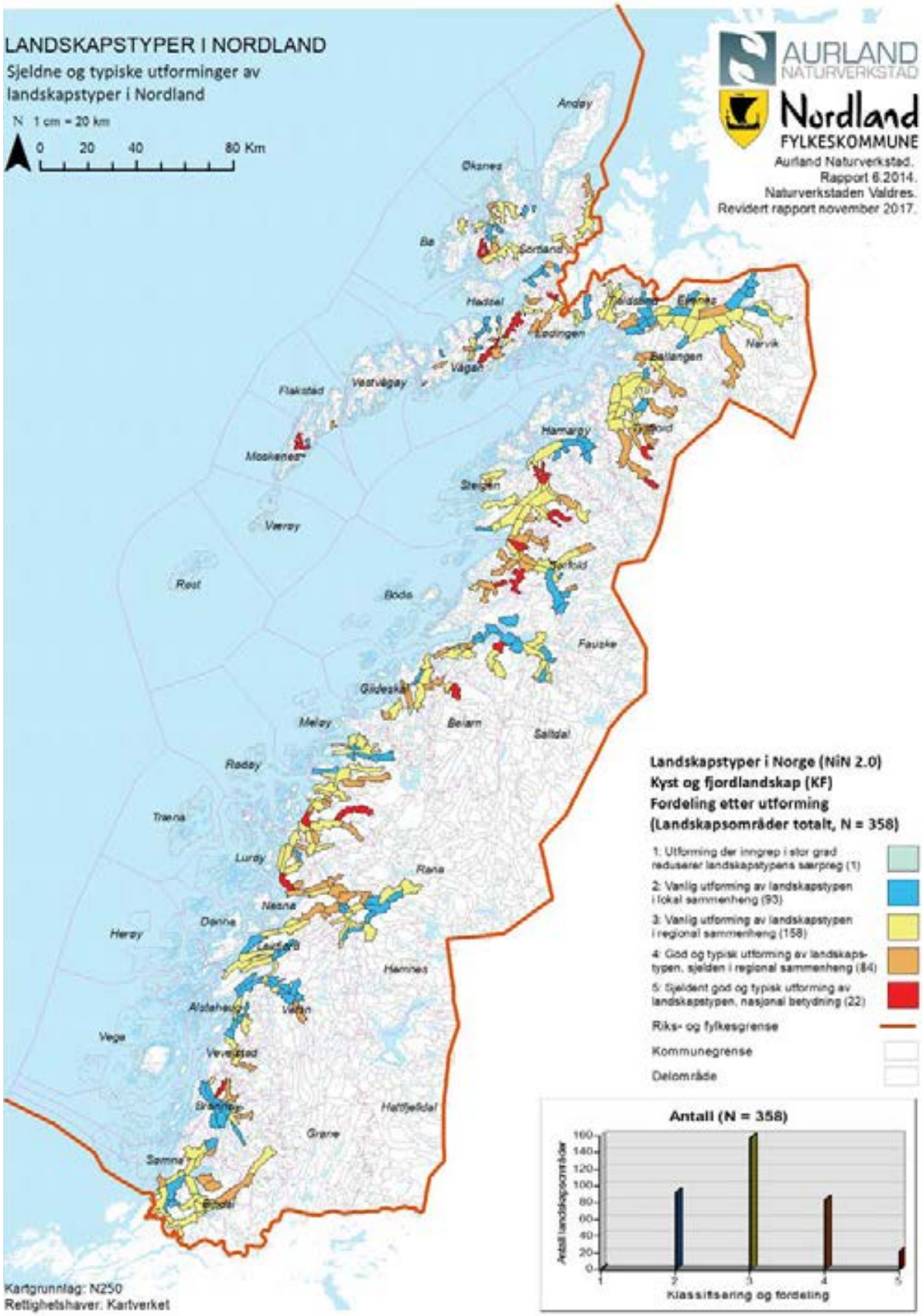
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad.
Rapport 6.2014.
Naturverkstaden Valdres.
Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Lødingen
Narvik
Ballangen
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Moskenes
Hamarøy
Steigen
Værøy
Røst
Bodø
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Hattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Kyst og fjordlandskap (KF)
Fordeling etter utforming
(Landskapsområder totalt, N = 358)
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (1)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (93)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (158)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (84)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (22)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 358)
Antall landskapsområder
0 20 40 60 80 100 120 140 160
1 2 3 4 5
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

7.1 Åpent fjordlandskap med urørt preg KF GTG-01

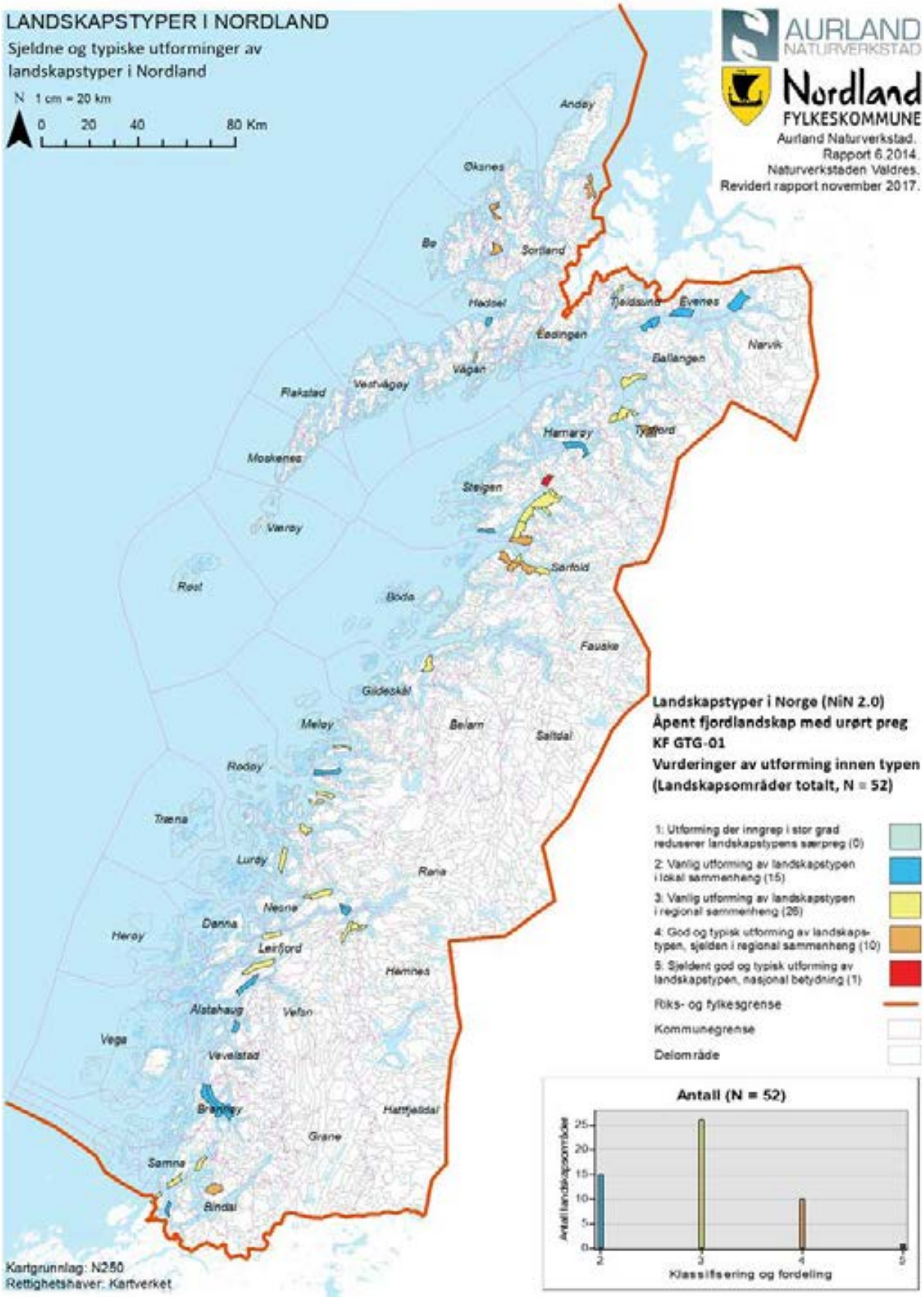

Sørsida av Sørfolda: Korsvikneset LO 511/klasse 3, Purkvik LO 510/klasse 4 og Fornesodden (klasse 3)

Velfjorden øst i Brønnøy (LO 2435, klasse 2)

Rulten i Vågan (LO 2489, klasse 3)

Landskapskarakter

Ligger som spredt i de store og åpne fjordsystemene, og utgjør enten hele deler av en fjordside eller mindre del langs en fjordside. Veksling mellom rettlinja og utilgjengelige områder med fjordsider som står bratt ned i fjorden uten noen særlig velutviklet fjordbrem til slakt stigende fjordsider med viker og odder. Enkelte små gårder og grender i mindre viker og bukter med litt dyrka mark, stedvis preget av gjengroing. Veksling mellom tett vegetasjonspreg til åpne bergsider med bratt klippekyst.

Sjeldne og typiske områder innen typen

52 LO Spredt fordelt gjennom hele fylket. I hovedsak knyttet til de ytre fjordstrøk i avslutningen av de store fjordsystemene og i møtet med kystsletta/strandflata. Ingen i ytre deler av Lofoten. Største utforminger og flest områder finner vi samlet rundt Sørfolda i Sørfold og Nordfolda i Steigen. Her finner vi også flest utforminger som er sjeldne i regional sammenheng (klasse 4) i tillegg til tre mindre områder i Vesterålen. Klassifiseringen følger normalfordelingskurven der om lag halvparten er vanlige utforminger i forhold til typen i regional sammenheng. 1 landskapsområde har en utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (LO 1043 Sløverfjorden i Hadsel med veg og tunellinnslag) og 1 område har sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen av nasjonal betydning. (LO 1953 Balkjosen i Steigen). Resten av områdene er fordelt om lag likt på klasse 2 og 4.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen ligger utilgjengelig til og er lite påvirket av hogst og beite. Men viker med enkelte småbruk har ofte tydelig gjengroing. Områdene endrer helst karakter som følge av vegbygging eller kraftutbygging (høgspent).

7.2 Åpent fjordlandskap med infrastruktur KF GTG-02

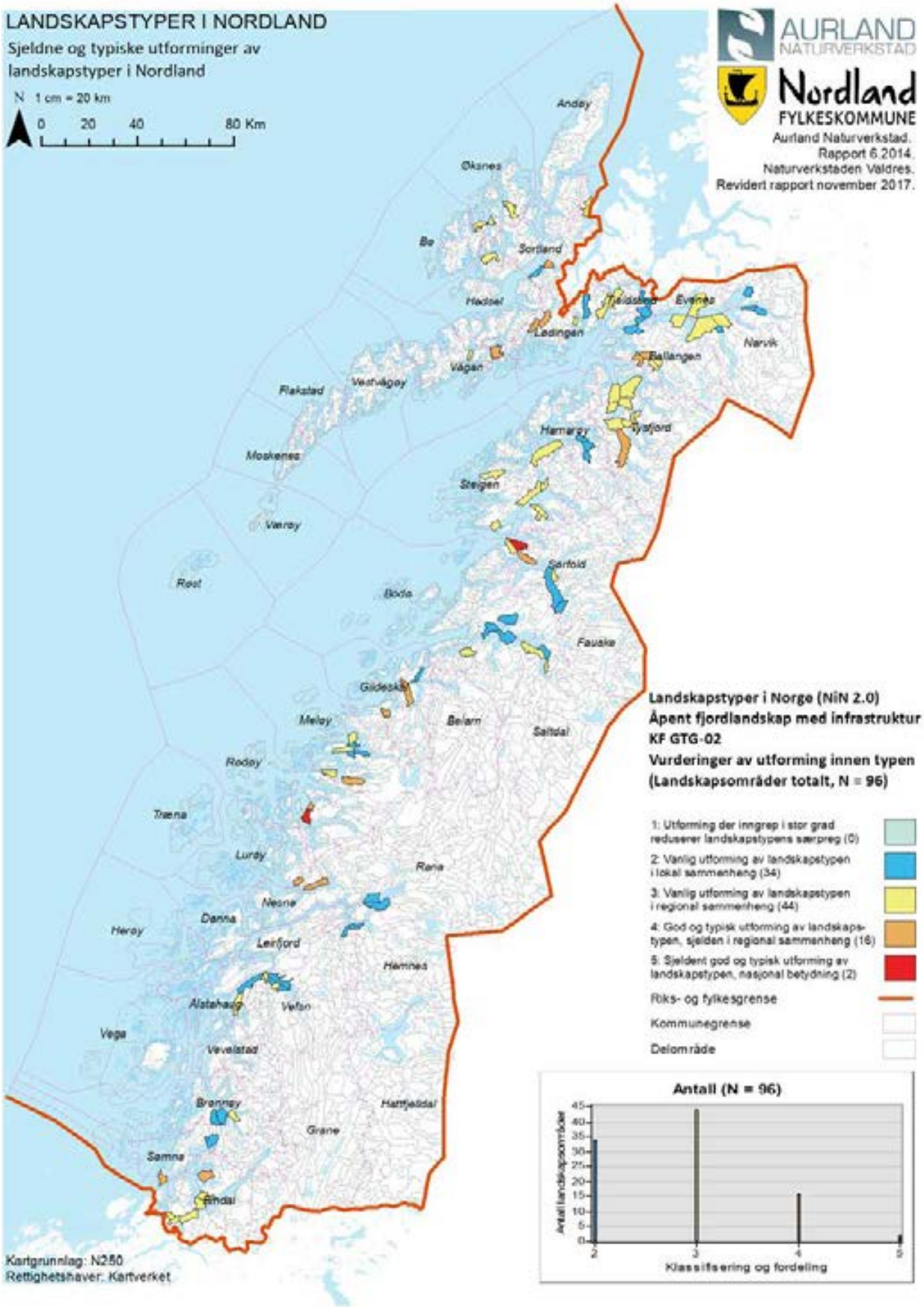

Kirkestedet Rørstad i Sørfold har ingen vegforbindelse og ikke lenger fastboende (LO 506, klasse 5)

Digermulen i Vågan ved innseilingen til Raftsundet (LO 1410, klasse 4). Telnes i Rødøy ligger langs kystriksveien. Seilemerke der ferga Kilboghavn-Jektvik krysser polarsirkelen (LO 727, klasse 5).

Landskapskarakter

LO'ene utgjør deler av en fjordside eller mindre del langs en fjordside. LO har ofte bratte og utilgjengelige fjordsider som står bratt ned i fjorden uten noen særlig velutviklet fjordbrem. Ofte tette og storvokste bjørkeskoger i fjordsidene. Enkelte områder med middels jordbrukspreg med små grender og aktive gårdsbruk. Typiske er lange fjordstrekk med små og fraflytta grender hvor riksveien utgjør eneste aktive brukspreg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

96 LO ligger i ytre fjordstrøk i avslutningen av de store fjordsystemene og i møtet med kystsletta/strandflata. Jevnt fordelt gjennom hele fylket. Største og mest sammenhengende forkomster finner vi fra Sørfolda til Ofoten. Klassifisering av sjeldne og typiske utforminger er noe ujevnt fordelt i forhold til normalkurven. Hovedvekten ligger på klasse 3, og dobbelt så mange områder har fått klasse 2 som klasse 4. Røstad i Sørfold og Telnes i Rødøy har sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren. Landskapstypen er noe prega av infrastruktur som veger og kraftlinjer/kraftutbygging. En del områder kan være aktuelle for hytte-bygging og flere linjespenn og småkraftverk. Lite hogst og beite gjør at mange områder vil preges av stadig mer gjengroing.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er noe prega av infrastruktur som veger og kraftlinjer/kraftutbygging. En del områder kan være aktuelle for hytte-bygging og flere linjespenn og småkraftverk. Lite hogst og beite gjør at mange områder vil preges av stadig mer gjengroing.

7.3 Åpent fjordlandskap med infrastruktur og jordbrukspreg KF GTG-03

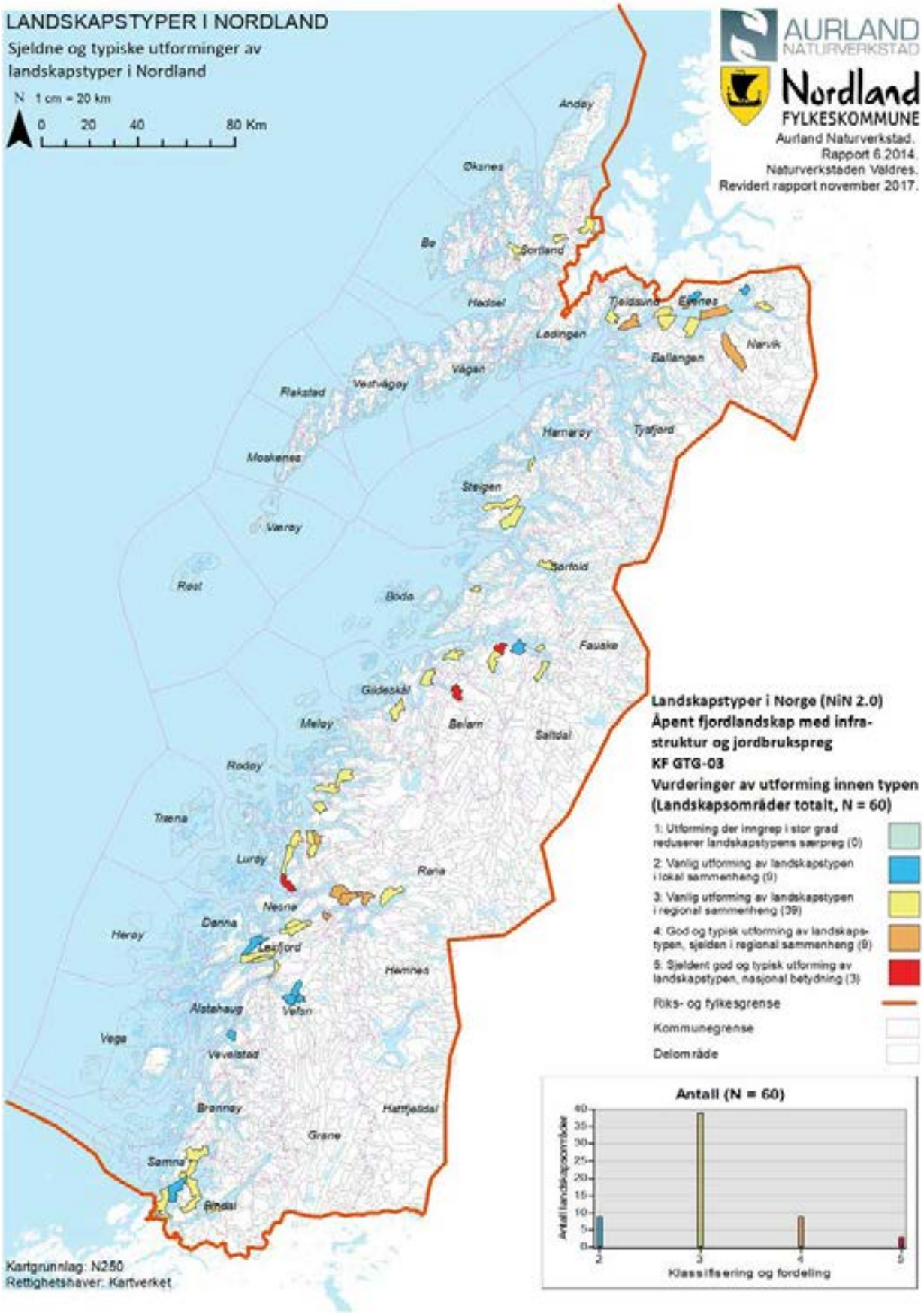

Styrkesvik og Strøksnes i Sørfold (LO 513,klasse 3).

Skjerstad ved Misværfjorden, Bodø (LO 414,klasse 5)

Tjongsfjorden i Rødøy (LO 742, klasse 3).

Bøstrand-Ballsnes i Ballangen (LO 1751, klasse 3)

Landskapskarakter

Åpent fjordlandskap med storforma og breie fjordløp med rettlinja kystlinje. Stedvis små viker og bukter. Det storskala landskapsrommet gir en god visuell kontakt med hele området. Aktive jordbruksgrender med mindre bruk som veksler mellom intensiv og ekstensiv drift. I hovedsak store jorder med forproduksjon og stedvis beitemarker. Lite gjengroing. Flere velholdte kulturmiljø og grender og småsteder med lang historisk kontinuitet gir en god helhet og skaper et rikt og aktivt kulturlandskap. Middels infrastrukturpreg med veger, kraftlinjer, oppdrettsanlegg og småbåthavner.

Sjeldne og typiske områder innen typen

60 LO mest vanlig i ytre fjordstrøk med og enkeltområder i noen av de indre fjordstrøkene i Vefsn, Rana og Ofoten. Ofte samlet i grupper av flere områder som Sømna, Leirfjord-Rødøy og indre Ofoten. Mer jevnt spredt fra Gildeskål til Steigen. Hoveddelen av områdene har fått klasse 3, mens det er like mange klasse 2 og 4 (9 områder av hver). Beiarfjorden, Misværfjorden og Selnes er gitt klasse 5.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er prega av infrastruktur som veger, kraftlinjer, bosetning og landbruk. En del områder kan være aktuelle for hyttebygging og flere linjespenn. Jordbruket og husdyrholdet er i sterk tilbakegang. Mindre hogst og beite gjør at mange områder vil preges av stadig mer gjengroing.

7.4 Åpent fjordlandskap med bypreg KF GTG-04

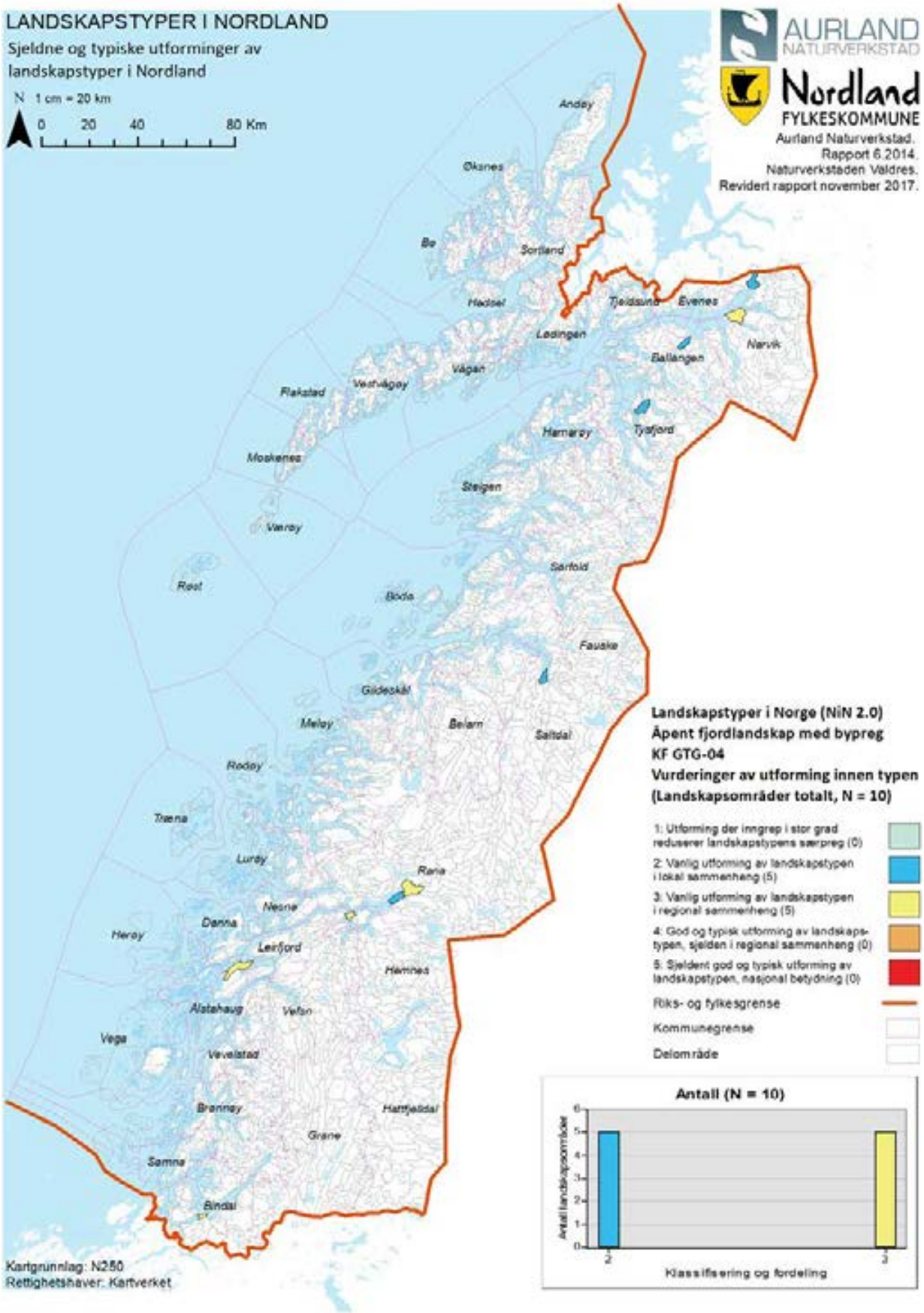

Bjerkvik (LO 1626, klasse 2)

Narvik (LO 1682, klasse 3)

Sandnessjøen (LO 287, klasse 3)

Mo i Rana (LO 640, klasse 3)

Landskapskarakter

Landskapstypene består av de byene og større tettstedene i Nordland som ligger i de åpne og indre fjordstrøkene. Unntak er Sandnessjøen som ligger i ytre fjordstrøk, helt på grensen mot kystsletta (KS). By- og infrastruktur danner hovedpreg og er styrende for landskapskarakter. Byene variere i størrelse, men felles for de fleste er nær tilknytning sentrale aktører i bergverksindustrien. Lite jordbrukspreg. Enkelte områder med lavt jordbrukspreg i ytterkant av tettsteder og by.

Sjeldne og typiske områder innen typen

10 LO Spredt fordelt gjennom fylket i hovedsak knyttet til de indre fjordstrøkene i Ofoten og Tysfjord, Salten, Rana, Sandnessjøen og Bindal. Områdene er ofte knyttet til bergverksindustrien. Dagbrudd og større utskipningshavner kan være grunn for en jevn fordeling mellom klasse 2 og 3.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er prega av bymessig infrastruktur med kvartaler, industriområder, jernbane, utskipningshavner, veger, kraftlinjer og boligområder. En del områder har sett nedgang i industrien, andre opplever vekst og press på arealer. Utviding av boligfelt og næringsområder kan i enkelte tilfeller påvirke eller endre landskapskarakteren, men særlig vil landskapsområdene rundt kunne endre preg, dersom veksten ekspanderer utover opprinnelig byprega område. Oppgradering av gamle industriområder og militærområder kan gi et mer helhetlig preg og endret klassifisering. Jordbruket og husdyrholdet er i sterk tilbakegang. Lite hogst og beite gjør at mange områder vil preges av stadig mer gjengroing.

7.5 Åpent fjordlandskap med sterkt infrastruktur - og jordbrukspreg KF GTG-05

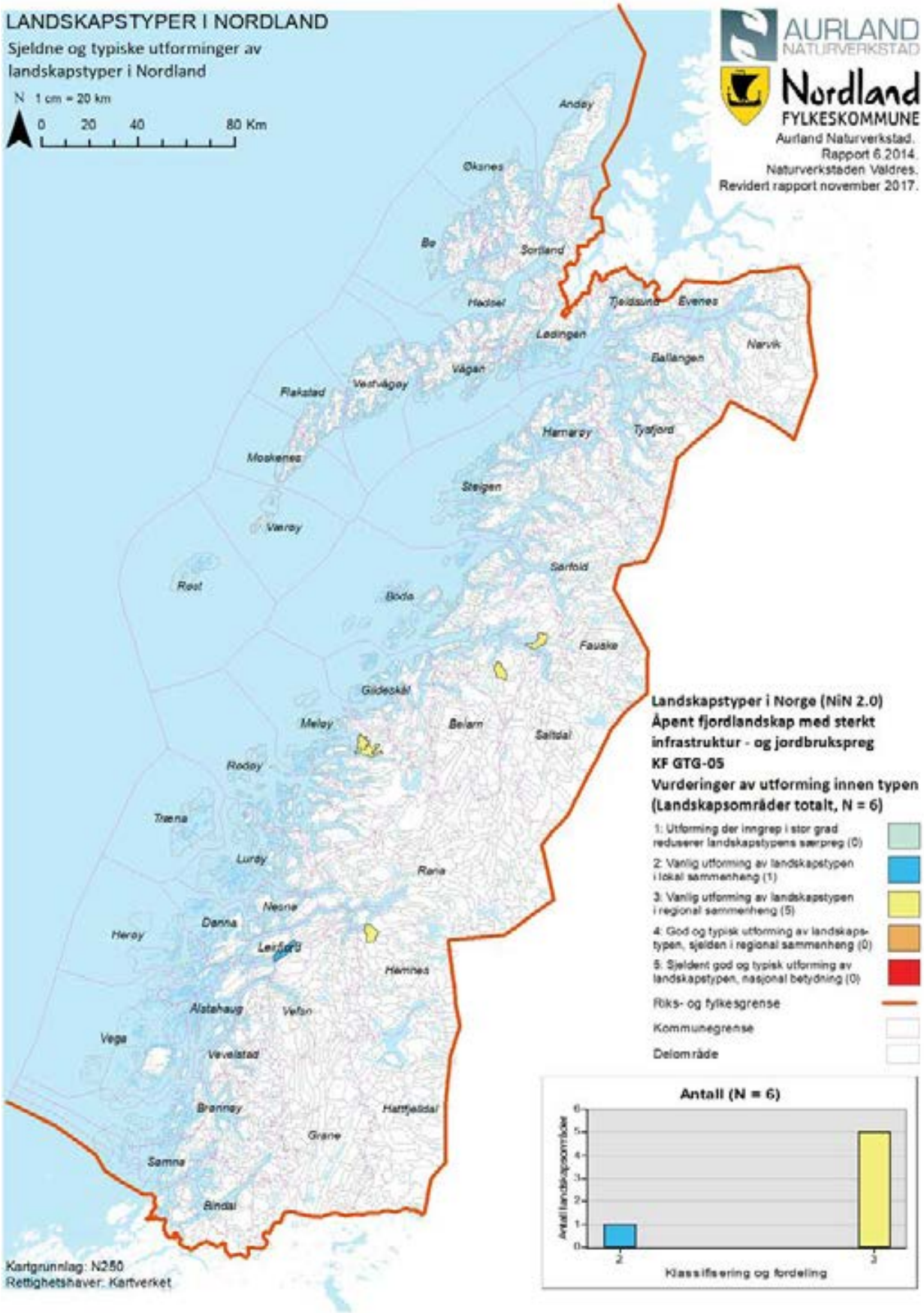

Fauske (LO 390, klasse 3)

Misvær (LO 407, klasse 3)

Ørnes (LO 772, klasse 3)

Selstad (LO 771 Sandåga, klasse 3)

Landskapskarakter

Landskapstypene utgjøres av større tettsteder med nær tilknytning til jordbruk. Tettstedene ligger ofte ute i de store og åpne fjordene i Nordland og er vokst fram som knutepunkt mellom jordbruksgrendene i de tilgrensende det åpne fjordlandskapet med infrastruktur og jordbruk (KF GTG 02 og 03). Innenfor selve områdene preges tettstedene med sterkt av inngrep som bygg og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, industriområder og andre sentrumsfunksjoner, mens jordbruksområdene danner store og omkransende arealer rundt tettstedene og lang fjordsidene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

6 LO Spredt fordelt gjennom fylket i hovedsak knyttet til de indre fjordstrøkene. Leirfjord har fått klasse 2. Bjerka, Selstad/Sandåga, Ørnes, Beiarfjorden og Fauske har vanlig utforming av landskapstypen i regional samanheng (klasse 3).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er prega av tettstedene, og av jordbruket i de tilgrensende områdene. Utviding av boligfelt og næringsområder kan i endre enkelte områder påvirke og også endre landskapskarakteren, men særlig vil naboområdene kunne endre preg, dersom veksten ekspanderer utover opprinnelig tettstedsprega område. Oppgradering av gamle landbruks- og industriområder kan øke klassen av områdene. Jordbruk og husdyrholdet er i sterk tilbakegang. Lite hogst og beite gjør at mange områder vil preges av stadig mer gjengroing.

7.6 Nedskåret fjordlandskap med urørt preg KF GTG - 06

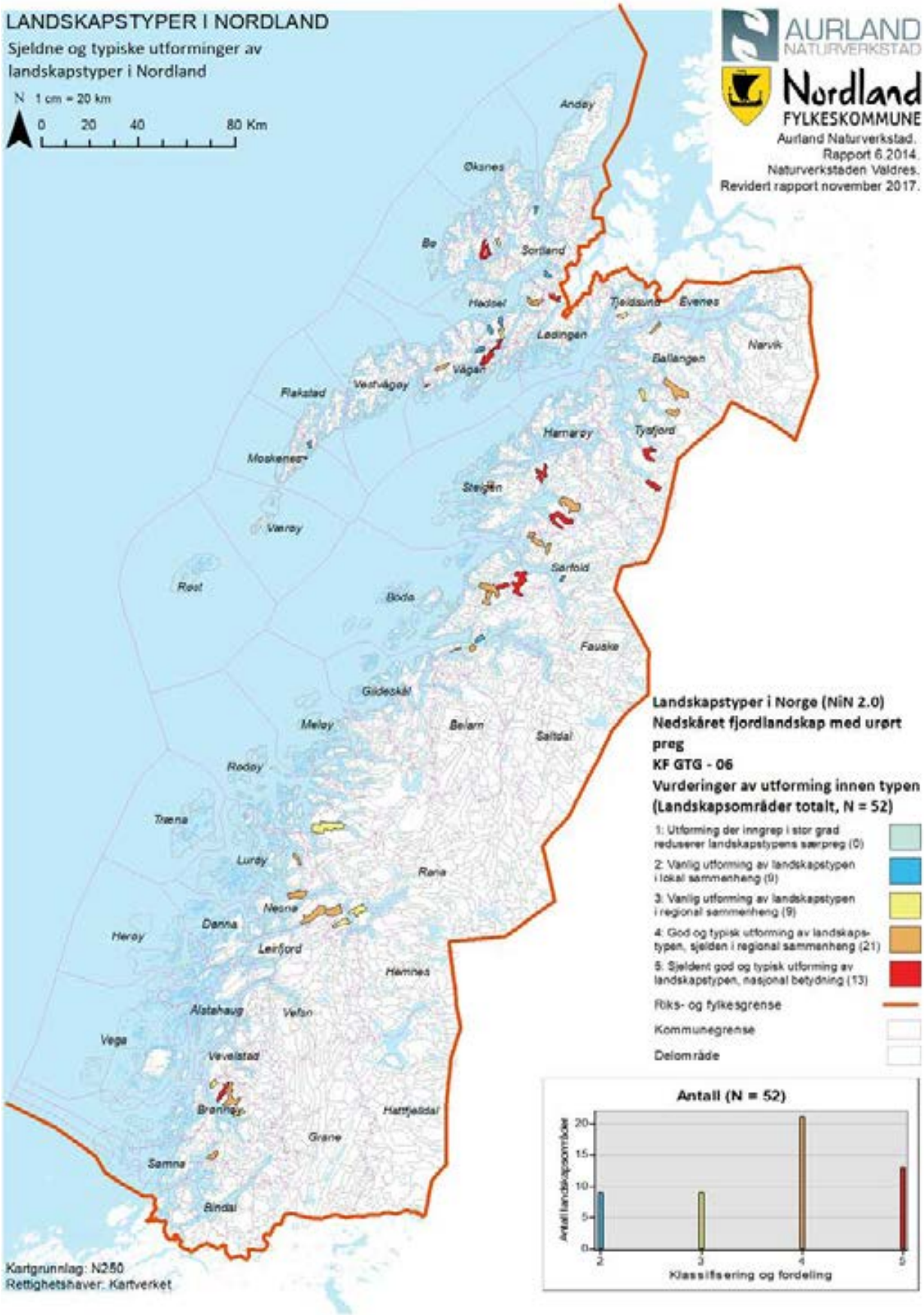

Hellemobotn i Tysfjord (LO 1848, klasse 5)

Sjunkfjorden i Bodø (LO 2032, klasse 5)

Raftsundet vest, Vågan (LO 2487)

Nordfjorden (LO 2588, klasse 5) og mot Mistfjorden (LO 512, klasse 4) i Bodø.

Landskapskarakter

Landskapstypen er blant de mest urørte og naturprega delene av fjordlandskapet i Nordland. Stup-bratte fjellvegger, bergflog og raskjegler står rett ned i fjordene med alpine fjellformasjoner bak og mot himmelsyn. Vi finner dem fra indre fjordlandskap til skarp nedskåret fjord i møte med ytre kyst og typisk er jevne bratte fjordsider utan særlig utviklet fjordbrem med liten eller ingen infrastruktur eller tekniske inngrep. Varierende vegetasjonsdekke fra stedvis svært skrint i grunnfjellsområdene til tette og storvokst bjørkeskoger på tykke ras- og forvitringsavsetninger. Noen få mindre gårdsbruk uten veiforbindelse eller mindre fraflytta grender.

Sjeldne og typiske områder innen typen

52 LO med konsentrert forekomster nord for Velfjorden i Brønnøy og rundt i Ranfjorden. Fra Mistfjorden i Bodø jevnt spredte forekomster videre langs Nordfolda og Tysfjorden til Raftsundet i Vågan og Bø i Vesterålen. Disse storforma urørte fjordlø-pene følger ikke normalfordelingskurven for klassifisering. Fjordområder med urørt preg er sjeldne også i nasjonal sammenheng. Over halvparten av områdene er enten svært representative for typen eller med sjelden stort mangfold også på nasjonalt nivå (klasse 4 og 5). Flere LO ligger i eller inntil verneområder som Sjunkhatten, Tysfjord og Møysalen, eller er del av nasjonale naturattraksjoner som f.eks. Raftsundet.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen framstår med et sterkt urørt preg og uten veger og annen infrastruktur. Enkelte kraftlinjer finnes, men går kun gjennom mindre deler av enkelte LO, og påvirker landskapskarakteren i liten grad. Hyttebygging, vegbygging, nybygging eller oppgradering av eksisterende kraftlinjer kan endre landskapskarakteren. De fleste områdene ligger midlertid nokså isolert til eller i/inntil verneområder, og områdene er trolig mindre aktuelle for etablering av ny infrastruktur.

7.7 Nedskåret fjordlandskap med infrastruktur KF GTG-07

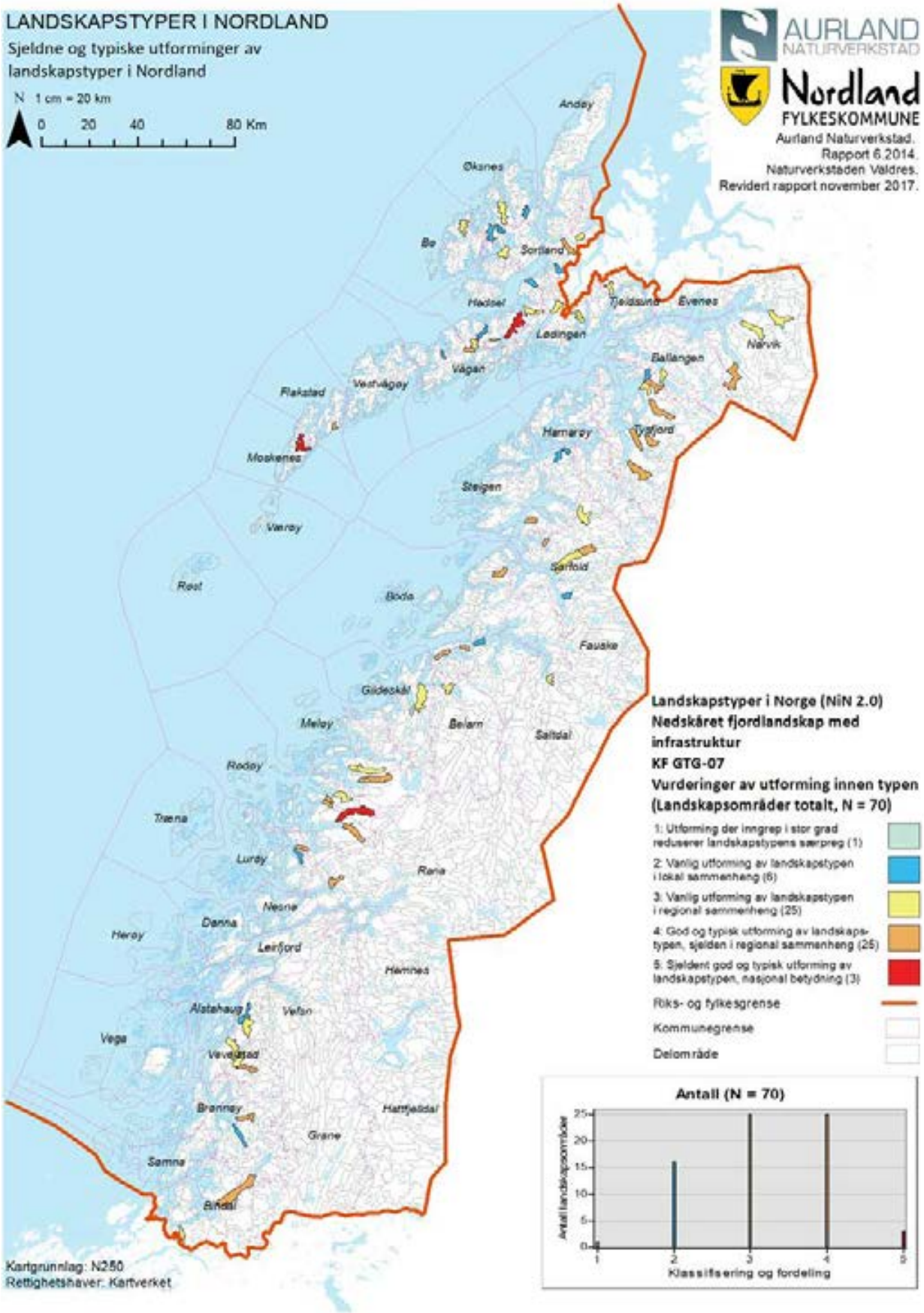

Nordfjord med Svartisen i bakgrunnen (LO 756, klasse 5). Foto A. Lykkja

Kjerkfjorden i Moskenes (LO 1848, klasse 5)

Melfjordbotn i Rødøy (LO 756, klasse 4)

Landskapskarakter

Landskapstypen utgjør de nedkårne og smale fjordløp og fjordbotner med jevnt bratte fjordsider uten særlig fjordbrem. Områdene har svært vekslende infrastrukturpreg, stedvis er det kun en veiskjæring som preger den ene fjordsiden. Enkelte fjordløp har et mer variert preg hvor små lapper med dyrka mark, ofte oppe i fjordsidene og enkelte små bygder og grender i fjordbotnene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

70 LO er jevnt fordelt gjennom fylket og finnes fra det indre fjordlandskap til skarp nedskåret fjorder i møte med ytre kyst. Magne av områdene ligger langs sentrale veiforbindelser som kobler sammen de ytre og indre strøk av fylket. Landskapstypen har like mange områder i klasse 3 og 4 (25 områder hver). De storskala fjordene har ofte et småskala og særprega kulturlandskap med god stedstilpasning og historisk dybde. I enkelte områder som ikke har store og skjemmende inngrep som påvirker det overordna landskapsbildet, opprettholdes en representativ og helhetlig karakter som er sjeldne også på nasjonalt nivå.) Tre områder i Nordland har opprettholdt slike kvaliteter av nasjonal betydning Kjerkfjorden i Moskenes, Raftsundet i Hadsel og Nordfjorden i Rødøy (klasse 5).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen framstår med et forsiktig kulturpreg som underordner seg landskapet, med infrastruktur som veger, kraftlinjer og bebyggelse i grender og infrastruktur. Fraflytting og gjengroing, hyttebygging, vegbygging, skogsdrift, kraftutbygging eller oppgradering av eksisterende kraftlinjer er trolig de mest aktuelle faktorene som kan endre landskapskarakteren. Enkelte områder er egnet for akvakultur, men anleggene har ofte installasjoner som flyttes mellom ulike områder, og er gjerne av mindre permanent karakter.

7.8 Nedskåret fjordlandskap med bypreg KF GTG - 08

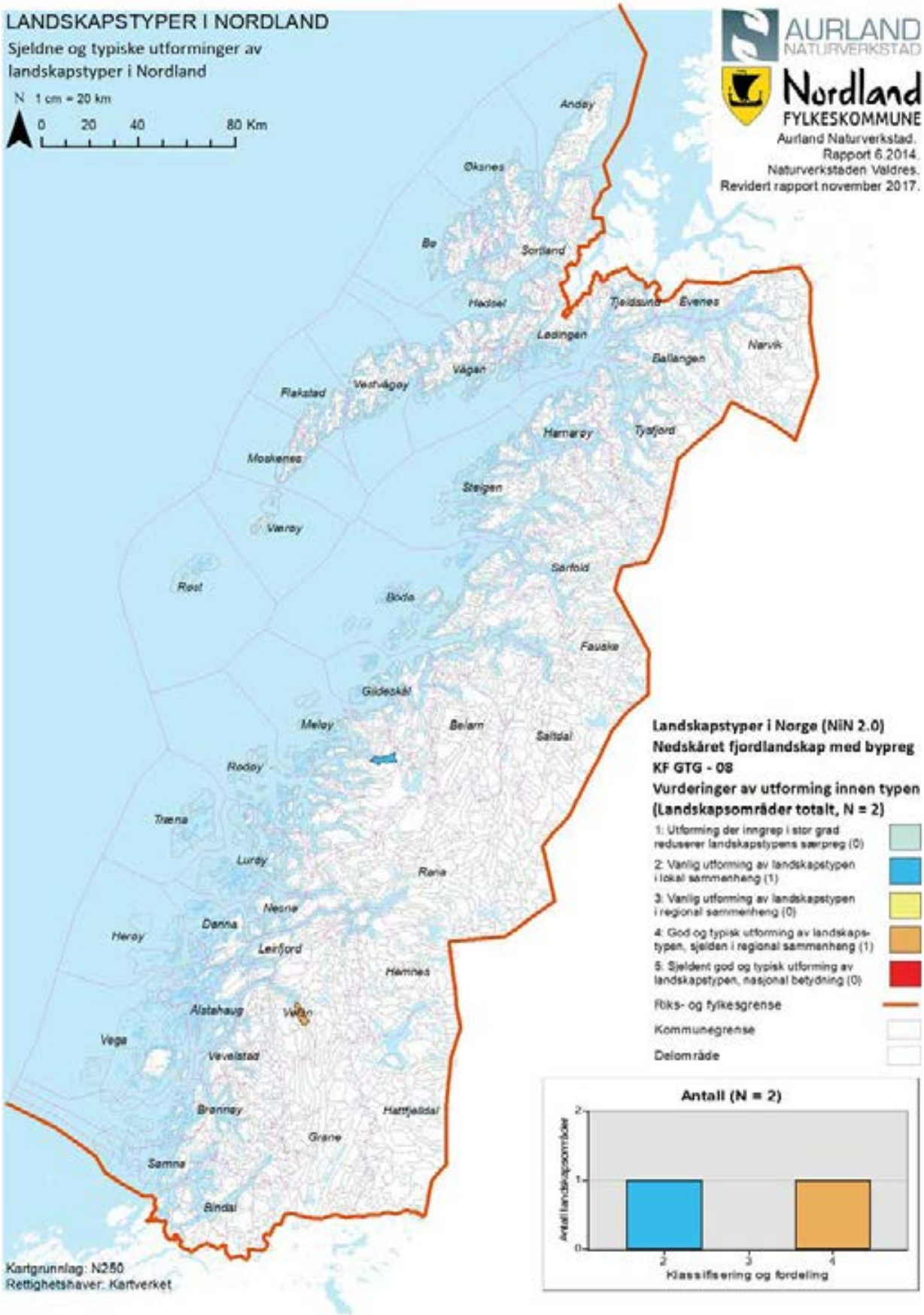

Glomfjorden i Meløy (LO 767, klasse 2)

Mosjøen i Vefsn (LO 857, klasse 4) Selve sentrumsområdene med de nærmeste verksbyggene har svært store kvaliteter (klasse 5) men hele landskapsområdet sett under ett får klasse 4.

Landskapskarakter

Landskapstypene består av to områder som ligger i sterkt nedskårne fjordlandskap. Varierende vegetasjonsdekke fra stedvis svært skrint i bratte fjordsider til dels tett- og storvokst bjørkeskoger på tykke ras- og forvitringsavsetninger. Bymessig utforming og infrastruktur danner hovedpreg og er styrende for landskapskarakteren. Sterkt preg av inngrep med bygg og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, industriområder, sentrumsområder med urbant preg. Tettstedene varierer i størrelse, men fellestrekk er nær tilknytning til prosessindustri og vannkraft. Landskapstypen er mer vanlig på Vestlandet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

2 LO i fylket: Glomfjord i Meløy og Mosjøen i Vefsn. De storskala fjordene har ofte et kulturlandskap med god stedstilpasning, historisk dybde og et småskala særpreg. Dersom områdene ikke har store og skjemmende inngrep som påvirker det overordna landskapsbildet, opprettholdes en representativ og helhetlig karakter av betydning også på regionalt og nasjonalt nivå. Mosjøen er et godt eksemel her.

Sentrumsområdene i Mosjøen med de nærmeste storskala verksbyggene har svært høye kvaliteter når det gjelder helhet, mangfold, særpreget utforming som industribygg og sentrumsområder (klasse 5). Men hele landskapsområdet sett under ett får klasse 4.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen framstår med et sterkt kulturpreg som preger landskapet med industri, sentrumsområder og boligfelt sammen med infrastruktur som veger, kraftlinjer og bebyggelse. Tettstedene varierer i størrelse, men fellestrekk er nær tilknytning til prosessindustri og vannkraft. Slik industri har hatt store svingninger i økonomien og teknologiene har utviklet seg mye de siste tiårene. Mosjøen har viktige samferdsels- og sentrums-funksjoner og opplever tilflytting, slik større tettsteder og byer gjør nå. Nedlegging/store omlegginger av industrien med tilhørende til-/fraflytting av arbeidskraft kan endre landskapspreget.

7.9 Nedskåret fjordlandskap med infrastruktur og jordbruksspreg KF GTG – 09

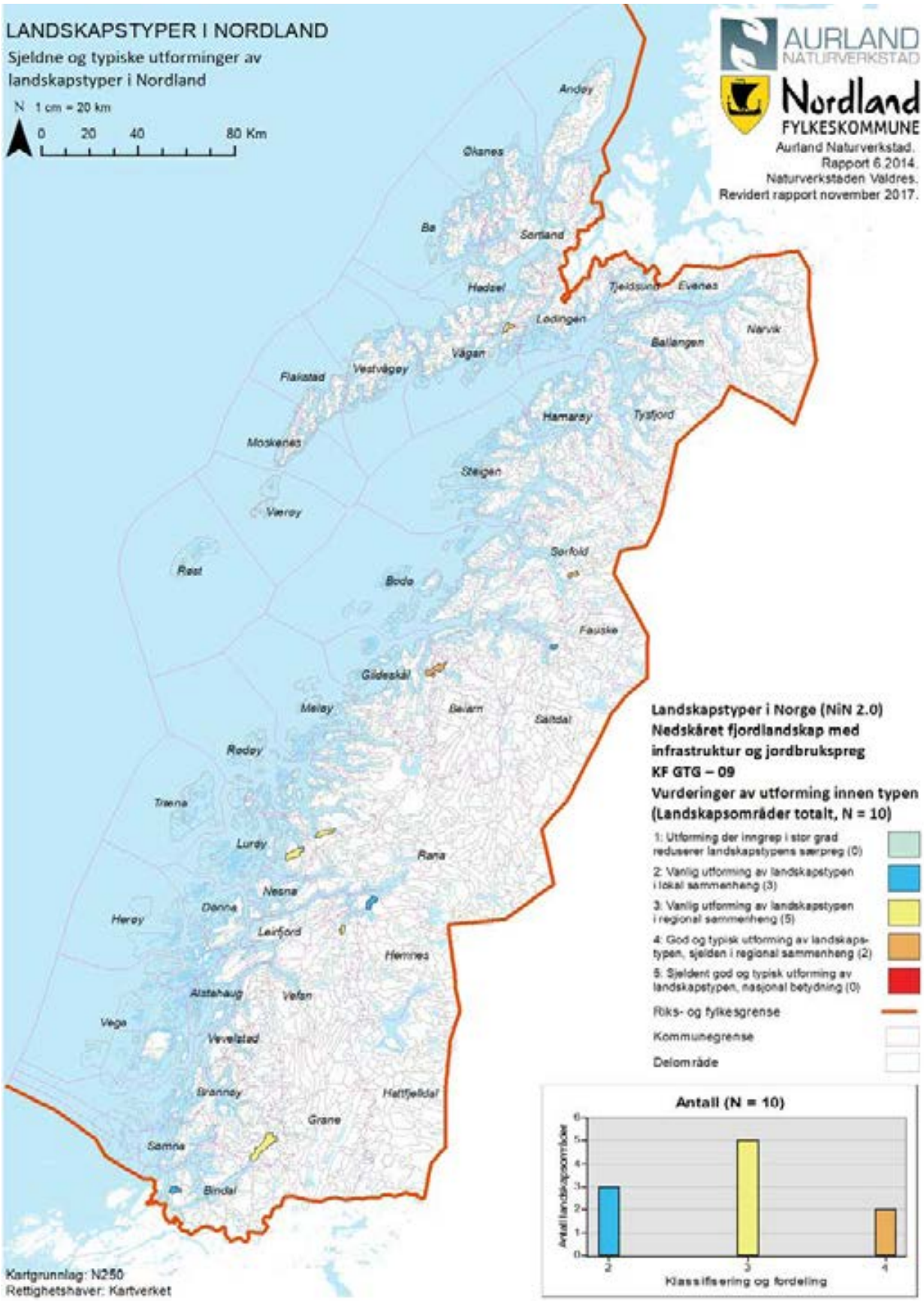

Engan i Leirfjorden, Sørfold (LO 539, klasse 4)

Kjellingsundet- Eitervika i Beiarn (LO 437, klasse 4)

Tosenfjorden med Tosbotnen (LO 174, klasse 3)

Aldersundet (LO 696, klasse 3)

Landskapskarakter

Nedskårne og smale fjordløp, men ofte med en større åpning i fjordbotn eller åpne viker i fjordsidene med en oppdyrka fjordbrem. Varierende vegetasjonsdekke fra stedvis svært skrint i bratte fjordsider til dels tette og storvokste bjørkeskoger på tykke ras- og forvitringsavsetninger. Jordbruksområdene er ofte småskala med mindre samlinger av gårdsbruk. Jordbruksområdene preger de åpne landskapsrommene. Middels til høyt infrastrukturpreg med bygg og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur. Enkelte områder med grender og små tettsteder.

Sjeldne og typiske områder innen typen

10 LO er spredt fordelt på fastlandet, i hovedsak i sørlig del av fylket til Sørfold. Ett område ligger i Raftsundet i Lofoten (Hadsel kommune). 3 områder med vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (Klasse 2) , 5 områder med vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). 2 med områder som er sjeldne i regional sammenheng: Leirfjordgården i Sørfold og Kjellingsundet i Gildeskål og Beiarn kommuner (klasse 4).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er stedvis preget av jordbruk som ligger godt tilpasset landskapet. Middels til sterkt infrastrukturpreg med veger, kraftlinjer og bebyggelse i grender. Fraflytting og nedlegging av jordbruksdrifta fører til stadig mer gjengroing. Hyttebygging, vegbygging, skogsdrift, kraftutbygging eller oppgradering av eksister-ende kraftlinjer er andre faktorer som kan endre landskapskarakteren. Enkelte områder er egnet for akvakultur, men anleggene har ofte installasjoner som flyttes mellom ulike områder, og er gjerne av mindre permanent karakter.

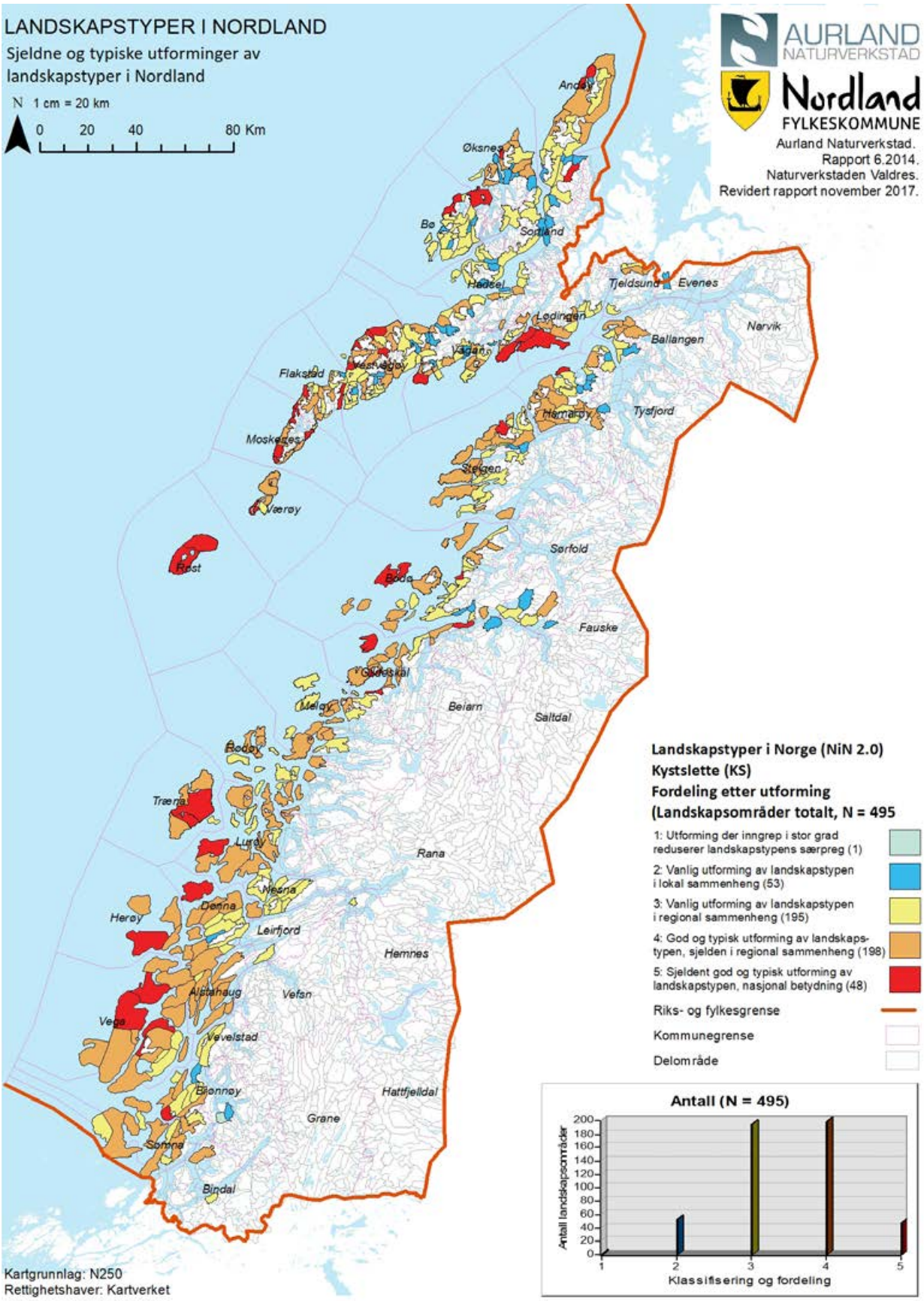
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad. Rapport 6.2014. Naturverkstaden Valdres. Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Tjeldsund
Evenes
Ledingen
Ballangen
Narvik
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Hamarøy
Tysfjord
Moskenes
Steigen
Værøy
Røst
Sørfold
Bodø
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Hattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Kystslette (KS)
Fordeling etter utforming
(Landskapsområder totalt, N = 495
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (1)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (53)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (195)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (198)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (48)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 495)
Antall landskapsområder
200
180
160
140
120
100
80
60
40
20
0
1
2
3
4
5
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

8.1 Kystslettas ytre skjærgård med urørt preg GTG-01

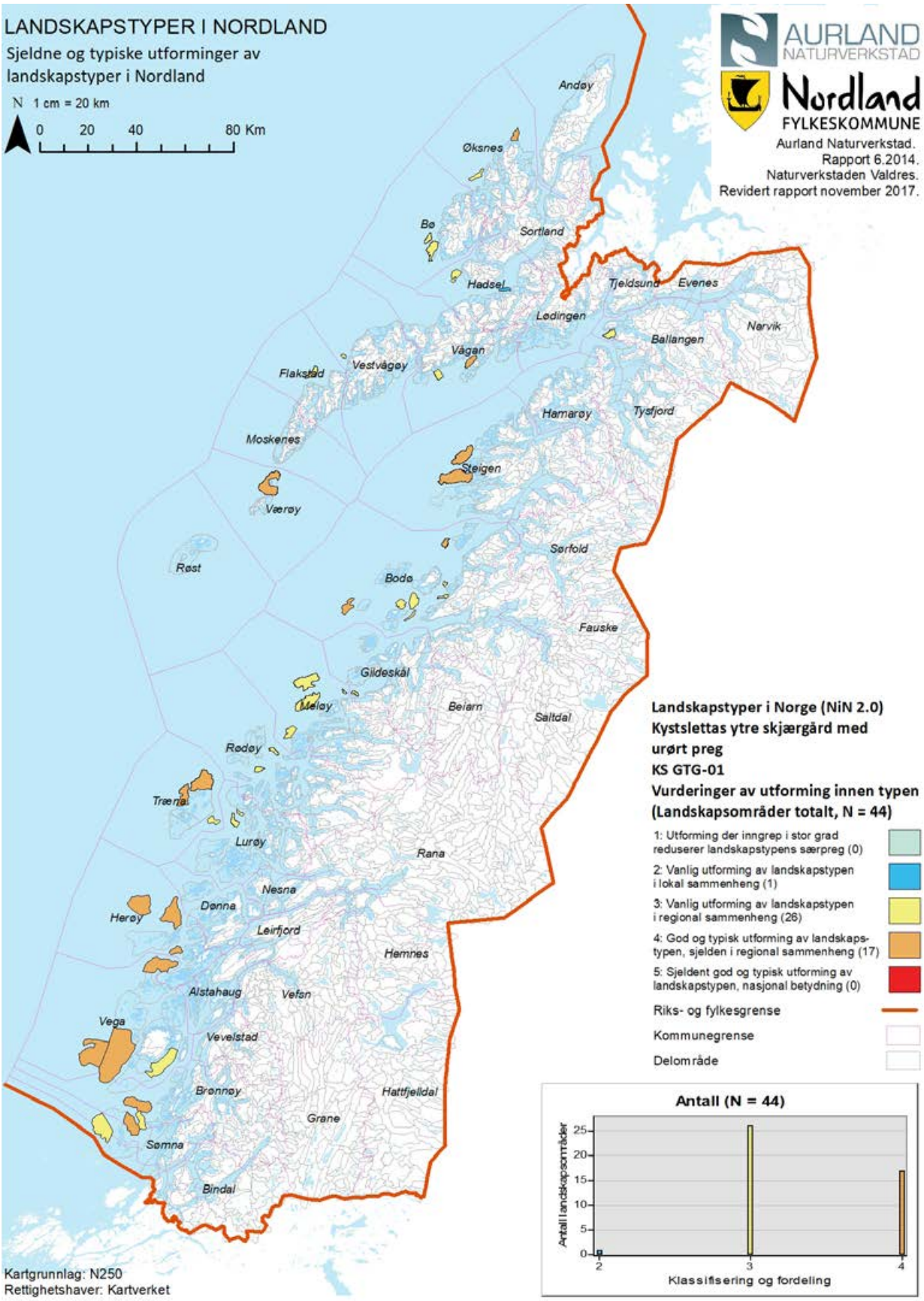

Skipbåtsvær Herøy (LO 297, klasse 4)

Skjoldvær med Lille-Molla LO 1020 i Vågan. klasse 4

Landskapskarakter

Dette er småskjærlandskap som består av de ytre holmer og skjær som henger sammen på en selv-stendig plattform (grunne) ute i det åpne havet, ytterst på kanten av kystsletta. Lavt grunnvann og saltpåvirket vegetasjon med kystlynghei, strandenger og grasmark på de største holmene og øyene. Stedvis krattvegetasjon av lauvtre og vier.

Hovedpreget er et barskt og værbitt landskap der områdene kan være vanskelig tilgjengelig, selv på godværsdager. Lite eller ingen infrastruktur. Enkelte områder med kulturminner fra da holmer og skjær var små fiskevær. De aller fleste områder er uten noen form for inngrep. Enkelte steder har gammel bosetning som i dag brukes som fritidsboliger, f. eks Skipbåtsvær, Herøy (LO 297), men landskapsområdene som helhet framstår likevel med stor grad av urørt preg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

44 LO er jevnt fordelt gjennom fylket, med størst samling av områder langs Helgelandskysten, det er også her vi finner områdene med størst utstrekning. Over halvparten av områdene er vanlig regionalt (klasse 3), og 17 har god to typisk utforming, sjelden i regional sammenheng (klasse 4). De fleste av disse områdene finner vi langs Helgelandskysten, i Steigen og på Værøy.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen ligger utilgjengelig til og er lite påvirket av hogst, beite, oppdrettsanlegg, veger eller kraftgater. Men viker med enkelte småbruk har ofte tydelig gjengroing. Enkelte områder kan være aktuelle til oppsetting av fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.2 Kystslettas skjærgårdslandskap med urørt preg KS GTG-02

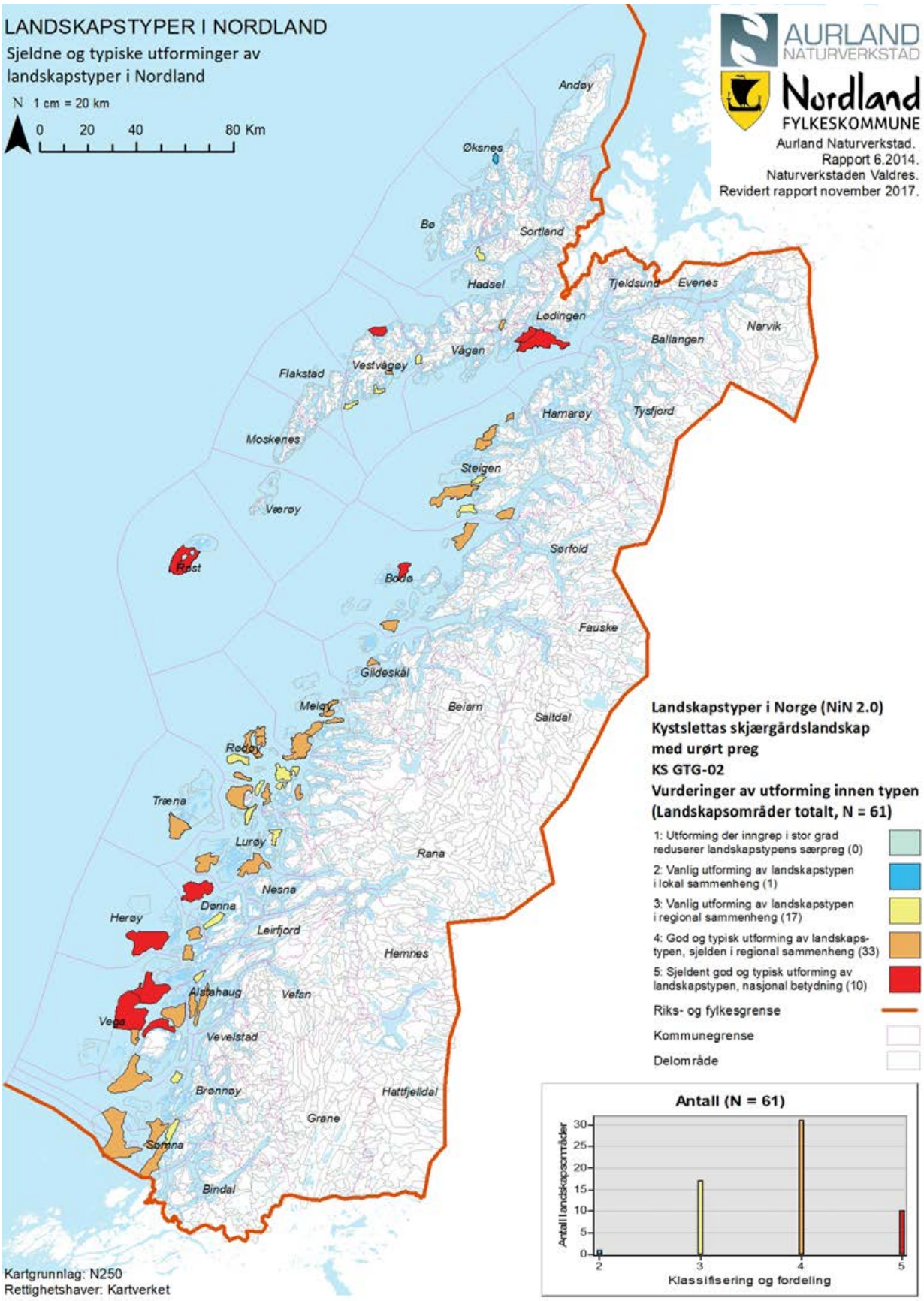

Floværet-Låna i Vega, LO 275 klasse 5.

Svellingan i Lødingen, LO 1546. klasse 5

Nesjeøyan-Borgvær i Vestvågøy (LO 153, klasse 5). Hjellvollstind og Eggumsaksla i bakgrunnen.

Landskapskarakter

Skjærgårdslandskapet består av de ytre grupper av øyer og holmer. Hele kysten er i større og mindre grad kulturlandskapspreget, men de små øyene her har lite bebyggelse og jordbruk fremstår med et sterkt naturpreg. Spor av tidligere beitebruk, og enkelte områder har fremdeles aktivt utmarksbeite. Kulturspor fra den gang det var fiskerbondens landskap. Flere øyer har kjente fuglekolonier. Enkelte øyer holder i hevd en lang tradisjon med dunsanking. Lite eller ingen infrastruktur. Halvparten av områdene har spor fra tidligere bosetninger med bygninger eller gamle tekniske installasjoner. Enkelte steder framstår som velholdte fiskevær, men er i dag i hovedsak fritidsboliger.

Sjeldne og typiske områder innen typen

61 LO. Skjærgårdslandskapet består av de ytre grupper av øyer og holmer som danner en tilnærmet sammenhengende brem langs hele Nordlandskysten. Størst samling av områder langs Helgelands-kysten. 16 områder har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3), mens over halvparten er sjelden regionalt (33 områder med klasse 4). De fleste av disse finner vi på Helgeland. 10 områder av nasjonal betydning (klasse 5): De ytterste øyene og nykene på Røst, Borgvær på Yttersida og Svellingan på Innersida av Lofotveggen og Lyngvær utenfor Bodø. Store områder som ligger godt samla mellom Vega og Dønna er skjærgården nord for Vega, Hysvær, Floværet-Låna, Lyngvær og Åsvær.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen ligger utilgjengelig til og er lite påvirket av hogst, beite, oppdrettsanlegg, veger eller kraftgater. Men viker med enkelte småbruk har ofte tydelig gjengroing. Enkelte områder kan være aktuelle til oppsetting av fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.3 Kystslettas skjærgård med lavt infrastrukturpreg KS GTG-03

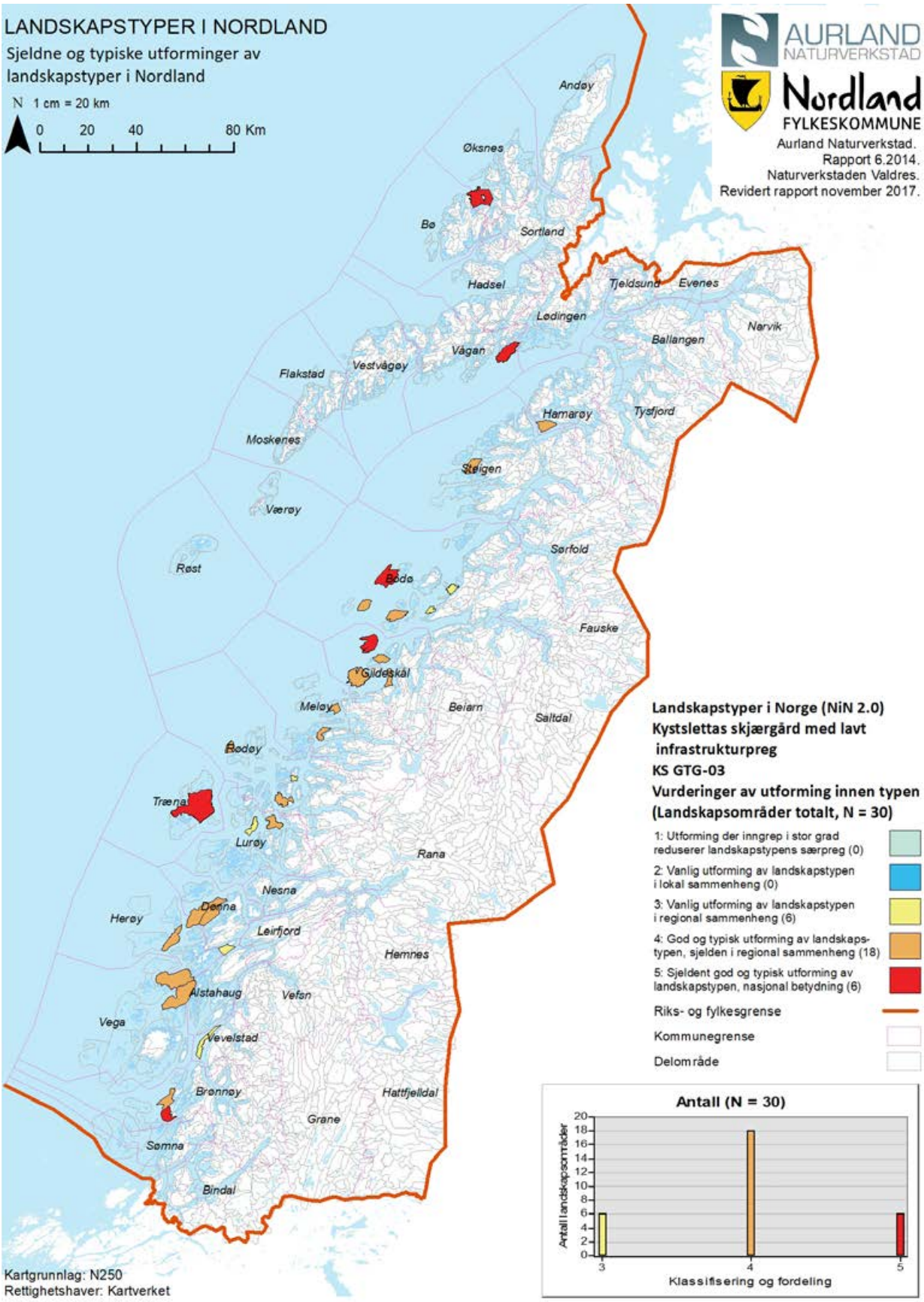

Husøya, LO 1923 i Hamarøy. klasse 4

Måløya ved Skottindan i Steigen (LO 2019, klasse 4)

Vågøya, LO 2520 i Bodø. klasse 3

Femris, LO 1230 i Gildeskål. klasse 4

Landskapskarakter

Skjærgårdslandskap. Små øyer, øygrupper og øyer eller skjærgård som grenser til større øy opptil 20 km. Middels infrastrukturpreg. Tidligere fiskevær og øysamfunn, der enkelte øyer fremdeles har bofast befolkning. Husklynger og småbruk på de største øyene med veistubber mellom. Mindre kaianlegg for småbåter. Aktiv jordbruksdrift gir stedvis et grønt og frodig preg. Mest vanlig er et berglendte områder med grå fjellknauser og karrige lyngheier. Utsyn mot åpent hav gjennom alle deler av områdene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

30 LO spredt, men jevnt fordelt langs hele Nordlandskysten. Størst samling av områder langs Helgelandskysten. Landskapstypen har områder med gjennomgående høy klassifisering og vi finner dem jevnt fordelt langs kysten: 6 områder har klasse 3, over halvparten har klasse 4) og 6 områder har nasjonal betydning, Skogsøya i Andøy og Årstein ved Raftsundet, Helligvær og Flæinvær, Torvvær, Sælvær og Helløya sør for Torghatten.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Enkelte områder ligger noe mer tilgjengelig til, men er lite påvirket av hogst, beite, oppdrettsanlegg, veger eller kraftgater. Viker med enkelte småbruk har ofte tydelig gjengroing. Mange områder kan være aktuelle til oppsetting av fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.4 Kystslettas skjærgård med høyt infrastrukturpreg KS GTG-04

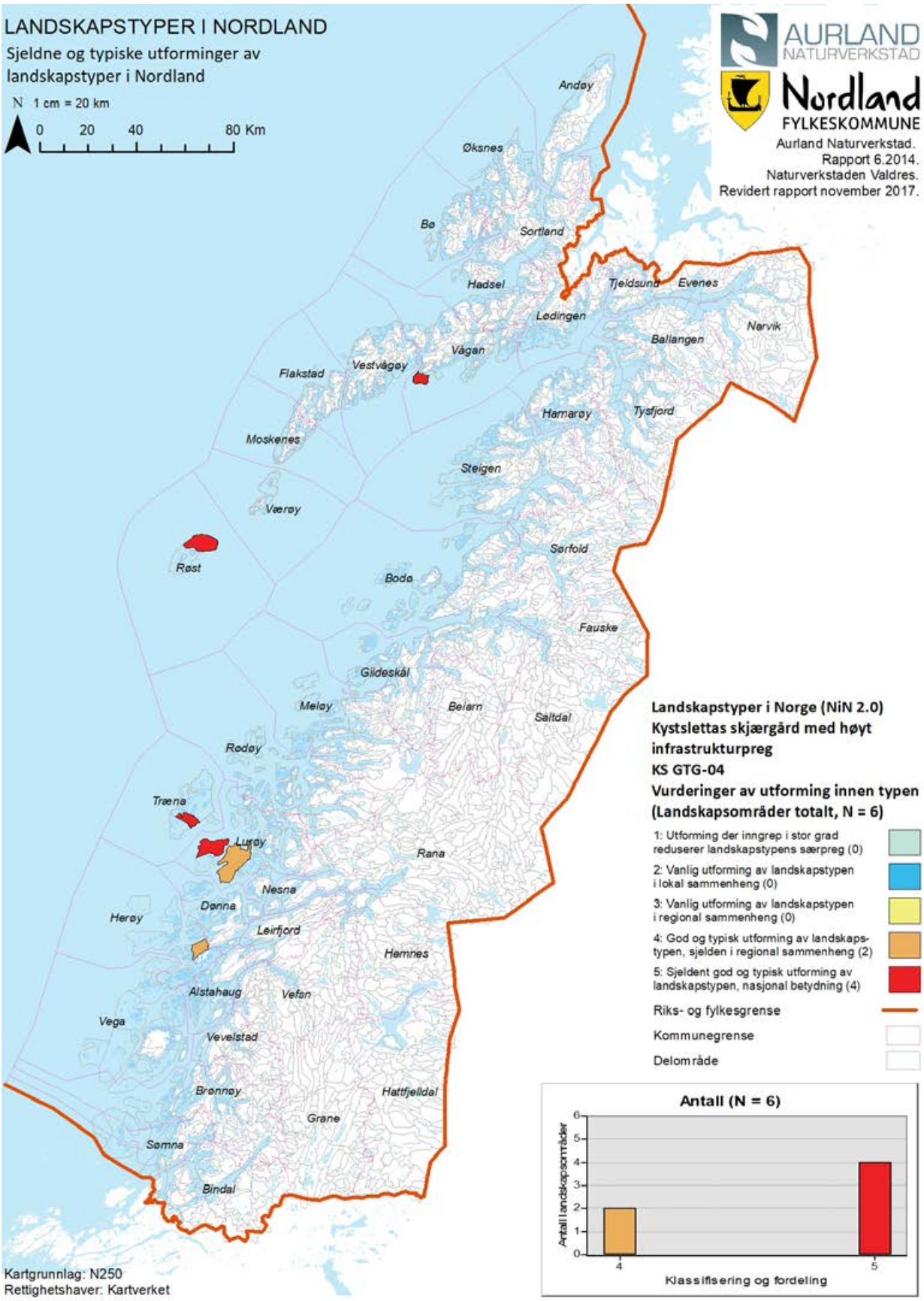

Henningsvær LO 1000, klasse 5

Røst (LO 90, klasse 5)

Øksingan-Staulen, LO 300 i Dønna. klasse 4

Landskapskarakter

Dette er småskjærlandskap som består av de ytre holmer og skjær som henger sammen på en selv-stendig plattform (grunne) ute i det åpne havet, ytterst på kanten av kystsletta. Lavt grunnvann og saltpåvirket vegetasjon med kystlynghei, strandenger og grasmark på de største holmene og øyene. Stedvis krattvegetasjon av lauvtre og vier.

Hovedpreget er et barskt og værbitt landskap der områdene kan være vanskelig tilgjengelig, selv på godværsdager. Lite eller ingen infrastruktur. Enkelte områder med kulturminner fra da holmer og skjær var små fiskevær. De aller fleste områder er uten noen form for inngrep. Enkelte steder har gammel bosetning som i dag brukes som fritidsboliger, f. eks Skipbåtsvær, Herøy (LO 297), men landskapsområdene som helhet framstår likevel med stor grad av urørt preg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

6 LO. Dette er en sjelden utforming av skjærgård med kjente fiskevær som Henningsvær og Røst i Lofoten og Lovund og Træna på Helgelandskysten, som alle er Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infrastruktur og er populære turistattraksjoner. Lite påvirket av hogst og beite, men sterkt preget av diskeværbebyggelse som boliger, butikker, fiskeindustri, oppdrettsanlegg, veger og kraftgater. I stadig økende grad påvirket av turisme. Viker med enkelte småbruk har ofte tydelig gjengroing. Holmer og kaiområder bærer preg av nybygging eller ombygging til fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.5 Kystslettas øyer med infrastruktur- og jordbrukspreg KS GTG-05

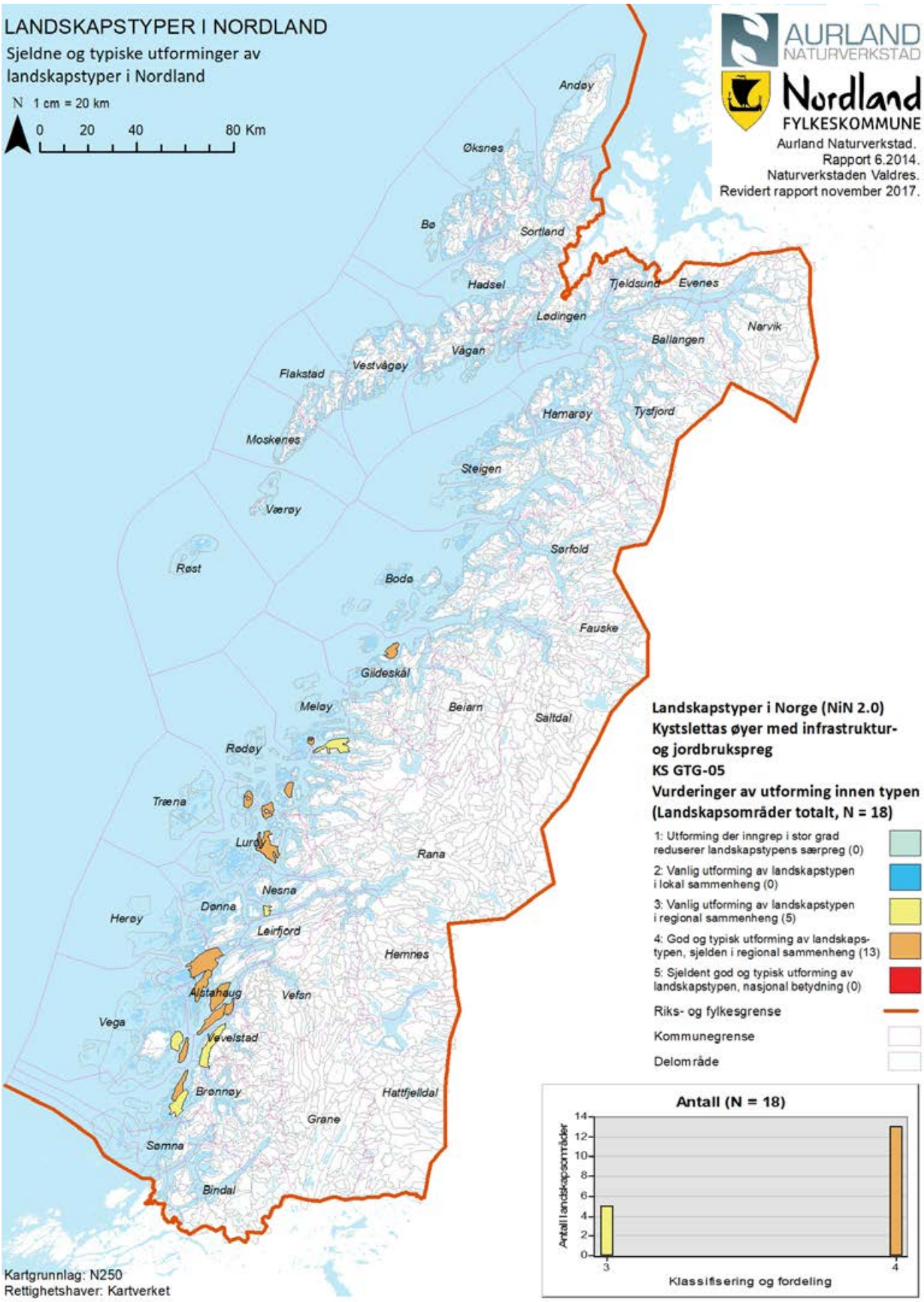

Mindlandet, LO 277 i Alstadhaug. klasse 4

Tjøtta-Offersøya, LO 290 i Alstadhaug. klasse 4

Herøy LO 292 . klasse 4

Landskapskarakter

Dette er øylandskap med middels infrastrukturpreg og sterkt jordbrukspreg. Gårdsbruk og grender med boligbebyggelse og jordbruksrelatert bygg. Mindre tettsteder med sentrumsfunksjoner. Ofte blanding av tradisjonell og moderne bebyggelse. Gårdsbrukene variere fra middels til storskala drift. Dyrka mark ligger på store flater mellom bergknauser og heier. Innmark med beitemark og grasmark. med landbrukspreg Karakteristisk veksling mellom åpne jordbruksflater og markerte bergknauser og kystheier. Vegene ligger godt i landskapet og snor seg mellom jordbruksområdene og grender med gårdstun, bolighus og enkelte tettsteder. Stedvis dominerer jordbrukslandskapet uten visuell kontakt med kysten.

Sjeldne og typiske områder innen typen

18 LO som finnes samlet langs Helgelandskysten fra Brønnøy til Gildeskål. Typisk er plassering i møtet med det åpne fjordlandskapet. Enkelte områder ligger ute i det mer åpne kystslettelandskapet.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infrastruktur med aktivt landbruk på de største øyene med god vegforbindelse. Landbruket er preget av noe tungvint infrastruktur på øyer uten vegforbindelse, med gjengroing og nedlegging av drift. Områdene er preget av hogst og beite, men utmarksbeitene gror igjen. Holmer og kaiområder stedvis preget av nybygging eller ombygging til fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.6 Kystslette med lavt infrastrukturpreg KS GTG-06

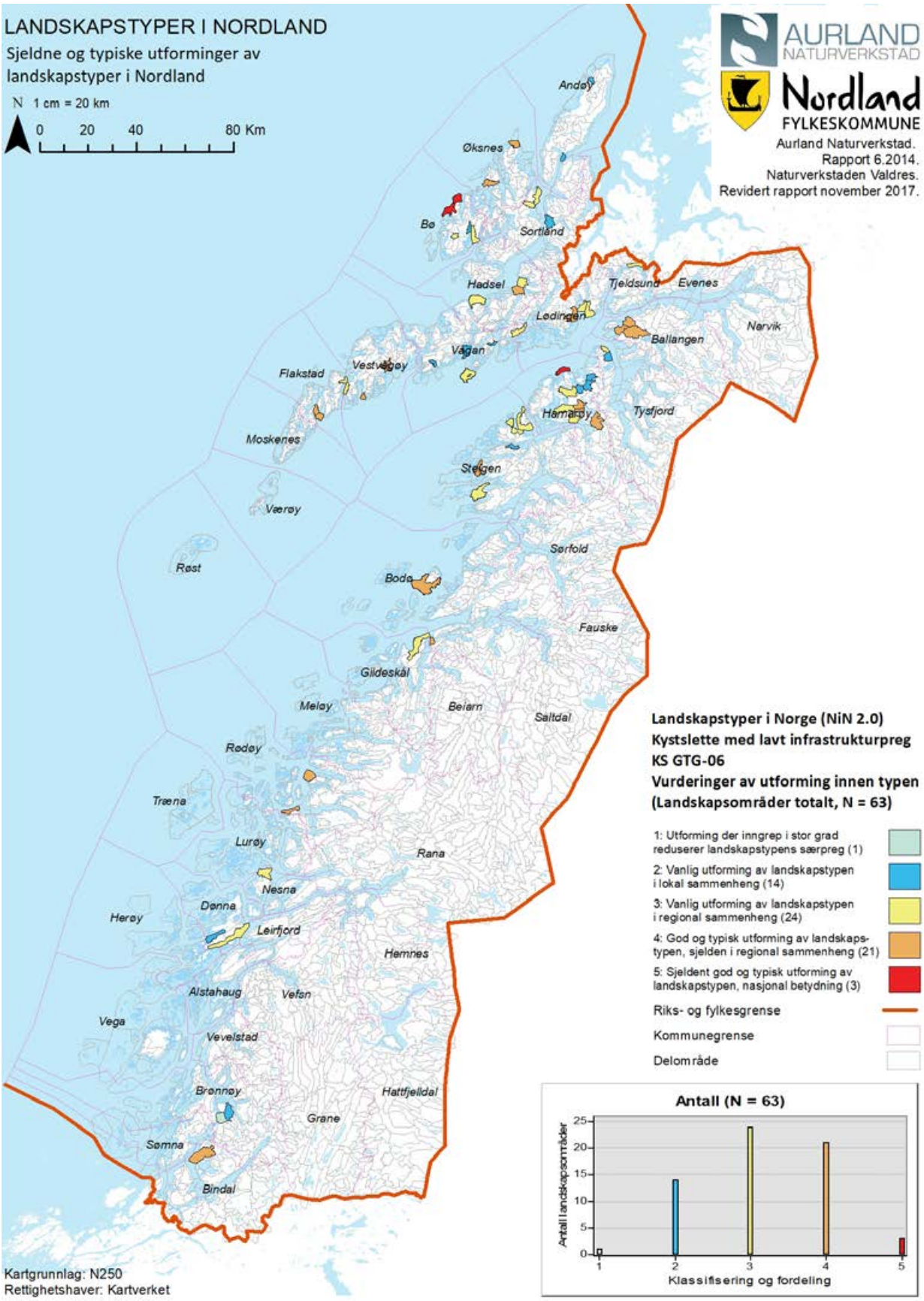

Hestadsundet, LO 301 i Dønna. klasse 3

Ravika-Sandvika, LO 913 i Bodø. klasse 3

Tv. Kaldvåg LO 1914 klasse 4 og Vågfjorden LO 1913 klasse 3 i Hamarøy. Th . Rolfsfjorden i Vestvågøy, LO 956, klasse 4.

Landskapskarakter

Fastland eller del av større øyer over 20 km². Skiller seg fra de øvrige bygder og landskapstyper langs kystsletta ved at det er en lite utviklet landdel av strandflata. Typisk er store arealer med langfjærer og mudder-strand. Dette gir et landskap med lavt jordbrukspreg, med små areal for dyrkamark ligger mellom berglendte kystheier, knauser og skråninger i overgang mot ås- og fjellandskap. Kystfuru-skog, kystlynghei, strandenger og grasmarker. Stedvis småvokst lauvskog. Små fiskevær eller jord-bruks-bygder hvor det tradisjonelt har vært kombinasjonsdrift mellom jordbruk og fiske. Sterkt preg av gjengroing.

Sjeldne og typiske områder innen typen

63 LO. Spredt fordelt langs sørlig del av kysten opp til Salten. Mer samlet i nordlig del fra Steigen til Lofoten og Vesterålen. Flest områder er vanlig regionalt eller er sjeldne i regional sammenheng. Tre områder har utforminger av nasjonal betydning: Nykvåg og Hovden i Bø i Vesterålen og Tranøy i Hamarøy kommune. Alle kjente turiststeder.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen består av mange småskala rom og landbruket har få muligheter til utvidelse. Gjengroing vil trolig fortsette og endre det åpne preget mange steder. Dette kan på få år endre landskapstypens karakter og gi et mer lukket og skogpreget landskap. Relativt god tilgjengelighet. Bruk går over til fritidsbebyggelse, men småskala rom gjør at bruksendringer av bygg og anlegg ikke preger større områder. Områder nær eller med akseptabel reiseavstand fra større tettsteder og byer er populære områder for omdisponering eller nybygging til fritidshus.

8.7 Kystslette med infrastruktur- og jordbrukspreg KS GTG-07

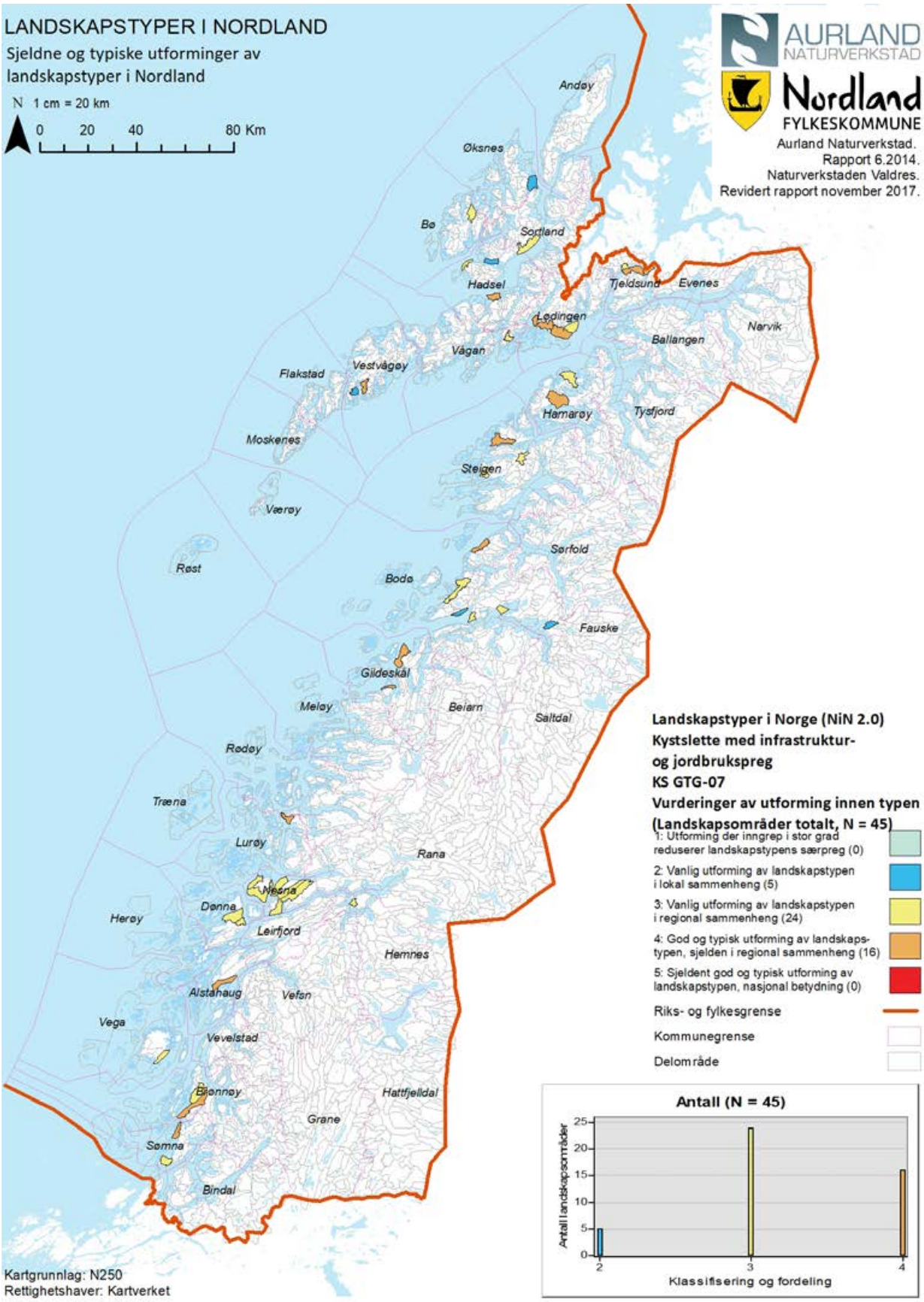

Fagerheim, LO 45 i Sømna. klasse 4.

Litlsjona og Herneset LO 340 og 345 i Nesna, klasse 3

Ytterstad, LO 1547 i Lødingen. klasse 3

Skille, LO 254 i Brønnøy. klasse 3

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter kystslettelandskapet på store øyer og på fastlandet. Landskapstypen kjennetegnes ved aktive jordbruksbygder i flatt terreng med middels store jordbruksareal og gårdsbruk. Middels infrastrukturpreg, i hovedsak knyttet til jordbruk. Enkelte små tettsteder med service-funksjoner. Gårdene ligger ofte samlet og danner stedvis mindre grender. Stor variasjonen mellom store grønne flater og oppstikkende bergknauser og lyngheier og en tydelig avgrensing mot ås- og fjellandskapet. Stedvis myr langsmed strandeng og i tilknytning til brakklagt beite- og jordbruksmark. Kystfuruskog, kystlynghei, strandenger og grasmarker. Stedvis småvokst lauvskog.

Sjeldne og typiske områder innen typen

45 LO. En samling gode jordbruksområder langs Helglandskysten fra Sømna til Nesna med vanlig til sjeldne utforminger regionalt (klasse 3 og 4). Mer spredt fra Gildskål og nordover til Øksnes. Gårdene ligger ofte samlet, men danner mindre sammenhengende jordbruksflater enn de neste vi finner på kystslettas myrlandskap (de to neste typene). Områdene framstår med jevnt over gode klassifiseringer (over halvparten har klasse 3, 16 har klasse 4

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infrastruktur og er stedvis sterkt påvirket av hogst og beite, men færre aktive gårdsbruk og tilbakegang i antall husdyr på beite gjør at dette frodige landskapet er i raskt endring. I stadig økende grad preget av fritidshus. Områdene nær eller i skjærgården nær større sentra og byer er attraktive hytteområder.

8.8 Kystslettas myrlandskap med urørt preg KS GTG-08

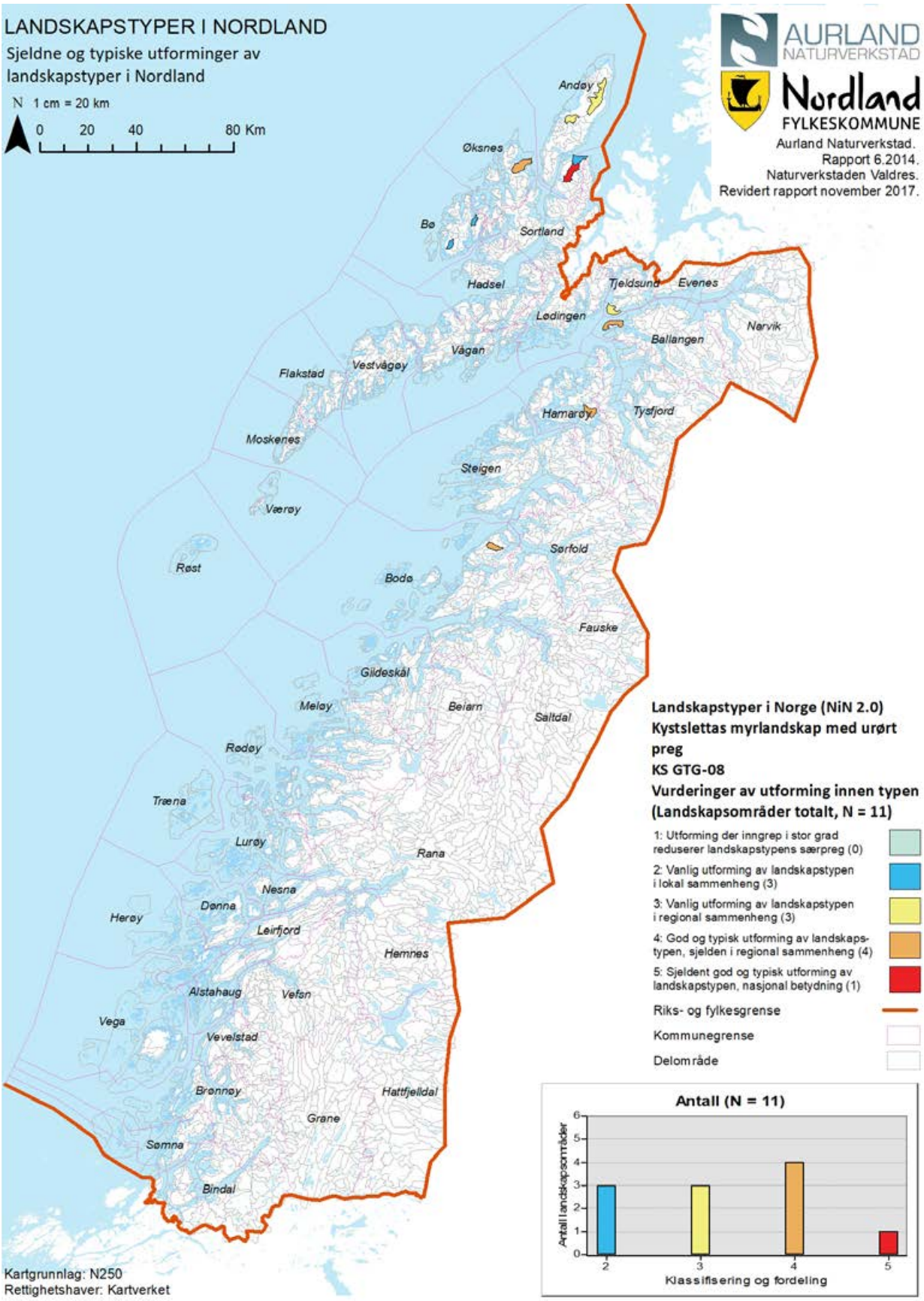

Krokraet på Andøya, i Andøy. LO 1509, klasse 3

Lovikmyra på Hinnøya i Andøy. LO 1492 klasse 5

Vassbotnmyra i Bodø, LO 495 klasse 4.

Landskapskarakter

Storskala myrflater bestående av tykke myrdekker på fastlandet eller del av større øyer over 20 km². Landskapstypens mest representative områder ligger i Andøy i Vesterålen. Områdene er gamle kulturlandskap og beitepåvirket, men har ellers få synlige kulturspor. Kun mindre linjespenn og noen spredtliggende hytter med tilkomstveg. Disse inngrepene forekommer kun i en mindre del av områdene og samlet sett framstår områdene med et sterkt naturpreg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

11 LO. De største og fleste myrområdene uten større inngrep og infrastruktur finner vi i Vesterålen. Områdene har lik utforming som KS GTG 09, men med lite infrastruktur og uten jordbrukspreg. De åpne og skogløse myrflatene gir et urørt og natur-preget helhetsinntrykk. Klassene fordeler seg jevnt mellom vanlige utforminger i lokal og regional sammenheng og områder som har sjelden god og typisk utforming regionalt (klasse 2, 3 og 4). Et område av nasjonal betydning er den store Lovikmyra som fyller hele daldraget (eidet) mellom Lovika og Buksnesfjorden nordvest på Hinnøya.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infrastruktur og er populære turistattraksjoner. Lite påvirket av hogst og beite, men sterkt preget av fiskeværbebyggelse som boliger, butikker, fiskeindustri, oppdrettsanlegg, veger og kraftgater. I stadig økende grad påvirket av turisme. Viker med enkelte småbruk har ofte tydelig gjengroing. Holmer og kaiområder bærer preg av nybygging eller ombygging til fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.9 Kystslette med myr og infrastruktur KS GTG-09

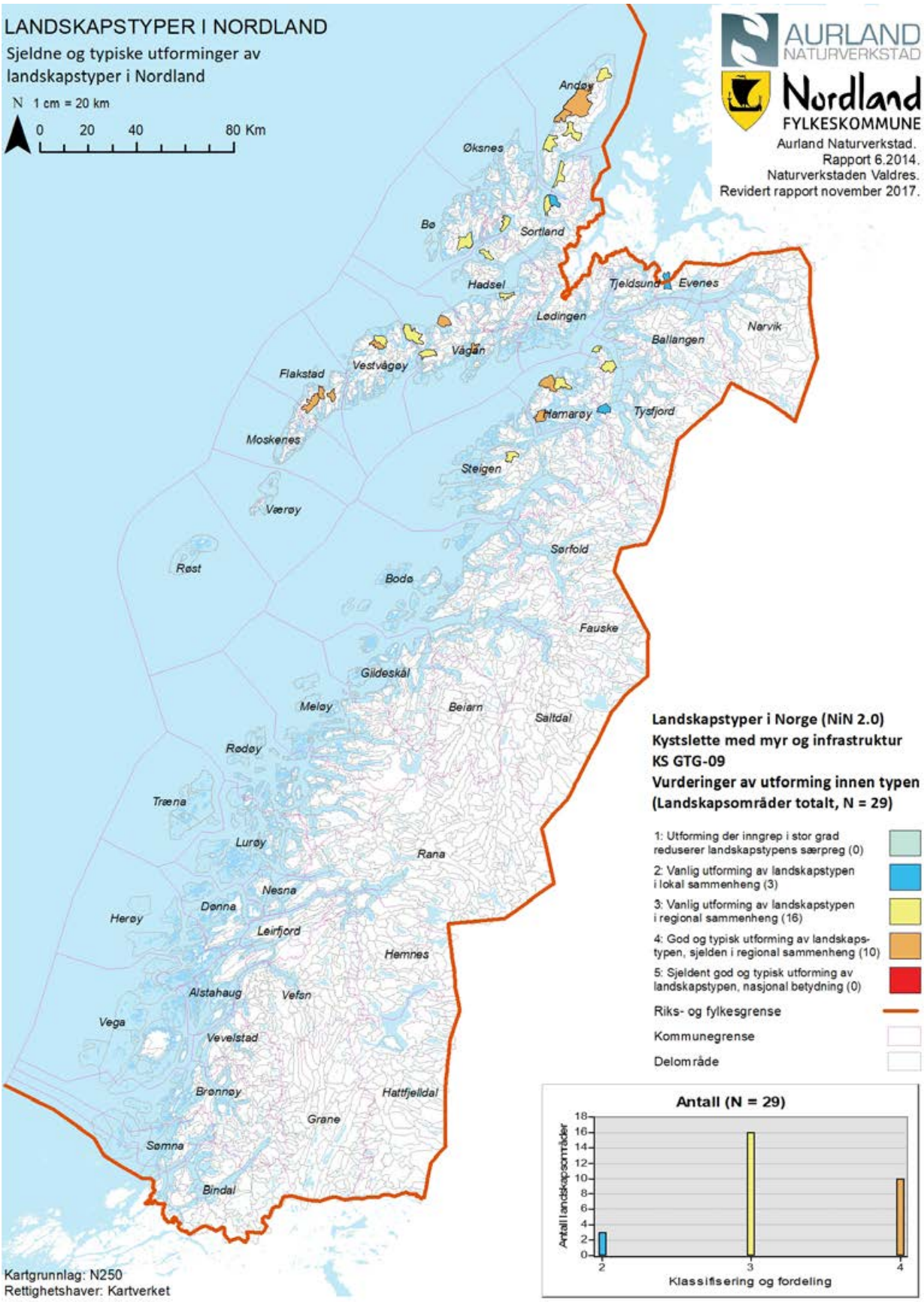

Ringstad, LO 1312 i Bø. klasse 3

Hamsundpollen LO 1908 i Hamarøy klasse 4

Evenes Lufthavn LO 1606. i Evenes. klasse 2

Ytterpollen i Vestvågøy, LO 961, klasse 4.

Landskapskarakter

Flatt terreng med sterkt myrpreg på fastlandet eller del av større øyer over 20 km². Sammen-hengende myrsletter, mest med næringsfattige nedbørsmyr, men også strengmyr og våtmarker er vanlig. Kystlynghei, strandenger og grasmarker. Stedvis er småvokst lauvskog og vierkratt i ytterkant av myrområdene. Enkelte småvann og mengder av pytter og tjern. Typisk er vann som ligger som laguner oppdemmet av strandvoll. Nedenfor er ofte store områder med mudderfjære og grunne fjordpoller. Middels infrastrukturpreg. Bygder og små tettsteder. Veier, boliger og enkelte områder med næringsbygg og servicefunksjoner. Enkelte områder har små bygder og fiskevær hvor bebyggelsen ligger langsmed strandvollen mellom fjæra og myrene innenfor.

Sjeldne og typiske områder innen typen

29 LO. Slike store myrer finnes kun i kystnære områder i nordlig del av fylket, fra Steigen til Andenes. Myrene lenger sør er i stor grad oppdyrka (landbruksprega, neste type). Om lag halvparten er vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3). 3 områder har vanlig utforming i lokal samanheng (klasse 2) og 10 områder har en sjelden god og typisk utforming i regional sammenheng. Lenger inn i fjordene finner vi to områder: Evenes i Lødingen, som er utbygd til flyplass og bygdesenteret Drag i Tysfjord (begge klasse 2).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infrastruktur og gjerne nærområde til populære turistattraksjoner som restfjell, fuglefjell og lange strender. Fra gammelt av påvirket av torvtekt og beite, men nå mer preget av veger, kraftlinjer og bebyggelse som boliger, butikker, fiskeindustri. Flere myrer er vurdert som aktuelle for lokalisering av flyplass eller vindmøller. I stadig økende grad påvirket av turisme. Småbruk ofte ute av drift og enkelte delområder er i ferd med å endre karakter pga. gjengroing. Viker, holmer og kaiområder bærer enkelte steder preg av nybygging eller ombygging til fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala.

8.10 Kystslette med myr, infrastruktur og jordbrukspreg KS GTG-10

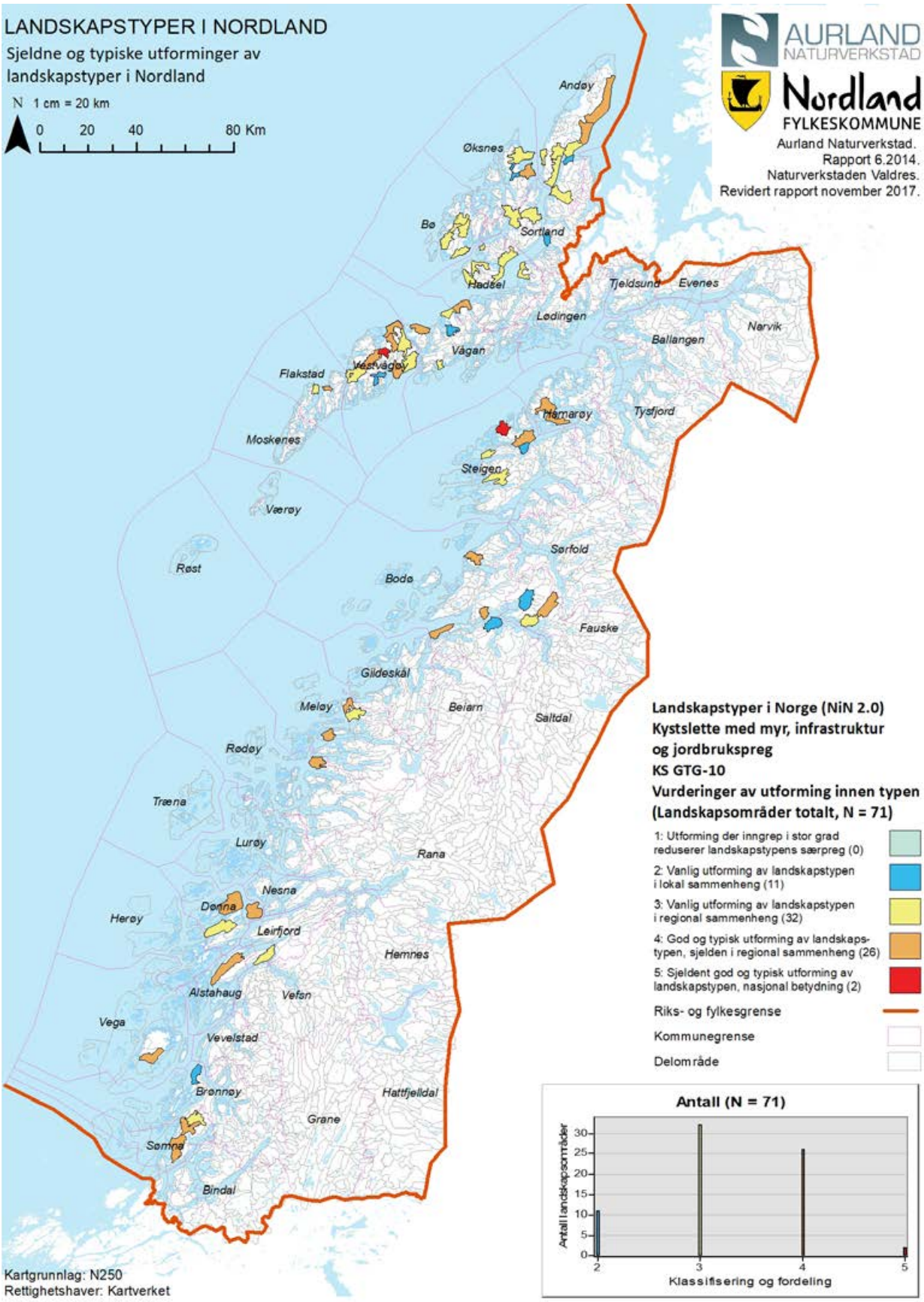

Innerpollen med torvmyr og dyrkamark, Vestvågøy (LO 962, klasse 5). Alstadhaug (LO 285. klasse 4)

Gåslandmyra, Bø i vesterålen. LO 1326 klasse 3.

Bø på Engeløya i Steigen. LO 2004 klasse 5

Landskapskarakter

Flatt terreng med sterkt myrpreg på fastlandet eller del av større øyer over 20 km², ofte som åpne og storskala eid mellom åpent fjordlandskap eller ytre kystslette. Sammenhengende myrsletter, mest næringsfattige nedbørsmyr, men også strengmyr og våtmarker vanlig. Tettvokst bjørkeskog og dels store granplantefelt i ytterkant av myr- og jordbruksområder. Store og sammenhengende jordbruks-flater i mosaikk mellom myrflater, skogsholt og små gårder og grender. Middels infrastrukturpreg med gårder og grender. Enkelte små tettsteder med servicefunksjoner. Stor variasjon: store grønne flater, oppstikkende bergknauser og lyngheier, og tydelig avgrensing mot ås- og fjellandskapet.

Sjeldne og typiske områder innen typen

71 LO. Spredt fordelt langs kysten opp til Steigen. I Lofoten og Vesterålen ligger myrområdene mer samlet og utgjør et sentralt preg for regionen som helhet. Denne kulturlandskapstypen er i Nordland er kjennetegnet ved store sammenhengende områder med gjennomgående høye klassifiseringer. 11 områder er vanlig forekommende landskap lokalt (2), resten er vanlig regionalt (klasse 3) eller har en god og typisk utforming sjelden i regional sammenheng (klasse 4). To områder har nasjonal betydning: Indre Borgpollen i Vestvågøy og Bø på Engeløya i Steigen (klasse 5).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infra-struktur og er lett tilgjengelig. Dyrka marka her har vært viktige ressurser i lange tider, spor fra tidlig jordbruksdrift og gamle maktsentra (hov og høvdingseter) vitner om dette. Fra gammelt av påvirket av torvtekt og beite, men ved siden av jordbruksdrift, nå mer preget av veger, kraftlinjer og bebyggelse som boliger, butikker, fiskeindustri. Aktiv jordbruksdrift i sentrale bygder, men mange delområder er i ferd med å endre karakter pga. gjengroing. Viker, holmer og kaiområder bærer enkelte steder preg av nybygging eller ombygging til fritidshus, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala. Mulig plassering av flyplasser og vindmøller vurderes flere steder.

8.11 Kystslette med høyt infrastrukturpreg KS GTG-11

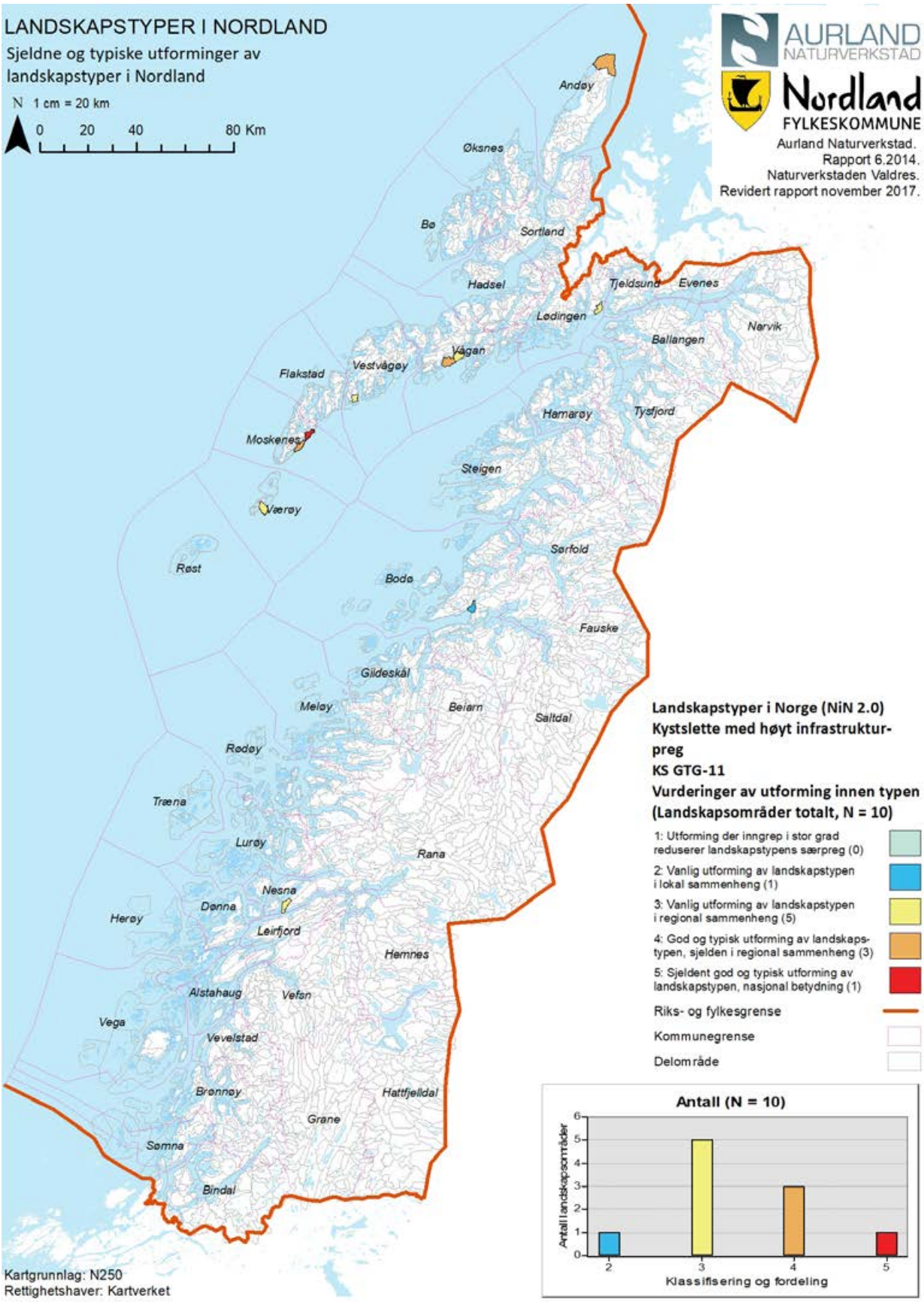

Andenes. LO 1524 i Andøy. klasse 4

Lødingen. LO 1570. klasse 3

Reinei Moskenes. LO 102, klasse 5.

Ballstad i Vestvågøy, LO 137, klasse 3.

Landskapskarakter

Landskapstypen utgjør de mellomstore tettsteder og småbyer langs kysten som tradisjonelt har vært og fremdeles er de sentrale og aktive fiskevær langs kysten. I dag har de fleste stedene en større variasjon i næringsaktivitet, men fremdeles i hovedsak knyttet til fiskeri og kystrelaterte næringer. Landskapsområdene ligger for det meste på flatt terreng og preges av tettbebyggelse og nærings-områder og ofte er alle nyttbare arealer tatt i bruk. Kystlynghei, strandenger og grasmarker. Stedvis er småvokst lauvskog. Områdene ligger på den ytre strandflata og gjerne i overgang mellom kystheier, små øyer og holmer og med en fastland/stor øy-del, hvor steile fjellvegger danner en veldefinert og tydelig ramme. Kombinasjon av bypreg og kontakt mot åpnet hav, skaper særpregende tettsteds- og bymiljø, enkelte med stor kontraster og særpreg.

Sjeldne og typiske områder innen typen

10 LO. 8 av dem ligger i Lofoten og Vesterålen. Dette er fiskeværene på kystsletta, og de mest typiske utformingene finner vi på Værøy, Moskenes-Å, Hamnøy-Reine, Ballstad, Kabelvåg, Svolvær, Lødingen og Andenes. Området Hamnøy-Reine er eneste området som er klassifisert som sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen og av nasjonal betydning. (Andre kjente fiskevær i regionen ligger i landskapstyper med mer skjærgård eller by- og myrpreg). To områder på innlandet hører også med til typen: Hopen i Bodø og Nesna.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infra-struktur og er lett tilgjengelig. Tegn på tilgroing i ytterkantene av bebyggelse og på kystheier. Krattskog i forsenkninger og tre i hager er i ferd med å gi områdene et frodigere og mindre forblåst preg. Mange områder er sterkt preget av turisme og både sentrums-områder, holmer og kaiområder bærer preg av nybygging eller ombygging til fritidsboliger, noe som kan bryte med tradisjonell byggestil og skala. Nedgang i kystflåten og sterk sentralisering av fiskemottak endrer også fiskeværenes sterke synlige tilknytning til fiskerinæringen.

8.12 Kystslette med by- og jordbrukspreg KS GTG-12

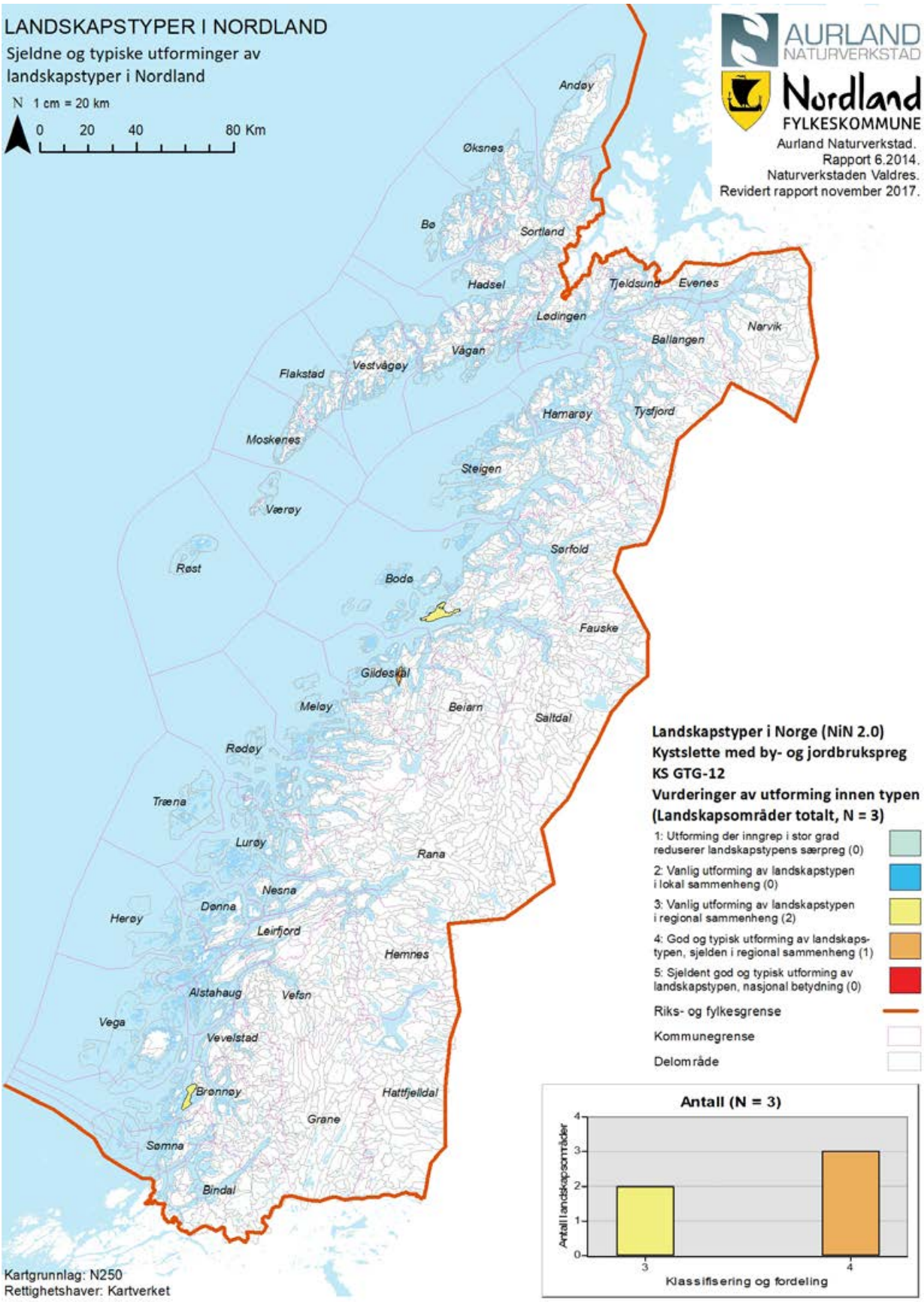

Bodø by sett mot sør og mot vest. LO 365. klasse 3

Brønnøysund med landbruksområder. Utsikt frå brua mot Sørbyen Foto: L.A: Horn. LO 250. klasse 3.

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter kystslettelandskapet på store øyer og fastland. Landskapstypen har et flatt terreng uten myrpreg, med sterkt preg av inngrep med bygg og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, industriområder, sentrumsfunksjoner og bypreg med omkringliggende jordbruks-områder. Kystlynghei, strandenger og grasmarker. Tett lauvskog i ytterkantene av tettstedene.

Sjeldne og typiske områder innen typen

Dette er en sjelden landskapstype med kun tre landskapsområder. Bodø og Brønnøysund er de to typiske utformingene her. Det tredje området har noe mindre omfang, det er tettstedet Inndyr med et samlet tettbygd sentrum, omkranset av jordbruksområder.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infra-struktur og er lett tilgjengelig. Dyrka marka her har vært viktige ressurser i lange tider, spor fra tidlig jordbruksdrift og gamle maktsentra (hov og høvdingseter) vitner om dette. Fra gammelt av påvirket av torvtekt og beite, men ved siden av jordbruksdrift, nå mer preget av veger, kraftlinjer og bebyggelse som boliger, butikker, fiskeindustri. Aktiv jordbruksdrift i sentrale bygder, men mange

8.13 Kystslette med by, myr- og jordbrukspreg KS GTG-13

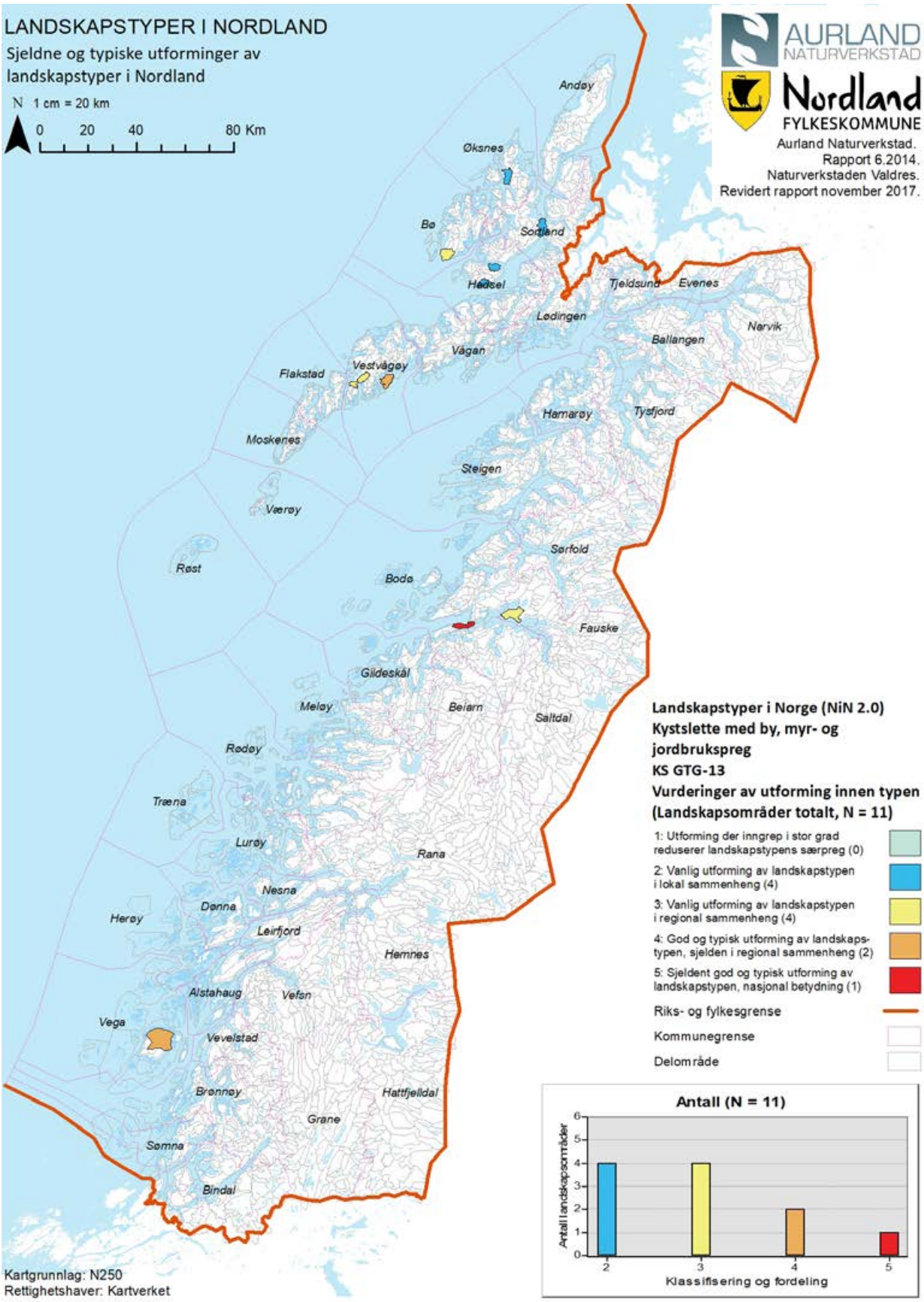

Leknes i Vestvågøy, Lofoten. LO 140, klasse 3.

Myre i Øksnes, Vesterålen. LO 1396, klasse 2.

Sortland. LO 1374. klasse 2

Stamsund i Vestvågøy, LO 952, klasse 4

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter kystslettelandskapet på store øyer og fastland med myrpreg. Store åpne flater som strekker seg ut mot skjærgård og åpent hav. Kystlynghei, strandenger og grasmarker. Tett lauvskog i ytterkantene av tettstedene. Tettsteder og småbyer med god sammenheng mellom byenes utforming og omkringliggende områders arealbruk. Stedene har bypreg med sentrums-arealer, boligområder, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, industriområder, sentrumsfunksjoner og er omkranset av jordbruksområder

Sjeldne og typiske områder innen typen

11 LO spredt fordelt gjennom fylket, og klassene er også jevnt fordelt mellom vanlige utforminger i lokal til regional sammenheng. I Lofoten finner vi tettstedene Gravdal, Leknes og Stamsund i land-brukskommunen Vestvågøy. I Vesterålen finner vi Hadsel, Stokmarknes, Sortland, Bø og Myre.

I Salten finner vi Valnesfjorden og Saltstraumen. Saltstraumen er eneste område av nasjonal betydning innenfor denne typen. Vega ligger alene helt i sør, men med høy representativitet for landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (klasse 4).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen har god infra-struktur og er lett tilgjengelig. Dyrka marka her har vært viktige ressurser i lange tider, spor fra tidlig jordbruksdrift og gamle maktsentra (hov og høvdingseter) vitner om dette. Fra gammelt av påvirket av torvtekt og beite, men ved siden av jordbruksdrift, nå mer preget av veger, kraftlinjer og bebyggelse som boliger, butikker, fiskeindustri. Aktiv jordbruksdrift i sentrale bygder, men mange

8.14 Kystslettas åpne viker og klippekyst med urørt preg på større øyer og fastlandet KS GTG-14 og på små øyer KS GTG-17

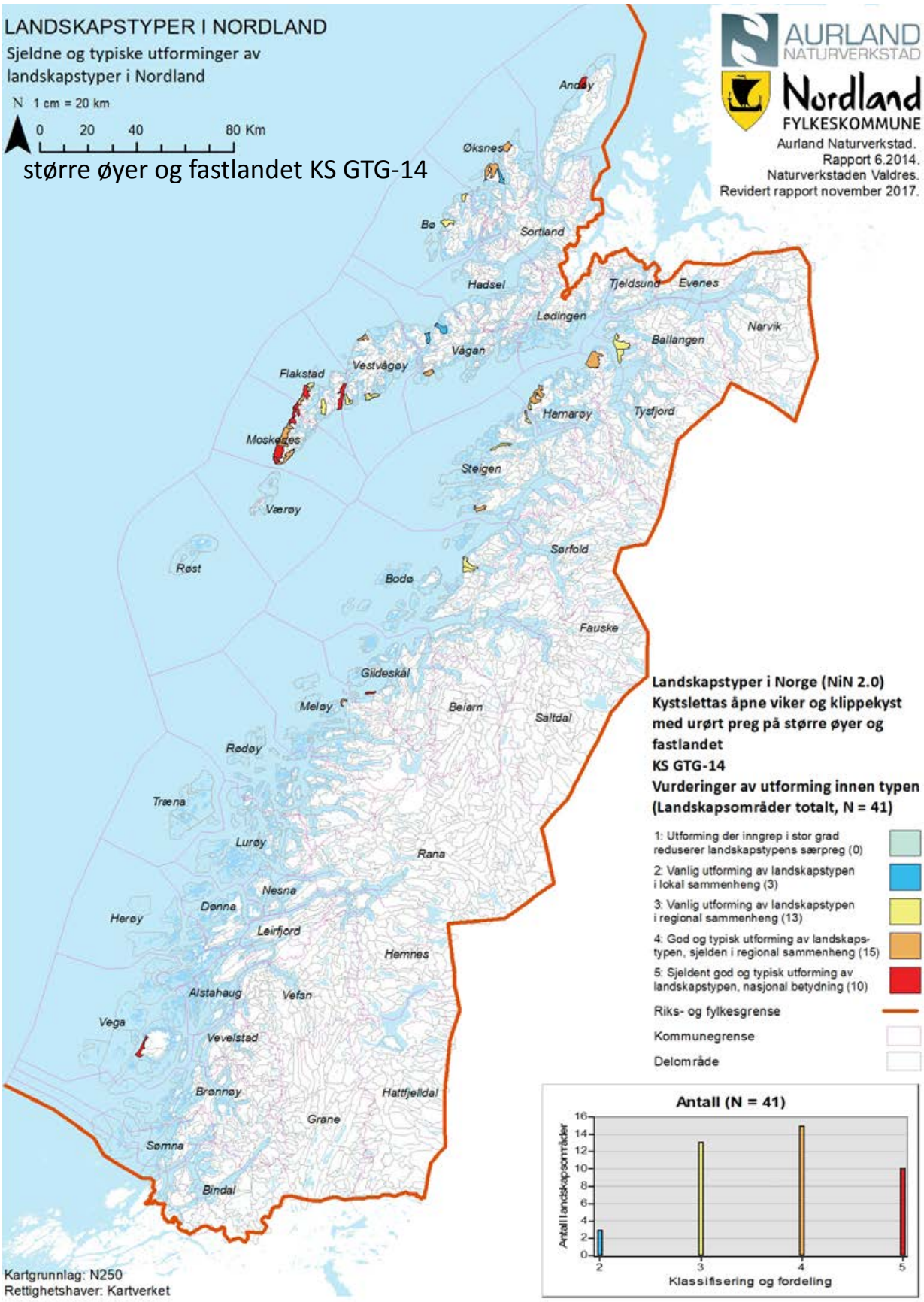

små øyer under 20 km2 KS GTG-17

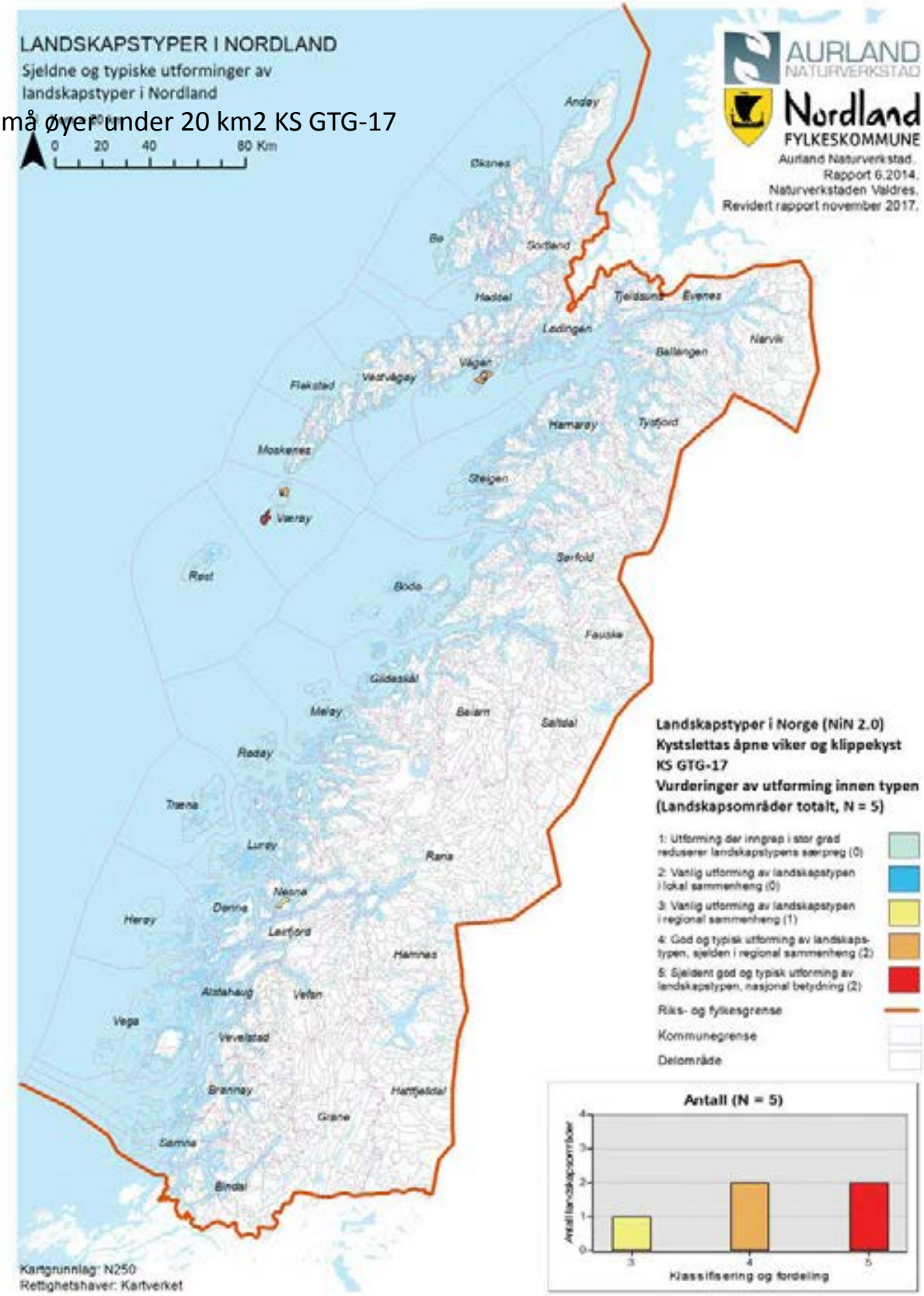

Horseidvika i Flakstad LO 112, klasse 5. Klippekyst nord for Hermannsdalen, Moskenes. LO 110, klasse 5

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter kystslettelandskapets kuperte og ytre kystområder på fastlandet og på store øyer. KS GTG 17 har samme egenskaper, men er på mindre øyer, under 20 km² (kun 5 LO). Landskapstypen veksler mellom store sandstrender i dype viker, buktende bratte fjellsider med storsteina ur eller rullestein, og næringskyst med klipper. Kysthuler finnes mange steder, og ellers noen få rauker og frittstående klipper i sjøen. Store kontraster mellom landformer. Kystlynghei, strandenger og grasmarker. Irrgrønne og frodige lisider veksler med store sva og steile vegger på opptil 600 meter under takkete tinderekker, særlig i Lofoten. Områdene har få eller ingen tekniske inngrep og fremstår med et gjennomgående sterkt naturpreg. Flere områder med fornminner og spor fra fraflytta fiskevær, enkelte hytter og fraflytta hus.

Sjeldne og typiske områder innen typen

41 LO på større øyer og fastlandet: De mest typiske utformingene finner vi i Vest-Lofoten. Sammen med kystfjellas tinder utgjør disse områdene noe av det mest særprega og framtredende landskap langs kysten av Nordland. Gjennomgående høye klassifiseringer. 10 områder av nasjonal betydning finnes på yttersida av Vega, Litlevika i Gildeskål, i Vest- Lofoten og på Andøya.

5 LO på mindre øyer under 20 km². Værøy har to områder av nasjonal betydning (klasse 5). Mosken og to områder på Skrova har god og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (klasse 4). Ørnneset på Hugla i Nesna har vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (klasse 3)

Refsvika med fraflytta fiskevær og kysthule med hulemalerier, Moskenes LO 2542, klasse 5.
Høyvika-Rekvika-Otervika med Måtind på Andøya. LO 1519, klasse 5.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er generelt lite påvirket av mennesker bruk i dag. Det er områder som er vanskelig tilgjengelige, men ofte viktige turmål. Klima kan påvirke vegetasjonen og trolig være en vesentlig faktor for hvor skogpreget fjellsider og viker med løsmasser og jordsmonn etter hvert kan bli.

8.15 Kystslettas åpne viker og klippekyst med infrastruktur på større øyer og fastlandet KS GTG-15 og på små øyer KS GTG-18

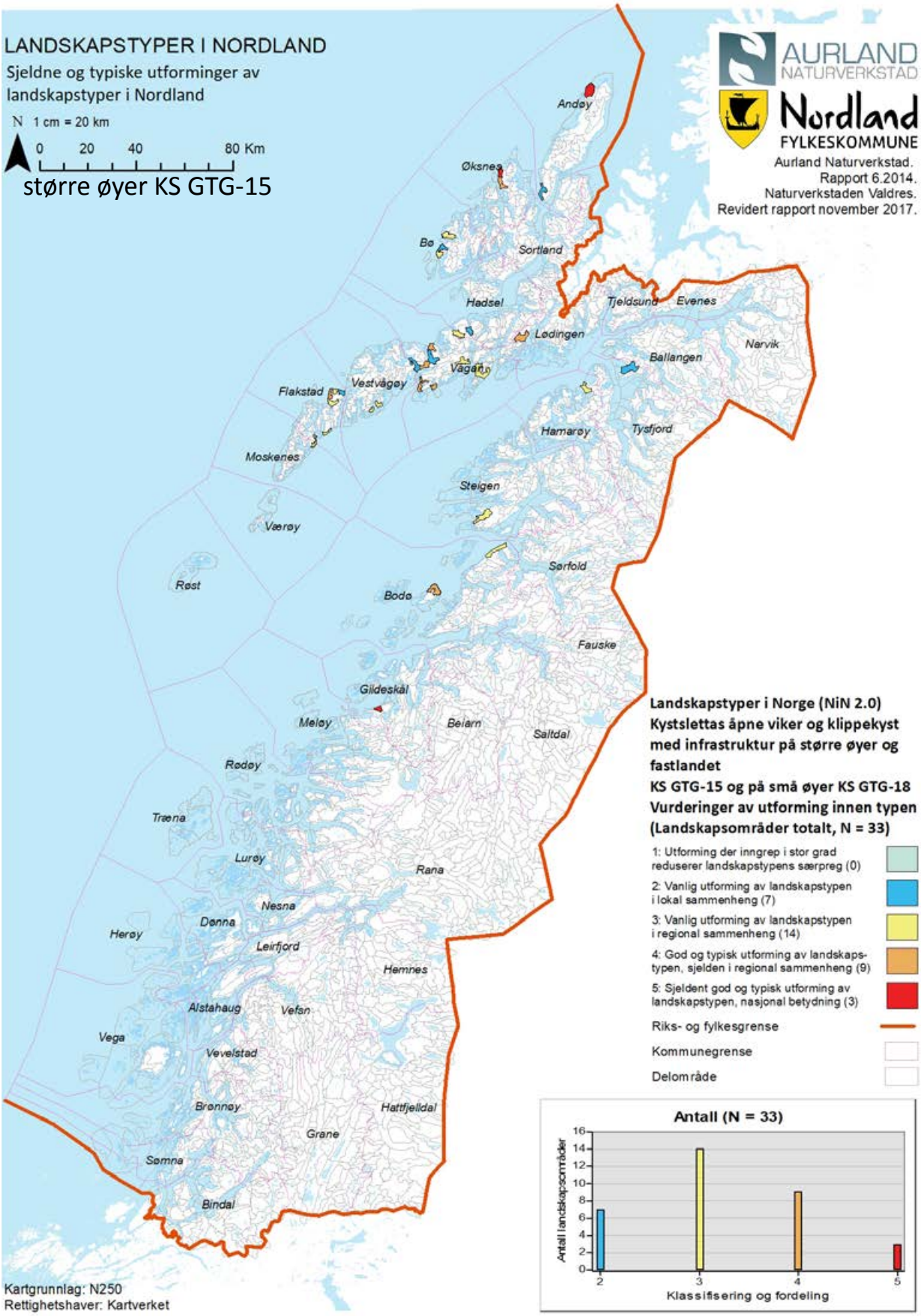

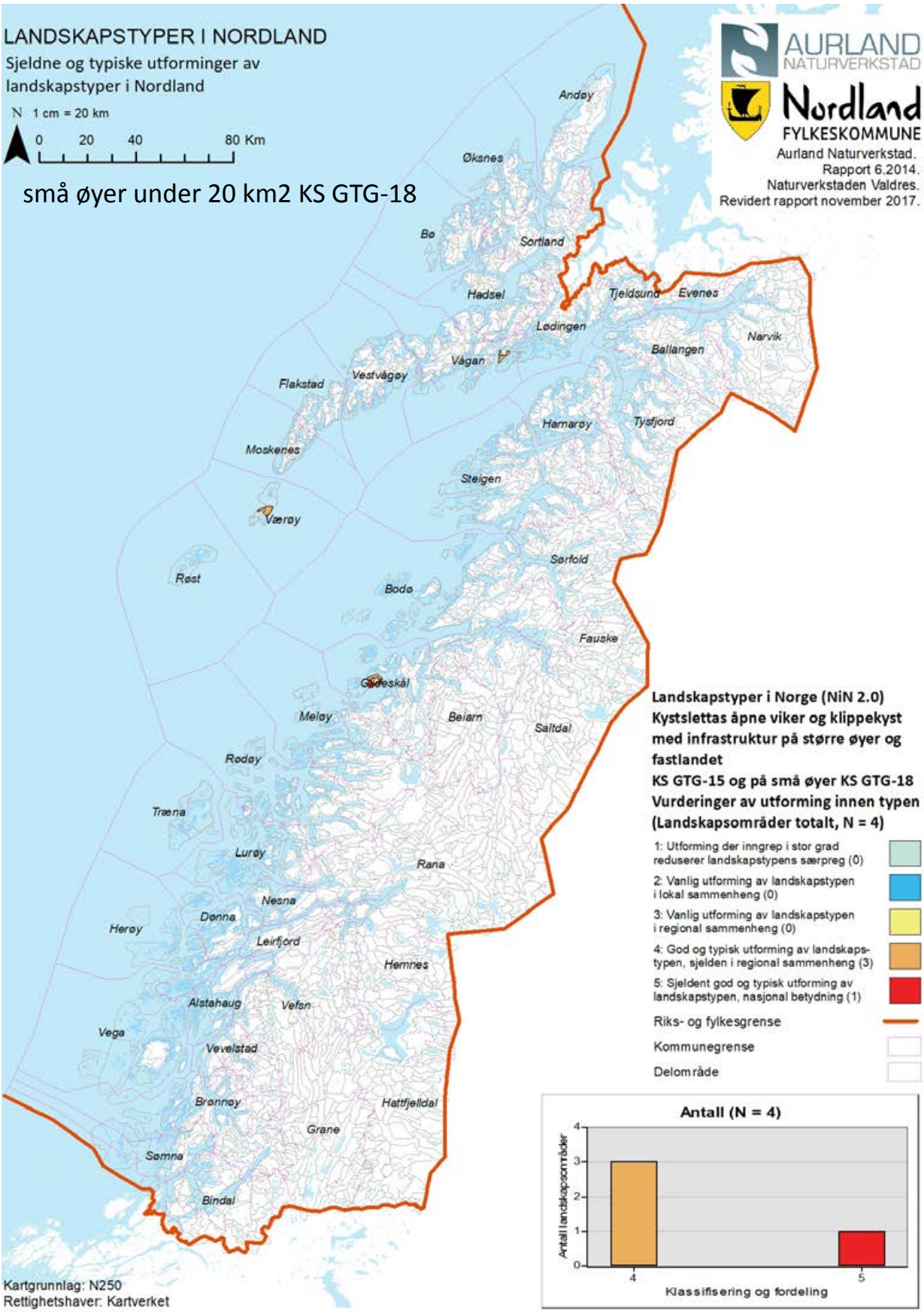
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
små øyer under 20 km2 KS GTG-18
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad. Rapport 6.2014. Naturverkstaden Valdres. Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Tjeldsund
Evenes
Lødingen
Narvik
Ballangen
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Hamarøy
Tysfjord
Moskenes
Steigen
Værøy
Sørfold
Røst
Bodø
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Hattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Kystslettas åpne viker og klippekyst med infrastruktur på større øyer og fastlandet
KS GTG-15 og på små øyer KS GTG-18
Vurderinger av utforming innen typen
(Landskapsområder totalt, N = 4)
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (0)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (0)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (0)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (3)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (1)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 4)
Antall landskapsområder
0
1
2
3
4
4
5
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

Bleik på Andøya LO 1522, klasse 5. Fiskerbondelandsby under takkete tinderekker.

Landskapskarakter

Landskapstypen omfatter kystslettelandskapets kuperte og ytre kystområder på store øyer og fastlandet. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep som bygninger, veger og kraftlinjer og bygder og tettsteder med lavt jordbrukspreg. Lik utforming som KS GTG 14, men med noen flere områder som i hovedsak utgjør klippekyst uten noen utviklet kystslettebrem. Disse områdene ligger som bindeledd mellom større fjord eller kystsletteområder og hvor veiene snor seg langsetter bergveggen, like over havkanten. Enkelte områder med små fiskevær, noen med preg av forfall og fraflytting mens andre er preget av aktiv drift og bofast befolkning. KS GTG 18 har samme egenskaper men ligger på mindre øyer, under 20 km² og til sammen kun 4 LO.

Sjeldne og typiske områder innen typen

33 LO på større øyer og fastlandet, spredt fordelt nord i fylket men med flest områder fra Bodø og over til Lofoten og Vesterålen. Gjennomgående høye klassifiseringer, tre områder med nasjonal betydning (klasse 5): Høgnakken-Høgstjerna i Gildeskål, Nyksund i Øksnes og Bleik på Andøya. Bleik hadde tidligere et mye sterkere jordbrukspreg. Området har mye til felles til GTG-16 kystlettas åpne viker med jordbruk, men fiskeværets infrastruktur og omrkingliggende klippekyst preger området mer enn landbruk.

4 LO på mindre øyer under 20 km², alle med sjeldne utforminger og regional til nasjonal betydning: Sørfugløy (klasse 5) og Nordfugløy i Gildeskål (klasse 4), Nordland på Værøy og Årstein utenfor Digermulen i Vågan (begge klasse 4).

LO 2539 Akkarvika i Flakstad/Moskenes, klasse 3

Vareid i Flakstad, LO 129, klasse 3

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er relativt lett tilgjengelig, og påvirket av landbruk og mennesker bruk i dag. Viktige turmål i til dels frodige kulturlandskap. Fraflytta hus holdes vedlike som fritidsboliger, og enkelte områder er preget av fritidsbebyggelse. Beitedyr er i sterk tilbakegang, og sammen med varmere klima kan dette raskt gi mer skogpreg i fjellsider og viker med mektige løsmasser og godt jordsmonn.

8.16 Kystslettas åpne viker med jordbruk KS GTG-16

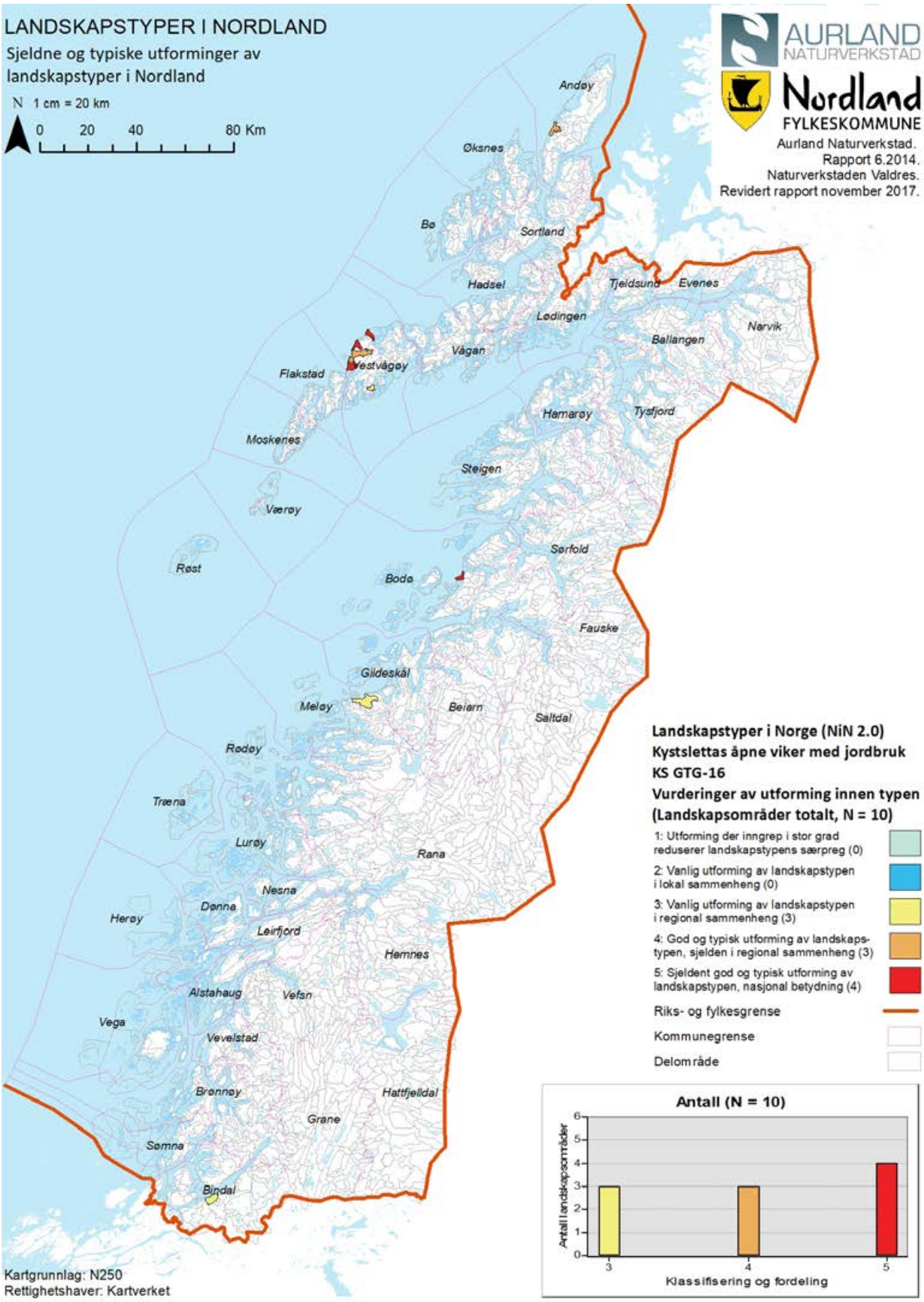

Uttakleiv (LO 146, klasse 5)

Unstad på Vestvågøy. Jordbruksbygd og surfeparadis, LO 150, klasse 5

Bø-Nøss på Andøya, LO 1504, klasse 4.

Nasjonal turistveg, Eggum i Vestvågøy, LO LO 152, klassee 5

Landskapskarakter

Lik utforming som KS GTG 14, med åpne viker og klippekyst, men områdene er mer tilgjengelig og er sterkt prega av landbruk. Kystlinjen utgjør en storskala vik, som variere med store sandstrender til lange rullesteinstrender. Kystlynghei, strandenger og grasmarker. Stedvis gjengroing av bjørk- og vierkratt. Vikene i Lofoten og Vesterålen har samlet gårdsbebyggelse i små, tettbygde «gårder», dette er fiskerbondens landskap med fiskevær der småbrukas forskjellige uthus fortsatt er en naturlig del av fiskeværene. Bygdeveier snor seg over skar eller langs bratte klippekystsider og sammenbinder de ytre vikene med resten av kystsletta. Enkelte viker har tuneller for sikrere ferdsel i rasutsatte områder. Sterke kontraster mellom velholdne kulturmiljø, markerte landformer og åpent hav. Den jevne overgangen fra kystsletta med dyrka mark og ned mot havflata er et samlende karaktertrekk.

Sjeldne og typiske områder innen typen

10 LO. To områder på fastlandet med klasse 3 i Bindal og Gildeskål, samt LO 468 Mjelde nord for Bodø som har nasjonal betydning (klasse 5). Vikene på yttersida av Vestvågøy danner en sammenhengende kjede som alle har utforminger av regional til nasjonal betydning: Haukland, Uttakleiv, Tangstad, Unstad og Eggum. Områdene er skilt av smale nes som går over i bredere heier og fjellrygger. De store jordbruksprega vikene er typisk for hele yttersida av Vestvågøy, i tillegg til Sennesvika på innersida av øya. I Vesterålen har området Bø-Nøss på yttersida av Andøya tilsvarende god og typiske utforminger, sjeldne i regional sammenheng (klasse 4).

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen er svært påvirket av jordbruk og beite. Områdene er svært attraktive for friluftsliv og turisme, yttersida hvite strender er populære både for bading, surfing og midnattsolopplevelser. Nedgnag i beitedyr gjør at områdene gror mer til, og økende fritidsbebyggelse og satsing på reiseliv kan endre det unike preget landskapet har i dag.

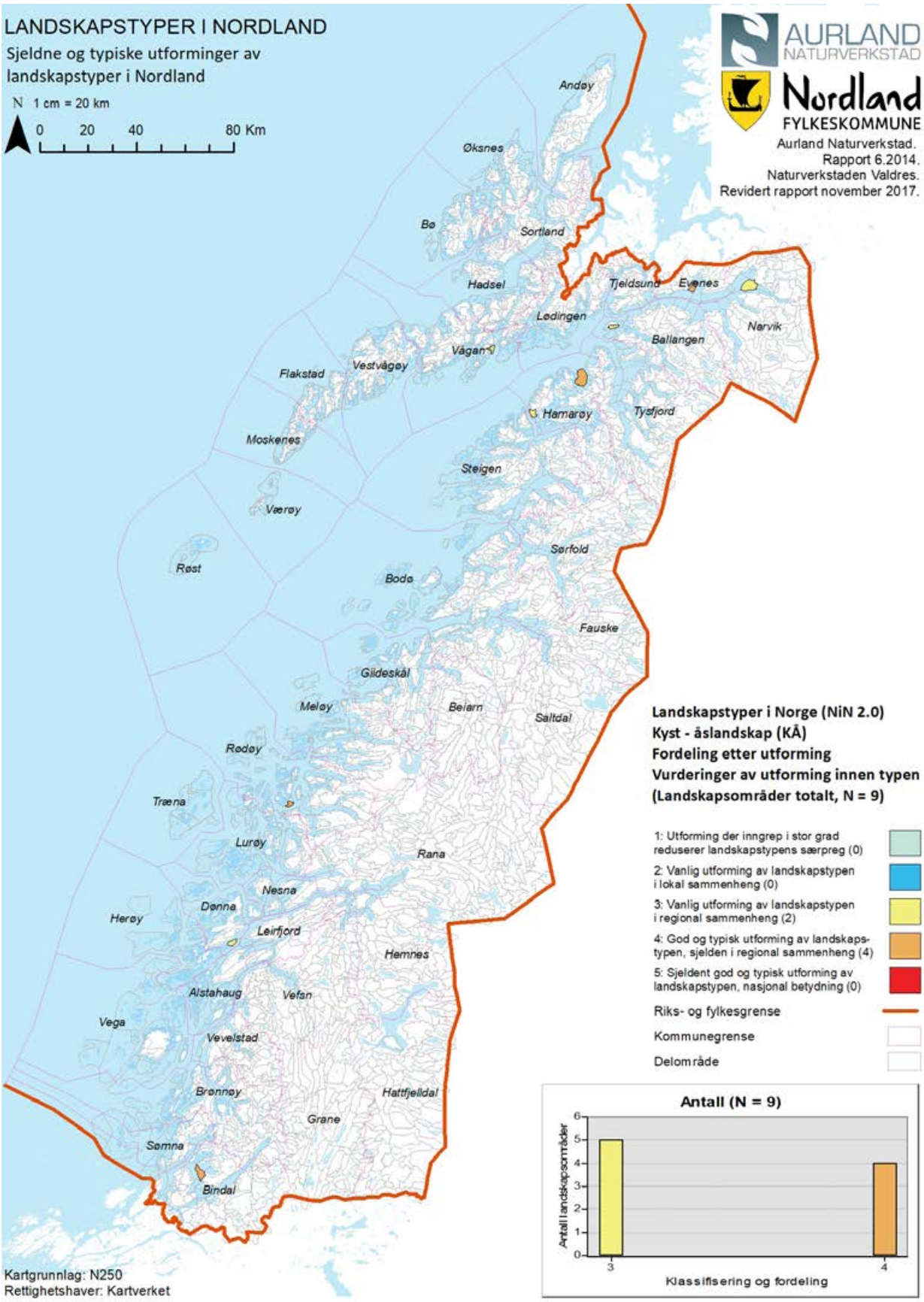
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad. Rapport 6.2014. Naturverkstaden Valdres. Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Tjeldsund
Evenes
Lødingen
Ballangen
Narvik
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Hamarøy
Tysfjord
Moskenes
Steigen
Værøy
Sørfold
Røst
Bodø
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Hattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Kyst - åslandskap (KÅ)
Fordeling etter utforming
Vurderinger av utforming innen typen
(Landskapsområder totalt, N = 9)
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (0)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (0)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (2)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (4)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (0)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 9)
Antall landskapsområder
0 1 2 3 4 5 6
3 4
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

9.1 Kyst-åslandskap med urørt preg KÅ GTG-01 og med infrastruktur KÅ GTG-02

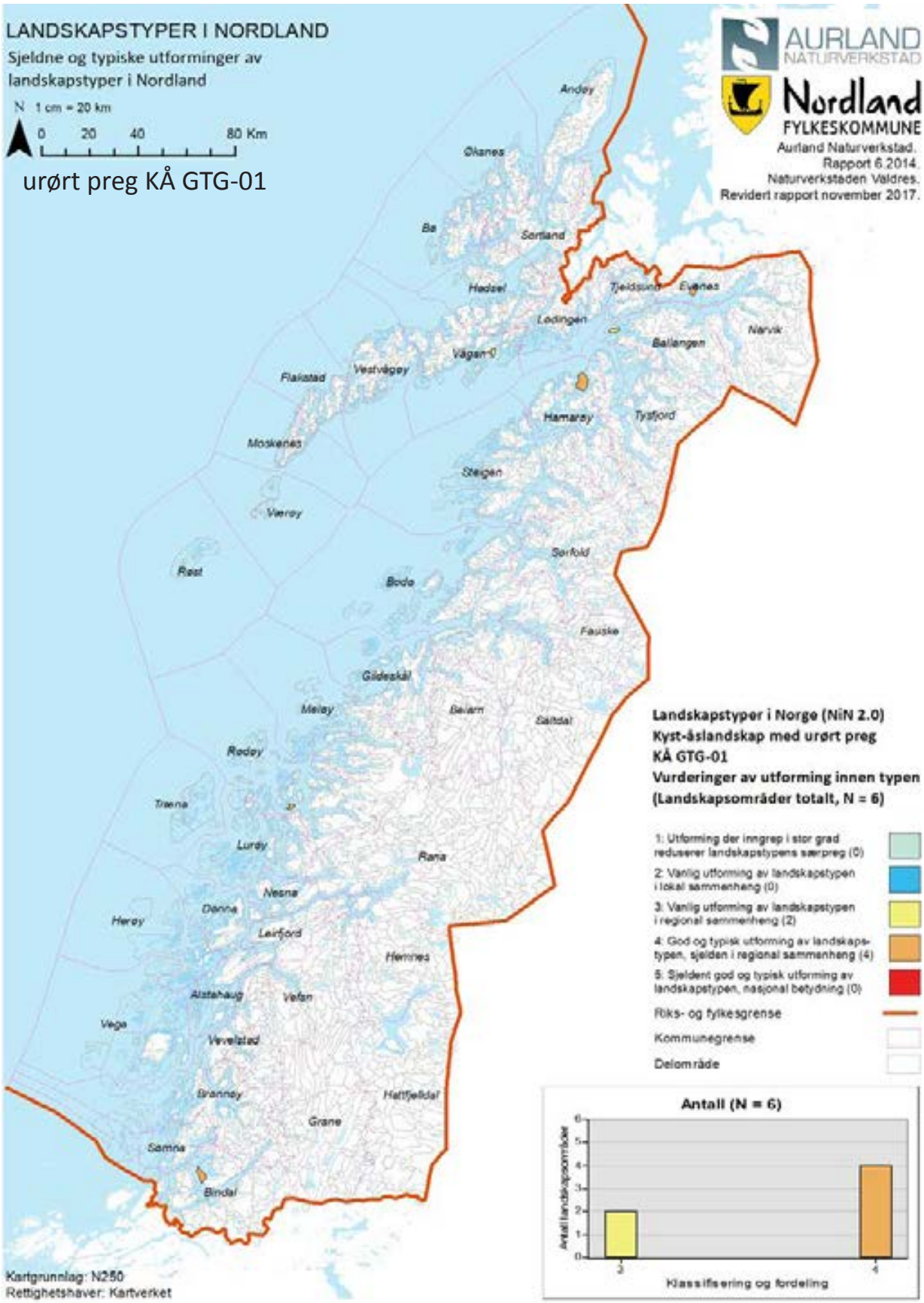

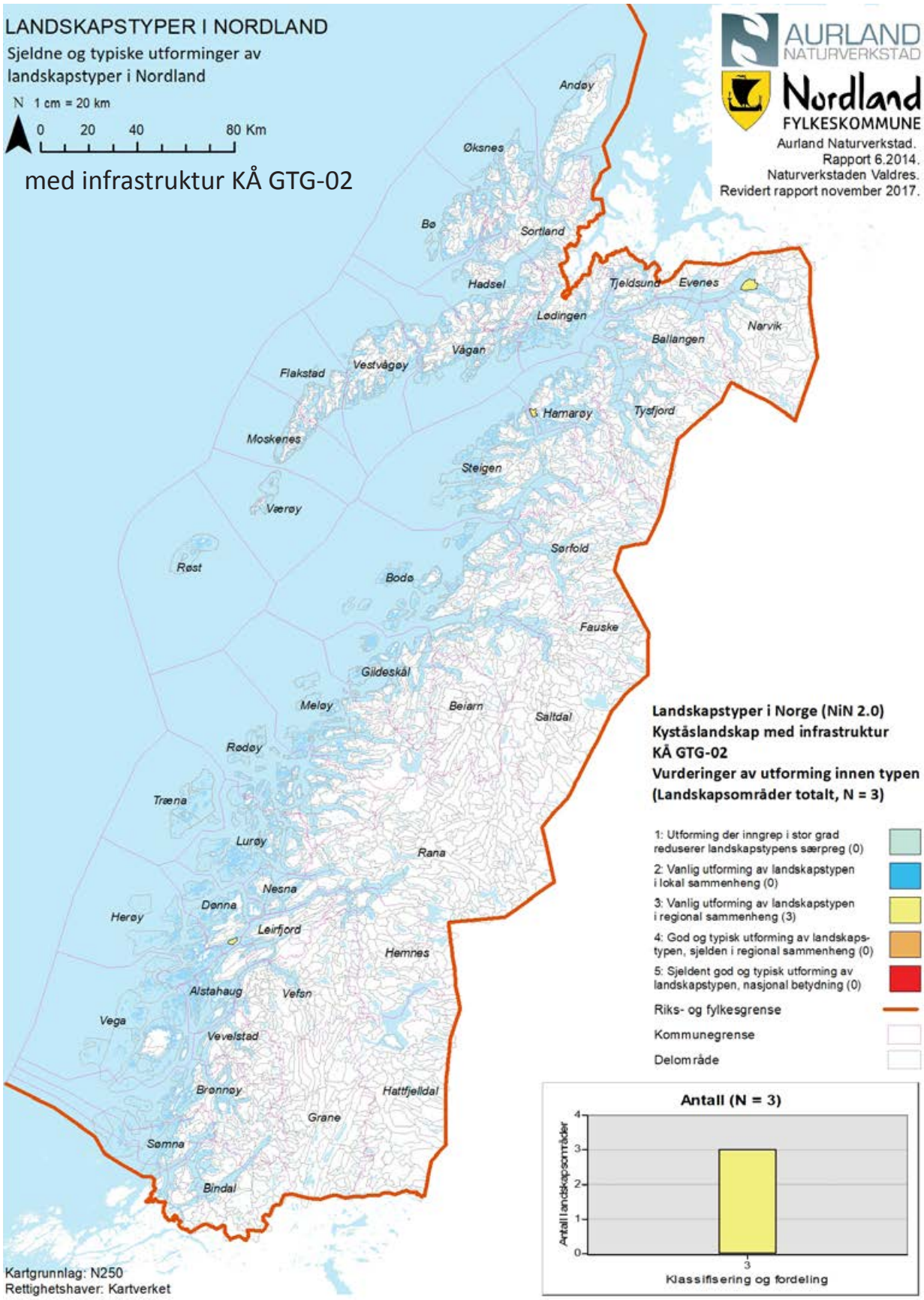
LANDSKAPSTYPER I NORDLAND
Sjeldne og typiske utforminger av landskapstyper i Nordland
N 1 cm = 20 km
0 20 40 80 Km
med infrastruktur KÅ GTG-02
AURLAND NATURVERKSTAD
Nordland FYLKESKOMMUNE
Aurland Naturverkstad. Rapport 6.2014. Naturverkstaden Valdres. Revidert rapport november 2017.
Andøy
Øksnes
Bø
Sortland
Hadsel
Tjeldsund
Evenes
Lødingen
Narvik
Ballangen
Vågan
Vestvågøy
Flakstad
Hamarøy
Tysfjord
Moskenes
Steigen
Værøy
Sørfold
Røst
Bodø
Fauske
Gildeskål
Meløy
Beiarn
Saltdal
Rødøy
Træna
Lurøy
Rana
Nesna
Dønna
Herøy
Leirfjord
Hemnes
Alstahaug
Vefsn
Vega
Vevelstad
Brønnøy
Hattfjelldal
Grane
Sømna
Bindal
Landskapstyper i Norge (NiN 2.0)
Kystålandskap med infrastruktur
KÅ GTG-02
Vurderinger av utforming innen typen
(Landskapsområder totalt, N = 3)
1: Utforming der inngrep i stor grad reduserer landskapstypens særpreg (0)
2: Vanlig utforming av landskapstypen i lokal sammenheng (0)
3: Vanlig utforming av landskapstypen i regional sammenheng (3)
4: God og typisk utforming av landskapstypen, sjelden i regional sammenheng (0)
5: Sjeldent god og typisk utforming av landskapstypen, nasjonal betydning (0)
Riks- og fylkesgrense
Kommunegrense
Delområde
Antall (N = 3)
Antall landskapsområder
0
1
2
3
4
3
Klassifisering og fordeling
Kartgrunnlag: N250
Rettighetshaver: Kartverket

KÅ GTG 01, LO 1899 Tannøya og Jøssvågen, Hamarøy, klasse 4 KÅ GTG 02, LO 2498 Skorpa, Dønna, klasse 3

Landskapskarakter

Dette er småkuperte, kystnære åslandskap på øyer og i ytre kyststrøk på fastlandet. Åsrygger og koller stikker stedvis opp mot 100 moh. Varierende småformer som små sprekkedaler, dalsøkk og kollete åsdrag. Direkte kontakt mot kyst og fjord er alltid til stede og åslandskapet avslutter direkte mot kystlinja. Strandlinja er dominert av bratte svaberg og flåg som går rett ned i havet eller fjorden. Vegetasjonsbildet er dominert av tett kystfuruskog. Skogen avslutter direkte mot vannkanten og langsmale nes og øyer ligger skogkledde ute i fjordbasseng og mot kysten.

KÅ GTG-01: Lite eller ingen annen infrastruktur: 6 landskapsområder ligger uten veiforbindelse og kun med enkeltstående hytter. Utmarksbeite enkelte steder, men gjennomgående sterkt naturpreg.

KÅ GTG-02: 3 landskapsområder har veier og spredt boligbebyggelse, enkelte små skogsbilveier, linjespenn og spredt hyttebebyggelse.

KÅ GTG 01, LO 1899 Tannøya, Hamarøy klasse 4

KÅ GTG 01, LO 1899 Tannøya og Jøssvågen, Hamarøy klasse 4

Sjeldne og typiske områder innen typen

9 LO som forekommer svært spredt. Tre områder sør i Bindal og på Helgeland. To områder på Hamarøy, tre i Ofoten og ett på østsida av Storemolla i Lofoten. Fire områder med urørt preg har gode typiske utforminger av landskapstypen, sjeldne i regional sammenheng (klasse 4) . De resterende fem er vanlig forekommende landskap i regional sammenheng (klasse 3), 2 med urørt preg og tre med infrastruktur.

Eventuelle endringsfaktorer som kan påvirke landskapskarakteren.

Landskapstypen ligger utilgjengelig til og er lite påvirket av hogst og beite. Noen små skogsbilveger finnes. Enkelte områder kan være aktuelle til oppsetting av fritidshus, men småkuperte og skogkledte landskapsrom vil som regel aborbere slike inngrep uten at landskapskarakteren endres i særlig grad.

Referanser 1

Medarbeiderne i prosjektet har kartlagt landskapet i deler av Nordland fylke ved flere anledninger tidligre- Kjennskap til områdene og foto til illustrasjon av ulike typer er ofte hentet fra andre rapporter vi har produsert. Disse er ikke referert til i teksten, men er tatt med i referanselista nedenfor.

Clemetsen, M. 2010. Landskapsanalyse for Skei og Skeisnesset. Et av 20 nasjonalt utvalgte kultur-landskaps-områder. Leka kommune.

Clemetsen, M og Bøthun, S.W. 2005. Kartlegging av landskap i samband med utarbeiding av verneplan for Sjunkan-Misten området. Aurland Naturverkstad rapport 5/2005.

Clemetsen, M, Uttakleiv, L A og Bårtvedt Skjerdal, I. 2011. Verdivurdering av landskap i Hordaland fylke. Med utgangspunkt i Nasjonalt referansesystem for landskap. Aurland Naturverkstad rapport 07/2011.

Direktoratet for naturforvaltning & Riksantikvaren, Trondheim & Oslo. 2011. Veileder. Metode for land-skapsanalyse i kommuneplan.

Elgersma, A. 1998. Landskapstyper i Lofoten og Vesterålen. NIJOS dok. 5/98

Erikstad, L. & Brumentrath, S. 2011. Landskapstypekart for Norge, en ny infrastruktur for landskapsanalyse og modellering. – Univ. Oslo NatHist. Mus. Rapp. 11: 99-117.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. – Norsk Inst. Naturforsk. Temahefte 12: 1-279.

Halvorsen, R. & Lindgaard, A. 2011. Naturtyper i Norge (NiN) og vurderingsenheter. – I: Lindgaard, A. & Hen-riksen, S.(red.), Norsk rødliste for naturtyper 2011, Artsdatabanken,Trondheim s. 25-35

Halvorsen, R. 2012. A gradient analytic perspective on distribution modelling. – Sommerfeltia 35: 1-165.

Kamfjord, G, Moum, H. S. og Lykkja, H. 1999. Landskapet og reiselivs-produktet trinn II; - Ressurskartlegging for miljøbasert reiselivs-utvikling i Lofoten og Vesterålen. NIJOS rapport 7/99, 1999:153s.

Kamfjord, G., Lykkja, H. og Puschmann, O. 1997. Landskapet og reiselivsproduktet. NIJOS-rapport 4/97. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås .ISBN 82-7464-102-7. 85s.

Lykkja, H. 1998. Orkesterplass til Lofotveggen. Landskapskarakter og reiselivsprofil for Bø-området på En-geløya i Steigen. ISBN 82-7464-146-9.

Lykkja, H., og Clemetsen, M., 2012. Landskap i Vefsna-vassdraget. Kartlegging av landskapstyper og land-skapsområder, Regional Plan for Vefsna. Delrapport 08b 2012. Aurland Naturverkstad, 96s

Lykkja, H, Clemetsen M., Knagenhjelm C. 2012. Landskap i Vefsna-vassdraget. Strategisk vurdering av sårbarhet og sumvirkninger for potensielle småkraftanlegg i verna vassdrag. Aurland Naturverkstad rapport 08a- 2012. 88 s. inkl vedlegg

Lykkja, H., Johansen, G., Nygård, M., Knagenhjelm, C. 2013. Lofotodden nasjonalpark. Kartlegging av aktivi-tet og konsekvenser for reiseliv og fritidsboliger/hytter. 90s. inkl vedlegg.

Lykkja, H., Uttakleiv, L.A., Clemetsen, M. og Knagenhjelm, C. 2014. Sjeldne og typiske landskap i Nordland. Aurland Naturverkstad rapport 6/2014. Revidert 2017.

Melby, M.W. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rana og Rødøy kommuner, Nordland fylke. Landskapskartlegging. Miljøfaglig Utredning rapport 64/2007.

NGU. 1995 Landet ved polarsirkelen. Geologi og landskapsformer.

Puschmann, O. 2001. Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Junkerdal-Balevatn området. NIJOS rapport 11/2001

Puschmann, O. Flemsæter, F. 2004. Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Loms-dal-Visten området. NIJOS rapport 18/2004

Puschmann, O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10/2005

Simensen, T og Angell-Petersen, S. (2009) Fjordlandskap i Nordland - vurdering av landskapskvalitet. Sweco-rapport 576271-1

Simensen, T. & Uttakleiv, L.A. 2011. Metodikk og strategi for landskapskartlegging i Norge. Forprosjekt. Sweco & Aurland naturverkstad, Trondheim.

Tuomikoski, R. 1942. Untersuchungen über die Untervegetation der Bruchmoore in Ostfinnland I. Zur Methodik der pflanzensoziologischen Systematik. – Annls bot. Soc. zool.-bot. fenn. Vanamo 17: 1: 1-203.

Uttakleiv,L.A. Landskapskartlegging i Sundsfjordfjellet. I samband med utredning av verneplan for Sundsfjordfjellet. Aurland Naturverkstad. Rapport 8 - 2008

Uttakleiv, L.A. 2005. Hvor går grensa? Landskapstypekartlegging i Møysalen nasjonalpark. Evaluering av NIJOS metode for landskapskartlegging. UiO. Institutt for geofag. Masteroppgave i geofag. 2005.

Uttakleiv, L. A, 2009. Landskapskartlegging av Hordaland fylke. Aurland Naturverkstad rapport 02/2009

Uttakleiv, L.A. 2009. Landskapskartlegging av kysten i Sogn og Fjordane fylke; Landskapstype-klassifisering og verdisetting i samband med fylkesdelplan for vindkraft. Aurland Naturverkstad rapport 07/2009.

Uttakleiv, L.A og Lykkja, H 2010. Landskapsanalyse Bjerkvik. Aurland Naturverkstad rapport 13/2010

Uttakleiv, L.A og Lykkja, H 2011. Landskapskartlegging av verneområdene på Saltfjellet. Aurland Naturverkstad rapport 5/2011

Uttakleiv, L.A., Lykkja, H., Clemetsen, M. og Knagenhjelm, C. 2014. Landskapstyper i Nordland. Aurland Naturverkstad rapport 5/2014. Revidert 2017.